

ਸਭ ਹੱਕ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ।

Karpal Singh

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ)

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਾਗ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ

ਗੰਥ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਜਿਸਨੂੰ

ਮਸੰਦ ਸਾਈਂਦਾਸ ਉਰਫ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ
ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਨਿਵਾਸੀ ਜਿਲਾ ਸੁਧਾਸਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਨੇ

ਬੜੀ ਮੋਹਨਤ ਨਾਲ ਸੰਮੂਹ ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ

ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮੀ

੨੦੧੧

ਸੰਨ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ

੪੮੫

ਸੰਮਤ ਨਿਰੰਜਨੀ

੩੮੧

ਸੰਨ ਖਾਲਸਾ

੨੫੫

ਕਰੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਤਹਿਹਾਂ ਵੀਖਕ ਰੋਝਿ ਉਜੀਆਰੁ ॥

ਛੋਟਾ ਵੇ ਰੁਪੈ

Personal Collection of
Dr. Kirpal Singh

2011
57
1954

ਸਭ ਹੱਕ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ)

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਾਗ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ

ਗ੍ਰੰਥ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਜਿਸਨੂੰ

ਮਸੰਦ ਸਾਈਂਦਾਸ ਉਰਫ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ
ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਨਿਵਾਸੀ ਜਿਲਾ ਸੁਧਾਸਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਨੇ

ਬੜੀ ਮੌਹਨਤ ਨਾਲ ਸੰਮੂਹ ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ

ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮੀ
੨੦੧੧ 1954

ਸੰਨ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ
੪੮੫

ਸੰਮਤ ਨਿਰੰਜਨੀ
੩੮੧

ਸੰਨ ਖਾਲਸਾ
੨੫੫

ਚੋ ਮਨਿ ਰਾਹਿ ਡਰਾਵਣੈ ਅੰਧਿ ਘੋਰ ਗੁਬਾਰੇ ॥

ਕਹੋ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਤਹਿਾਂ ਵੀਖੁ ਹੋਇ ਉਜੀਆਰੇ ॥

ਭੋਟਾ ਵੋ ਰੁਪੇ

‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੈਸ’ ਕਟੜਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਵਿਚ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ
ਯਤਨ ਨਾਲ ਛਪੀ ।

ਭੂਮਿਕਾ

- ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ
- (੧) ਓਅੰਕਾਰ ਅਕਾਰ ਕਰ ਏਕ ਕਵਾਉ ਪਸਾਉ ਪਸਾਰਾ
  - (੨) ਪੰਚ ਤੱਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਘਟ ਘਟ ਅੰਦਰ ਤਿਭਵਨ ਸਾਰਾ
  - (੩) ਕਾਦਰ ਕਿਨੇ ਨ ਲਖਿਆ ਕੁਦਰਤ ਸਾਜ ਕੀਆ ਅਵਤਾਰਾ
  - (੪) ਇਕ ਦੂ ਕੁਦਰਤ ਲੱਖ ਕਰ ਲੱਖ ਬਿਅੰਤ ਅਸੰਖ ਅਪਾਰਾ
  - (੫) ਰੋਮ ੨ ਵਿਚ ਰਖਿਓਨ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਰੋੜ ਸੁਮਾਰਾ
  - (੬) ਇਕਸ ਇਕਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿਚ ਦਸਦਸ ਕਰ ਔਤਾਰ ਉਤਾਰਾ
  - (੭) ਕੇਤੇ ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਕਰ ਕਈ ਕਤੇਬ ਮੁਹੰਮਦ ਯਾਰਾ
  - (੮) ਕੁਦਰਤ ਇਕ ਏਤਾ ਪਸਾਰਾ ॥

੪ ਪਉੜੀ ਵਾਰ ੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਓਅੰਕਾਰ—ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਅਕਾਰ—ਵਸੂਦ, ਕਵਾਉ—ਫੁਰਨਾ, ਵਾਕ ।
ਸਾਰਾ—ਸਾਜਿਆ, ਤਿਭਵਣ—ਤਿੰਨ ਲੋਕ, ਕਾਦਰ—ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

ਅਰਥ—(੧) ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਫੁਰਨੇ ਦਾ ਵਸੂਦ ਕਰਕੇ (ਸੰਸਾਰ ਦਾ) ਪਸਾਰਾ ਪਸਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । (੨) ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ (ਪੈਦਾ) ਕਰਕੇ, ਤਿੰਨਾਂ ਭਵਣਾਂ, ਸੂਰਗ ਲੋਕ ੧ ਮਾਤ ਲੋਕ ੨ ਪਤਾਲ ਲੋਕ ੩ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਘਟ ਘਟ (ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ) ਸਾਜਿਆ ਹੈ । (੩) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲੱਖਿ (ਜਾਣਿਆ) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ (ਮਾਇਆ) ਦੁਵਾਰਾ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਉਤਪਤ (ਅਵਤਾਰਾ) ਕੀਤਾ ਹੈ । (੪) ਤਿਸ

ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਅੰਤ ਅਸੰਖ ਤੇ ਅਪਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਦਿਤਾ ਸੁ। (੫) ਆਪਣੇ ਇਕ ਇਕ ਰੋਮ ਵਿਖੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਨਤੀ ਵਿਚ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ) ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਨੂੰ ਬਨਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (੬) ਇਕ ਇਕ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿਚ ਦਸ ਦਸ ਅਵਤਾਰ ਸਾਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। (੭) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਬਨਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਈ ਕਤਾਬਾਂ ਕਈ ਮੁਹੰਮਦ ਅਰ ਕਈ ਉਸ ਦੇ ਯਾਰ ਬਨਾ ਦਿਤੇ ਹਨ। (੮) ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਪਸਾਰਾ* ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭਾਵ ਅਰਥ—ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਕਲਪਨਾਂ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਜਿਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਤੇ ਬਿਅੰਤ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਮਾਇਆ ਦੁਵਾਰਾ ਆਪਣੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਖੇ ਸਾਜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਓਸ ਈਸ਼੍ਵਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚੰਦ੍ਰ ਖਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਰੱਚਨਾਂ ਰਚੀ ਏਸ ਰੱਚਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਧੂ ਭਗਤਿ, ਦਾਨੀ ਰਾਕਸ਼ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰੱਚਨਾ ਰੱਚੀ, ਕਈਕੁ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਕਈ ਵੇਰ ਰਚਨਾ ਰੱਚੀ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਲਯ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਯੱਥਾ ਕਈ ਵਾਰ ਪਸਰਿਓ ਪਸਾਰ ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ। ਚਾਰੋਂ ਦੁਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਆਪ ਹੀ ਅਪਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਰੇਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਭਗਤਿ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਦਾ

*ਪਸਾਰਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵਾਰ ੧ ਪਉੜੀ ੪ ਮੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਟੀਕਾ ਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਵੇਦਾਰਾਜ ਗਿਆਨੀ ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ।

ਰੇਹਾ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ੍ਰਿ ਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੩੦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਧਾਰਨ ਸਾਡੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ । ਸਨੇ ਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਤਿ ਅਠ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭੈਂਸਾਂ ਚਾਰਨ ਭੇਜ ਦੇਣਾ । ਇਕ ਲੜਕੇ ਦੀ ਭੈਂਸ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗਾਜੀ ਦਾ ਖੇਤ ਖਾ ਲੈਣਾ ਤੇ ਓਹ ਲੜਕਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਡਰਦਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਈ ਸੁਵਾਣੀ ਨੇ ਖੇਤ ਦੇਖਨਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚਪੜ ਮਾਰਨੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਭਾਇਕੀ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜਾਹ ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਕਰਤਾਰ ਲਵੇਗਾ, ਤਬ ਸੇ ਸੁਵਾਣੀ ਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਅਠੀਪੈਹਰੀ ਅਜਗੈਬੀ ਚੋਟ ਪਿਆ ਕਰੇ । ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਯੋਗੀਸ਼ੁਰ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਆਨਕੇ ਨਾਬੋਆਣੇ ਆਣ ਧੂਣਾ* ਪਾ ਲੈਣਾ । ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਯੋਗ ਸਮਾਧੀ ਤੇ ਪੰਚ ਯਮ ਪਾਂਚ ਨਿਯਮ ਆਦਿਕ ਦਸ ਕੇ ਪ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਯੋਗੀਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰੱਮਤਾ ਹੋ ਜਾਣਾ । ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤੇ ਓਸ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਢੂੰਢਦੇ ਢੂੰਢਦੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਜਾ ਹੋਣੀ । ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਲਬਦੀ ਲਬਦੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੈਹਨਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਓ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਹਨਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਓ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਕੈਹਨਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ੧੨ ਬਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਾਂਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜਾਮਨ ਹੋਏ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਨਿਜ ਘਰਿ ਜਾਓ, ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਨੂੰ ਤੁਵਾਨੂੰ ਆਨ ਮਿਲਨ ਗੇ,

* ਧੂਣੇ ਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਮੋਹਰੀ ਘਨਕਸ਼ ਯੋਗੀ ਦੇ ਕੈਹਨੇ ਨਾਂ ਲਗਾ ਤਾਂ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੀ ਤੜਪ ਤੜਪ ਕਰ ਮਰ ਗਿਯਾ ।

ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਲੈ ਕਰ ਜੰਡਿਆਲੇ ਆ ਗਈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਮਾਸੀ ਜੀ ਕੇ ਗਾਉਂ ਮੇਂ ਜਾਣਾ ਤੇ ਮਾਸੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮੋਏ ਕੋ ਜੁਵਾਲਨਾ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ ਮੇਂ ਇਕ ਗਾਉਂ ਮੇਂ ਗਏ ਉਸ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਗਾਉਂ ਕੋ ਵਸਾਯਾ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਉਂ ਪੁਰ ਉਸ ਨਗਰ ਕਾ ਨਾਂ ਹੰਦਾਲੁਆਣਾ ਰਖਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਤਟ ਪਰ ਗਏ ਉਹਾਂ ਬੈਰਾਗੀਆਂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਗਰ (ਪੁੰਡਰਾ ਪੁਰ) ਮੇਂ ਦੋ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਤਟ ਪਰ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸੰਤਾਂ ਸੇ ਗੋਸਟ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਜਾਂਦਿਆਂ ੨ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਇਕ ਨਗਰ (ਭਾਗਨਗਰ) ਮੇਂ ਇਕ ਬਾਣੀਏ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਪੰਡਤ ਭਾਗਵਤ; ਐਰ ਰਾਮਾਇਣ ਕੀ ਕਥਾ ਕਰਤਾ ਥਾ; ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਇਸ ਪੰਡਤ ਸਾਥ ਜੋ ਗੋਸਟ ਹੋਈ ਓਹ ਸਬਦ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ੨ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤਟ ਪਰ ਇਕ ਨਗਰ (ਅਚਿੰਤਪੁਰ ਦਿਅਲ) ਆਇਆ ਏਥੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਸੰਤ ਪੇਮਦਾਸ ਨਾਲ ਤਰਾੜੀ ਗੋਸਟ ਹੋਈ। ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਡੇ ੧੧ ਬਰਸ ਤਪ ਕੀਤਾ, ਸਾਖ ਸ਼ਾਂਤ ਦਰਸਨ ਸੱਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਸਭ ਤਰਾਂ ਦੇ ਵਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਉਹਾਂ ਸੇ ਵਿਦਾ ਹੋ ਕਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਥਲੇ ਆਨ ਆਸਨ ਲਗਾਇਆ। ਤਾਂ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਮੇਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਭਰਥਰੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਓਧਰੋ ਓਧਰੀ ਕੀਤੇ ਸਿਧ ਗੋਸਟ ਹੋਈ ਏਹ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਬਹੁਤ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਮੇਂ ਗੁਰਮੁਖੋ ਪੜ੍ਹੇ। ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬ੍ਰਿਛ ਤਲੇ ਤੋਂ ਉਠ ਤੁਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰਾਹਿਬਰ ਬਣ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਆਯਾ ਤਾਂ ਇਕ ਸ਼ੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਦਰਸ ਪਰਸ ਕੇ ਗੁਰ ਚਰਨ ਚਟ ਕੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾਕੇ ਘੋਰ ਬਣਕੋ ਸਿੰਘ ਜਾਂਦਾ ਰਹਾ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਨਗਰ ਕਬੂਲਾ-

ਪੁਰ ਮੇਂ ਆਏ, ਏਸ ਨਗਰ ਮੇਂ ਬੜਾ ਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਨਕ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਯਾ ਸੀ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲ ਭੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਨੇ ਪੁਰ ਪੁਵਾਈ, ਤੇ ਇਕ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸਵਾ ਸਉ ਕੋਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਚਾਰ ਵਰਨ ਕੀ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਏਸ ਨਗਰ ਕਾ ਨਾਮ ਗੁਲਜਾਰ ਪੁਰ ਰਖਿਆ, ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਕਬੂਲਾਪੁਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਇਥੋਂ ਤੁਰਕੇ ਇਕ ਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਾਗ ਸੁਕਾ ਹੋਯਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਸ ਸੁਕੇ ਹੋਏ ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਸਨ ਲਾਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਚਰਨ ਪੈਨ ਕਰਕੇ ਬਾਗ ਹੱਰਾ ਭੱਰਾ ਹੋ ਗਿਯਾ, ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਰਾਹਸਤੀ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਸੰਤਕੀ ਸਪਤਨੀ ਕਾ ਨਾਮ ਚੰਪਾ ਸੀ, ਤੇ ਇਨ੍ਹੋਂ ਕੀ ਕੰਨਿਆ ਕਾ ਨਾਮ (ਰੋਹਣੀ) ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕਾ ਨਾਮ (ਨਿਰਕੇਵਲ) ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋਕਰ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵੇਖਕੇ ਕੰਨਿਆਂ (ਰੋਹਣੀ) ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿਬ ਦਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ੧੪ ਚਉਦਾਂ ਸਉ ਕੋਸ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮੇਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਓਹੀ ਜੋਗੀ ਜਨ ਜੋ ਯਮ* ਪਾਂਚ ਨਿਯਮਾਂ ਪਾਂਚ ਯੋਗ ਸਮਾਧੀ ਆਦਿਕ ਦੇ ਕਰ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਰਮਤਾ ਹੋ ਗਿਯਾ ਥਾ ਏਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯਾ, ਚਉਦਾ ਸਉ ਕੋਸ ਥਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁੰਦਾ। ਤਹਾਂ ਪਲ ਮੇਂ ਆਏ ਹੰਦਾਲੂ ਗੋਬਿੰਦਾ। ਸੁੰਦ ਬੋਂ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਆਵਨੇ ਨੂੰ ਪਿਆਣਾ

*੧ ਅਹਿੰਸਾ, ਕਿਸੀ ਜੀਵ ਕੋ ਕਿਸੀਤ੍ਰਾਂ ਕਾ ਦੁਖ ਨਾ ਦੇਣਾ। ੨ ਸਤਯ, ਸੱਚੁ ਬੋਲਨਾ ਜਹਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ। ੩ ਅਸਤੋਯਹ, ਚੋਰੀ ਆਦਿਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਰੋਨਾ। ੪ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ, ਜਤੋਂ ਦਰਿ ਰਹਿਨਾ ਅਰਥਾਤਿ ਜੱਤੀ ਰਹਿਨਾ। ੫ ਅੱਪ੍ਰੀਗ੍ਰਹਿ, ਗਰਯ ਸੇ ਯਾਦਾ ਲੋਭ ਨਾ ਕਰਨਾ ਔਰਨ ਵਿਖੇ ਆਤਮਾਂ ਜਾਨਣਾ ਅਹੰਕਾਰ ਨਹੀ ਕਰਨਾ। ਏ ਪਾਂਚ ਯਮ ਹੈ। ਪਾਂਚ ਨਿਯਮ।

੧੧ ਸ਼ੋਚ, ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਤਾਈ ਰੱਖਨੀ। ਸੰਤੋਸ਼ ੧੨ ਅਛੇ ਕਰਮੋਂ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ ਕਰਨਾ ਔ ਨਫੇ ਨੁਕਸਾਨ ਮੇਂ ਗਮ ਨਾ ਕਰਨਾ। ੩ ਤਪੁ ਤਕਲੀਫ ਉਠਾਕੇ ਭੀ ਧਰਮ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ੪ ਸੁਵਾ ਧਿਆਯੇ, ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋ ਕਾ ਪੜਣਾ ਪੜਾਣਾ। ੫ ਈਸ਼ੁਰ ਪ੍ਰਨਿਧਾਨਾ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਗਤਿ ਮੇਂ ਆਤਮਾਂ ਕੋ ਲਗਾਈ ਰਖਨਾ।

ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਜੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਢਾਢੀਆਦਰਬਾਬੀ (ਮੁਰਾਦ) ਨਾਮੋਂ ਆਨ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੀ ਚਰਨੀ ਨਿੰਮਸਕਾਰੁ (ਮੁਰਾਦ) ਨੇ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬੇਣਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਝੇ ਪਤਾਲ ਦਿਖਾਈਏ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਮੁਰਾਦ ਰਬਾਬੀ) ਕੀ ਇਛਿਆ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ, ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ (ਮੁਰਾਦ ਰਬਾਬੀ) ਜਾਂਦਾ ਰੱਹਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਵਿਚ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੪੨ ਮੇ ਤੱਪੁ ਕਰਨੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤੱਪੁ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੫੪ ਨੂੰ ਤੱਪੁ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲੇ ਘਰ ਆਏ ਹਨ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਾਂਗੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਚਹੁ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਪਖੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਈਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਕੇ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਕਰਕੇ ਈਸ਼ਰ ਕੇ ਮਾਰਗ ਲਾ ਕੇ ਇਕ ਸਚੁਨਾਂਮੁ ਦਾ ਜਾਪੁ ਜਪਾਕੇ ਆਪਨੇ ਪੰਥ ਦਾ ਨਾਂਮੁ (ਨਿਰੰਜਨੀਆ) ਰੱਖਿਆ, ਔਰ ਖਣਾਂ ਤੀਨ, ਤੀਨ ਆਰਤੀਆਂ, ਤੀਨ ਨਿਜ ਮੁਖਵਾਕ ਕੇ ਸ਼ਬਦ, ਤੀਨ ਵਖਤ ਮੁਜਾਦਾ ਰੱਖੀ; ਅੰਮ੍ਰਤ ਵੇਲੇ ਕਾ ਪਾਠ ਪੁਨ੍ਹਾ ਦੋਹ ਢਲਦੇ ਕਾ ਪਾਠ, ਪੁਨ੍ਹਾਂ ਸੋਤੇ ਵਕਤ ਕਾ ਪਾਠ, ਆਪ ਜਪਿਆ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਜਾਪ ਜਪਾਯਾ, ਤੇ (ਧੁਰ ਅਮਰਾ ਪੁਰ ਕਾ) ਭਾਗੀ ਨਿਜ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਬਨਾਯਾ, ਅਤੇ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਇਕ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਚਲਾਯਾ. ਜੇ ਆਜ ਕੇ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਜਾਹਰਾ ਵਰਤਿਮਾਨ ਹੋ ਰੱਹਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੀ ਜੋਤਿ ਥੋਂ ਗਿਆਰਵੀਂ ੧੧ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਦਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਪਾਲਦਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀ ।

† ਖਣ ਬਾਣੀ ਕਾ ਗੁਟਕਾ ਅਲੋਹਦਾ ਹੈ ।

ਆਪਨੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਤੀਨੋਂ ਖਣਿਆਰਤੀ ਤੀਨੋਂ ਵਖਤ ਹੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾ ਭੋਗ ਪਾਵਨ ਯਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਰਮ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸਾ ਜੋ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿਥੇ ਅਰਦਾਸੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਏਹ ਤੀਨੋਂ ਗੁਰੂ ਜੋ ੧੧ ਵੇਬਾਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਨਿਰੰਜਨੀਆ (ਅਰਦਾਸਾ) ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਕਾ ਮੁਖਵਾਕ (ਅਰਦਾਸਾ) ਹੈ ਥਾਂ ਪ੍ਰ ਥਾਂ ਏਹੀ ਪੜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਦਾਸ ਅੱਖੀ ਦੇਖਦਾ ਰੱਹਾ ਹੈ।

ਏਹ ਤੀਨੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਪਾਲਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਦਾਸ ਜੀ ਆਪਨੇ ਵਡਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੀ ਤ੍ਰਾਂ ਲੰਗਰ ਭੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਪਨੇ ਕਰਮ, ਧਰਮ ਮੇਂ ਬੜੇ ਉਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿਯਜਨੋ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਕਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕਰ ਜਿਸ ੨ ਮੌਕਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਏਸ ਪਹਲੇ ਹਿਸੇ ਮੇ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਹੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਔਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਲੇਕਨ ਏਥੇ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਸਬਦ (ਕੰਤਰੀਸਾਲੂ) ਨਾਮੇ ੧, ਪੁਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ (ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ) ਨਾਮੇ ੨, ਪੁਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ (ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਰਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਵਡਿਆਈ) ਨਾਮੇ ੩, ਪੁਨ੍ਹਾਂ ੪, (ਕਿਰਤੁ ਕਰਮ ਪੂਰਬ ਕਰਤੇ ਲਿਖੁ ਪਾਇਆ) ਨਾਮੇ ਏਹ ਬਾਰਹਮਾਹ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਕੀ ੪ ਥੀ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀਕਾ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ, ਪੁਨ੍ਹਾਂ (ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ) (ਅਰਦਾਸਾ ਨਿਰੰਜਨੀਆ) ਨਾਮੇ ੫ ਏਹ ਪੰਜੇ ਹੀ ੩ ਸ਼ਬਦ, ਬਾਰਹਮਾਹ ੪ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਅਰਦਾਸਾ ੫ ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਟੀਕਾ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ

ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਹੋਰ ਜੋ ਬਾਣੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕਠਨ ਪਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਯਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਹਰਿ ਏਕ ਸਜਨ ਮਾਈ ਭਾਈ ਸੌਖੇ ਪੜ੍ਹ ਸੱਕਨ ।

ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਵਿਚ ਜੋ ਸਚਿਨਾਮੁ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਬੁਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਏਸ ਸਚੁਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਭੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਆ ਗਈ ਹੈ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋਂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੀ ਮਜਹਬ ਦਾ ਚਹੁ ਵਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਭੀ ਨਰ ਨਾਰੀ ਝਲਾਘੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਆਦੀ ਕਰਕੇ ਅਕੰਤ ਜਗਾ ਬੈਠਕੇ ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਬਾਣੀ ਪੜੇਗਾ, ਤਾਂ ਆਧਾਂ, ਬਿਆਧਾਂ ਉਪਾਧਾਂ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਸੇ ਟਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਅਗਰ ਪੜਕੇ ਅਮਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੁਕਤੀ ਭੁਗਤੀ ਭੀ ਪਾ ਸੱਕਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ ਹੈ ਏਸ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਹਰਿ ਏਕ ਮਾਈ ਭਾਈ ਮੂੰਹ ਜੁਬਾਨੀ ਕੰਠ ਕਰੇ, ਤੇ ਸੁਬਾ ਵਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੋ ਵੇਲੇ ਪੜੇ ਤਾਂ ਸਦਾ ਸੁਖ ਸੇ ਆਯੂ ਬੀਤੇ, ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੋ, ਏਹ ਅਰਦਾਸ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਭੀ ਰਾਜੀ ਰਹਿਨਗੇ, ਇਸ ਗ੍ਰਿਹ ਕੀ ਸੁਵਾਂਤੀ ਹੀ ਫਿਰ ਜਾਏਗੀ, ਨਿਹਚਾ ਕਰਕੇ ਓਸ ਈਸ਼ੁਰ ਅਗੇ ਓਸਦੀ ਏਹ ਸਾਲਾਹ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਜੀਵ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਹੇਗਾ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਕੁਝਕੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ, ਔਰ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ, ਤੇ ਗਦੀ ਪ੍ਰਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸੰਮਾਵਨ ਦੇ ਸੰਮਤ ਭੀ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਮੁਖੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਧਾਰਨ ਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸੰਮਾਵਨ ਸੰਮਤ ਭੀ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਜੋ ਭੀ ਜੀਵ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤੁ ਤੱਕ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਜੀਵਕਾ ਜਨਮ ਸੁਫਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਅੰਤਸ਼ ਕਰਨ ਸੇ ਪੜੇਗਾ ਤਾਂ ਓਹ

ਜਮ ਕੀ ਚੋਟ ਸੇ ਭੀ ਬੱਚੇਗਾ । ਕਈ ਗੁਰਮੁਖਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਮਹੰਤਾਂ, ਆਮ ਪੰਥਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਕੀ ਕਥਾ ਬਾਰਤਾ ਜਨਮਸਾਖੀ ਛਾਪੇ ਦੀ ਯਾ ਲਿਖਤ ਦੀ ਵਿਚੋਂ ਪੜੀ ਦਾ ਹੈ, ਲੇਕਨ ਜਨਮਸਾਖੀ ਥੋਂ ਅਲੈਹਦਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਦੀ ਸੈਂਚੀ ਯਾ ਕੋਈ ਟੈਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੜਿਆ ਕਰੀਏ, ਆਮ ਸੰਤਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਪੰਥਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਲੰਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਮੰਨਸ਼ਾ ਮੰਨੋ ਕਾਮਨਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਾਸ ਨੇ ਬੜੀ ਮੇਹਨਤ ਸੇ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿਆਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਪੜਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਕਈ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਸਜਨਾਂ ਨੇ ਦਾਸਨੂੰ ਕੱਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਭੀ ਕੋਈ ਇਸ ਮੇਂ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਦੇਓ ਤਬ ਓਹਨਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕੋਹਨ ਮੂਜਬ ਉਨ੍ਹੋਂ ਕੀ ਮੰਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਤਿ (ਨਾਮਦੇਵ) ਜੀ ਦਾ ਭੀ ਜੀਵਨ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ੭੨ ਵੇਰਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਦਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਆਮ ਸਿਆਨੋ ਸਾਧੂ ਤੇ ਵਿਦਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਗੁਨੀ ਤੇ ਬੜੇ ੨ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਤ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ੭੨ ਵੇਰਾਂ ਇਸ ਭਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸੰਨ ਹੋਯਾ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਐਂਨ ਸੰਭਾਲ ਰੁਮਾਲ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਬੜੇ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਨਾਲ ਰਖੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਬਾਰੰਬਾਰ ਮਿਲਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਯਾਨਿਆ ਕਿ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਨਹੀਂ ਏਹ ਮਿਲੇਗਾ ।

੧ ਓ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਸਲੋਕ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਯਾਨੀ ਅਵਤਾਰ ॥
 ਹਉ ਦਾਸ ਹਾਂ ਏਹਨਾਂ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰਾਂ ਸੁਹਾਰ ॥ ੧ ॥
 ਭਜ ਮਨੁ ਏਹਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਕਉ ਜੋ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ਹੇਤੁ ॥
 ਪਲ ਚੱਸਾ ਬਿਲਮ ਨਹੀਂ ਲਾਂਵਦੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਤੁ ॥ ੨ ॥

(ਦੋਹਰਾ)

ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਾਉਤ ਗੁਰ ਸੋਂ ਕਰੂ ਮਨਿ ਤਨੁ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ॥
 ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ਜਸ ਕਰ ਮਨਾ ਗੁਰ ਭਉਜਲ ਪਾਰ ਲੰਘਾਇ ॥
 †ਇਕਾਦਸ ਗੁਰਕੋ ਬੰਦਨਾ ਕੋਟ ਵਾਰ ਪਰਨਾਂਮੁ ॥
 ਨਿਯਾਇ ਸੀਸ ਗੁਰ ਪਗ ਧਰੂ ਮੁਖੋਂ ਕਹੂ ਸਚੁਨਾਂਮੁ ॥ ੩ ॥
 ਇਕਾਦਸ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਲਿਖੂ ਗੰਥ ਬਿਚਾਰ ॥
 ਬਾਣੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਕੀ ਲਿਖ ਕਰ ਕਰਾਂ ਤਿਆਰ ॥ ੪ ॥
 ਪਾਠਕ ਸ੍ਰੋਤੇ ਉਧਰਣ ਘਣੇ ਮਧ ਬਾਣੀ ਕਰਨ ਪਿਆਰ ॥
 ਤੀਨ ਤਾਪੁ ਸਭ ਨਸ਼ਟ ਹੋਹਿ ਜੋ ਬਾਣੀ ਜਪੈ ਨਰ ਨਾਰ ॥ ੫ ॥
 ਮੁਕਤੀ ਭੁਗਤੀ ਨਾਮਤੇ ਫਲ ਸਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥
 ਪੜੇ ਬਾਣੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਕੀ ਬਿਆਧ ਨ ਬਿਆਪੈ ਕੋਇ ॥੬॥
 ਏਹ ਬਾਣੀ ਨਿਰੰਜਨੀ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਮਿਲੋ ਨਿਰੰਜਨ ਮਾਹਿ ॥
 ਬਹੁਰ ਨ ਆਵਨ ਜਾਣ ਹੋਇ ਰਲੋ ਜੋਤਿ ਨਿਰੰਜਨ ਤਾਹਿ ॥ ੬ ॥

(ਚੌਪਈ)

ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਹ ਦੀਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਥ ॥ ਬਾਣੀ ਲਿਖ ਲੇਵਾ ਰਘਨਾਥ ॥
 ਅਵਰ ਨ ਸੂਝਤ ਕਾਈ ਪੰਥ ॥ ਤਉ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਏਹ ਲਿਖਾ ਗੰਥ ॥੬॥

†ਇਕਾਦਸ ਕਹੀਏ ੧੧ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾਸਕੇ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ।

(੧੩)
(ਦੋਹਰਾ)

ਆਣ ਖਲੋਵਹੁ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਣੀ ਲਿਖਾਵਹੁ ਆਪੁ ॥
ਹਉ ਕਿਆ ਕੀਟ ਪਤੰਗ ਹੂੰ ਗੁਰ ਅੰਤ੍ਰ ਜਾਮੀ ਆਪੁ ॥ ੧੦ ॥
ਲੋਚਾ ਥੀ ਕਈ ਦਿਨੋ ਕੀ ਉਰ ਮਧ ਮਨਿ ਕੇ ਮਾਹਿ ॥
ਬਾਣੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਕੀ ਮਧ ਸੰਤ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਗਟਾਹਿ ॥੧੧॥
ਬਾਣੀ ਪੜੀਓ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਰਕੇ ਘੱਣਾ ਪਿਆਰ ॥
ਜੋ ਹੋਵਹਿ ਭੁਲ ਚੁਕ ਦਾਸ ਥੋਂ ਓਹ ਲੈਣੀ ਆਪ ਸੁਧਾਰ ॥੧੨॥
ਦੀਖਿਆ ਕਾ ਮੁਝ ਗੁਰੂ ਹੈ ਇਕਾਦਸ ਗੁਰ ਏਹੁ ਜਾਨੁ ॥
ਚਤਰਦਾਸ ਗੁਰ ਨਾਮ ਹੈ ਜਾਨਹੁ ਸੁਗੜ ਸੁਜਾਨੁ ॥੧੩॥
ਤਪੁ ਕਰਨ ਗੁਰ ਜਾਂਵਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਹੰਦਾਲੁ ॥
ਤਪੁ ਸੰਪੂਰਨ ਜਬ ਭਇਆ ਭਗਵਾਨ ਆਏ ਤਤਕਾਲੁ ॥੧੪॥
ਦਰਸ ਦੀਆ ਹੰਦਾਲੁ ਕੋ ਆਪੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥
ਤੁਮਤੋ ਹਮਟਾ ਰੂਪ ਹੈਂ ਆਪ ਕਹੈ ਕਰਤਾਰ ॥ ੧੫ ॥
ਅੰਗ ਸੰਗ ਤੁਮਰੇ ਹਉ ਰਹੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਧਰੇ ਹੰਦਾਲੁ ॥
ਤੁਮ ਜਾਵਹੁ ਨਿਜ ਗਿ੍ਹ ਵਿਖੈ ਪਾ ਮੰਜੀ ਬਹੋ ਦਿਆਲੁ ॥੧੬॥
ਇਕ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾਇਕੇ ਚਾਰੇ ਵਰਨ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲੁ ॥
ਬਿਲੰਮ ਨਹੀ ਅਬ ਕੀਜੀਐ ਜਾਇ ਬੈਠਹੁ ਪੁਰੀ ਜੰਡਾਲੁ ॥੧੭॥
ਐਨ ਜਾਨ ਕੇ ਮਗ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕਉਤਕ ਕੀਓ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ ॥
ਸੋ ਹਮ ਲਿਖੇ ਸੰਛੇਪਤੇ ਸੰਗਤਿ ਪੜੀਓ ਗੌਰ ਕਰ ॥੧੮॥
ਸਗਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸੇ ਲੈ ਕਰਿ ਆਏ ਹੰਦਾਲੁ ॥
ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀਓ ਚਾਰ ਵਰਨ ਕੋ ਤੋੜੈ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲੁ ॥੧੯॥ ਇਤਿ

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

(ਮੁਖਵਾਕ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ)

*ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈਭੀ ਸਚੁ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ, ਸਚਿਨਾਮੁ
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ
ਜਪੀਏ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੀਏ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੧ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਕੋਟਾਨ ਕੋਟਵਾਰ
ਧੰਨ ਬਾਦ ਅਤੇ ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

(ਯਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਯਾ ।
ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਾਠਕ ਜਨੋ ਤੇ ਸਹੋਤੇ ਜਨੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀਨੂੰ
ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਦੁਖਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ਮਾਤਲੋਕ
ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ, ਏਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਹੰਕਾਰੀਆਂ
ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜੇ ਤੇ ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਸ਼ੱਕਤੀਆਂ ਖੇਤੀ ਹਰੀ ਭਰੀ
ਕਰਨੀ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੀ ਪੂਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਕਤ ਕੱਢ ਦਿਖੋਨੀ ਤੇ
ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁਧ ਕੱਡਨਾ ਤੇ ਬਾਵਰਸ਼ਾਹ
ਦੀ ਜੇਹਲ ਦੀਆਂ ਚਕੀਆਂ ਫਿਰਨੀਆਂ ਇਤਾਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ
ਭੁਲੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਮਾਰਗ ਲਾਯਾ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਯਾ ਅਵੱਸਥਾ ਤੇ ਹੀ ਭਗਤੀ ਔ ਵੈਰਾਗ ਨਾਮੁ
ਗਿਯਾਨ ਆਦੀ ਗੁਨਾਂ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਗਤਿ ਮੈ ਪਸਾਰਿਆ, ਪੁਨ੍ਹਾ

*ਆਦਿ ਸਚੁ ਸੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੱਕ ਏਹ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਕਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ
ਜੀਨੋਂ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ੍ਰਿਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਨੂੰ ਏਹ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ
ਦਿਤਾ ਸੀ ਇਸ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਕਤ੍ਰਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰ
ਦਾ ਯਾ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਹੈ ।

*ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵੇਂਈ ਨਦੀ ਮੇਂ ਚੁੱਭੀ ਲਾਕੇ ਜਲਸਾਂਈ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਪਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਏ । ਤਬ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕਹਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਕੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਕਿ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿਆ ਮਾਤਲੋਕ ਕੀ ਮੁਜਾਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰਮੁਖ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨੇ ਬਿਨਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮੁਜਾਦਾ ਰਖਨ ਕੇ ਨਮਿੱਤ ਆਪਕੇ ਪਾਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੇਨੇ ਆਏ ਹੈਂ, ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਬਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ॥ ੧ ॥ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ॥ ਏਹ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਲਸਾਂਈ ਭਗਵਾਨ ਸੇ ਸੁਨਕੇ ਫੇਰ ਜਲ ਸੇ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਕੀ ਰੀਤ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਚਲਾਈ ॥ ਜੋ ਜਲ ਸਾਂਈ ਯਾ ਭਗਵਾਨ ਯਾ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਯਾ ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਯਾ ਬਾਬਾ ਜਿੰਦਾ ਏਕ ਨਾਮੁ ਸਹੰਸੀ ਨਾਈ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਓਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਕਾ (ਗੁਰੂ ਹੈ) ਪੁਨ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ, ਸੱਤਾਂ ਦੀਪਾਂ, ਕਾ ਗਮਨ ਕਰਕੇ ਲੰਕਾ, ਅਸਾਮ, ਆਫਗਾਨ ਸਤਾਂਨ, ਅਰਬਸਤਾਂਨ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਕਈਆਂ ਟਾਪੂਆਂ, ਆਦਿਕ ਮੇਂ ਬਿਚਰ ਕੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਂ ਰਾਜਿਆ, ਕੇ ਸਿਖਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤਿ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਦੇਕੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਪੁਨ੍ਹਾ, ਇਸੀਤ੍ਰਾਂ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਬਿਚਰ ਬਿਚਰ ਕੇ ਕਈਆਂ ਮੁਲਕਾਂ, ਕਈਆਂ ਟਾਪੂਆ ਦਾ ਸੈਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਈਆਂ ਪੀਰਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ, ਸੱਯਦਾਂ, ਸਾਧੂਆਂ, ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਗੋਸਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਨਾਮੁ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਦਸਿਆ ॥ ੧ ॥

*ਸਾਖੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਪੰਨਾ ੩ ਪੁਰ ਦੇਖਹੁ ਰਚੱਤ ਸੰਤ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਗਿਯਾਨੀ ਜੀ ਕਾ ਬਨਾਯਾ ਹੋਯਾ ਜੋ ਸਤਵੀ ਵਾਰਗੁਰ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ।

੧ ਓ ਸਚਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ

ਜੋ ਬੜੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਕੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ੪੨੭ ਮੁਫੀਦ ਆਮ ਪ੍ਰੈਸ ਲਹੌਰ ਮੇਂ ਛੱਪੀ ਹੈ, ਉਸ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਿਜ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਸੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਪਰੋਰਨਾ ਸੇ ਭਵਿਖਤ ਸ਼ਬਦ ਇੰਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

(ਭਵਿਖਤ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਵਾਚ)

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਪਾਸ ਗਏ ਹਰਿ ਚਰਚਾ ਕਰਨੇ ਲਗੇ, ਤਬ ਕੋਲੋਂ ਮੁਦਾਨੇ ਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਪਾਸ ਬਿਨਯ ਕੀਤੀ, ਹੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਹਰੀ ਕੇ ਏਕ ਸੰਸਾ ਮੇਰੇ ਉਰ ਮੇਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਨੇਂ ਕਹਾ ਜੋ ਸੰਸਾ ਹੈ ਕਹੁ ਮਰਦਾਨਾ, ਤਬ ਮਰਦਾਨੇ ਕਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਏਥੇ ਤੱਕ ਆਯਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਾਨਕ ਤੱਪਾ ਹੀ ਆਯਾ ਹੈ, ਤਬ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਕਹਾ ਆਗੇ ਇਕ ਕਬੀਰ ਭਗਤ ਗਿਯਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀ ਆਯਾ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਏਥੇ ਦਰਸੰਨ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਮਰਦਾਨੇ ਕਹਾ ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਪ੍ਰਮ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੀ ਜਗਤਿ ਮੇਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਏਥੇ ਤੱਕ ਪੋਹਚੇਗਾ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਜੀ ਕਹਾ ਸੁਨ ਮਰਦਾਨਾ ਮੇਰਾ ਬਚਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਨੇ* ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਮਧ ਸੰਤੁ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੰਦਾਲੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਓਹ ਏਥੇ ਤੱਕ ਆਵੇਗਾ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀ ਐਣੇਕੀ,

*ਬਟਾਲੇ ਦਾ ਜਿਲਾ ਓਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਮੇਂ ਜੰਡਿਆਲੇ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਅਜ ਕੱਲ ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੰਡਿਆਲੇ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ-

ਓਹ ਬੜਾ ਭਗਤਿ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸੂਰਮਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਏਹਨਾ ਤੀਨਾ ਬਗੈਰ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਸੀ, ਹੇ ਜਗਯਾਸੂ ਮੇਰਾ ਬਚਨ ਸੁਨ, ਸੋ ੧੦੦ ਬਰਸਾਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਆ, ਅਤੇ ਕਹਾ ਆਪ ਨਿਹਕਾਂਮੁ ਸੰਤੁ ਹੋ, ਜਿਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਭਰਮ ਨਿਵਾਰਨ ਕੀਆ, ਆਪ ਜੀ ਕੋ ਮੇਰੀ ਬਾਰੰਬਾਰ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ॥ ੨ ॥

ਪੁਨ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਗਵਨ ਕਰ ਧ੍ਰੁਅ ਭਗਤਿ ਕੇ ਮੰਡਲ ਵਿਖੇ ਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਏ, ਅਗੇ ਧ੍ਰੁਅ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਜੀ ਦੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਬ ਧ੍ਰੁਅ ਭਗਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਅੱਚਰਜ ਰਿਹਾ, ਏਥੇ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਆਣੇਕੀ ਗੰਮਤਾ ਨਹੀਂ, ਏਹ ਤ੍ਰੈ ਮਾਨਸ ਕੈਸੇ ਆਏ ਹੈਂ, ਤਬ ਧ੍ਰੁਅ ਭਗਤਿ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਚਨ ਕਹਾ, ਆਗੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇ, ਇਕ ਕਬੀਰ ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੌਹਿਚਆ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਐਸੇ ਸਾਧਨ ਕੀਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮੁ ਕੇ ਨਾਮੁ ਕਾ ਹੀ ਬਨਾ ਹੈ ਉਨ ਕਾ ਸਰੀਰ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਸੁਨੋ ਧ੍ਰੁ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ, ਅਗੇ ਹੋਈ ਅਬ ਭੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਕ ਭਗਤਿ ਕਬੀਰ, ਦੂਜਾ ਨਾਨਕ, ਤੀਜਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜਟੇਟਾ, ਇਕ ਨਿਰੰਜਨ ਕਾ ਹੀ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਕੀ ਕਾਂਣ ਨਹੀਂ ਰਖੇਗਾ, ਇਕ ਸਚੁਨਾਮੁ ਉਸ ਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੇਖਹੁ ਗੇ ਜਬ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਬ ਏਕ ਪਲਕ ਮੇਂ ਏਥੇ ਪੌਹੁਚੇਗਾ, ਜਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕਹੇ, ਤਬ ਧ੍ਰੁਅ ਭਗਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਚਰਨੀ ਪਿਆ ਅਰ ਕਹਿਆ ਸਤਿ ਸਤਿ ਐਪੁ ਕਾ ਕੈਹਣਾ ਹੈ, ਆਪ ਕੇ ਬਚਨ ਅਟਲ ਹੈਂ, ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੰਦਨਾ ਕਰਕੇ, ਪੁਨ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਸੱਚ ਖੰਡ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਜੋਤੀ ਸ੍ਰੂਪ ਨਿੰਰਕਾਰ ਜੀ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ, ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਆ ਕਰਿ

ਮਾਤਲੋਕ ਮੇਂ ਬਿਚਰ ਕੇ ਕਈ ਪਤਤਿ ਪਾਹਨ ਕੋ ਤਾਰਿਯਾ ॥੨॥੩॥

ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾਬਲ ਮੇਂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਿਆਲ ਜੀਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ, ਅਤੇ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਿਆਲ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਕਰ ਚੁਕੇ, ਤਾਂ ਦੀਨਾਨਾਥ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨਜ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਆਪ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਚਲੇ ਹੋ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਭੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਰ ਜਾਓ, ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਕਬ ਛੁਟੇਗੀ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਤੇਰੀ ਦੇਹ ਮੈਥੋਂ ਪਿਛੋਂ ੧੦੦ ਸਉ ਵੱਰ੍ਹਾ ਪਾਛੇ ਦੇਹ ਛੁਟੇਗੀ, ਵਟਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਮੇਂ ਮੈਥੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਹੰਦਾਲੁ ਸੰਤੁ ਪਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈਗਾ, ਤੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸੇਵਕ ਛਬੀਲ ਦਾਸ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਆਵੇਗਾ, ਤੇ ਤੁਵਾਨੂੰ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਆਨ ਕੇ ਛਬੀਲ ਦਾਸ ਦਸੇਗਾ, ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਿਆਲੁ ਜੀ ਓਸ ਸਿਖ ਨੂੰ ਕਿਛ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵਜੋਂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਨੂੰ ਭੇਜੋਗੇ, ਤਬ ਛਬੀਲ ਦਾਸ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪੁਰ ਤੁਮਾਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਖ ਕੇ ਤੁਮਾਰੀ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਤਬ ਹੰਦਾਲੁ ਮੇਵਾ ਮੁਖਮੇਂ ਪਾਕਰ ਕਹੇਂਗੇ, ਕਿ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਔਹ ਦੀਨ ਦਿਆਲ, ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਤਿੰਨ ਵੇਰਾਂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਅਪਨੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਸੇ ਕਹੇਂਗੇ, ਹੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਿਆਲ ਤਬ ਤੇਰੀ ਦੇਹ ਛੁਟੇਗੀ, ੧੬੫ ਇਕ ਸਉ ਪੈਂਠਸ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਤੇਰੀ ਦੇਹ ਛੁਟੇਗੀ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵਜੀ ਦੀਨਾਨਾਥ ਦਿਆਲ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ ॥ ੩ ॥ ੪ ॥

ਪੁਨ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦੀਪਾਲੂ ਸ਼ੈਹਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਸਵਾ ਕੋਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਦੇ ਬਾਹਰ ਬਾਗ ਮੇਂ ਡੇਰਾ ਕੀਆ, ਏਹ ਸਾਖੀ ਘੋਹੇ ਜੱਟ ਦੀ ਬੌਹੁਤ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ, ਏਥੇ ਸੰਖੇਪ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਘੋਹੇ ਜੱਟ ਨਾਲ ਭਵਿਖੱਯਸ਼ਤ ਸ਼ਬਦ ਕਹੈ ਹੈਂ ਸੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ ਭਾਈ

ਘੋਹਾ ਤੈਨੂੰ ਖਬਰ ਹੋਸੀ ਕਿ ਨਾ ਹੋਸੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਘੋਹੇ ਨੇ ਕਹਿਆ
ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖਬਰ ਕਾਈ ਨਹੀਂ ਜੀ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
ਕਹਿਆ ਭਾਈ ਘੋਹਾ ਤੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਤਪੁ ਭਾਰੀ ਕੀਤਾ
ਆਹਾ, ਪਰ ਇਕ ਵਿਚ ਖੋਟ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਉਸਤੋਂ ਇਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਨਮ
ਵਿਛੜੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੋ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਘਰਿ ਤੱਪ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਤਵੇਂ
ਜਾਮੇ ਪਾਸੋਂ ਏਨ ਉਧਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਘੋਹੇ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜੀ
ਮੇਹਰ ਵਾਨ ਤੱਪ ਇਸ ਕਾ ਪੂਰਾ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਏਹ ਮੁਕਤ ਕਿਉਂ ਨਾ
ਹੋਇਆ, ਤੇ ਕਸਰ ਕੀ ਰੋਹ ਗਈ ਆਹੀ, ਅਤੇ ਜਨਮ ਏਹ ਤਿੰਨ ਜਾਮੇ ਕਿਸ
ਦੇ ਹੋਇਆ, ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸੀਏ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ
ਕਿ ਭਾਈ ਘੋਹਾ ਤਿੰਨ ਜਨਮ ਏਹ ਤਖਾਣ ਦੇ ਘਰਿ ਰਹਿਆ, ਤੇ
ਭਗਤਿ ਵਿਚ ਰਹਿਆ, ਪਹਲੇ ਜਨਮ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਕਾ ਬੇਟਾ,
(ਬੀਰਮਦੇਉ) ਕਾ ਭਾਈ ਸੋ ਦੋਨੋ ਬੀਰਮਦੇਉ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ
ਨਰਸਿੰਘ ਥਾ, ਪਰ ਏਸਨੋਂ ਉਸਕੀ ਬਾਰਾਬਰੀ ਕਰੀ ਥੀ, ਅਤੇ ਬੀਰਮ
ਦੇਉ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮੋਂ ਕਾ ਉਤਮ ਥਾ, ਤਉਸਕੇ ਮੁਖਤੇ ਆਵਾਜ
ਨਿਕਲੀ ਰੇ ਕਿਉਂ ਬਾਢੀਆਂ ਕੀ ਤਰਹਿ ਵਿੰਗਚੜਾਵਤਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ
ਕਰਕੇ ਇਸਕਾ ਤੱਪ ਘਟਿ ਰਹਿਆ, ਅਰ ਫੇਰ ਵਹੁ ਤੇ ਰਾਜਾ ਜਨਕ
ਕਾ ਦਮਾਦ ਹੂਆ, ਅਰ ਉਸਕੇ ਵਿਵਾਹ ਵਿਖੇ ਇਸ ਕੋ ਭੀ ਹਮ ਨੇ
ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਇਸਕੇ ਮੁਖਕੀ ਸੋਭਾ ਮਾੜੀ ਜੈਸੀ ਹੋ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ
ਏਕ ਤੇ ਸਾਂਈ ਲੋਕਾਂ ਕਾ ਸ੍ਰਾਪ ਅਰ ਦੂਸਰਾ ਏਹ ਕ੍ਰੋਧ ਬਹੁਤ ਕਰਤਾ
ਥਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਥੀ, ਤਬ
ਉਹ ਬੀਰਮਦੇਉ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਰਹਿ ਕਰ ਫੇਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕੇ ਤੁਲ
ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮਾਤਲੋਕ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਦਰਸੇ ਨੂੰ ਤਿਖਾਣ ਦੇ ਘਰਿ
ਜਨਮ ਹੋਯਾ, ਪਰ ਭਾਈ ਭਜਨ ਦਾ ਬੀਜ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਤੇਰ
ਘਰਿ ਤਦ ਪੈਇਦੇ ਹੋਇਆ ਸੋ ਕਮਾਈ ਕਰਸੀ ਫੇਰ ਉਧਰਸੀ, ਤਾਂ
ਘੋਹੇ ਨੇ ਕਹਿਆ ਜੀ ਹੁਣ ਬੀਰਮਦੇਉ ਕਿਸਕੇ ਜਨਮੇਗਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ ਜੱਟ ਦੇ ਘਰਿ ਜਨਮੇਗਾ, ਤੇ ਨਾਉ
 ਹੰਦਾਲੁ ਹੋਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸੰਤ ਹੋਸੀ, ਤੇ ਵਡਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਸੀ, ਅਤੇ
 ਤੇਰੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਤੇਹੁ ਜਨਮ ਤਿਖਾਣ ਦਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮੁ ੧ ਬਾਲੂ, ੨
 ਹਰੀਆ, ੩ ਦਰਿਬਾਰੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਦਰਸਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ,
 ਓਹ ਸੱਤਲੁਦੁ ਜੋ ਨਦੀ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਕਨਾਰੇ ਏਕ ਪਿੰਡ ਬੜਾ ਕਸਬਾ
 ਹੋਵੇਗਾ, ਸੋ ਓਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਾਡੇ ਅਉਤਾਰ ਦਾ ਦਰਸਨ ਹੋਸੀ, ਤੇ ਖੱਤੀ,
 ਜਨਮ ਏਹ ਭੀ ਹੋਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਸੀ, ਅਰ
 ਬਾਲਕ ਜਾਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਆ ਕਰੇਗਾ,
 ਅਰ ਸੰਗ ਹੀ ਓਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰਖੇਗਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਵਹੁ ਬੜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਸੀ, ਜੇ
 ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਭੀ ਜਨਮ ਵਿਚ ਆਂਵਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਏਹ ਜਾਣ ਜੋ
 ਓਹ ਰੰਚਕ ਜੋ ਉਸ ਕੀ ਅੰਸ ਹੋਤੀ ਹੈ, ਓਹ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀ
 ਹੈ, ਤੇ ਇੰਝ ਜਾਣ ਕੇ ਭਰਮਣਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਈ ਘੋਹਾ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਬਡੇ
 ਸ਼ਬਦ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਣਗੇ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਵਿਚੋਂ ਘੋਹੇ ਜੱਟ ਦੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੪੨੬-੪੨੭
 ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ੪੪੩, ਈਸਵੀ ੧੯੧੨ ਜੋ ਲਹੌਰ ਮੇਂ ਛਪੀ ਹੈ
 ਪੜ੍ਹ ਦੇਖਹੁ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ੪੨੭ ਵਿਚ ਜੋ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਛੱਪੀ ਹੈ ਓਸ ਮੇਂ ਚੌਹੁ ਪੰਜਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਵਿਖਸ਼ਤ
 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇਂ ਹੱਛੀ ਤਰਾਂ ਖੋਲ ਕੇ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜਨਮ
 ਸਾਖੀਓਂ ਮੇਂ ਏਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸਾਖੀਓਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ
 ਮਹਿਮਾ ਕਿਸ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਭਗਤਿ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ੧, ਤੇ ਧ੍ਰਮ ਭਗਤਿ ਵਾਲੀ
 ਸਾਖੀ ੨, ਤੇ ਪੰਡਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਿਆਲੀ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ੩, ਅਤੇ
 ਘੋਹੇ ਜੱਟ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ੪, ਤੇ ਸਿਧਾਂ ਵਾਲੀ ਝੰਗਰਨਾਥ ਕੀ ਸਾਖੀ ੫,

ਹੋਰ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਏਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਹੀ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਮਹੰਤ ਬੂੜੀ ਦਾਸ ਉਦਾਸੀ ਪਿੰਡ ਚੱਕੋ ਕੇ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਏਹ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਮੀ ਭਾਈ ਮੁੰਨਛਾ ਸਿੰਘ ਨਿਵਾਸੀ ਬੋਪਾਰਾਇ ਕੀ ਮਾਰਫਤ ਪੜ ਕੇ ਦੇਖੀ ਜੋ ਏਸ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਪੰਨਾ ੩੨੮-੨੮੧-੨੬੦-੨੮੪ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦੇਖਹੁ ਡਾਕਖਾਨਾ ਖਾਸ ਚਕੋ ਕੇ ਬਰਾਸਤਾ ਢਿਲਵਾਂ ਰਿਆਸਤ ਕਪੂਰਥੱਲਾ ।

ਅਜ ਕਲ ਏਹਨਾਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਛਪਨ ਛਾਪਨ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮੁ ਕੱਡੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਜਾਪਦਾ ਓਥੇ ਬੱਲੇ ਹਾਂਛੀਏ ਪੁਰ ਨੋਟ ਦੇ ਦੋਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਏਹ ਸਾਖੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਖਵਰੇ ਓਹਨਾਂ ਸੱਜਨਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮੁ ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿਉਂ ਬੁਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਸਿਖ ਸਾਧਸੰਤ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਕਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨਾਲ ਈਰਸ਼ਾ ਦੁਵੈਸ਼ ਕਰਕੇ ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਮ ਕੱਢਨੇ ਕਰਕੇ ਓਹਨਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਪਲੇ ਯਾ ਕੀ ਹਥ ਔਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਸਿਖ ਸੰਤ ਮੇਰ ਤੇਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਭੀ ਭਵਿਖਸ਼ਤ

ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਓਹ ਧੁਰ ਅੰਮਰਾ ਪੂਰੇ ਆਯਾ ਸੰਮਝਨਾ
ਚਾਹੀਏ, ਦੇਖਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੁ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਯੱਥਾ—
ਹਉ ਆਪਹੁ ਬੋਲ ਨ ਜਾਣਦਾ ਮੈ ਕਹਿਆ ਸਭ ਹੁਕਮਾਉ ਜੀਉ ॥

(ਮ: ੫ ਪੰਨਾ ੭੬੭)

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਮੁਖਾਰ ਬੰਦ ਸੇ ਜੋ
ਭਵਿਖਸ਼ੋਤ ਸ਼ਬਦ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ
ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਚਨ ਕਹੇ ਹੈ ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਹੋਏ । ਪੰਚਮ ਪਾਤਿ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਯਾ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਯਾ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਰਿਖੀ
ਬਿਆਸ ਜੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਤਰਸ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਬਚਨ ਅਸਥਿਰ
ਸਤਿ, ਅੰਮਰ, ਅਟੱਲ, ਅਜਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ ਸਾਰੰਗ
ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਕਥਨ ਇੰਝ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਬਦ ਮਾਈ ਸਤਿ ਸਤਿ
ਸਤਿ ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਾਧਾ ॥ ਬਚਨੁ ਗੁਰੂ ਜੋ ਪੂਰੈ ਕਹਿਓ ਮੈ
ਛੀਕੰ ਗਾਂਠਰੀ ਬਾਧਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਨਖਿਅਤੁ
ਬਿਨਾਸੀ ਰਵਿ ਸਸੀਅਰ ਬੇਨਾਧਾ ॥ ਗਿਰਿ ਬਸੁਧਾ ਜਲ ਪਵਨ
ਜਾਇਗੋ ਇਕਿ ਸਾਧ ਬਚਨ ਯਟਲਾਧਾ ॥ ੧ ॥ ਅੰਡ ਬਿਨਾਸੀ ਜੇਰ
ਬਿਨਾਸੀ ਉਤਭੁਜ ਸੇਤ ਬਿਨਾਧਾ ॥ ਚਾਰਿ ਬਿਨਾਸੀ ਖਟਹਿ ਬਿਨਾਸੀ
ਇਕਿ ਸਾਧ ਬਚਨ ਨਿਹਚਲਾਧਾ ॥ ੨ ॥ ਰਾਜ ਬਿਨਾਸੀ ਤਾਮ ਬਿਨਾਸੀ
ਸਾਤਕੁ ਭੀ ਬੇਨਾਧਾ ॥ ਦਿਸ਼ਟਿ ਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕੁ ਸਾਧ
ਬਚਨ ਅਗਾਧਾ ॥ ੩ ॥ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪ ਹੀ ਆਪੇ ਸਭੁ ਆਪਨ ਖੋਲ
ਦਿਖਾਧਾ ॥ ਪਾਇਓ ਨ ਜਾਈ ਕਹੀ ਭਾਂਤਿ ਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ
ਮਿਲਿ ਲਾਧਾ ॥ ੪ ॥ ਐਸੇ ਰਸ ਦੇ ਭਿਜੇ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਗੁਰ
ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਰੂਪੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਘੁਟਿਕੇ ਗੱਠ ਦੇ ਲੈਨੀ ਚਾਹੀਏ ।

ਏਸ ਸ਼ਬਦ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਵਰਨਣ
ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਰਾਤ, ਦਿਨ, ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ, ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾਹ,
ਪਹਾੜ, ਧਰਤੀ, ਜਲ, ਪਵਨ, ਅੰਛਜ, ਜੇਰਜ, ਉਤਭੁਜ, ਸੇਤਜ,

*ਚਾਰ ਬੇਦ, †ਛੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ, ਤਿੰਨ ਗੁਨ ਰਜੋਗੁਨ, ਤਮੋਗੁਨ, ਸਤੋਗੁਨ, ਏਹ ਜਿਤਨੀਆਂ ਭੀ ਵਸਤੂ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਆਦਿਕ ਦਿਸ਼ਟੀ ਆਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਏਹ ਸਭ ਨਾਸਵਾਨ ਹਨ, ਕਦਾਚਿਤ ਹੀ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ, ਏਹ ਸਦਾ ਹੀ ਅਟਲ ਹੈ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨ ਕਹੇ, ਉਸੀਤਰਾਂ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਸੁਨਾਉਂਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਪੈੜੇ ਨੂੰ ਦਸਕੇ ਜਨਮਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਦੀ ਲਿਖਾਈ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ ਦਸੀ ਗਏ ਉਸੀਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਪੈੜੇ ਮੋਖੇ ਪਾਸੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਲਿਖਾਈ ਗਏ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁਜੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਜਿਸਤਰਾਂ ਭਾਈਬਾਲੇ ਨੇ ਦਸਿਆ ਉਸੀਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਦੇਵ ਜੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਦਾ ਜਿਕਰ ਪੰਜਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਾਯਾ, ਤੇ ਅਜ ਕਲ ਗੁਰੂਹੰਦਾਲੁਦਾ ਨਾਮ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਛਾਂਟੀ ਜੋ ਕਰਕੇ ਛਾਪਦੇ ਛਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਓਹਨਾਂ ਸਜਨਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਭੁਲ ਤੇ ਦੁਰਮਤ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਬਿਆਸ ਰਿਖੀ ਦਾ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਤਿ ਕਰਕੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਭੀ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਬਾਬਤ ਕਹਿਆ ਹੋਯਾ ਸਤਿਕਰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕਜੀ ਦਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰਕੇ ਕੋਟਾਂਨ ਕੋਟ ਵਾਰ ਧੰਨਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸਬਾਸਰ ਆਠੋਜਾਂਮੁ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਬਾਰੰਬਾਰ ਪ੍ਰਨਾਮੁ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਐਸੇ ਸਉ

*ਬੇਦ, ਰਿਗ, ਸ਼ਾਮ, ਜੁਜਰ ਅਥਰਬਣ; ਈਸ਼ਰ ਪੁਰਨਾ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। †ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਛੇ ਰਿਖੀਆਂ ਛੇਆਂ ਦੇ ਰੱਚਤ ਹੈ, ਨਿਯਾਜ-ਰੱਚਤ ਗੋਤਮ ਰਿਖੀ ਕਾ ਹੈ, ੧। ਮੀਮਾਂਸਾ ਰੱਚਤ ਜੈਮਨੀ ਰਿਖੀ ਕਾ ਹੈ ੨ ॥ ਵਿਦਾਂਤ ਰੱਚਤ ਬਿਆਸ ਰਿਖੀ ਕਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਸੰਖਯ ਰੱਚਤ ਕਪਲ ਰਿਖੀ ਕਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵੈਸ਼ੇਖਕ ਰਚਿਤ ਕਣਾਦ ਮੁਨੀ ਕਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਜੋਗ ਰੱਚਤ ਪਤੰਜਲ ਰਿਖੀ ਕਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਬਰਸ ੧੦੪ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਕੈਹ ਦਿਤਾ ਭਵਿਖਸ਼ਤ ਬਚਨ ਕਿ ਇਕ
ਹੰਦਾਲੁ ਪਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋਸੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਸੀ ਤੇ ਭਾਰੀ
ਸੰਤ ਹੋਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀਦੇ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨੋਂ ਕੀ ਸੰਮਾਪਤੀ ॥ਇਤਿ॥

ਪਿਆਰੇ ਸਜਨੋਂ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੋ ਜਿਸ ਕਾ ਜਿਕਰ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ
ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ।

ਏਹ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ
ਦਸਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਬੋਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਾਨਿਆ ਅਲੈਹਦਾ,
ਯਾ ਨਿਆਰੇ, ਯਾ ਅਜਾਦ, ਯਾ ਖੁਦ ਮੁਖਤਾਰ ਕਹੀਏ ਮੰਜੀਆਂ
ਬਖਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਮਰਥ ਸਨ, ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੜੀਏ
ਸੁਨੀਏਂ ਤਾਂ ਏਹਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਂਈ ਮੰਜੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ
ਹਨ, ਤੇ ਇਕ ਮੰਜੀ ਭਾਈ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀ ਪਿੰਡ ਜੋੜੇ ਸੰਗੀਏ
ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਨਾਯਾ, ਏਹ ਪਿੰਡ ਜੋੜਾ ਸੰਗਾ
ਵਟਾਲੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਜਿਲੇ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੈ । ਏਹਨਾਂ ਜਉੜੇ
ਸੰਗੀਏ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖੀ ਸੇਵਕੀ ਮਾਝੇ, ਰਿਆੜਕੀ
ਵਿਚ, ਦੁਆਬੇ, ਤੇ ਸੀਰਵਾਲ, ਤੇ ਮਾਲਵੇ ਏਹਨਾਂ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ
ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ,
ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀਦੀ ਗਦੀ ਪੁਰ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼
ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਏਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ
ਬੜੇ ਜੱਤ ਸੱਤ ਬੜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਰਿਧੀ ਸਿਧੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਯੂ
ਭੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਭੋਗੀ ਹੈ, ਤੇ ਅਪਨੀ ਸਿਖੀ ਸੇਵਕੀ ਮੈਂ
ਨਾਮ ਦੇ ਖੁਲੇ ਗਫੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨਿਜ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ
ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਨਿਜ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ ਕੇ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੱਛਾ ਸੋਹਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਏਹਨਾ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਕ
ਸਮੇਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ

ਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਥੋਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋ ਆਏ ਸਨ, ਇਕ ਸਮੇਂ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਇਕ ਸੰਤ ਜਨੋਂ ਨੇ ਆਕੇ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਪਨੂੰ ਏਹ ਗਦੀ ਗੁਰਆਈ ਦੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਮਿਲੀ ਔਰ ਗਦੀ ਕਿਥੋਂ ਚਲੀ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸੀਏ, ਤਬ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਇੰਞ ਬੋਲੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਅਨਿਹਦ ਸ਼ਬਦ ਧੁਨ ਜਹ ਤੇ ਉਪਜੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਹੰਦਾਲੁ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਹੰਦਾਲੁ ਤੇ ਹੋ ਆਏ ਦਾਸ ਨਿਹਾਲੁ ॥

ਏਹ ਦੋਹਾ ਸੁਣਕੇ ਸੰਤ ਜਨ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋਕੇ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਰਮਦੇ ਰਹੇ ।

ੴ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਜੀ ਅਪਨੀ ਬਨਾਈ ਇਕ ਪੋਥੀ (ਕਤਕਿ ਵਿਸਾਖ) ਨਾਮੇ ਦੇ ਪੰਨਾ ੪੬ ਪਰ ਇੰਞ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ।

ਕਈ ਸੱਜਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਏਹ ਮਿਲਾਵਟਾਂ ਜੰਡਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਵੇਖਣਾ ਏਹ ਹੈ ਨਿਰੰਜਣੀਏਂ ਐਸਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਵੀ ਸਨ, ਇਹ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਵਾਈ । ਉਪ੍ਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪਾਸ ਰਹੀ, ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ

ਤਰਾਂ ਵੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਹਣ-ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਗੁਵਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਕੋ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪ ਸੱਕਦੇ ਸਨ ? ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਸੇਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਦ ਓਹ ਕਿਸਤਰਾਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਆ ਗਈ ਮੰਨ ਲਈਏ, ਤਦ ਵੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣੀ ਕਠਨ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਐਸੇ ਕੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਏਹ ਯਾਦਗਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਂਦੇ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ 'ਸੈਂਚੀਆਂ' ਜਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਓਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਣ ਲਗਿਆਂ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਸੈਂਚੀਆਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਨਾਲ ਇਹ ਸਲੂਕ ਸੀ, ਤਦ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਪਾਇਆਂ ਸੀ ਕਿ ਭੱਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਜਨਮਸਾਖੀ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਰੰਜਨੀਏਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸਾਖਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਕ ਅੱਡ ਹੀ ਫਿਰਕਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ 'ਮੰਜੀ' ਦਿਤੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਏਹ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਅੱਸਤ ਹੈ, ਸੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀਦਾ ਜਨਮ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੩੦ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੁ ਪਾਠਕ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ ਤੀਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਜੀਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿਸਤਰਾਂ ਕਰ ਸੱਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਜਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਉਹ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ

ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਸ਼ੌਕ ਦੀ ਥਾਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੂਤਕ ਪਾਤਕੀ ਮੱਝੀ ਮਸਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਏਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਹਨ। ਜੇ ਸਜਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਜਰੂਰ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਏਹ ਇਕ ਅੱਡ ਹੀ ਫਿਰਕਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਹੈਰਾਨੀ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਾਖਰੀ ਨਹੀਂ, ਨਾਂ ਭੱਲੇ ਅਤੇ ਨਾਂ ਤ੍ਰੇਹਨ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਦ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਹੋਈ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਰਗੀ ਅਮੋਲਕ ਪੁਸਤਕ ਨਿਰੰਜਣੀਆਂ ਦੇ ਹਥ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਅਗੇ ਚਲਕੇ ਏਸੇ ਪੋਥੀ 'ਕਤਕਿ ਵਿਸਾਖ' ਦੇ ਪੰਨੇ ੨੩੯ ਦੇ ਉਤੇ ਇੰਝ ਲਿਖਦੇ ਹਨ—

ਨਿਰੰਜਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀਆਂ ਕਿ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੭੦੫ ਵਿਚ ਸੰਮਾਏ। ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹੋਰਾਂ ਦੀ (ਪਰਚੀ) ਲਿਖਵਾਈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅਜ ਕਲ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਮੁੱਢ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀਨੇ ਬਧਾ ਸੀ। ਆਪ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਮਾਏ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਜੀਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ, ਬਾਬਾ ਦਈ ਦਾਸ, ਜੀ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਬਾਬਾ ਆਕਲ ਦਾਸ ਜੀ। ਨਿਰੰਜਣੀਆਂ ਦੇ ਚਉਥੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਆਕਲਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਇੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕਤਕਿ ਵਿਸਾਖ ਪੰਨਾ ੨੩੯ ਸੇ ਪੰਨਾ ੨੪੦ ਤੱਕ।

੧ ਓ ਸਰੁਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ

ਪ੍ਰਿਥਮੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਦੇ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹੋਣ ਬੋ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀਦੀ ਕੁਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹੋਏ ਹਨ ।

(ਗੁਰੂ ਜੀਦੀ ਕੁਲ ਬੰਸਾਵਲੀ ਇਸ ਪਕਾਰ ਹੈ)

ਰੱਘਬੰਸੀ ਖਾਂਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਾਜਾ ਜੈਇਧਾਂਮੁ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਓਹ ਬੜਾ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਅਤੇ ਜੋਧਾ ਸੀ, ਕਈ ਰਾਜੇ ਓਸਦੇ ਮਤੋਹਤ ਸੇ, ਓਹ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅਗੇ ਗਰਦਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਵਾਉਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਨਾਰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ (ਨਾਰੂ) ਪੈ ਗਿਆ, ਨਾਰੂ ਰਾਜਪੂਤ ਓਸੇ ਦੀ ਅਉਲਾਦ ਹਨ । ਫੇਰ ਓਸ ਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਕਈਆਂ ਪੁਸਤਾ ਬਾਅਦ ਇਕ ਰਾਜਾ (ਮੱਮਪਾਲ) ਹੋਇਆ, ਓਹ ਬੜਾ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਰਾਜਾ ਸੀ, ਇਕ ਦੱਫਾ, ਓਸਨੇਂ ਕਿਸੇ ਗਨੀਮ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਦਿਨ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਫਤੇ ਪਾਈ, ਜਦ ਕਿਲੇ ਵੱਲ ਆਏ ਤਾਂ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਕੁਲਫ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਜਬ ਮਹਾਂਰਾਜੇ ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਉਤ੍ਰ ਕੇ ਘਣਾਂ ਨਾਲ ਆਪ ਓਹ ਕੁਲਫ ਤੋੜਿਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਬੋਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮੁ ਘਣਕੱਸ਼ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਏ ਇਕ (ਜੱਸਪਾਲ) ਤੇ ਦੂਜਾ (ਧਨਪਾਲ) ਹੋਇਆ (ਧਨਪਾਲ) ਨੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਬਾਂਗਰ ਵਿਚ ਬਧਾ, ਓਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ (ਧਨਾਣਾ) ਰਖਿਆ, ਤੇ ਜਸਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ਼ਾਹਜਾਦਾ (ਜੰਡੋ) ਹੋਇਆ ਓਹ ਕਿਸੇ

ਬਾਤ ਬੋਂ ਨਿਰਾਜ ਹੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਆ ਗਿਆ, ਏਥੇ ਆਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਬੱਧਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਜੰਡਿਆਲਾ ਰੱਖਿਆ, ਓਸਦਾ ਬੋਟਾ (ਅਨੰਦਪਾਲ) ਹੋਇਆ, ਤੇ ਅਨੰਦ ਪਾਲਦਾ (ਖੀਵਾ) ਹੋਇਆ, ਤੇ ਖੀਵੇ ਦਾ (ਖੋਖਰ) ਹੋਇਆ, ਤੇ ਖੋਖਰ ਦਾ (ਸਾਹਨ) ਹੋਇਆ, ਤੇ ਸਾਹਨ ਦਾ (ਅਜਿਤ) ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਅਜਿਤ ਦਾ (*ਦਾਤਾ) ਹੋਇਆ, ਏਹ ਸ੍ਰਵਰੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ (ਦਾਤਾ) ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ੩ ਹੋਏ ਕੱਲੋ, ਮੱਲੋ, ਤੇ ਬਾਬਾ (ਗਾਜੀ) ਹੋਏ, ਕੱਲੋ, ਮੱਲੋ, ਤੇ ਗਾਜੀ ਏਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ੩ ਪੱਤੀਆਂ ਘਣਕਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਬੰਸ ਜਿਮੀਦਾਰ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਵਿਚ। ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ੨ ਬੜਾ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰਵਾਣੀ, ਤੇ ਛੋਟਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਠੰਦਾਲੁ ਜੀ ਜੋ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਗੁਰਮੁਖੇ ਦਾਸ ਦਾ ਦੇਸ ਦਿਸ਼ਾਤੋਂ ਕੇ ਫਿਰਨੇ ਸੇ ਉਰਦੂ ਬੋਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਰਸਨਾ ਪਰ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਦਾਸ ਪਰ ਖਿਮਾ ਕਾ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਨਾ ਕੋਈ ਭੂਲ ਚੁਕ ਲਿਖਨੇ ਮੇਂ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਅਬੋਧ ਸੰਮਝ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਵਿਚਾਰ ਕੇ

*ਤੇ ਬਾਬਾ ਦਾਤਾ ਦੇ ੩ ਸਪੁੱਤ੍ਰ (ਕੱਲੋ) (ਮੱਲੋ) ਤੇ (ਗਾਜੀ) ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਬੜਾ ਬਾਬਾ (ਸ੍ਰਵਾਣੀ) ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਠੰਦਾਲੁ ਜੀ ਹੋਏ ਏਹਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਤੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਦੀ ਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਕੱਲੋ ਤੇ ਮੱਲੋ ਦੀ ਬੰਸ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਬਾਬਾ (ਸ੍ਰਵਾਣੀ) ਦੀ ਬੰਸ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਗੈਰਾ ਵਸਦੀ ਹੈ,

†ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਠੰਦਾਲੁ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲਾ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੱਦਿਆ ਸਦਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗਦੀ ਪਰ ਚੌਥੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਜੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਰਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛੀਏ ਏਹ ਕੀਹਦਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਹੈ ਮਰਾਸੀ ਲੋਕ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਵਾਲਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਵਸਨਗੇ, ਕਾਰਨ ਏਹ ਗੁਰੂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮਿਰਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਬਿਅੰਤ ਦਾਨ ਘੋੜੇ, ਦੁਛਾਲੇ, ਰੁਪੈਏ ਆਦਿਕ ਦਾਨ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਆਪ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ, ਭੁਲਨ ਅੰਦਰ ਸਭੁ ਕੇ ਅਭੁਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ, ਏਹ ਜੀਵ ਸਦਾ ਹੀ ਭੁਲਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

੧ ਓ ਆਦਿ ਸੁਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈਭੀ ਸਚੁ, ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ਸਚੁ, ਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ ਜਪੀਏਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਪੀਏ ਨਿਰੰਕਾਰ ।

ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਪਾਠਕ ਜਨੋਂ ਤੇ ਸੁੱਤੇ ਜਨੋਂ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹੋਣਾ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ । ਜਬ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਘਨੋਂ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧਰਮ ਛਿਪ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਪਲੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਪਾਪੁ ਉਪਦਰਵ ਘੋਰ ਘੁਪ ਘੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੈਆ ਸ਼ਰੀਰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਕੇ ਜਗਤਿ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਵਤਾਰ ਭੇਜ ਦੋਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਖਹੁ ਗੀਤਾ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਸਲੋਕ ॥ ਯਦਾ ਯਦਾ ਹੀ ਧਰਮਸਯ ਗਿਲਾ ਨਿਰ ਭਵਤੀ ਭਾਰਤ ॥ ਅਭਯੁ ਤਬਾਨਮ ਧਰਮਸਯ ਤਦਾਤ ਮਾਨੰ ਸਿਜਾਮਯ ਹਮ ॥ (ਆਧਿ: ੪ ਸ: ੭)

ਓਹ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਆਨ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸਿਧੀ ਸੜਕ ਬੰਨ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਮਾਰਗ ਲਾ ਕੇ ਮੋਖਸ਼ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਾਂਗੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮਰਾ ਪੁਰ ਕਾ ਭਾਗੀ ਬਨਾ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਨ ਦੋਂਦੇ ਹਨ, ਈਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪੁਦੇ ਤੇ ਔਰਨ ਕੇ ਜਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਧੰਨ ਧੰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤ ਲੋਕ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ । ਉਸ ਵਕਤ ਏਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੀ,

ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੩੦ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਸੁਵਾਂਤੀ ਨਿਛੱਤ੍ਰ
 ਡੇਢ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਕਾ ਸੋਲਾ ਸਉ ਅਰ ਤੀਸ ॥

ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਜਨਮ ਲੀਓ ਗੁਰਈਸ ॥

ਗੁਰਜੀਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਗਾਜੀ) ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਸੁਖੀ)
 ਤੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗਰਾਂਮੁ ਹੈ, ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਯਾ ਓਸ ਸਮੇਂ ਮੱਝੀ, ਮਲੇਛਾਂ ਦੀ
 ਪੂਜਾ ਦਾ ਬੜਾ ਜੋਰ ਜੋਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਨਾਮੁ
 ਜਪੁਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਵੀ, ਜੁਵਾਲਾ, ਸਰਵਰ ਦੇ ਆਂਮੁ ਚਾਲੇ ਤੇ ਸੰਗ
 ਅਕੱਤ੍ਰ ਹੋ ਕਰ ਢਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਬੱਝ ਬੱਝ ਕੇ ਨਿਗਾਹੇ ਨੂੰ
 ਮਸੰਦ ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ।

ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ
 ਪਿਤਾ (ਗਾਜੀ) ਪ੍ਰੋਹਤ ਸੁਖਾਨੰਦ ਦੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਆਖਿਆ ਪੰਡਤ ਜੀ
 ਬਾਲਕ ਪਾਇਦੇ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਚਲਕੇ ਮਹੂਰਤ ਦੇਖਹੁ ਤੇ ਨਾਮੁ ਰਖੋ, ਤਾਂ
 ਪੰਡਤੁ ਸੁਖਾਨੰਦ ਬਾਬੇ ਗਾਜੀ ਨਾਲ ਆਯਾ ਆਕੇ ਮਹੂਰਤ ਨਛੱਤ੍ਰ
 ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਨ ਲੱਗਾ, ਹੇ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਬਾਲਕ ਭਲੇ ਮਹੂਰਤ ਜਨ-
 ਮਿਆ ਹੈ, ਰਿਧ ਸਿਧ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਧੁਮਾਂਣ
 ਥੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਕੇ ਰਖਾਂ ਗਾ, ਤਾਂ ਬਾਬੇ (ਗਾਜੀ) ਕਹਾ ਭਲਾ
 ਜੀ ਪੰਡਤ ਆਪਣੇ ਘਰਿ ਆ ਗਿਯਾ, ਜਦ ਧੁਮਾਂਣ ਹੋ ਚੁਕਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ
 (ਗਾਜੀ) ਫੇਰ ਪੰਡਤ ਦੇ ਘਰਿ ਗਿਯਾ, ਆਖਿਆ ਸੁ ਪੰਡਤ ਜੀ
 ਚਲ ਕੇ ਬਾਲਕਾ ਦਾ ਨਾਮੁ ਰੱਖੋ, ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਗਾਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਯਾ,
 ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਨੇ ਚਉਕੀ ਵਿਛਾਇ ਦਿਤੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ,
 ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਨੇ ਗਾਜੀ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਓ, ਤਾ ਗਾਜੀ
 ਪਿਤਾ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਚੱਕ ਲਿਆਇਆ, ਤਾਂ ਪੰਡਤਿ ਜੀ ਨੇ
 ਡਿਠਾ ਜੋ ਬਾਲਕਾ ਦਾ ਤੇਜ ਸੂਰਜ ਦੀ ਨਿਆਂਈ ਹੈ, ਅਗਹੁ ਉਠ ਖੜਾ
 ਹੋਯਾ ਤੇ ਫੇਰ ਬੈਠ ਗਿਯਾ, ਅਤੇ ਆਖਣ ਲਗਾ ਹੇ ਗਾਜੀ ਏਹ ਤੇਰੇ

ਘਰਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਭਗਤਿ ਪਾਇਦੇ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਕੁਲ
ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਗ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਜੀਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ
ਹੋਵੇਗਾ । ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਏਥੇ ਛੰਦਾ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਇੰਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਦੋਹਰਾ— ਗਾਜੀ ਹਮਰੀ ਬਾਤ ਸੁਨ ਬੜਾ ਭਗਤਿ ਤੁਮ ਪੂਤ ॥
ਯਾ ਸਮ ਦੂਸਰ ਕੋ ਨਹੀਂ ਸ਼ਿਵ ਬੰਚ ਪਰਹੂਤ ॥

॥ ਕਬਿਤ ॥

ਭਯੋ ਹੈ ਭਗਤਿ ਤਾਂਤੇ ਤਰੇਗਾ ਜਗਤਿ ਐਸਾ ਹੋਊਗਾ ਸ਼ਕਤਵਾਨ
ਗਾਜੀ ਤੇਰੇ ਬਾਲਕਾ ॥ ਕਈ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੂ ਦੁਖ ਦੀਨ ਕੋ ਨਿਵਾਰੂ
ਭੈ ਭਰਮੁ ਪਾਪੁ ਟਾਰੂ ਤੇ ਜਪਾਉ ਨਾਮੁ ਮਾਲਕਾ ॥ ਯਾਕੋ ਪੂਤ ਕਹਿ ਨ
ਜਾਨੀ ਯੇਹ ਹੈ ਬੜੇ ਸੁਰ ਗਿਯਾਨੀ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਸਾਰ ਮਾਨੀ ਏਹ
ਭਗਤਿ ਹੈ ਗੋਪਾਲਕਾ ॥ ਕਹਿਓ ਬਿਪੁ ਗਾਜੀ ਤਾਈ ਮੇਰੇ ਕਹਿਓ
ਖਾਂਮ ਨਾਹੀਂ ਹੋਗਾ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਹੀ ਜਸ ਦੇਖੀਓ ਹੰਦਾਲੁ ਕਾ ।

(ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਚੌ ਪੰਨਾ ੭)

ਹੇ ਗਾਜੀ ਏਹ ਬਾਲਕ ਐਸੇ ਸੁਭ ਨਿਛੱਤ੍ਰ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਹੈ,
ਏਸ ਨੂੰ ਰਿਧ ਸਿਧ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਹੇ ਗਾਜੀ ਏਹ ਭੀ ਜਾਨ ਜੋ
ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਦੁਖਤ ਕਰ ਛਡਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਤੇਰਾ ਪੁਤ੍ਰ
ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ *ਹੰਕਾਰਨੂੰ ਦਲੇਗਾ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮੁ ਹੰਦਾਲੁ
ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਲੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਹੰਦਾਲੁ, ਪੰਡਤਿ ਜੀ ਬਾਬੇ ਗਾਜੀ
ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਿਆ ਹੋਕੇ ਆਪਨੇ ਘਰਿ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਪੰਡਤਿ ਜੀ ਜਾਂਦੇ
ਵਕਤ ਇਉਂ ਕਹਿ ਗਏ, ਸੁਣ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਤੇਰੇ ਘਰਿ ਏਹ ਭਗਤਿ
ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮ ਏਸ ਦੇ ਸੁਭ ਹਨ, ਏਸ ਤੇ

*ਚੌਪਈ ॥ ਯੱਥਾ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਸੋ ਜਿਨ ਅਹੰਦਲੀ, ਸੁਰ ਨਰ ਮਨਿ ਜਨ ਸਭ ਤੇ ਬਲੀ,
ਦੇਹ ਆਦਿਕ ਅਭੀਮਾਨ ਗਿਰਾਵੇ, ਅਪਨਾ ਨਿਆਰੋ ਰੂਪ ਲਖਾਵੇ, ਪਾਂਚ ਭੂਤ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰਿਏ ਜੋਈ, ਮਨ
ਅਰ ਪੰਜ ਤਜ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੋਈ, ਏਹ ਹੰਕਾਰ ਕੇ ਕਾਰਜ ਜੋਤੇ, ਇਨਕਾ ਜਿਨ ਹੈ ਕੀਓ ਬਿਬੇਕੇ, ਤਿਸਕੇ
ਕਹਿੰ ਦਲਾ ਹੰਕਾਰ, ਜਿਨ ਦਲਿਆ ਹੰਦਾਲੁ ਬਿਚਾਰ ॥

ਰਾਮੁ ਜੀ ਬੜਾ ਦਿਆਲ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਸੋਂ ਸੂਬ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਯਾ ਹੈ, ਏਹ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਲੇਰਾ ਤੇ ਕੀਚ ਰੱਸਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇਗਾ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਰੱਖਿਆ, ਔਰ ਘਰਿ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਨ ਕੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਭੀ ਰਾਮੁ ਨੇ ਬਾਲ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਜਾਰੀ ਹਨ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰਮ ਸਫਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਘਰਿ ਚਰਾਗ ਉਪਜਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਪੋਸਦੀ ਤੇ ਲਾਡ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਨੇ ਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਆਯੂ ਸਤਿ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਨਿਜ ਘਰਿ ਦੀਆਂ ਗਾਂਈਆਂ ਮਹੀਆਂ ਚਾਰ ਕੇ ਦਿਨ ਬਿਤੀਤ ਕਰਕੇ ਆਪਨੇ ਪੈਲੀ ਬੰਨਿਓ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰਿ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਈਕੁ ਦਿਨ ਯਾ ਚਿਰ ਇਸੇਤ੍ਰਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਹੇ ਤੇ ਚਿੱਤ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਉਦਾਸ ਤੇ ਪਸੂ ਚਰਾਉਂਦੇ ਰਹੈ।

੧ ਓਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

*ਆਪਿ ਨਾਰਾਇਣੁ ਕਲਾ ਧਾਰਿ ਜਗਿ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਰਿਓ,

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਨਾ ੧੩੯੫

ਓਸ ਸਮੇ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਇਕ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੁ ਜੰਡਿਆਲੇ (ਜੋਗੀ) ਜਨ ਆ ਗਏ ਏਹ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਯਾਂ ਜੋਗੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰਹੋ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਜੁਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੀ ਬਾਹਰ ਟੋਭੇ ਨਥੋਂਆਣੇ ਆਨਕੇ ਨਾਥੋਂਆਣੇ ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਆਸਨ ਲਗਾਇਆ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਸ

*ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪੰਜਵੀਂ ਜੋਤ ਆਪਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਪਰ ਸ਼ਸ਼ੇਭਤ ਹੋਣੇ ਕੇ ਵਕਤ ੧੧ ਗਿਆਰਾ ਭੱਟਾ ਨੇ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਪੰਜਵੀਂ ਜੋਤ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਏਹਨਾਂ ਭੱਟਾ ਵਿਚੋਂ ਇਕ (ਜਾਲਪ)ਭੱਟ ਨੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪੁ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਆਏ ਹੋ, ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਭੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਇਕ ਹੀ ਹਨ, ਯਬਾ ਗੁਰਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਏਕੋ ਜਾਨ। ਪੁਨਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਹੀ ਭੇਦ। ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕ ਹਨ।

ਕਾ ਨਾਮੁ ਪੁਰਾਤਮੀ ਨਾਥੋਂਆਣਾ ਹੈ, ਏਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਮਾਨੇ ਤੇਤਾ ਜੁਗ ਵਿਖੇ
 ਭੀ ਨਾਥੋਂਆਣਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਤੇਤਾ ਜੁਗ ਵਿਖੇ ਉਜੈਨ ਰਿਖੀ ਜੋ ਤੱਪੁ
 ਕਰਦਾ ਸੀ ਓਸਦਾ ਤੱਪ ਖੰਡਨ ਕਰਨੇ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਅਪੱਛਰਾ ਮੋਹਨੀ
 ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ (ਉਜੈਨ) ਰਿਖੀ ਪਾਸ ਆਕੇ ਰਿਖੀ ਦਾ ਤੱਪੁ ਔ ਭਗਤੀ
 ਖੰਡਨ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਰਿਖੀ ਨੇ ਸਰਾਫ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਾਹਾ ਸਿਲਾ ਰੂਪ ਹੋਵੇ
 ਗੀ, ਤਬ ਓਸ ਅਪੱਛਰਾ ਨੇ ਰਿਖੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਰਿਖੀ
 ਜੀ ਆਪ ਕਾ ਬਚਨ ਤੋ ਅਟੱਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕੋ ਸਿਲਾ ਤੋ ਬਨਾਯਾ,
 ਹੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੀ ਮੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਬ ਕਰੋ ਗੇ, ਅਤੇ ਸਿਲਾ ਕੀ
 ਜੂਨ ਮੇਰੀ ਕਬ ਕਾਟੋਗੇ, ਬਾਰੰਬਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਸੁਨ ਕੇ
 ਉਜੈਨ ਰਿਖੀ ਕਹਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ (ਵਟਾਲੇ ਅਚਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨੇ)
 ਵਿਚ ਇਕ ਟੋਭਾ ਨਾਥੋਂਆਣਾ ਹੈ, ਓਸ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਕੇ ਪੈ
 ਰਹੁ, ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੰਦਾਲ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਆਵਾਂਗਾ, ਫੇਰ ਤੇਰਾ
 ਉਧਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਏਸ ਕਾਰਨ ਨਾਥੋਂਆਣਾ ਪੁਰਾਤਨੀ ਗੁਪਤ ਤੀਰਥ
 ਹੈ ਏਹਸਾਖੀ ਬਹੁਤ ਬਿਸਬਾਰ ਸੇ ਹੈ ਪੰਨਾ ੧੬੦ ਪਰ ਜਨਮਸਾਖੀ
 ਮੇਂ ਪੜ੍ਹੋ, ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਸੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖੀ ਹੈ । ਨਾਥੋਂਆਣੇ
 ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਜੋਗੀ ਨੇ ਆਸਨ ਲਾਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਬਾਬਾ
 ਹੰਦਾਲਜੀ ਓਸ ਜੋਗੀ ਦੇ ਪਾਸ ਦੀ ਆਯਾ ਜਾਯਾ ਕਰਨ ਅਪਨੇ
 ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਔਣਾ ਜਾਣਾ ਤੇ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖ
 ਨੂੰ ਬਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਜੋਗੀ ਦਾ ਰੋਜ ਨਿਤਨੇਮੁ ਏਹੁ ਸੀ ਕਿ
 ਡੇਢ ਪੈਹਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਅਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬਦਨ ਪੁਰ ਭਭੂਤੀ
 ਰਮਾ ਲੈਣੀ ਤੇ ਭਜਨ ਪਰ ਬੈਠਕੇ ਲਿਵ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਂ ਲੀਨ ਕਰ ਲੈਣੀ,
 ਇਕ ਦਿਨ ਪਾਲਾ ਬੜਾ ਪੈਨ ਕਾਰਨ ਇਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸਕਾ
 ਨਾਮੁ (ਮੋਹਰੀ) ਘਣਕੱਸ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਜੋਗੀ ਦੇ ਧੂਏਂ ਪੁਰ ਹਾਥ
 ਸੇਕਨ ਲੱਗਾ ਬੈਠਕੇ ਤੇ ਜੋਗੀ ਜਨ ਦਾ ਮਗਨ ਸਮਾ ਬੀਤ ਦਾ
 ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋਗੀ ਜਨ ਗੁਪਤ ਅਸਨਾਨ ਕਰਨਾ

ਤੇ ਗੁਪਤ ਹੀ ਤਨ ਪ੍ਰ ਭਭੂਤੀ ਚਾਹੜ ਲੇਵਨੀ, ਓਸ ਮੋਹਰੀ ਨੂੰ ਜੋਗੀ ਜਨ ਬਥੇਰਾ ਕੈਹਨ ਕਿ ਜਾਹ ਭਾਈ ਅਪਨੇ ਘਰ ਨੂੰ, ਮੋਹਰੀ ਨਾ ਮੰਨਿਯਾ, ਅਖੀਰ ਜੋਗੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਭਾਈ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਕੈਹਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਜਾਹ ਘਰ ਮੇਂ ਜਾ ਕੇ ਚਿਚਲਾ ਚਿਚਲਾ ਅਰਥਾਤਿ ਤੜਪ, ਤੜਪ, ਮਰੇਗਾ, ਤਬ ਓਹ ਮੋਹਰੀ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੀਣਾ, ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਦਾ ਸਰਾਫ ਲੈ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਘਰ ਨੂੰ (ਮੋਹਰੀ) ਘਣਕਸ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਦਮ ਜਿਮੀ ਪਰ ਡਿਗਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮੋਹਰੀ ਕੀ ਜਾਨ ਤੜਪ ਤੜਪ ਮੋਹਰੀ ਮਰ ਗਿਯਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਨੇ ਗਾਈਆਂ, ਮੱਹੀਆਂ ਚਾਰ ਕੇ ਜੋਗੀ ਦੇ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘੇ, ਤਾਂ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਾ ਹੇ ਬਾਲਕੇ ਆਜ ਹਮ ਕੋ ਦੂਧ ਪਿਲਾਓ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸੇ ਵਕਤ ਹੀ ਘਰੋਂ ਦੂਧ ਚੁਵਾ ਕੇ ਜੋਗੀ ਜਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਦਿਤਾ, ਓਸ ਦਿਨ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜੋਗੀ ਨਾਲ ਬੜੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਏਰਨੇ ਚੁਗ ਕੇ ਪੂਣੀ ਭੀ ਪਾ ਦੇਵਨ, ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਆਦਿ ਭੀ ਛਕਾਯਾ ਕਰਨ, ਤਬ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਸ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਨ ਵਾਸਤੇ ਆਯਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਏਸ ਨੇ ਸੇਵਾ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਬ ਇਸ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਈਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੁਭਾਵ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਵਾਨ ਦੇਖ ਕੇ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਯੋਗ ਸਮਾਧੀ ਦਾ ਭੇਦ ਦਸਿਆ, *ਯੰਮ ਨਿਯਮ ਆਦਿ ਸਾਧਨ ਦੱਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਭਗਤਿ ਸੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਥੋੜੇ ਹੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਯੋਗ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਨੇ ਖੇਤੋਂ ਮੇਂ ਨਿਜ ਘਰ

*ਯਮ ਨਿਯਮ ਅਰਥਾਤਿ ਭਗਤੀ ਧਰਮਦੇ ਅੰਗ। ਯੱਥਾ ਚੌਪਈ ॥ ਅਹਿੰਸਾ ਤਿਆਗ ਦਯਾ ਸੇ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ਸਚੁ ਸੇ ਪਿਆਰ ਜੋ ਧਾਰੇ ਨੀਤ ॥ ਜਤਿੰਦ੍ਰ ਰਹੇ ਜੱਤ ਕੇ ਪਾਲੇ ॥ ਚੋਰੀ ਤਿਆਗੋ ਚੋਟੇ ਚਾਲੇ ॥ ਧਨ ਮਾਯਾ ਸੇ ਮਨਿ ਕੇ ਮਾਰੇ ॥ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਸੌਂਚ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ਸੰਤੋਖ ਟੇਕ ਲੈ ਤੱਪੁ ਕੇ ਧਾਰੇ ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਪੁ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰੇ ॥ ਆਤਮ ਦਉਲਤ ਸੱਭਪ੍ਰਵਾਰਾ ॥ ਈਸ਼੍ਵਰ ਉਪਰ ਵੇਦੋ ਵਾਰਾ ॥ ਇਨਕੋ ਹੀ ਯਮ ਨਿਯਮ ਬਤਾਵੇ ॥ ਭਗਤੀ ਕੇ ਸਭ ਅੰਗ ਕਹਾਵੇ ॥

ਦੀਆਂ ਗਾਂਈਆਂ ਮਹੀਆਂ ਆਪਨਾ ਮਾਲ ਚਾਰਨ ਲਗਿ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰੀਭਜਨ ਮੇਂ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਕ ਬਾਲਕੇ ਦੀ ਭੈਂਸ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗਾਜੀ ਦਾ ਖੇਤ ਖਾ ਲੀਆ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਖੁਲੀ ਤਾਂ ਕਿਆ ਦੇਖਨ ਖੇਤ ਖਾਧਾ ਹੋਯਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਭੈਂਸ ਮੋੜਦਾ ਭੀ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਓਸ ਲੜਕੇ ਵੱਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਲੜਕਾ ਅਪਨੇ ਡਰ ਸੇ ਹੀ ਰੋਣੇ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਮਾਰਨ ਨਾਂ, ਤੇ ਓਹ ਲੜਕਾ ਅਪਨੇ ਹੀ ਭੈ ਸੇ ਡਰਤਾ, ਕਾਂਪਤਾ, ਥਰ ਥਰ ਕਾਂਪਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਆਂਸੂ ਪਲੇ ਨਾਲ ਪੁੰਜੇ, ਤੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਕੇ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਘਰ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਬਹਾ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਮਾਤਾ ਜੀਨੇ ਝੱਟ ਹੀ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰੀ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਘੀਉ ਮਿਠਾ ਪਾ ਕਰ ਖੂਬ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਛਕਾਯਾ, ਜਬ ਲੜਕੇ ਨੇ ਭੋਜਨ ਪਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀਨੂੰ ਕਹਿਆ ਮਾਤਾ ਜੀ ਇਕ ਬਸਤ੍ਰ ਦੇਉ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸੋਹਣਾ ਮੰਜੀਠ ਰੰਗਦਾ ਖੇਸ ਲਿਆ ਦਿਤਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਖੇਸ ਓਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਕਹਿਆ ਹੇ ਲੜਕੇ ਤੂੰ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਕਹੁ ਮੈਂ ਬਖਸ਼ਾ ਬਖਸ਼ਿਓ ਕਰਤਾਰ, ਤਿੰਨ ਵੇਰਾਂ ਓਸ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ, ਤਾਂ ਉਚਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀਦਾ ਬੜਾ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਬਾਹਰੋਂ ਖੇਤ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਯਾ, ਤੂੰ ਓਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪੈਹਲੇ ਤਾਂ ਲੜਕੇ ਦੀ ਭੈਂਸ ਨੇ ਖੇਤ ਖਾਧਾ, ਤੇ ਫੇਰ ਓਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਉਂਦਾ ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਦੇਕੇ ਉਲਟੀ. ਓਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਮੁਖ ਪਰ ਏਕ ਚਪੇੜ ਮਾਰਕੇ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਕੈਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਚਲ ਖਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਝੇ ਹਾਲ ਦਿਖਾਉ ਖੇਤ ਕਾ, ਸਭ ਉਜੜਾ

ਪਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੇਤ ਦਿਖਾਲਨ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਖੇਤ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਨੂੰ ਖੇਤ ਹਰਿਆ, ਭਰਿਆ, ਨਿਗ੍ਰਾ ਆਯਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਸਰਵਾਂਣੀ ਨਿਉਤ੍ਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਹੇ ਭਾਈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਚਪੇੜ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਚਪੇੜ ਕਾ ਬਦਲਾ ਕਰਤਾਰ ਲਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਅਠ ਪੈਹਰੀ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਨੂੰ ਅਜਗੈਬੀ ਚਪੇੜ ਪਿਆ ਕਰੇ, ਇਕ ਪੈਹਰ ਬਿਸੁਧ ਪਿਆ ਰਹਿਆ ਕਰੇ, ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਹੇ ਬੋਟਾ ਏਹ ਤੇਰਾ ਬੜਾ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਹੈ, ਅੱਠੀ ਪੈਹਰੀ ਇਕ ਪੈਹਰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਬ ਇਨ੍ਹੇ ਤੈਨੂੰ ਚਪੇੜ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਤਬ ਸੇ ਹੀ ਇਸਕੋ ਅਜਗੈਬੀ ਚੋਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋਕੇ ਕਹਾ ਹੇ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ਏਹ ਚੋਟ ਅੱਠੀ ਪੈਹਰੀ ਨਹੀ ਪਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਬ ਏਹ ਦਿਨ ਆਯਾ ਕਰੇਗਾ, ਤਬ ਏਕ ਪੈਹਰ ਤੈਨੂੰ ਇਸੀਤ੍ਰਾਂ ਦੁਖ ਸਹਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਅਟਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਬ ਗੰਥਾ ਕਾਰ ਜੀ ਇੰਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬਾਹਰ ਖੇਤ ਕੋ ਹਾਲ ਸਭੀ ਨਿਜ ਨੈਨ ਸੇ ਦੇਖ ਆਇਓ ਸ੍ਰਵਾਂਣੀ ॥ ਕਰੋਧ ਸੇ ਰੋਖ ਬੜਿਓ ਮਨ ਮੇਂ ਘਰਿ ਆਵਤ ਹੀ *ਸਿਸ ਦੇਖ ਹੈਰਾਨੀ ॥ ਗਹਿ ਕਰ ਹਾਬ ਲੀਓ ਗੁਰਕਾ ਅਰ ਬੈਨ ਕਹੇ ਮੁਖ ਤੇ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥ ਬਾਹਰ ਖੇਤ ਖਵਾਏ ਸਭੇ ਫੁਨ ਬਾਲਕ ਟੈਹਿਲ ਕਰੋਂ ਉਲਟਾਨੀ ॥ (ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਏਹ ਸਾਖੀ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ (ਜਨਮਸਾਖੀ ਮੇਂ ਪੜੇ ਪੰਨਾ ੮ ਮੇਂ) ਫਿਰ ਓਹ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੀ ਕੁਛਕ ਕਾਲ ਟਿਕ ਕਰਕੇ ਰਮਤੇ ਰਹੈ, ਜਹਾਂ ਸੇ ਆਏ ਤਹਾਂ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੀ ਚਲਦੇ ਰਹੇ, ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂਜੀ ਜੋਗੀ ਦੇ ਧੂਣੇ ਪ੍ਰ ਗਏ ਤਾਂ ਆਸਨ ਖਾਲੀ ਪੱੜਾ ਹੈ ਮਾਲਮ ਨਹੀ ਜੋਗੀ ਕਹਾਂ ਗਏ, ਅਰਥਾਪਿ ਗੁਪਤ ਹੋ ਗਏ ਢੂਢਨੇ ਜੋਗ ਨਹੀ ਰਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ

*ਸਿਸ ਕਹੀਏ ਬਾਲਕਾ।

ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਏ, ਲਗੇ ਜੋਗੀ ਕੀ ਪੱੜਤਾਲ ਕਰਨ, ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਨੱਗਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਆਪਨਾ ਘਰਿ ਬਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵੈਰਾਗ ਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਵਿਚ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੪੨ ਮੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ, ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ *ਰਾਮੁਦਾਸਪੁਰੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਤਾਲਦੇ ਇਕਸ ਕਨਾਰੇ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜੇਹਾ ਸੁਫੈਦ ਦਸਤਾਰਾ ਸੀ, ਗਲ ਕੁੜਤਾ, ਤੇੜ ਕੁਪੀਨ, ਤੇ ਹੱਥ ਮੇਂ ਪੁਨਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਗੁਜਰ ਗਏ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਤਾ ਸੁਖਾਂ ਜੀਨੂੰ ਆਨ ਦਸਿਆ, ਕਿ ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇਰਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਤਾਲ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਜੀ ਦੇ ਤਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਦੌੜੀ ਆਈ, ਜਾਂ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਹਰੀ ਧਿਆਨ ਮੇਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪਿਛੋਂ ਹੋਕੇ ਅੰਗੋ ਵਿਚ ਲੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਚੁੰਮਿਆਂ, ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਹਾਂ, ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਅਜੇ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਕੁਲ ੧੨ ਬਰਸਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਕਹਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੋਡ ਦੇਹ, ਤੂੰ ਜਿਉ ਜਾਣੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰਿ ਚੱਲ, ਓਥੇ ਬੈਹਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਚਿਤ ਕਰਿ, ਉਜਾੜਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੱਹਿਆ, ਅਬ ਮੈਂ ਘਰਿ ਨਹੀ ਜਾਂਦਾ, ਆਪਣੇ ਜੁਗੀਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਢੂੰਢਕੇ ਘਰਿ ਆਵਾਂਗਾ, ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿਛ ਨਾ ਆਖੁ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੱਹਿਆ ਤੁਝ ਬਿਨਾਂ ਮੈ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ, ਤਾਂ ਭਲੀ ਗਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਹਨ, ਕਿਸ ਕੇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੱਹਿਆ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਖਾਣੇ ਅਰ

*ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਥੋਂ ਮੁਰਾਦ ਅਜ ਕਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮੁ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ,
†ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵਜੀ ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸਜੀ ਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਸਰੋਵਰ ਦੀ
ਇਵਾ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਪੈਰਨੇਂ ਕੋ ਦੋਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਰੀਰ ਕੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ, ਤਬ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇਂ ਕੱਹਿਆ ਜਾਂ ਮੈਂ ਬਿਲਪਾਂ ਗੀ, ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਰਾਪੁ ਲੱਗੇਗਾ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰਿ ਚੱਲ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇਂ ਕੱਹਿਆ ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਸਨੂੰ ਸਰਾਪੁ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕੋਟ ਸਰਾਪੁ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਘਰਿ ਜਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਚੁਕੀ ਨਾ ਦੇਓ ਏਹ ਮਾਨੁਖ ਜਨਮ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ, ਬਾਰੰਬਾਰ ਹਥਿ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਭੇ ਕੰਮ ਛੱਡਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨ ਕਰਿ ਲੀਜੇ, ਕਿਆ ਜਾਣੇ ਏਹ ਦੇਹ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਬਿਨਸ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਉਥੋਂ ਉਠ ਖੜੀ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਅਗੇ ਜਾਇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਪੁਛਿਆ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਕੇਹੜੇ ਪਿੰਡੋਂ ਆਏ ਹੋ, ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬੋਲੀ ਜੰਡਿਆਲਾ ਮੋਰ ਗਰਾਂਉ ਹੈ, ਓਥੋਂ ਆਈ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੰਦਾਲੁ ਹੈ, ਉਦਾਸ ਹੋਕੇ ਤੇਰੇ ਤਾਲ ਤੇ ਆਇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਬਹੁਬੇਰਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਘਰਿ ਚਲਦਾ ਨਾਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਏਹੁ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰਿ ਨੂੰ ਘੱਲ ਦੇਵੋ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਬਾਰੰਬਾਰ ਏਹ ਅਰਜ ਹੈਜੀ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ *ਅਰਜਨ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਤਿਸਨੂੰ ਫੇਰਨਾ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਡੇ ਆਖੇ

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਜਨਮਸਾਖੀ ਬਾਲੇਵਾਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਭਵਿਖਸ਼ਤ ਬਚਨ ਕਹੇ ਹਨ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੀ ਬਾਬਤ ਕਿ ਇਕ ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰੀਪੂਰਨ ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਮੈਥੋਂ ੧੦੦ ਸੌ ਬਰਸਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੋਸੀ ਸੋ ਸਾਡੇ ਵਡੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਏ ਭਵਿਖਸ਼ਤ ਬਚਨ ਅਟਲ ਹੋਏ, ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿ ਗਏ ਸਨ ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਹੀ ੧੦੦ ਇਕ ਸਉ ਚਾਰ ਬਰਸਾਂ ਬਾਅਦ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਜਪੀ, ਤਪੀ, ਤੇ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਏ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਏ।

ਮੁੜਨਾ ਭੀ ਨਾਹੀਂ, ਕਿਆ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਆਖਿਆ
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਨੇ ਘਰਿ ਜਾਓ, ਓਹ ਆਪੇ ਹੀ ਤੁਸਾਂ ਪਾਸ
 ਆਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਖਾਤਰੇ ਜਮਾਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਚਿਤ ਕਰੋ, ਵਿਰਲਾਪ
 ਨਾ ਕਰੋ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਬਹੁਤੇਰਾ ਸੰਮਝਾਇ ਰਹੈ, ਪਰ ਮਾਵਾਂ ਦਾ
 ਮੋਹ ਮੰਨੇ ਨਾਹੀ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਸਮਝਾਇਆ ਹੁਣ ਜਰੂਰ
 ਮਾਤਾ ਦਾ ਕਹਿਆ ਮੰਨੀਏ, ਜੇ ਏਹ ਭੀ ਰਾਜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
 ਜੀ ਇਕ ਸਿਖ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਸਿਖਾ ਤੂੰ ਹੰਦਾਲੁ ਪਾਸ
 ਜਾਇ ਕਰ ਆਖ ਅਰਜਨ ਜੀ ਤੁਵਾਨੂੰ ਸੱਦ ਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੇਵਕ
 ਬਚਨ ਮੰਨਕੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਪਾਸ ਗਿਯਾ, ਅਤੇ ਅਰਿਦਾਸ ਕੀਤੀ
 ਐਜੀ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਜੀ ਤੁਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਬਲਾਉਂਦੇ
 ਹਨ, ਚਲੋ ਢਿਲ ਨ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਕੱਹਿਆ
 ਸੁਣ ਸੇਵਕ ਅਸਾਡੀ ਵਲੋਂ ਜਾਇ ਕੇ ਮਥਾ ਟੇਕ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸਿ ਆਖਿ
 ਜੇ ਅਸਾਨੂੰ ਕਾਮਨਾਂ ਕਾਈ ਨਾਹੀਂ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ
 ਏਹ ਆਖਿ, ਤਾਂ ਸਿਖ ਮੁੜ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ ਸੋ ਕਿ
 ਅਸਾਨੂੰ ਕਾਮਨਾਂ ਕਾਈ ਨਾਹੀਂ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਫੇਰ ਓਸ ਸਿਖ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਸਿਖਾ
 ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਅਸਾਡੀ ਵਲੋਂ ਆਖੁ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਹੋ,
 ਤੁਸਾਂ ਜੇਹੇ ਨਿਹਕਾਂਮੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਲਯਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
 ਤਾਂ ਸਿਖ ਨੇ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਜਾਇ ਆਖਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ
 ਅਧੀਨਗੀ ਸੁਣ ਕਰਿ ਸਿਖ ਦੇ ਨਾਲ ਉਠ ਆਏ, *ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ
 ਉਠ ਕੇ ਗਲ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕਸੇ ਸਤਰੰਜੀ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
 ਜੀ ਬੋਲੇ ਹੋ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਜੀ ਅਜ ਅਸੀ ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ, ਤੁਸਾਡੇ
 ਚਰਨ ਅਸਾਡੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆਏ, ਤੁਸਾਂ ਜੇਹੇ ਨਿਹਕਾਂਮੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ

*ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਦੇ
 ਭਵਿਖਸ਼ਤ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਬਾਬਤ ਕਹੇ ਹੋਏ ਜਾਦ ਆ ਗਏ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਂਹੀਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਅਸੀਂ
 ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ ਜੀ, ਇਕ ਅਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸਿ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ
 ਤਾਂ ਆਖਿਣਾ ਜੋਗ ਨਾਹੀ; ਪ੍ਰਜੀ ਤੁਸਾਡੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ਜੋ
 ਘਰਿ ਨੂੰ ਚਲੋ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਬਿਲਪ ਦੀ ਹੈ, ਅਗੇ ਜਿਉ ਰਜਾਇ
 ਤੁਸਾਡੀ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿਆ ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਲੋਕ ਘਰਾਂ
 ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਜਨਮ ਗੁਜਰੇ ਪ੍ਰ ਕਲਆਣ ਨ ਹੋਈ,
 ਏਹ ਘਰਿ ਬਾਰ ਸਭ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨਹੀ
 ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਹਥਿ ਆਈ ਹੈ, ਤਾਂਤੇ ਇਕਾਂਤ ਹੋਇ
 ਕਰ ਭਜਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਕੀਜੇ, ਕਿਆ ਜਾਣੀਏ ਏਹ ਦੇਹ ਕਿਸ ਵੇਲੇ
 ਛੁਟ ਜਾਏ, ਤੁਸੀ ਭੀ ਗੁਰਮੁਖੁ ਹੋ, ਜੀ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਦੇਖਹੁ ਤਾਂ ਗੁਰੂ
 ਅਰਜਨ ਜੀ ਕੱਹਿਆ ਸਤਿ ਜੀ ਸਤਿ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ
 ਆਖਿਆ ਤੁਸਾਡਾ ਕੱਹਿਆ ਸੁਟਣਾ ਭੀ ਨਾਹੀ, ਅਸੀ ਹੁਣ ਬਾਹਰਾਂ
 ਬਰਸਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਂਗੇ, ਬਾਹਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੋਬਰੂ ਕੀਤਾ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਧੀਰਯ ਦਿਤੀ
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰਿ ਨੂੰ ਆਈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
 ਆਪਣੇ ਲਾਂਗਰੀ ਸਿਖ ਬਹੋੜੇ ਨੂੰ ਕਹਾ ਭਾਈ ਬਹੋੜ ਦਾਸਾ ਲੰਗਰ
 ਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਲਿਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਛਕਾਓ ਤਬ
 *ਬਹੋੜੇ ਸੇਵਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਾਯਾ, ਜਬ ਗੁਰੂ
 ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਭੋਜਨ ਪਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
 ਅਪਣੇ ਮਨਿ ਮੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਏਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਗਤਿ ਜਾਗਿਆ
 ਹੋਇਆ ਦਿਸ਼ਟੀ ਔਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਗ ਕਛ ਗੋਸ਼ਟ ਕਰੀਏ, ਸੰਤਾਂ
 ਭਗਤਾਂ ਸੇ ਗੋਸ਼ਟ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਸ ਮਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਐਸ
 ਵਿਚਾਰ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਰਜਨੋ ਵਾਚ ॥
 ਕੋਨ ਨਿਤ ਕੋਨ ਅਨਿਤ ॥ ਕੋਨ ਭ੍ਰਮਾਵੇ ਕੋਨ ਅਸਥਿਤ ॥ ਕੈ ਤਤੋਂ ਕੀ

* ਬਹੋੜਾ ਸੇਵਕ ਜਾਤੀ ਦਾ ਕੁੰਬੋਇਜ਼ ਸੀ, ਕੰਬੋ ਭੀ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ,

ਸੂਖਮ ਦੇਹ ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਗਲੀ ਕਰਿ ਏਹ ॥ ਮਨ ਅਰ ਚਿਤ ਬੁਧ
 ਹੰਕਾਰ ॥ ਇਨ ਮੇਂ ਆਤਮ ਕੋਨ ਬਿਚਾਰ ॥ ਕਹੇ ਅਰਜਨ ਸੁਨ
 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਹਮਕੋ ਉਤ੍ਰ ਕਹੋ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੋ
 ਵਾਚ ॥ ਦੇਹ ਅਨਿਤ ਆਤਮਾਂ ਨਿਤ ॥ ਅਗਿਆਨ ਭ੍ਰਮਾਵੇ ਗਿਆਨ
 ਅਸਥਿਤ ॥ ਸਤਰਾਂ ਤਤੋਂ ਕੀ ਸੂਖਮ ਦੇਹ ॥ ਸੋ ਹਮਤੇ ਸਗਲੀ ਸੁਨ
 ਲੇਹ ॥ ਦਸ ਇੰਦਰੇ ਗਿਆਰਵਾ ਮਨਿ ॥ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਾਣ ਸੰਗ ਬੁਧੀ
 ਗਨਿ ॥ ਮਨਿ ਅਰ ਚਿਤ ਬੁਧ ਹੰਕਾਰ ॥ ਆਤਮ ਇਨ ਤੇ ਪਰੇ
 ਬਿਚਾਰ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨ ਅਰਜਨ ਦਾਸ ॥ ਉਤ੍ਰ ਕਹਿਆ ਹਮੇਂ ਸੁਖ
 ਰਾਸ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਅਰਜਨੋਂ ਵਾਚ ॥ ਕੈ-ਵਸਤੂ ਕੀ ਦੇਹ ਸਬੂਲ ॥ ਕੋਨ
 ਵਸਤ ਹੈ ਇਨਕਾ ਮੂਲ ॥ ਕੋਨ ਤੱਤ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਕੋਨ ॥ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ
 ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੇ ਜੋਨ ॥ ਕਿਤਨੇ ਕੋਸ਼ ਅਵਸਤਾ ਕੇਤੀ ॥ ਸੋ ਹਮ ਪੈ ਤੁਮ
 ਭਾਖੋ ਤੇਤੀ ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਹਿ ਇਨ੍ਹੇ ਸੰਭਾਲੁ ॥ ਕਹੇ ਅਰਜਨ ਸੁਨ
 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੋ ਵਾਚ ॥ ਤੇਈ ਵਸਤੂ ਕੀ ਦੇਹ
 ਅਸਬੂਲ ॥ ਅਵਯੋਕਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਇਨ ਕਾ ਮੂਲ ॥ ਮਹਤ ਤੱਤ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ
 ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਜੇ ਕਹਿ ਦੀਜੇ ॥ ਪੰਜ ਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਅਰ ਫੁਨ
 ਮਨੁ ॥ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸੰਗਿ ਤਾਂ ਕੇ ਗਨੁ ॥ ਮਹਾਂ ਭੂਤ ਪਾਚੋਂ ਸੁਨ ਲੇਹ ॥
 ਇਨ ਵਸਤੂ ਕਾ ਬਨਿਆ ਦੇਹ ॥ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਕਾ ਵਿਰਵਾ ਸੰਮਝਾਉਂ ॥
 ਇਕ ਤੱਤ ਤੇ ਦੋ ਇੰਦ੍ਰੇ ਗਾਂਉ ॥ ਅਕਾਸ ਤੱਤ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਦੋਇ ॥
 ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਕ੍ਰਮ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸੋਇ ॥ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰਾ ਸੋ ਸ੍ਰਵਣ
 ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰਾ ਜੇਹਵਾ ਕੋ ਗਾਵੈ ॥ ਪਉਨ ਤੱਤ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀ
 ਗਿਆਨ ॥ ਤੁਚਾ ਨਾਮੁ ਤਾਂਕਾ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਕਰਮ ਇੰਦਰਾ ਸੋ ਪਾਂਨ
 ਕਹਾਵੈ ॥ ਪਵਨ ਦੇਵਤਾ ਤਿਨ ਕਾ ਗਾਵੈ ॥ ਨੇਤਰ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੀ
 ਕਹੀਏ ॥ ਕ੍ਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਾਦ ਬਤਈਏ ॥ ਅਗਨ ਤੱਤ ਤੇ
 ਉਪਜੇ ਜੋਉ ॥ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਭਾਖੇ ਸੋਉ ॥ ਆਪੁ ਤਤੁ
 ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸਨਾ ਗਿਯਾਨ ॥ ਕ੍ਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਲਿੰਡ ਬਖਾਨ ॥ ਪ੍ਰਿਥਵੀ

ਤਤੁ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀ ਗਿਯਾਨ ॥ ਘ੍ਰਾਣ ਨਾਮ ਤਾਂਕਾ ਪਹਚਾਨ ॥ ਕਰਮ
ਇੰਦ੍ਰੀ ਸੁ ਗੁਦਾ ਕਹਾਵੈ ॥ ਗੁਰੁ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਭੇਦ ਬਾਤਾਵੈ ॥ ਪਾਂਚ
ਕੋਸ਼ ਅਵੱਸਥਾ ਤੀਨ ॥ ਸੋ ਹਮ ਤੇ ਸੁਨ ਪਗਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ਭਿੰਨ
ਭਿੰਨ ਸਕੁ ਕਹਾ ਬਰਤੰਤ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨ ਅਰਜਨ ਸੰਤ ॥ ੪ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਉਤੁ ਸੁਨ ਅਰਜਨ ਗੁਰੁ ਮਨਿ ਮੇਂ ਅਤ ਹਰਖਾਇ ॥
ਅੰਗੋਂ ਮੇਂ ਹੰਦਾਲੁ ਲੈ ਬੋਲੈ ਤਬ ਸਤਿ ਭਾਇ ॥
ਧੰਨ ਓ ਪੁਰਖਾ ਧੰਨ ਤੂੰ ਪ੍ਰਮ ਵਿਵੇਕੀ ਕੋਇ ॥
ਹਮ ਨਿਹਾਲ ਸੁਨ ਕਰ ਭਏ ਧੰਨ ਗੁਰੁ ਹੈ ਤੋਹਿ ॥
ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ ਬਿਬ ਸਰੂਪ ਇਕ ਮੰਤ ॥
ਕਰ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੰਦਨਾਂ ਬਿਦਾ ਭਏ ਤਬ ਸੰਤ ॥

ਨਿਰੰਜਨੀਯ ਜਨਮਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੧੫-੧੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਓਧਰੋਂ ਓਧਰੀ ਰਾਮ
ਰਮੱਈਆ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਵਿਦਿਆ ਹੋਏ, ਤਬ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਰੂਪੀ ਦਾ ਘੋੜਾ ਤੇ ਜੱਤ ਸੱਤ ਦੇ ਘੋੜੇ
ਪਰ ਜੀਨ ਪਾਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਕੋਰੜਾ ਮਨਰੂਪੀ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦੌੜਾਉਨ
ਵਾਸਤੇ ਬਨਾਂ ਦੇ ਬਿਚਰਨੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਖਿਆਲ
ਦਿਲ ਮੇਂ ਏਹ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੁਗੀਸ਼੍ਰ
ਜੀ ਨੂੰ ਢੂਢੀਏ, ਇਸ ਖਿਆਲ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ,
ਤਬ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਆਈ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਦਰਯਾ)
ਦੇ ਤੱਟ ਪਰ ਖੜੇ ਹੋ ਕਰ ਉਚੀ ਉਚੀ ਮਲਾਹ ਨੂੰ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਤਾਂ
ਮਲਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੇਰੀ ਨਉਕਾ ਦਰਯਾ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਚਲ,
ਗਈ ਹੈ, ਅਬ ਸ਼ਾਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਪੈਹਲੇ ਪੂਰ
ਮੈ ਤੁਝੇ ਲੰਘਾਂ ਦੇਆਂਗਾ, ਅਬ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ, ਜਬ ਮਲਾਹ ਨੇ
ਐਸੇ ਜੁਬਾਬ ਦੀਏ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਲੈਕੇ
ਦਰਯਾ ਮੇਂ ਕੂਦ ਪਰੇ, ਤਬ ਨਾਉਕਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਸਨੇ ਮਲਾਹ

ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਮੁਖੋਂ ਪੁਕਾਰਤੀ ਹੈ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੇ ਸੰਤ ਜੀ ਏਹ ਬੱਚਾ
 ਨਿਦਾਨ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਭੇਦ ਏਸ ਨੇ ਜਾਤਾ ਨਹੀ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਕੋ ਮੇਰਾ
 ਬਾਲਕਾ ਤੇਰਾ ਏਹ ਭਾਈ ਹੈ, ਇਸਕੋ ਲੇਹੁ ਜੁਵਾਇ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ
 ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋਕੇ ਓਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਪੁਰ
 ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਭੁਜਾ ਸੇ ਪਕੜ ਕਰ ਉਠਾ ਕੇ ਕੱਹਾ
 ਹੇ ਭਾਈ ਤੁਮ ਇਤਨਾ ਕਿਓ ਸੋਇਆ ਹੈ, ਤੁਮਾਰੀ ਮਾਤਾ ਰੋਤੀ ਹੈ, ਹੇ
 ਭਾਈ ਤੁਮ ਉਠਕੇ ਖੇਲੋ, ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸੇ ਕਹਾ, ਤਬ ਬਾਲਕ
 ਨੇ ਅੱਖ ਉਘਾੜੀ ਤਬ ਮਾਤਾ ਜੀਨੇ ਗੋਦ ਮੇ ਲਿਆ ਤੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮ
 ਕੇ ਪਿਆਰ ਮਾਤਾ ਨੇ ਦਿਤਾ, ਏਬ ਬਾਲਕ ਉਠ ਕੇ ਖੇਲਨ ਲੱਗ
 ਪਿਆ, ਤਬ ਮਾਤਾ ਜੀ ਮਨ ਮੇ ਬੜੀ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਲਹਾਰੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰ
 ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ ਹੈ, ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਨਾਂਮੁ ਲੇਨੇ ਸੇ ਕਾਲ ਨਹੀ ਪੋਹਦਾ। ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਸੀ ਜੀ ਕੇ
 ਨਗਰ ਸੇ ਰਮਤੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਮੇਂ ਗਏ ਇਕ ਪਿੰਡ
 ਦੇ ਨਿਕਟ ਜਾਕੇ ਆਪਨਾ ਆਸ ਲਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ, ਤਬ ਸੰਤ
 ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੇਖਕੇ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਆਨਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ
 ਕੀਤੀ ਹੇ ਸੰਤ ਜੀ ਸਾਡੇ ਨਗ੍ਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਨੇ ਸਰਾਫ ਦਿਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ,
 ਸਾਡਾ ਨਗਰ ਸੰਤ ਨੇ ਉਜਾੜ ਦਿਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੋ ਆਦਮੀ ਨਰ ਨਾਰੀ
 ਦਿਨ ਵਿਚ ਮਰਤੇ ਹੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਧੀਨ ਹੋ ਕਰ ਲੋਗੋਹੁ ਨੇ ਮਿਨਤ
 ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਨਕੇ
 ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਪੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਦਯਾ ਆਈ, ਤਬ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਨਿਜ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਸੇ ਕਹਿਆ ਜਾਹੋ ਭੱਈਆ ਤੁਮਾਰਾ ਦੁਖ ਕਾਟਿਆ,
 ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸਰਾਫ ਦੀਆ ਹੂਯਾ ਥਾ, ਸੰਤ ਕਾ ਸਰਾਫ ਸੰਤ ਹੀ
 ਟਾਲਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਆਏ
 ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾ ਕਰੋ, ਤੁਵਾਡੇ ਨਗਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ

ਨਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੁਸੀ ਜੱਗ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਗ੍ਰੀਬਾਂ, ਗਊਆਂ, ਸੰਤਾਂ, ਦੀ
ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ, ਸੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਜੜੇ ਨਗਰ ਕੇ ਫੇਰ ਵਸਾਯਾ,
ਤਬ ਉਨ੍ਹੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਰ ਅਪਨੇ ਨੱਗਰ ਦਾ ਨਾਉਂ
ਹੰਦਾਲੁਆਣਾ ਰਖਿਆ ।

ਦੋਹਰਾ— ਹੰਦਾਲੁਆਣਾ ਉਸ ਨਗਰ ਕਾ ਉਸ ਦਿਨ ਥੀ ਹੈ ਨਾਮੁ ॥
ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਕੇ ਵਿਖੇ ਬਸਤਾ ਹੈ ਵੁਹ ਗਰਾਮੁ ॥
(ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੧੮)

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਗਰਾਂ ਆਦਿਕ ਢੂੰਢ ਢੂੰਢ ਕੇ
ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਲਬਦੇ ਲਬਦੇ ਜਮਨਾਂ ਨਦੀ ਦੇ ਤਟ
ਪ੍ਰ ਬੈਰਾਗੀਆ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਗੋਸਟ ਹੋਈ । ਫਿਰ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਗਰਾ ਮੇਂ ਇਕ ਰਾਤ ਰੋਹ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਕਥਾ
ਬਾਰਤਾ ਸੁਨਤੇ ਸੁਨਾਤੇ ਆਗਰਾ ਸੇ ਵਿਦਾ ਹੋਏ । ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਨਗਰ (ਪੌਡਰਪੁਰ) ਨਾਮੇ ਆਯਾ ਉਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠਾਕਰ ਦੁਵਾਰੇ
ਜਾ ਉਤਰੇ ਓਥੇ ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਬ ਉਨ੍ਹੋਂ ਸੰਤ
ਬੈਰਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀ ਗੋਸਟ ਹੋਈ, ਏਹ ਓਹ
ਪੌਡਰ ਪੁਰ ਨਗਰ ਸੀ, ਜਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਕਾ ਮੰਦ੍ਰ ਫੇਰਕੇ
ਮੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪਿਠ ਤੋ ਪਾਂਡਿਆਂ ਵਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮਦੇਵ ਵਲ
ਦੇਹਰੇ ਯਾ ਮੰਦਰ ਕਾ ਮੂੰਹ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਨਾਮਦੇਵ ਵਲ ਕਰ
ਦਿਤਾ ਸੀ । ਏਥੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕਰ ਆਗੇ ਕੋ
ਰਮਤੇ ਹੋਏ । ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਜੈਨ ਆਦੀ ਗਰਾਵਾਂ ਥੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ।
ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ
ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਸੰਤ ਸੰਨਯਾਸੀ ਰੋਹਤੇ ਸਨ, ਏਹਨਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸਟ
ਹੋਈ, ਈਹਾਂ ਸੇ ਸੰਤਾਂ ਕੇ ਸੰਗ ਗੋਸਟ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਗੇ
ਰਮਤੇ ਰਹੇ ।

ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਸ਼ੈਹਰ (ਭਾਗਨਗਰ) ਆਯਾ, ਏਥੇ ਇਕ ਬਾਣੀਆਂ ਬੜਾ ਭਾਇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਪਣੇ ਘਰਿ ਕਥਾ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਨ ਕੀ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਕੀ ਇਕ ਪੰਡਤ ਪਾਸੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਏਹ ਬਾਣੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਿ ਲੈ ਗਿਯਾ, ਜਾ ਕਥਾ ਹੋ ਚੁਕੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਅਤੇ ਪੰਡਤਿ ਕੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ਗਿਆਨ ਰੋਸਟ ਹੋਈ ਜੋ ਉਸ ਮੌਕਾ ਪੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਏਸ ਪੋਥੀ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸਮੀਪ ਇਕ ਨਗਰ ਅਚਿੰਤਪੁਰ ਦਿਆਲ ਆਯਾ, ਓਥੇ ਦੇ ਰਹਿਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਭਾਇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਸੀ, ਸਾਧੂ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਬ੍ਰਹਮ ਵੇਤਾ ਤੇ ਬੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵੱਕਤਾ ਸੀ।

ਹੰਦਾਲੁ ਭਗਤਿ ਕੋ ਪੁਛਿਓ ਇਕ ਸਾਧ ॥ ਕਹਾਂ ਸੋ ਆਏ ਪੁਰਖ ਅਗਾਧ ॥ ਨਾਮ ਆਪਨਾ ਹਮੇਂ ਬਤਾਵੋ ॥ ਤਾਤ ਕਾਲ ਤੁਮ ਕਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵੋ ॥ ਜਬ ਯੇਹ ਬਚਨ ਸਾਧ ਪ੍ਰਗਟਾਇਓ ॥ ਤਬ ਹੰਦਾਲੁ ਕਹਿ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇਓ ॥ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਆਏ ਦਿਆਲੁ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖ ਯੇਹ ਨਾਮ ਸੰਭਾਲੁ ॥ ਸਾਧੂ ਵਾਚ ॥ ਇਸਕਾ ਉਤ੍ਰ ਦੀਜੋ ਮੁਝੇ ॥ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਮ ਕਰਤੇ ਤੁਝੇ ॥ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਕੋ ਕਿਉ ਕਰ ਜਾਈਏ ॥ ਕੌਨ ਸੀਢੀ ਜਹਾਂ ਪਾਉ ਟਿਕਾਈਏ ॥ ਕੇਤੀ ਸੀਢੀ ਤਿਸਕੇ ਨਾਓ ਬਤਾਵੋ ॥ ਸੀੜੀ ਕਾ ਕਿਆ ਹੈ ਨਾਵੋ ॥ ਕੇਤੀ ਸੀੜੀ ਸੰਖਿਆ ਗਾਓ ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਅਰਥ ਸੁਨਾਓ ॥ ਮੰਦਰਿ ਕੌਣ ਜਹਾਂ ਏਹੁ ਜਾਏ ॥ ਤਿਸ ਮੰਦਰਿ ਮਹਿ ਕੌਣ ਰਹਾਏ ॥ ਦੀਪਕ ਮੰਦਰ ਮੈਂ ਕੌਣ ਜਗਾਏ ॥ ਕਉਣ ਜੋਤਿ ਉਹਾਂ ਠਹਿਰਾਏ ॥ ਕੌਣ ਅਧਾਰ ਏਹੁ ਮੰਦਰ ਰਹੇ ॥ ਬੰਭਾ ਕੌਣ ਤ੍ਰਾਸਕੇ ਦਏ ॥ ਤਿਸ ਮੰਦਰ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਕੌਣ ॥ ਸਗਲ ਬਤਾਵੋ

ਕਰਣਾ ਭਉਣ ॥ ਜਾਨੇ ਵਾਲਾ ਪੁਰਖ ਸੁਨਾਵੇ ॥ ਜੇ ਇਸ ਮੰਦਰ
 ਪਰ ਪਹੁੰਚਾਵੇ ॥ ਮੰਦਰਿ ਕੋਣ ਨਾਮ ਕਹਿ ਦੇਹੁ ॥ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ
 ਉੱਤ੍ਰ ਦੇਹੁ ॥ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਵਾਚ ॥ ਹਰਿਕਾ ਮੰਦਰ ਆਖੀਏ
 ਕਾਯਾਂ ਕੋਟ ਗੜ ॥ ਸੀੜੀ ਤਾਂਕੀ ਸੁਨ ਸਾਧ ਜਨ ਚਿਤ ਧਰ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ
 ਸੀੜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤ ਪਛਾਨ ॥ ਦੂਜੀ ਸੀੜੀ ਵੈਰਾਗ ਕੋ ਜਾਨ ॥ ਤੀਜੀ
 ਸੀੜੀ ਹੈ ਵੀਚਾਰ ॥ ਚਉਥੀ ਸੀੜੀ ਸਤਿਸੰਗ ਨਿਰਾਧਾਰ ॥ ਸੀੜੀ ਸੰਤੋਖ
 ਪੰਚਮ ਸੁਨਾਉਂ ॥ ਸ਼ਮ ਸੀੜੀ ਛਟਵੀਂ ਕਹਿ ਗਾਉਂ ॥ ਸਪਤਮ ਸੀੜੀ ਗੁਰ
 ਸ਼ਬਦ ਕਮਾਵੇ ॥ ਅਸ਼ਟਮ ਸੀੜੀ ਅਭਮਾਨ ਤਜਾਵੇ ॥ ਨਾਵੀ ਸੀੜੀ ਤੁਮੇਂ
 ਸੁਨਾਉਂ ॥ ਸਰਨ ਸਰਨ ਚਿਤ ਚਰਨ ਲਗਾਉਂ ॥ ਦਸਮੀ ਸੀੜੀ ਸੁਨੋ
 ਸੰਤ ਮੀਤ ॥ ਕੋਹਨ ਸੁਨਨ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੀਤ ॥ ਨੌਉ ਸੀੜੀ ਹੈ *ਨੌਧਾ
 ਭਗਤਿ ॥ ਸੀੜੀ ਦਸ ਅਰ ਨੌ ਅਨ ਰਕਤ ॥ ਬੀਸਮ ਸੀੜੀ ਤੁਮੇਂ
 ਸੁਨਾਉਂ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਲਖਨਾਂ ਭਗਤਿ ਬਤਾਉਂ ॥ ਸੀੜੀ ਇਕੀਸ ਏਕਤਾ
 ਲਹੀਏ ॥ ਤਤੁ ਵਿਤ ਕੋ ਤਹਾਂ ਝੜੀਏ ॥ ਮੰਦਰ ਕਾਯਾ ਨਗਰ
 ਬਤਾਇਆ ॥ ਰਵਸੱਸ ਦੀਪਕ ਤਹਾਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ॥ ਪੌਣ ਅਸਬੰਭਾ
 ਤਾਸ ਕਉ ਲਾਯਾ ॥ ਸਵਾ ਸੇਰ ਕੀਨ ਵਰਖਾਯਾ ॥ ਸਾਢੈ ਤ੍ਰੈ ਹਥਿ
 ਇਸ ਮੰਦਰ ਕੀ ਸੀਵ ॥ ਅੰਤ੍ਰ ਗਤ ਤੁਮ ਸਾਧ ਲਖੀਵ ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
 ਪੂਛਿਓ ਤੁਮ ਸਾਧ ਦਿਆਲੁ ॥ ਉਤ੍ਰ ਦੀਆ ਤੁਝੇ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਤਬ
 ਸਾਧ ਪੁਰਖ ਨੇ ਕਰੀ ਜੁਹਾਰ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਲੀਓ ਤਿਸ ਸੀਸ ਕਰ ਧਾਰ ॥
 ਧੰਨ ਹੰਦਾਲੁ ਧੰਨ ਤੇਰੀ ਬੁਧ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਤੁਝ ਉਪਜੀ ਸੁਧ ॥
 ਆਪੁ ਆਪੁ ਮੈ ਭਏ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ॥ ਦਿਆਲ ਪੁਰਖੁ ਅਰ ਦਿਆਲ

*ਨੌਧਾ ਨਉ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਭਗਤੀ, ਸੂਰਨ ੧ ਕੀਰਤਨ ੨ ਸਿਮਰਨ ੩ ਪਾਦਸੇਵਨ ੪
 ਅਰਚਨ ੫ ਦਾਸ ਭਾਵ ੬ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ੭ ਬੰਦਨਾਂ ੮ ਆਤਮ ਨਿਵੇਦਨ ੯ ।

ਖਾਲਸਾ ਭੇਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:— ੧ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਨਾ,
 ੨ ਚੰਦਨ ਪੁਸ਼ਪ ਚੜਾਉਨੇ, ੩ ਧੂਪ ਦੀਪ ਤੇ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ, ੪ ਨਿਰਤ ਕਰਨੀ, ੫ ਵਾਜਾ ਵਜਾ ਕੇ
 ਭਜਨ ਗਾਉਨੇ, ੬ ਭੋਗ ਲਗੋਨਾ, ੭ ਸੈਨ ਕਰਾਉਨਾ, ੮ ਗੁਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ, ੯ ਧਿਆਨ
 ਕਰਨਾ, (ਕਥਾ ਉਪਦੇਸ ਸਾਗਰ ਪੰਨਾ ੨੮)

ਅਨਿੰਨ ॥ ਤਿਸ ਨਗਰੀ ਕੇ ਔਰ ਸੰਤੁ ਜੋਈ ॥ ਚਲ ਆਇ ਹੰਦਾਲੁ
ਪੈ ਸੋਈ ॥ ਸਭਨੇ ਆਨ ਕਰੀ ਪ੍ਰਨਾਮੁ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਸਭ ਕੇ ਦੀਓ
ਮਾਨ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਤਬ ਬਿਨਯ ਉਚਾਰੀ ॥ ਸਭੀ ਸੰਤ ਲੈ ਹਿਰਦੇ
ਧਾਰੀ ॥ ਆਪਸ ਮੇ ਬਹੁਤ ਮਿਲ ਗਏ ॥ ਏਕ ਮੇਵ ਘਿਰਿ ਖਿਚਰੀ
ਭਏ ॥ ਚਰਚਾ ਹਰਿ ਕੀ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਅਰ ਸੰਤ ਬਡ
ਭਾਗੇ ॥ ਏਕ ਸੰਤ ਪੂਛਿਓ ਕਰ ਜੋਰ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਜੀ ਸਰਨ ਹਮ
ਤੋਰ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਤਿਸ ਨਾਮੁ ਬਤਾਇਆ ॥ ਸੀਸ ਹੰਦਾਲੁ ਕੀ ਚਰਨੀ
ਲਾਇਆ ॥ ਪੁਰਖੁ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਪੂਛਤ ਹੋਂ ਤੋਹ ॥ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਉਤਰ
ਦੇਹ ਮੋਹ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋ ਵਾਚ ॥ ਕੋਨ ਬਸਤ ਕਾ ਦੇਹ ਬਨਾਇਆ ॥ ਸੋ
ਮੁਝਕੋ ਤੁਮ ਦੇਹ ਸੰਮਝਾਇਆ ॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਾ ਵਿਰਵਾ ਸੰਮਝਾਵੋ ॥ ਭਿੰਨ
ਭਿੰਨ ਕਰ ਮੋਹ ਬਤਾਵੋ ॥ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਵਾਚ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਤੇ
ਫੁਰਨਾ ਭੱਯਾ ॥ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਤਾ ਹੀ ਕਹਿ ਦੱਯਾ ॥ ਤਿਸ ਤੇ ਉਪਜਿਓ
ਮਹਿਤੱਤ ਅਹੰਕਾਰ ॥ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਹੰਕਾਰ ਨਿਰ ਧਾਰ ॥ ਤਾਮਸ
ਅਹੰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਂਚੋ ਭੂਤ ॥ ਉਤ ਪਤ ਭਏ ਆਦ ਅੱਧਭੂਤ ॥ ਪ੍ਰਿਥਵੀ,
ਅਪਿ, ਤੇਜ, ਵਾਇ, ਅਕਾਸ਼ ॥ ਪੰਚੋ ਮਿਲ ਕੀਨਾ ਬਪੁ ਰਾਸ ॥ ਰਾਜਸ
ਤੇ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰੇ ਭਏ ॥ ਸੋ ਇਸ ਤਨਕੇ ਭੀਤ੍ਰ ਛਏ ॥ ਮਨ, ਚਿਤ, ਬੁਧ,
ਅਹੰਕਾਰ, ਚਾਰ ਏਹ ॥ ਰਾਜਸ ਤੇ ਦਸ ਹੂੰ ਸੁਨ ਲੇਹ ॥ ਸਾਤਕ
ਅਹੰਕਾਰ ਤੇ ਦੇਵ ਬਨਾਏ ॥ ਚੌਦਾਂ ਹੀ ਕੇ ਸੰਗ ਲਗਾਏ ॥ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ
ਕਾ ਵਿਰਵਾ ਸੰਮਝਾਉ ॥ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਤੁ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਿ ਬਤਾਉ ॥ ਏਕ
ਏਕ ਤਤੁ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਦੋਏ ॥ ਗਿਯਾਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸੋਏ ॥ ਅਬ
ਕਰਮ ਸੁਨੋ ਹੇ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ॥ ਇਕ ਇਕ ਤਤੁ ਦੋਇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਮਾਨ ॥
ਪ੍ਰਿਥਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਸੁਵਨ ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥ ਗਿਯਾਨ ਇੰਦ੍ਰੀ ਯਾਕੋ ਕਹਿ ਦੀਜੇ ॥
ਬਾਣੀ ਜਿਹਬਾ ਸੋ ਕਹਿ ਦੀਜੇ ॥ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਦੂਜੀ ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥
ਦਿਗਪਾਲ ਦੇਵਤਾ ਤਾਂਕਾ ਕਹੀਏ ॥ ਗੁਰ ਗਮ ਤੇ ਐਸੇ ਕਰਮ ਕਹੀਏ ॥
ਸੇ ਪ੍ਰਸ ਇੰਦ੍ਰੀ ਤੁਚਾ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ॥ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੀ ਏਹ ਜਾਨੋ ਤੇਹੁ ॥

ਕ੍ਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਸੁ *ਪਾਨ ਕਹਾਵੇ ॥ ਪਵਨਦੇਵ ਸੰਗ ਤਾਂਕਾ ਲਾਵੇ॥ਤੀਜੀ
 ਇੰਦ੍ਰੀਗਿਯਾਨ ਤੇਜਾਂ ਤੇ ਭਈ ॥ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਤਾਸ ਕੋ ਕਹੀ॥ਪਗ ਕਰਮ
 ਇੰਦ੍ਰੀ ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥ ਸੂਰਜ ਸੰਗ ਦੇਵਤਾ ਦੀਜੇ ॥ §ਅਪੁ ਤੱਤ ਕੀ
 ਇੰਦ੍ਰੀ ਗਿਯਾਨ ॥ ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਤਾਸ ਕੋਮਾਨ ॥ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਲਿੰਡ
 ਕੋ ਜਾਨੋ ॥ ਬਰਨ ਦੇਵਤਾ ਸੰਗ ਤਾਕੋ ਮਾਨੋ ॥ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਤੁ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀ
 ਗਿਆਨ ॥ ਘ੍ਰਾਨ ਨਾਮ ਤਾਂਕਾ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਕ੍ਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀ ਗੁਦਾ ਕੋ
 ਜਾਨੋ ॥ ਯਮ ਦੇਵਤਾ ਸੰਗ ਤਾਂਕੇ ਮਾਨੋ ॥ ਮਨ ਕਾ ਦੇਵਤਾ ਚੰਦ
 ਪਛਾਨ ॥ ਬੁਧ ਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜਾਨ ॥ ਚਿਤ ਦੇਵਤਾ ਬਸ ਦੇਵ
 ਬਤਈਏ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਯੇਹ ਮਤ ਪਈਏ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਦੇਵਤਾ ਰੁਦ੍ਰ
 ਕਹਾਵੈ ॥ ਗੁਰ ਗਮ ਤੇ ਐਸੇ ਸੰਮਝਾਵੈ ॥ ਤੇਈਸ ਕਰ ਬਾਂਧੀ ਝੰਬਪੁ
 ਧਰਨ ॥ ਇਨਕਾ ਠਾਠ ਬਾਠ ਸਭ ਧਰਮ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋ ਵਾਰ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ
 ਬੋਲਿਓ ਤਬ ਸੰਤ ॥ ਧੰਨ ਹੰਦਾਲੁ ਤੁਮ ਪ੍ਰਮ ਮਹੰਤ ॥ ਐਸਾ ਗਿਯਾਨ
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੁਝੇ ॥ ਉਤ੍ਰ ਦੀਨਾ ਅਦਭੁਤ ਮੁਝੇ ॥ ਉਠ ਕਰ ਖਰਾ ਭਯੋ ਵੁਹ
 ਸੰਤ ॥ ਕਰਿ ਜੋੜੈ ਮੁਖ ਬਿਨੇ ਉਚਰੰਤ ॥ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੂਛਤ ਹੋ ਔਰ ॥
 ਤੁਮ ਪ੍ਰਮ ਦਿਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀ ਠੌਰ ॥ ਤਬ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ਨੇ ਬਚਨ
 ਉਚਾਰਾ ॥ ਪੂਛੀਏ ਜੀ ਤੁਮ ਸੰਤ ਪਿਆਰਾ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋ ਵਾਰ ॥ ਪੂਛੇ
 ਸੰਤ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਪਾਸ ॥ ਤੁਮਰੇ ਹਿਰਦੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀਓ ਨਿਵਾਸ ॥
 ਅਨਾਤਮ ਆਤਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੌਨ ॥ ਮੁਝੇ ਬਤਾਵੋ ਕਰਣਾ ਭੌਨ ॥
 ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਮੁਝੇ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥ ਸੰਸਾ ਹਮਰਾ ਸਗਲ ਮਿਟਾਵਹੁ ॥
 ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੋ ਵਾਰ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਤੁਮ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਸ
 ਤੂੰ ਬਹੁ ਸੁਰ ਗਿਯਾਨ ॥ ਉਂਤ੍ਰ ਕਹੋ ਸੁਨ ਰਿਦਾ ਲਗਾਇ ॥ ਅੰਤ੍ਰ
 ਕੋ ਸੁਵਨ ਚਿਤ ਲਾਇ ॥ ਇਕਾਗ੍ਰ ਮਨ ਹੋਇ ਃਅਮਿਉ ਸੁਨੀਜੇ ॥
 ਅਮਿਉ ਸਮਾਨ ਏਹ ਉਂਤਰ ਲੀਜੇ ॥ ਮਿਥਿਆ ਜੜ੍ਹ ਛਿਨ ਭੰਗੁ ਦੇਹ ॥

*ਪਾਨ ਕਹੀਏ ਹੱਥ, †ਤੇਜ ਕਹੀਏ ਅਗਨੀ, §ਅਪੁ ਕਹੀਏ ਪਾਣੀ, ਝੰਬਪੁ ਕਹੀਏ ਸ਼ਰੀਰ,
 ਃਅਮਿਉ ਕਹੀਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ,

ਅਸਤ ਮਾਸ ਸੋ ਪੂਰਨ ਏਹੁ ॥ ਜੋ ਇਸਕੋ ਜਾਨਤ ਸਤ ਦੇਹੁ ॥
 ਇਸ ਸੋ ਕ੍ਰਤ ਪ੍ਰੀਤ ਅਰ ਨੇਹ ॥ ਏਹ ਅਨਾਤਮ ਰੂਪ ਪਛਾਨ ॥ ਤੀਨ
 ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਸਤ ਯੇਹ ਜਾਨ ॥ ਏਹ ਅਨਾਤਮ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਦੇਹੁ ॥ ਇਸ
 ਸੋ ਕਦੇ ਕੀਜੇ ਨੇਹੁ ॥ ਦੇਹ ਅਭਮਾਨੀ ਸੋ ਜੀਵ ਕਹਾਵੇ ॥ ਇਸਕੇ ਸੰਗ
 ਮਿਲ ਆਪ ਬੰਧਾਵੇ ॥ ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਇਸਕੇ ਸੰਗ ਲਹੈ ॥ ਜੀਵ
 ਆਤਮਾ ਯਾਂਕੋ ਕਹੈ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋਵਾਚ ॥ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰੂਪ ਬਤਾਇ
 ॥ ਤੁਮ ਹੋ ਗੁਰ ਮੈਂ ਸਿਖ ਕਹਾਇ ॥ ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਭਏ
 ਦਿਆਲ ॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਤੁਝ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਖਟ ਉਰਮ ਸੰਜੁਗਤ
 ਪਛਾਨ ॥ ਤੀਨ *ਤਾਪ ਕਰਿ ਤਪਿਆ ਜਾਨ ॥ ਪੰਚ ਕਲੇਸ਼ ਸੋ
 ਬਿਸ਼ਟਤ ਮਾਨ ॥ ਖਟ ਵਿਕਾਰ ਸੰਜੁਗਤ ਪਛਾਨ ॥ ਤੀਨ ਠਗੁਨਾਂ ਕੇ
 ਭੀਤ ਆਯਾ ॥ ਪੰਚ ਠਕੋਸ਼ ਕੇ ਬੀਚ ਸਮਾਯਾ ॥ ਤੀਨ ਕਰਮ ਕਰਿ
 ਬੰਧਿਆ ਜਾਨ ॥ ਤੋ ਛੂਟੇ ਜੋ ਉਪਜੇ ਗਿਯਾਨ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋ ਵਾਚ ॥
 ਅਰਥ ਜੀਵ ਕਾ ਖੋਹਲ ਸੁਨਾਈਏ ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਮੁਝੇ
 ਬਤਾਈਏ ॥ ਖਟ ਉਰਮ ਕਾ ਅਰਥ ਸੁਨਾਓ ॥ ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਮੁਝ
 ਦੇਹੁ ਸੰਮਝਾਓ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੋ ਵਾਚ ॥ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਸੁਰ ਗਿਯਾਨ
 ॥ ਭਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੀਕੇ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਭੂਖ ਤ੍ਰਿਖਾ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਕੋ ਲਾਗੇ ॥
 ਹਰਖ ਸੋਗ ਮਨਿ ਕੋ ਉਠ ਪਾਗੇ ॥ ਜੰਮਨ ਮਰਨ ਦੇਹ ਕੋ
 ਜਾਨ ॥ ਯੇਹ ਖਟ ਉਰਮ ਕਾ ਅਰਥ ਪਛਾਨ ॥ ਤਾਪ ਤੀਨ
 ਸੁਨ ਹੋ ਜਨ ਭਾਈ ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਦੇਉ ਬਤਾਈ ॥ ਤਨ ਪੀੜਾ
 ਅਰ ਤਾਪ ਸਰਾਹੁ ॥ ਅੰਗ ਰੋਗ ਸੋ ਜਾਨ ਉਮਾਹੁ ॥ ਅਧਿਆਤਮਕ
 ਤਾਪ ਤਾਂਹੁ ਤੁਮ ਜਾਨੋ ॥ ਚਿੰਤ ਰੋਗ ਸੋ ਗ੍ਰਸਿਆ ਮਾਨੋ ॥ ਪਸੂ ਆਦਿ
 ਤੇ ਜੋ ਦੁਖ ਹੋਇ ॥ ਅਧੀ ਭੂਤਕ ਜਾਨਹੁ ਤੁਮ ਸੋਏ ॥ ਉਸਨ ਸੀਤ ਤੇ

*ਤਾਪ ਤੀਨ—ਆਧ, ਬਿਆਧ, ਉਪਾਧ, ਅਧੀਭੂਤਕ, ੧ ਅਧੀ ਦੇਵਕ ੨ ਅਧਿਯਾਤਮਿਕ ੩ ।
 ਠਪੰਚ ਕੋਸ਼, ਅੰਨ ਮੇ ਕੋਸ਼ ੧, ਪ੍ਰਾਣ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ ੨, ਮਨੋ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ ੩, ਬੁਧ ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ ੪,
 ਅਨੰਦ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ ੫ । †ਤੀਨ ਗੁਨ, ਰਚੋ, ਤਮੋਂ, ਸਤੋ ।

ਜੋ ਦੁਖ ਪਾਇ ॥ ਗੜ ਗੋੜਾ ਜੋ ਤੁਮੇ ਸਤਾਏ ॥ ਅਧੀਦੇਵਕ ਤਾਪ
 ਤਾਸ ਕੋ ਜਾਨ ॥ ਸੰਮਝ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ॥ ਪੰਚ ਕਲੇਸ਼ ਕਾ
 ਅਰਥ ਸੁਨਾਉ ॥ ਅਵਿਦਯਾ ਅਰਯਾਨ ਕੋ ਗਾਉ ॥ ਬੁਧ ਅਰ ਚਿਤ
 ਆਦਿ ਜੋ ਕਹੀਏ ॥ ਇਨ ਕੋ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਲਖਈਏ ॥ ਝੂਠ ਦੇਹ ਕੋ
 ਸਤਿ ਕਰ ਮਾਨੇ ॥ ਅਸਮੱਤਾ ਅਰਥ ਨਾਮ ਯੇਹ ਜਾਨੇ ॥ ਰਾਗ ਨਾਮ
 ਹੈ ਸੁਖ ਸੇ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ਦੁਖ ਨਾਮ ਦੁਖ ਸੇ ਵਿਪ੍ਰੀਤ ॥ ਮਰਨੇ ਕਾ ਹੈ ਨਿਸ
 ਦਿਨ ਭੈ ॥ ਯੇਹ ਤਨ ਮੇਰੋ ਹੋਇ ਨਾ ਖੈ ॥ ਇਸੀ ਚਿੰਤ ਮੇਂ ਨਿਸ ਦਿਨ
 ਰਹਿਓ ॥ ਅਭੀ ਨਿਵੇਸ ਕਾ ਅਰਥ ਬਤਇਓ ॥ ਖੱਟ ਵਿਕਾਰ ਕਾ ਸੁਨੋ
 ਵਿਵੇਕ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਤੁਮ ਸੁਵਨ ਦੇਕ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਨਮਨਾ ਅਰ
 ਬੜ੍ਹਨਾ ਪੁਨਾ ਬਾਲ ਯੁਵਾ ਯੇਹ ਚਾਰ ॥ ਬਿਰਧ ਹੋਇ ਅਰ ਮਰਨ ਪੁਨ
 ਯੇਹ ਖਟ ਕਹੇ ਵਿਕਾਰ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਖਟ ਵਿਕਾਰ ਕਾ ਅਰਥ
 ਸੁਨਾਯਾ ॥ ਸਰੀਰ ਦਿਸ਼ਾ ਇਹ ਕਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ॥ ਕਰਮ ਤੀਨ
 ਪ੍ਰਕਾਰ ਏਹ ਜਾਨ ॥ ਸੰਚਤ ਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਜਨਮ ਕੇ ਆਨ ॥ ਪ੍ਰਾਲਭਦ
 ਕ੍ਰਮ ਦੀਓ ਦੇਹ ਨਿਦਾਨ ॥ ਜੋ ਇਸ ਜਨਮ ਭੋਗਤਾ ਆਨ ॥ ਕ੍ਰਿਯਾ
 ਮਾਨ ਜੋ ਕਰ ਹੈ ਨਿੱਤ ॥ ਤੀਨ ਕ੍ਰਮ ਕਾ ਅਰਥ ਸੁਨ ਮਿਤ ॥ ਪੰਚ ਕੋਸ਼
 ਕਾ ਅਰਥ ਸੁਨ ਲੇਹ ॥ ਪਾਂਚ ਮਿਆਂ ਮੇਂ ਆਯੋ ਏਹ ॥ ਅੰਨ ਮੈ ਕੋਸ਼
 ਕੇ ਬੀਚ ਸਮਾਇਆ ॥ ਅੰਨ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਰ ਜਾਇਆ ॥ ਦੂਜਾ
 ਕੋਸ਼ ਪ੍ਰਾਣ ਮੇਂ ਕਹੀਏ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਜਗ ਰਹੀਏ ॥ ਤੀਜਾ ਕੋਸ਼
 ਮਨੋ ਮੇਂ ਜਾਨ ॥ ਮਨਿ ਸਿਉ ਆਠ ਪਹਿਰ ਗਿਯਾਨ ॥ ਚਉਥਾ ਕੋਸ਼
 ਬੁਧ ਗਿਯਾਨ ਮੇਂ ਜਾਨ ॥ ਜੋ ਨਿਸਚੇ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰਮਾਨ ॥ ਪਾਂਚਮ
 ਕੋਸ਼ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਜਾਨ ॥ ਸਭੁ ਸੁਖ ਕੋ ਚਾਹੇ ਸੁਰ ਗਿਯਾਨ ॥ ਦੋਇ
 ਕੋਸ਼ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇਂ ਜਾਨੋ ॥ ਅੰਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਣ ਮੈ ਤਾਸ ਕੋ ਮਾਨੋ ॥ ਦੋਇ
 ਕੋਸ਼ ਸੁਪਨਾ ਮਹਿ ਲਹੀਏ ॥ ਮਨਿ ਅਰ ਬੁਧ ਜਸਕੋ ਕਹੀਏ ॥ ਏਕ
 ਕੋਸ਼ ਸਖੋਪਤ ਮੇ ਮਾਨ ॥ ਸੁਖ ਮੇ ਰੂਪ ਅਨੰਦ ਬਿਸਮ ॥ ਪਾਂਚ ਕੋਸ਼
 ਕਾ ਕੀਆ ਬਿਬੇਕ ॥ ਜਾਨ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ਬੁਧ ਬਿਸੇਖ ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਸਨੋ ਕਾ

ਉਤ੍ਰ ਕਹਾ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਲੈ ਹਿਰਦੇ ਗਹਾ ॥ ਹੰਦਾਲ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ
 ਲਗਾਨਾ ॥ ਮਨਿ ਤਨ ਧਨ ਦੇ ਬਹੁ ਬਿਗਸਾਨਾ ॥ ਬਹੁਤ ਬਿਨੇ ਕੀਨੀ
 ਗੁਰ ਪਾਸ ॥ ਹੋਇ ਅਧੀਨ ਜਗ ਛਾਡੀ ਆਸ ॥ ਏਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤ੍ਰ
 ਦੇਹ ॥ ਜਨਮ ਸੁਫਲ ਹਮਰਾ ਕਰ ਦੇਹ ॥ ਇਨ ਸੋ ਮਿਲੇ ਜੀਵ
 ਬਤਾਯਾ ॥ ਪ੍ਰਮਾਤ ਕੋਨ ਸੋ ਕਹੁ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ॥ ਮਿਥਿਆ ਸ਼੍ਰੀਰ
 ਅਭਿਮਾਨੀ ਜੋਈ ॥ ਜੀਵ ਨਾਮੁ ਕਹੀਅੰਤ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਇਸਤੇ ਭਿੰਨ
 ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੋਨ ॥ ਮੁਝੇ ਬਤਾਵਹੁ ਕਰਨਾ ਭੋਨ ॥ ਮੈ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾਰਤਿ
 ਆਯਾ ॥ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਰੂਪ ਮੁ ਦੇਹ ਬਤਾਯਾ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੋਵਾਰਿ ॥ ਸੱਤ
 ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਬਪੁ ਹੈ ਜੋਈ ॥ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕਹੀਅੰਤ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਤੀਨ
 ਕਾਲ ਜਿਉ ਕਾ ਤਿਉ ਪਈਏ ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਅਦੈ ਕਹੀਏ ॥ ਸਭ ਕੇ
 ਭੀਤ੍ਰ ਬਾਹਰ ਜੋਤਿ ॥ ਸੁਬ ਵਿਆਪੀ ਹੈ ਉਤ ਪੋਤ ॥ ਅਬਨਾਸੀ ਆਵੇ
 ਨਹੀਂ ਜਾਇ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋਟ ਸਬ ਵਹੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਅਕਾਸ਼ ਜਿਵੇਂ
 ਵਹੁ ਸ੍ਰਵੇ ਠੋਰ ॥ ਸਭ ਕੇ ਆਗੇ ਕਛ ਨਹੀ ਔਰ ॥ ਏਕ ਜੋਤਿ ਕੀਟੀ
 ਹਸਤੀ ਮੇਂ ॥ ਏਕ ਜੋਤਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਹਮ ਤੈਂ ਮੇਂ ॥ ਸਭ ਕਾ ਸਾਖੀ
 ਸਭ ਕੇ ਸੰਗ ॥ ਅਕ੍ਰੈ ਰੂਪ ਹੈ ਸਦਾ ਅਨੰਗ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋ ਵਾਰ ॥
 ਹੇ ਗੁਰਦੇਵ ਆਤਮ ਨਿਹਰੂਪ ॥ ਨਿਰਗੁਨ ਅਕ੍ਰੈ
 ਸੁਧ ਸਰੂਪ ॥ ਚੇਤਨ ਸਾਖੀ ਦਿਸ਼ਟਾ ਜੋਤਿ ॥ ਬਾਹਰ ਭੀਤ੍ਰ ਹੈ
 ਉਤ ਪੋਤ ॥ ਨਿਰਾਵੈਵ ਹੈ ਰਹਿਤ ਵਿਕਾਰੀ ॥ ਅਜ ਅਬਨਾਸੀ ਰੈਹਤ
 ਨਿਰਾਰੀ ॥ ਆਤਮ ਕੋ ਤੁਮ ਐਸਾ ਕਹਿਓ ॥ ਨਿਰ ਵਿਕਾਰ ਅਨਾਸੀ
 ਲਹਿਓ ॥ ਯੇਹ ਸ਼੍ਰੀਰ ਅਤਯੰਤ ਜੜਾਨ ॥ ਮਿਥਿਆ ਨਾਸਰ ਝੂਠਾ ਜਾਨ ॥
 ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਭੋਗਤ ਹੈ ਕੋਨ ॥ ਦੁਖ ਸੰਤਾਪ ਸਹਿਤ ਹੈ ਜੋਨ ॥ ਯੇਹ
 ਭ੍ਰਮ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਵਹੁ ਮੇਰਾ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲ ਹਮ ਤੁਮਰਾ ਚੇਰਾ ॥
 ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੁਝ ਉਤ੍ਰ ਦੇਹ ॥ ਏਹ ਸੰਦੇਹ ਨਵਿਰਤ ਕਰ ਦੇਹ ॥ ਗੁਰ
 ਹੰਦਾਲੋ ਵਾਰ ॥ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਤੁਝ ਕਹੋਂ ॥ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਹਿਤ
 ਤੋਹ ਸੰਸਾ ਦਹੋਂ ॥ ਇਕ ਮੰਦ੍ਰ ਕੇ ਰਖਵਾਰੇ ਦੋਇ ॥ ਇਕ ਬੋਲਤ

ਇਕ ਮੋਨੀ ਸੋਇ ॥ ਬੋਲ ਚਲਤ ਘਰਿ ਕਾਮੁ ਚਲਾਵੈ ॥ ਮੋਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ
 ਰੂਪ ਲਖਾਵੈ ॥ ਬੋਲਨ ਵਾਲੇ ਕੇ ਸਿਰ ਭਾਰ ॥ ਕਰਜ ਚੜਿਓ
 ਤਿਸ ਬਹੁਤ ਅਪਾਰ ॥ ਦੂਸਰ ਜੋ ਬੋਲਤ ਨਹੀਂ ਮੋਨੀਂ ॥ ਲੇਤ ਨ
 ਦੇਤ ਨਾ ਖਾਤ ਅਜੋਨੀਂ ॥ ਵੇਹ ਹੈ ਕੰਨ ਜਿਨ ਕਰਜ ਉਠਾਯਾ ॥
 ਅਹੰਕਾਰ ਸੋ ਬੰਧ ਰਹਾਯਾ ॥ ਧਰਮ ਰਾਜ ਨੇ ਫੌਜ ਚੜ੍ਹਾਈ ॥ ਤਿਸ
 ਬੰਧੁਏ ਕੋ ਪਕੜ ਲਿਆਈ ॥ ਵਾਸਨਾ ਜੇਵੜੀ ਸੋ ਬੰਧ ਲੀਨਾ ॥
 ਸੰਪਤ ਉਸ ਘਰਿ ਕੀ ਲੁਟ ਲੀਨਾ ॥ ਖਾਲੀ ਕਰਿ ਮੰਦਰ ਛਡ
 ਆਏ ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕਹੇ ਤਿਸੇ ਬੁਲਾਏ ॥ ਚਾਰ ਦਿਵਾਰ ਅਰ ਬੀਚ
 ਅਕਾਸ਼ ॥ ਪੀਛੇ ਕਰਿਓ ਔਰ ਸਭੁ ਨਾਸ ॥ ਦਿਵਾਰ ਮਾਨਸ ਕੀ
 ਦੇਹ ਬਤਾਈ ॥ ਮੋਨੀ ਕੀ ਠਉਰ ਅਕਾਸ਼ ਲਗਾਈ ॥ ਲੌਗਨ
 ਦੇਹ ਕੋ ਦੀਓ ਜਲਾਈ ॥ ਅਕਾਸ ਮੋਨੀ ਤੋ ਆਤਮ ਭਾਈ ॥ ਅਵੈ
 ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਆਵੈ ਨਹੀਂ ਜਾਈ ॥ ਅਕਾਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਾਪਕ ਸਭ
 ਠਾਈ ॥ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸੋਂ ਵਾਰ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰ ਦੇਵ ਹੰਦਾਲੁ ॥
 ਸੰਸਾ ਮੇਟ ਹਮ ਕੀਏ ਨਿਹਾਲ ॥ ਹੋ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਤਿ
 ਗੁਰ ਤੋਰੇ ॥ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਭ੍ਰਮ ਕਾਟੇ ਮੋਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ
 ਭਯੋ ਉਧਾਰ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖ ਤੁਮ ਪਰ ਉਕਾਰ ॥ ਦਾਸ ਪ੍ਰੇਮ
 ਗੋਸ਼ਟ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਪੂਰਨ ਭਈ ਪ੍ਰਭ ਭਏ ਦਿਆਲੁ ॥ ਇਤਿ ॥

(ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੨੪ ਸੇ ੨੯ ਤਕ)

*ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਸੰਤ ਏਹ ਸੰਨਯਾਸੀ ਮਹਾਤਮਾਂ ਸੀ ਏਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਏਸਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵੇਖਕੇ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸ ਕਹਿਕੇ ਬਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਸਲ ਏਸ ਸੰਤ ਸੰਨਯਾਸੀ ਕਾ ਨਾਮ (ਅਭੈਗਿਰ ਸੀ)
 ਏਹ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੱਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ ।

੧ ਓਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜੀ, ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਓਹ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਢੂਢਣੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਜੋ ਜੋਗੀ ਜਨ ਮੁਝੇ ਉਪਦੇਸ ਅਰਥਾਤਿ ਜੋਗ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਯਮ ਨਿਯਮ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਦਸ ਗਏ ਹਨ, ਹੇਮਨਿ ਅਬ ਤੂ ਭਜਨ ਕਰ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧੋ, ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਾ ਭਜਨ ਕਰੀਏ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀਨੂੰ ਦਖਨ ਹੈਦਰਾ ਬਾਦ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤਟ ਪਰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕ ਉਤਮ ਅਸਥਾਨ ਇਕ ਕੁਟੀਆ ਮਿਲੀ, ਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ ਇਕਾਂਤ ਅਸਥਾਨ ਦੇਖਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ, ਓਥੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਗਤੀ ਪਰਾਰੰਭ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਇਕ ਮਨਿ ਚਿਤ ਇਕਾਰਕ ਕਰਿ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਪ੍ਰਣਵ ਜਾਪੁ ਜਪਕੇ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਦਾ ਨਿਜ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਏਹ ਭਗਤਿ *ਅਨੰਨ ਧਾਰਨ ਕਰਿ ਦੇਹ ਇੰਦ੍ਰੀ ਦੀ ਜੋ ਸੁਰਤਿ ਥੀ ਓਹ ਭੁਲਾ ਦਿਤੀ, †ਇਕਾਦਸ ਬਰਸ ਭਗਤੀ ਕਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਗੁਫਾ ਮੇਂ ਸੱਤ, ਚਿੱਤ, ਅਨੰਦ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦਾ ਸਾਖ ਸ਼ਾਤ ਦਰਸੰਨ ਪਾਯਾ । ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਕੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਗਈ ਕੁਪਾਟ ਖੁਲ ਗਏ ਗਿਯਾਨ ਸਰੂਪੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ ।

(ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਵਾਚ)

ਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਸੰਪੂਰਨ ਭਈ ਅਬ ਤੂੰ ਜੀਉਦਾ ਹੀ ਮੁਕਤ ਹੈਂ, ਜਾਹਾ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰ, ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ ਕਰ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗ

*ਅਨੰਨ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ †ਇਕਾਦਸ ਕਹੀਏ ੧੧ ਬਰਸ,

ਆਸਾ ਮੇਂ ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕਰਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਉਪਾਈ ॥
 ਨਾਮੇ ਏਹ *ਸ਼ਬਦ ਨਿਰੰਕਾਰ ਭਗਵਾਨ ਜੀ, ਕੀ ਭੇਟਾ ੪ ਪਉੜੀ ਕਾ
 ਉਚਾਰਕੇ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ
 ਜੀ ਨੂੰ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਡੰਡਾਉਤ ਉਸ ਵੱਕਤ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਕਰੀ ਥੀ, ਕਿ ਦੋਨੋਂ
 ਘੁਟਨੇ ਜਮੀਨ ਪੁਰ ਲਗਾ ਕਰ ਮਸਤੱਕ ਭੀ ਜਮੀਨ ਪੁਰ ਲਗਾ ਕਰ
 ਦੋਨੋਂ ਭੁਜਾ ਪੀਠ ਪਰ ਰੱਖ ਲਈਆਂ, ਇਸਕਾ ਤਾਤ ਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਵੱਕਤ ਮਨਿ ਮੇਂ ਏਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਮਾਨੁਖ
 ਦੇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਸੀਸ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਣ ਦੇ
 ਸਮਾਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਯਾਨ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਸਭ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹਨ, ਅਤੇ
 ਦੋਨੋਂ ਭੁਜਾ ਛੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ
 ਦੀ ਰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੰਙਾਂ ਵੈਸ, ਤੇ ਪੈਰ ਸ਼ੂਦ੍ਰ, ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ,
 ਸੋ ਜਦ ਸੀਸ ਗੁਰੂ ਅੱਥਵਾ ਈਸ਼ਰ ਦੇ ਅਰਪਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਭੁਜਾ
 ਛੱਤ੍ਰੀ ਵੱਤ ਹੈਨ, ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬਲ ਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਭੀ ਏਹਨਾਂ
 ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌੜਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੜੀ
 ਨਿਰਅਭਿਮਾਨਤਾ ਤੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੈਸੇ ਆਪਨੇ ਸਰੀਰ
 ਦੀਆਂ ਮੁਛਕਾਂ ਬੰਨਕੇ ਡਾਲਿਆ ਜਾਵੇ ॥ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਡੰਡਉਤ
 ਬੜੀ ਨਿਰਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ਉਤਮ ਹੈ, ਇਸ ਡੰਡਉਤ ਨੂੰ ਪੰਚਾਂਗ ਕਹਿਆ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਅਪਨੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਡੰਡਉਤ
 ਕਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ, ਜੋ ਬਤੌਰ ਸਿਕੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ
 ਵੈਸ਼ਨੋ ਸਾਧੂ ਅਸ਼ਟਾਂਛ ਡੰਡਉਤ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਉਤੇ ਸਿਧਾ
 ਲੰਬਾ ਪਾਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸੀਤ੍ਰਾਂ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਪੰਥਿ ਵਿਚ ਏਹ
 ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਡੰਡਉਤ

*ਸ਼ਬਦ ਤੂੰ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕਰਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਉਪਾਈ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ੪ ਪਉੜੀ ਕਾ
 ਉਚਾਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਸਾਰਾ ਅਰਥਾਂ
 ਸਹਿਤ ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ, ਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੇਹੜਾ ਭੀ ਏਹ
 ਡੰਡਉਤ ਜੀਵ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਭੀ ਡੰਡਉਤ ਕਰੀ
 ਰੱਖੇਗਾ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਓਸ ਜੀਵ ਮੇਂ
 ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਏਹ ਡੰਡਉਤ ਮੇਰੇ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਰਦ ਭਗਤਿ
 ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੈਸਾ ਕਿਸੀ ਸਾਧੂ ਨੇ ਪੰਚ ਅਗਨੀ ਧੂਣੀ ਤੱਪੀ ਕਾ
 ਤੈਸਾ ਹੀ ਏਸ *ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਦਾ ਫਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਪੁਨ
 ਉਚਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਲਾਹ ॥ ਅਥਰਬਨ ਅਫੁਰੇ ਬੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਾਤੋਤ੍ਰ
 ਬਰਨਿਓ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਉਸਤਤਿ ਕੀਨੀ ਪ੍ਰਮ ਦਿਆਲ ॥
 ਜਬ ਸਤਿਗੁਰ ਯੇਹ ਭਾਖੀ ਬਾਣੀ ॥ ਅਤ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਭਏ
 ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ॥ ਧੰਨ ਹੰਦਾਲੁ ਧੰਨ ਤੇਰੀ ਸ਼ਗਤਿ ॥
 ਕਲਜੁਗ ਮੇਂ ਜਿਨ ਧਾਰੀ ਭਗਤਿ ॥ ਅਨਿੰਨ ਭਗਤ ਮਮ
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ ॥ ਰੂਪਹਿ ਰੂਪ ਅਭੇਦ ਹੈ ਗਯੋ ॥ ਅਬ ਤੁਮ ਜਾਵਹੁ
 ਜਗਤ ਉਧਾਰੋ ॥ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਗਲ ਕੇ ਤਾਰੋ ॥ ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ
 ਉਠ ਸਧਾਏ ॥ ਅਤ ਅਨੰਦ ਮਨੁ ਬਹੁ ਹਰਖਾਏ ॥ ਪਰਮ ਅਨੰਦ
 ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥ ਜਗਤ ਸੁਖ ਤੁਛ ਕਰ ਤਜ ਦਏ ॥ ਅਤ ਪ੍ਰਸਿੰਨ
 ਸਤਿਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਕਲੁ ਮੇਂ ਤਪੁ ਧਾਰਿਓ ਚਿਰੰਕਾਲ ॥

(ਜਨਮਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੩੧)

ਦੋਹਰਾ— ਤਪੁਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪ੍ਰਾਂਤ ਹੋਇਆ ਏ ਠਾਹਰ ਏਕੁ ॥
 ਬਿਛੁ ਤਲੇ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਮੇਂ ਧਰਯੋ ਬਿਬੇਕੁ ॥

ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਪੁ ਕਰਕੇ ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕੀਆ
 ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ
 ਵਰ ਦੀਏ ਕਿ ਤੁਮਾਰਾ ਤੱਪੁ ਸੰਪੂਰਨ ਭਇਆ ਹੈ, ਅਬ ਤੁਮ ਚਹੁ

*ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਜੋ ਏਹ ਹੈ, ਸਭ ਡੰਡਉਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਤਮ ਤੇ ਇਸ ਕਾ ਫਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ
 ਮਹਾਤਮ ਹੈ ਕਥਨ ਏਕਨ ਥੋਂ ਬਾਹਰਾ ਤੇ ਅਧਕ ਤੇ ਅਨੰਤ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਏਹੀ ਡੰਡਉਤ ਪਿਠ ਪੁਰ
 ਹੱਥ ਰਖਕੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ । ਜੋ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਮੇਂ ਜਾਰੀ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਵਰਨਾ ਕੋ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਜਗਤ ਦਾ ਉਧਾਰ
 ਕਰੋ, ਤਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਪੁ ਥੋਂ ਅਪਰਾਂਤ ਹੋਕਰ, ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ
 ਤਲੇ ਆਸਨ ਆਨ ਲਗਾਯਾ, ਗੁਰੂ ਗੋਰਖਨਾਥ ਜੀ ਸਨੇ
 ਚੇਲਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਮੇਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਬ ਗੋਰਖਨਾਥ
 ਜੀਨੇ ਭਰਥਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਇਕ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਤੁਝੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ,
 ਏਹ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਤਪੁ ਕਰਕੇ ਅਬੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਕੋ ਨਾਰਾਇਣ
 ਜੀਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਏਹ ਮਹਾਪੁਰਖ ਪ੍ਰੀਪੂਰਨ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ
 ਜੋਗੀਸ਼੍ਰ ਪਾਸੋਂ ਭਜਨ ਇਸਨੇ ਲੀਆ ਹੈ, ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮੋਂ ਕਾ
 ਏਹ ਭਗਤਿ ਹੈ, ਅਬ ਇਸਕਾ ਸੰਸਕਾਰ ਖੁਲਾ ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ
 ਅਭੇਦ ਗਿਯਾਨ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਅਬ ਏਹ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਭਯੋ ਹੈ,
 ਏਕ ਨਿਰੰਜਨ ਘਟਿ ਬਸ ਰਹਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਏਹ
 ਜਾਨ, ਇਸਕਾ ਪੰਥ ਬੜਾ ਬਲਵਾਨ ਚਲੇਗਾ, ਜਬ ਇਸ ਤਰਾਂ
 ਦੇ ਬਚਨ ਗੁਰ ਗੋਰਖ ਨੇ ਭਰਥਰੀ ਜੀਕੋ ਸੁਨਾਏ, ਤਬ ਭਰਥਰੀ
 ਨੇ ਕਹਿਆ, ਆਗਿਆ ਹੋ ਤਬ ਏਸਕੇ ਸਾਥ ਕੁਛਕ ਗੋਸਟ
 ਕਰ ਆਵਾਂ, ਤਬ ਗੁਰ ਗੋਰਖ ਕਹਾ ਤੁਮਰੀ ਰਜਾਇ, ਪਰ ਯੇਹ
 ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਭਾਇ ਹੈ, ਤਬ ਭਰਥਰੀ ਨੇ ਗੋਸਟ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲ
 ਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਤਰ ਦੁਵਾਰਾ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਗੋਰਖ ਗੁਰ
 ਜੀ ਭੀ ਆ ਅਦੇਸ ਬੁਲਾਯਾ ਤੇ ਏਧਰੋਂ ਉਧਰੀ ਅਦੇਸ ਬੁਲਾਕੇ
 ਗੋਸਟ ਹਛੀਤਰਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਰਖਨਾਥ ਭੀ ਅਪਨੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਗਏ,
 ਗੋਰਖਨਾਥ ਨੇ ਅਪਨੇ ਡੇਰੇ ਆਨਕੇ ਕਹਿਆ ਅਜ ਅਸੀਂ ਇਕ ਮਹਾਪੁਰਖੁ
 ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾ ਕਰ ਕਰਤਾਰਥ ਭਏ ਹਾਂ, ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਨਕੇ ਗੋਰਖ
 ਨਾਥ ਜੀਕੇ ਸਾਰੇ ਚੇਲੇ ਵਾਰੋਵਾਰੀ ਦਰਸ ਪ੍ਰਸਕੇ ਆਪਨੇ ਡੇਰੇ ਜਾਂਦੇ
 ਰਹੇ, ਏਹ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਕੀ ਗੋਸਟ ਬਹੁਤ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ ਜਨਮ
 ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੩੧ ਸੇ ੩੬ ਤਕ ਪੜ੍ਹੋ ॥ ਪਿਯ ਜਨੋ ਜਬ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ
 ਕੀ ਗੋਸਟ ਹੋ ਚੁਕੀ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਸ ਬ੍ਰਿਛ ਤਲਿਓ ਉਠ ਤੁਰੇ

ਇਕ ਗਹਿਬੂ ਬਨ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਡੰਡੀਏ ਡੰਡੀ ਪਿਆਨਾ ਕੀਆ, ਜਾ ਅਗੇ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਡੰਡੀ ਵਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਸ਼ੇਰ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਲ ਆਯਾ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਅਪਨਾ ਚਰਨ
 ਆਗੇ ਕਰਾ ਤਬ ਓਸ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਗੇ ਅਪਨਾ ਸਿਰ
 ਝੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਜੇਹਬਾ ਕੇ ਸਾਬ ਚਰਨ ਚਾਟੇ
 ਜਬ *ਕੇਹਰ ਚਰਨ ਚਾਟਨੇ ਲੱਗਾ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਕੇਹਰ ਕੇ ਸਿਰ ਪੁਰ ਹਥ ਰਖਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਕਹਾ ਜਾਹਾ ਰੇ ਤੇਰਾ ਦੁਖ
 ਕਾਟਿਓ ਦੇਵ ਦੇਹੀ ਪਾਇਗਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨ ਕਵਲ ਚਾਟ
 ਕਰ ਗਹਿਬੂ ਬਨ ਵਿਖੇ ਜਾ ਧਸਿਓ, ਜਿਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਕਰਕੇ
 ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਅਹਿੰਸਾ ਨਹੀ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪ ਸਿੰਘ
 ਆਦਿਕ ਭੀ ਕਬੀ ਦੁਖ ਨਹੀ ਦੇ ਸੱਕਦੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਤਮ ਦਰਸੀ
 ਹੈਂ ਅਤੇ ਕੀਟੀ ਸੇ ਹਸਤੀ ਐ ਸਰਬੱਗ ਮੇ ਸਮ ਦਿਸ਼ਟੀ ਪੇਖਤੇ ਹੈਂ,
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਚਰਨਾ ਤਲੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਾਂ ਦੀ
 ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਭੀ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਦਰਸ ਪਰਸ ਦੇ ਹਨ, ਸੋਈ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਅਬ ਏਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਨਕ ਦਾ ਮੀਂਹ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਰਸਾਉਨ ਗੇ)

ਪੁਨਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਠਾਹਰ ਆ ਕਰ ਇਕ ਗ੍ਰਾਂਮ ਕੇ
 ਨਿਕਟ ਠਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਏਸ ਗ੍ਰਾਂਮ ਕੋ ਕਿਸੀ ਸੰਤ ਰਿਖੀ ਨੇ ਸ੍ਰਾਪ
 ਦਿਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਤ ਦੀਰਘ ਦੁਖੀ ਹੈਂ ਸੁਖੀ ਕੋਈ ਨਹੀ,
 ਬਰਖਾ ਬਿਨਾ ਸਰਬ ਜੀਵ ਦੁਖੀ ਹੈਂ, ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਅੰਨ ਬਿਨਾਂ
 ਭੂਖੇ ਮਰਤੇ ਹੈਂ, ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰ ਸੋਗ ਬਿਆਪਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ,
 ਆਦਮ ਆਦਮ ਕੋ ਕੱਟ ਕੱਟ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਾਇ ਬਾਪ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ
 ਹਨ, ਤਿਰੀਆ ਭਰਤੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਭੈਣ ਭਾਈ ਕੋ ਮਾਰ ਖਾਂਦੀ
 ਹੈ, ਐਸੇ ਲੋਗ ਹਾਲ ਥੋਂ ਬਿਹਾਲ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਦੀਰਘ

ਕਾਲ ਪੈ ਰੱਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਸ ਨਗਰੀ ਥੋਂ ਬਾਹਰ ਆਸਨ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਦੋਹ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਔਹ ਨਗਰੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਮਾਰ ਕੇ ਰਸੋਈ ਕਰੀਏ ਤੇ ਖਾ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਈਏ, ਏਹ ਮਤਾ ਪਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਖਾਣ ਆਏ, ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਆਏ ਤਾਂ ਦੋਨੋ ਨਰ ਅੰਧੇ ਹੋ ਗਏ, ਪਾਛੇ ਹਟਿ ਜਾਨ ਤਾਂ ਸਭ ਕਛ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਤੁਛ ਖਾਣੇ ਕਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰ ਕੇ ਔਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਅੰਧੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣੀ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਓਹਨਾ ਜੀਆਂ ਉਤੇ ਦੱਯਾ ਆਈ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਓਹਨਾ ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ, ਹੇ ਭਈਯਾ ਤੁਸੀ ਕਿਸਤ੍ਰਾਂ ਆਏ, ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਜੋਜਨ ਕਹੀਏ, ਤਬ ਵੋਹ ਦੋਨੋ ਨਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਗੇ ਠਾਡੇ ਹੋ ਕਰ ਗਲ ਵਿਚ ਅੰਚਲਾ ਪਾ ਕਰ ਦੋਨੋ ਕਰ ਜੋੜ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਰਜ ਔ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਜੀ ਅਸੀ ਬੜੇ ਪਾਪੀ ਲੋਗ ਹਾਂ, ਤੁਵਾਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਾਂ, ਜਬ ਆਪਕੇ ਨਿਜੀਕ ਔਂਦੇ ਹਾਂ ਅੰਧੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਬ ਪਿਛੇ ਹੱਟਦੇ ਹਾਂ ਤਬ ਸੁਜਾਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਜੀ ਅਸੀ ਬੜੇ ਪਾਪੀ ਹਾਂ, ਭੁਖ ਦੇ ਹਥੋਂ ਆਤ੍ਰ ਹੋ ਕਰ ਅਸੀ ਬੜੇ ਪਾਪੁ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਹਮ ਪਰ ਨਾਨਾ ਬਿਪਤ ਪੜੀ ਹੈ, ਅੰਨ ਥੋਂ ਬਿਨਾ ਸਗਲਾ ਨਗਰ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀ ਸੰਤਰੂਪ ਨਜਰੀ ਆਏ, ਜਬ ਸਾਡਾ ਰਿਦਾ ਸਿਧਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤਦੀ ਅਸੀ ਸੁਜਾਖੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਹੇ ਸੰਤ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੀ ਸਾਡੇ ਪੁਰ ਕਾ ਸਰਾਪ ਉਤਾਰੋ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਦੱਯਾ ਆਈ, ਉਨ ਦੋਨੋ ਆਦਮੀਓ ਕੇ ਸਾਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਗਰ ਬੀਚ ਗਏ ਤਾਂ ਨਗਰ ਕਾ ਹਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਏਸ ਨਗਰ ਨੇ ਕੀ ਪਾਪ ਕਮਾਇਆ, ਇਨ੍ਹੋ ਲੋਗੋ ਪ੍ਰ ਬੜੀ ਨਾਨਾ ਬਿਪਤਾ ਪੜੀ ਹੈ, ਏਹ ਬਾਤਾਂ ਸੁਨ ਕੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਸਭ ਗੁਰੂਜੀ ਕੀ ਚਰਨੀ

ਆਂ ਲਗੇ, ਅਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਗਰ ਪਰ ਦੱਯਾ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ, ਜਾਓ ਭਾਈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਘਰਾਂ ਕੋ ਜਾਓ, ਅਸੀਂ ਓਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਬ ਤੁਵਾਡੇ ਘਰੋਂ ਮੇਂ ਅਨਾਜ ਬੂਦਾ ਵਾਂਗੂ ਵਰੇਗਾ ਤਬ ਤੁਸਾਂ ਅਨਾਜ ਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਰੋਜ ਕਾ ਅਨਾਜ ਰੱਖ ਲੈਣਾ ਬਾਕੀ ਤੁਸਾਂ (ਬੀ) ਬੀਜਨ ਵਾਸਤੇ ਰਖ ਲੈਣਾ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਰਜ ਕਰੀ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਏਕ ਪਲ ਘੜੀ ਮੇਘ ਅਨਾਜ ਦਾ ਵਰਸਾਓ ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੇ ਹੀ ਓਸ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਮੀਹ ਕਨਕ ਦਾ ਵਰਸਾਇਓ, ਅਨਾਜ ਬੂਦ ਨਗਰ ਮੇਂ ਵੱਰੀ, ਲੋਗੋ ਪਕੜ ਅਕੱਠੀ ਕਰੀ, ਜਿੰਨਾ ਲੋਭ ਲੋਭ ਭਰ ਲਈ ਬੁਖਾਰੀ, ਅਖਸਰ ਨੀਰ ਹੋਇਓ ਸਭ ਖਾਰੀ ॥ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰਿਓ ਅਬ ਆਪੋ ਆਪਨਾ ਵੱਟ ਬੰਨਾ ਬੰਨ ਲਵੋ ਐ ਦੇਖਹੁ ਬਾਰਸ਼ ਆ ਰੱਹੀ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਬਾਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੋਈ, ਜਬ ਨਗਰ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਐਰ ਅਰਾਮ ਚੈਨਸੇ ਬਸਨੇ ਲੱਗਾ ।

(ਤਬ ਸੰਗਤਿ ਅਕੱਤ੍ਰ ਹੋ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ)

ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਦੀਖਿਆ ਦੇਓ ਤੇ ਭਜਨ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਓ ਜਿਸਤਰਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਪਾ ਲਈਏ, ਤੇ ਮੁਕਤ ਹੋਨੇ ਕਾ ਮਾਰਗ ਬਤਾਈਏ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹਮਾਰਾ ਉਪਦੇਸ ਕਠਨ ਹੈ ਸੇ ਤੁਵਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਸਾਡਾ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਤਬ ਓਹਨਾਂ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਆਪ ਕਹੋ ਗੇ ਅਸੀਂ ਉਸੀਤ੍ਰਾਂ ਮੰਨਾਂਗੇ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ ਸੁਨਾਇਆ ਹੈ ਉਪਦੇਸ ਹਰਿ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਸੇ ਉਪਦੇਸ ਅਗੇ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਆ ਚੁਕਾ ਇਸੀ ਪੋਥੀ ਮੇਂ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਉਪਦੇਸ ਏਸ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਏਹੀ ਉਪਦੇਸ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੁਲ ਯਾ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਉਹਾ ਸੇ

ਪੜ ਲਵੇ, ਏਸ ਨਗਰ ਕਾ (ਨਾਮ ਕਬੂਲਾਪੁਰ) ਸੀ, ਸਭੀ ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਉਪਦੇਸ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਸੁਨਾ ਔਰ ਨਿਹਚਾ ਕੀਆ ਔਰ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਭਜਨ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਲੇਕਰ ਪੱਕੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਸੇਵਕ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਬਣ ਗਏ, ਪਿਛਾੜੀ ਹੱਥ ਧਰਕੇ ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਕਰਨੇ ਲੱਗ ਪਏ, ਆਮਲੋਕੀ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆਨਕੇ ਚਾਰ ਵਰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਭਰੋਸੇਦਾਰ ਸਿਖ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਬਣੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਵਾ ਸਉ ਕੋਸ ਵਿਚ ਅਕੱਤੀ ਜੋਜਨ ਵਿਚ ਖੱਤੀ, ਬ੍ਰਹਮਨ, ਵੈਸ਼, ਸ਼ੂਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸਿੰਧ ਦਖਨ ਹੈਦਰਾ ਬਾਦ ਨਗਰ (ਕਬੂਲਾਪੁਰ) ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਹਿਲੇ ਏਸਕਾ ਨਾਮ (ਕਬੂਲਾਪੁਰ ਸੀ) ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਬੂਲਾ ਪੁਰ ਕਾ ਨਾਮ (ਗੁਲਜ਼ਾਰਪੁਰ) ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ, ਸੋਰਠਾ ।

(ਯੱਥਾ) ਕਬੂਲਾਪੁਰ ਥਾ ਨਾਂਮੁ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਨਗਰੀ ਓਸਕਾ ॥

ਭਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਤੁਮਾਮ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਪੁਰਾ ਗੁਰ ਨਾਮ ਧਰਿਓ ॥

ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਕੋਹਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲ ਬਨ-ਵਾਈ ਬੜੀ ਸੋਹਨੀ ਧਰਮਸਾਲ ਚੂਨੇ ਗਚ ਕਰਵਾਈ ਏਸ ਧਰਮਸਾਲ ਯਾ ਏਹ ਜੋ ਮੰਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਾ ਬਨਵਾਇਓ ਹੈ, ਏਸ ਮੰਦਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਥਨ ਬਕਨ ਸੇ ਨਿਆਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਸੰਦ ਜਾਤੀ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮਨ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਭਜਨ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਮੂਲਮੰਤ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦਰੜਾ ਕਰ ਓਸ ਸੰਗਤਿ ਦਾ ਮਹੰਤ ਯਾ ਗੁਰੂ ਬਨਾਇਆ, ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਕੀ ਪੈਰੀ ਪਾਯਾ, ਤੇ ਹੁਕਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਹ ਤੁਵਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਇਸ ਮੰਦਰ ਇਕ ਮੱਟੀ ਯਾ ਮੱਟ ਬਨਾਓ ਇਸ ਮੱਟੀ ਮੇ ਅਸੀ ਸਮਾਧ ਲਗੋਨੀ ਹੈ ਜਬ ਹਮ ਸਮਾਧੀ ਲਾਂਵੇਗੇ ਤੁਸੀ ਮੱਟੀ ਕਾ ਦਰਵਾਜਾ ਚੂਨੇ ਗੱਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏਕ ਛੋਟੀ ਜੈਸੀ ਝੀਤ ਰਖਨੀ, ਤਬ ਸੰਗਤ ਨੇ ਏਹ ਬਾਤਾਂ ਸੁਨ

ਕੇ ਬੜੇ ਗਮਨਾਕ ਹੋਏ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਅਸੀ ਅੰਦਰ ਦੇ ਕਰ ਦਰ
 ਚਿਨ ਦਈਏ, ਅਸੀ ਬੜੇ ਪਾਪੀ ਜੀਵ ਬਨਾਗੇ, ਅਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ
 ਅੰਦਰ ਦਈਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਹੱਤਿਆ ਲਗੇਗੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਹ ਸਾਥੇ
 ਪਾਪ ਨਾ ਕਰਾਓ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਿਆਨ ਕੀਆਂ ਬਾਤਾ ਨਾਲ
 ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਧੀਰਜ ਦਿਲਾ ਕਰ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਓ ਮੇਂ
 ਗਿਆਨ ਦੜਾਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮੰਨਾ ਲਿਆ, ਤਬ ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਕੇ ਕੈਹਿਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਏਕ ਛੋਟੀ ਜੇਹੀ ਮੱਟੀ
 ਬਨਵਾਈ, ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਝੀਤ ਰਖੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਏਸ ਮੱਟੀ ਮੇ
 ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ, ਸੇਵਕਾਂ ਦਰਵਾਜਾ ਮੱਟੀ ਕਾ ਚਿੰਨ ਦੀਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦਿਸ਼ਟ ਆਵਨੋਂ ਰਹੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸੇਵਕ ਬਿਬੋਲਿਕੇ ਹੋਏ, ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ
 ਆਨਕੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨੈਨਾ ਵਿਚੋ ਜਲ ਔਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਆਨਕੇ
 ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਨਕੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ
 ਕਹਿਆ, ਮੈ ਤਾਂ ਈਹਾਂ ਹੀ ਹਾਂ ਕਹੀਂ ਪ੍ਰਦੇਸ ਨਹੀ ਗਿਆ, ਤੁਮ ਧੀਰਯ
 ਧਾਰਨ ਕਰੋ ਛਾਨਤੀ ਪਕਰੋ ਤੁਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਕਰਕੇ ਈਹਾਂ ਆਂਨ ਧਰੋ
 ਮਸੰਦ ਪਾਸੋ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਓ ਜਬ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਪੁਰ ਲਗ
 ਜਾਊ ਤਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਰਤਾਇਓ, ਸੰਗਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਮੰਦਰ ਮੇ ਆਂਨ
 ਰੱਖਿਆ ਰੁਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਮਸੰਦ ਭਗਵਾਂਨਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ
 ਕੀਤੀ, ਜਾਂ ਰੁਮਾਲ ਚੁਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਪੰਜਾ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਲੱਗਾ ਹੋਯਾ
 ਸੰਗਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੋਯਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ
 ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਏਸ ਮਟ ਯਾ ਮੱਟੀ ਮੇਂ ਹੀ ਹੈਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਾਂਟਾ
 ਗਿਆ, ਏਸ ਮੱਟੀ ਵਿਚੋ ਅਠਵੇ ਰੋਜ ਅਵਾਜ ਆਵਦੀ ਰਹੀ, ਤਬ
 ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਜਾਨਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹਨ ।

ਯੱਥਾ ਚੋਪਈ ॥ *ਮਾਰਤ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਤਬ ਧਾਰਿਓ ॥

ਕੈ ਬਿਧ ਨਿਕਸੇ ਨਹੀ ਬਿਚਾਰਿਓ ॥

*ਮਾਰਤ ਕਹੀਏ ਪਉਨ,

ਤਿਨ ਹੋਂ ਨਾ ਪਾਇਓ ਗੁਰ ਕਾ ਭੇਵ ॥

ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਲਖ ਅਭੇਵ ॥

ਮਾਰਤ ਕਹੀਏ ਪਉਨ ਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਮੱਟੀ ਸੇ ਆ ਗਏ, ਕਿਉਕਿ ਏਧਰ ਕਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ੧੨ ਬਰਸ ਕਾ ਅਕਰਾਰ ਮਾਤਾ ਨਾਲ ਕਰਿ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਾਂਗੇ, ਏਧਰ ਭੀ ਛੇਤੀ ਔਨੇ ਕੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੋ ਉਡੀਕ ਸੀ, ਪਿਯ ਜਨੋਂ ਏਹ ਸਾਖੀ ਬੜੀ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ ਦਾਸ ਨੋਂ ਏਹ ਸਾਖੀ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜਨਾ ਹੈ ਤਾ ਜਨਮਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੩੬ ਸੇ ੪੨ ਤਕ ਪੜੋ ।

ਦੋਹਰਾ— ਪਉਨ ਰੂਪਕਾ ਧਾਰਕੇ ਤਜ ਮੱਟੀ ਆਏ ਦਿਆਲੁ ॥
ਪਿਆਣਾ ਕੀਆ ਪੰਜਾਬ ਕੋ ਬਹੁ ਉਠ ਚਲੇ ਹੰਦਾਲੁ ॥

ਤਾਂ ਇਕ ਨਗਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਆਨ ਲਾਯਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਨਗਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿਥੇ ਆਸਨ ਲਾਯਾ ਸੀ, ਏਹ ਬਾਗ ਕਬੀ ਕਾ ਸੁਕਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਆਸਨ ਲਉਨੇ ਸੇ ਏਹ ਬਾਗ ਹਰਾ ਭਰਾ ਹੋ ਗਿਯਾ ਸੀ ।

ਦੋਹਰਾ— ਕਬ ਕਾ ਸੁਕਾ ਬਾਗ ਥਾ ਤੈਂਹ ਪ੍ਰਸਨ ਤਰ ਫਲ ਫੂਲ ॥
ਸਾਧ ਦਰਸ ਅਚਰਜ ਭਯਾ ਪੁਰਾਤਨ ਫੂਟੇ ਮੂਲ ॥

ਉਸ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਾਧੂ ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਬੜਾ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਸਾਧੂ ਨੋਂ ਜਬ ਨਿਜ ਘਰ ਵਿਖੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਆ, ਤਬ ਸਾਧੂ ਕੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਫੁਰਨਾ ਹੋਯਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤੋ ਪਹਿਲੇ ਉਸ ਕੋ ਭੋਜਨ ਛਕਾਈਏ ਫਿਰ ਆਪ ਭੋਜਨ ਪਾਈਏ, ਏਸ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਸਾਥ ਜਬ ਨਗਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਸਤਿਓਂ ਮੇਂ ਸਾਧੂ ਨੋਂ ਨਿਗਾ ਮਾਰੀ ਤੋ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਚਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸੰਤ ਜੀ ਕੀ ਭਾਲਦੇ ਹੋ । ਸਾਧੂ ਨੋਂ ਕਹਾ ਕਿਸੀ ਸਾਧੂ ਕੋ ਭੋਜਨ ਖਲਾਉਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਕਿਸੀ ਸਾਧੂ ਕੋ

ਟੋਲ ਰੇਹਾ ਹੂੰ, ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਅਜ ਮਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੋਜਨ ਕਿਸ ਕੋ ਖਿਲਾਏ,
 ਤਬ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਦੇਖਹੁ ਔਹ ਸਾਧੂ ਇਕ ਬਾਗ ਮੇਂ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕਰ
 ਆਸਨ ਪ੍ਰ ਬੈਠੇ ਭਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਬ ਓਹ ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਸਾਧੂ ਓਸ
 ਬਾਗ ਕੀ ਓਰ ਸਿਧਾਯਾ, ਜਬ ਸਾਧੂ ਨੇ ਦੇਖਾ ਤੋ ਬੜਾ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ
 ਪ੍ਰੀਪੂਰਨ ਸਾਧੂ ਕਾ ਦਰਸ ਪੇਖਤਾ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਚਰਨਾਂ ਪ੍ਰ ਨਿੰਮਸ਼-
 ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰਕੇ ਬਲਹਾਰੇ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰੂ
 ਜੀਕੇ ਚਰਨਾ ਪਰ ਲਪੱਟਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੁਖਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਅਰਜੋਈ ਕਰਤਾ
 ਹੈ ਕਿ ਚਲੋ ਸੰਤ ਜੀ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹ ਨੂੰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੀਏ ਤੇ ਮਮੁ ਗ੍ਰੀਬ ਕਾ
 ਭੋਜਨ ਅਚੀਏ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਸੰਤ ਕਾ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵੇਖਕੇ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਓਸ ਸੰਤ ਕੇ ਸਾਬ ਗ੍ਰਹਿ ਕੋ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਬ ਘਰ ਜਾਕੇ
 ਬੜਾ ਸੋਹਨਾ ਪਲੰਘ ਵਿਛਾਇ ਕੇ ਉਪਰ ਚਾਂਦਨੀ ਲਾ ਕਰ ਤਾਂਨ
 ਦਿਤੀ ਜੋ ਸੰਤਕੀ ਸਪਤਨੀ ਸੀ, ਏਸਨੇ ਕੀਮ ਖਾਬ ਕਪੜੇ ਕਾ
 ਆਸਨ ਪ੍ਰਜੰਕ ਪ੍ਰ ਆਨ ਵਿਛਾਯਾ, ਤੇ ਬੜੇ ਨਿੰਮੁ ਭਾਵ ਸੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ
 ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੰਤਨੇ ਨਿਜ ਕੇਸਾਂ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨ ਝਾਰੇ, ਤੇ ਸੰਤ
 ਕੀ ਜੋ ਕੰਨਿਆ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮਨ ਸੀ ਏਸ ਕੰਨਿਆਂ
 ਨੇ ਜਲ ਗ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਕਰ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਲੀਆ
 ਤੇ ਸੰਤ ਨੇ ਸੰਤਨੀ ਨੇ ਭੀ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ, ਏਸ ਸੰਤ ਕਾ ਨਾਮ
 (ਨਿਰਕੇਵਲ) ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਨਾਮ (ਚੰਪਾ) ਸੀ ਤੇ
 ਸੰਤ ਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਨਾਮ (ਚੰਪਾ) ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕੀ ਕੰਨਿਆਂ ਕਾ
 ਨਾਮ (ਰੋਹਣੀ) ਸੀ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਥਾਲ ਪ੍ਰੇਸ ਕੇ ਭੋਜਨ ਰੱਖ
 ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਭੋਜਨ ਅਚਵਨ ਕਰੀਏ, ਤਬ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਕੱਹਾ ਹਮ ਤੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਭੋਜਨ ਪਾਯਾ ਹੈ, ਪੈਣ ਅਹਾਰ ਕਰ
 ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਤਬ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਿਨਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪਨੀ
 ਰਸਨੀ ਕਿੰਨਕਾ ਲਾ ਕਰ ਬਾਕੀ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਏ, ਤਬ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨਕਾ ਮੁਖ ਲਾ ਕਰ ਬਾਕੀ ਭੋਜਨ ਕਾ ਪਾਤ੍ਰ

ਪਕਰਾਇਓ, ਤਬ ਸੰਤ ਨਿਰਕੇਵਲ ਵਾ ਚੰਪਾ ਏਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਇਆ ਖੂਬ ਅਨੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਤਬ ਸਾਮ ਕੋ ਸੰਤ ਕੀ ਜੋ ਕੰਨਿਆ (ਰੋਹਣੀ) ਸੀ ਓਹ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਥੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਖੇਡਕੇ ਘਰ ਆਤੇ ਵਕਤ ਹੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋ ਕੋਹਨੇ ਲਗੀ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਤਾਂ ਕਾ ਮੁਝੇ ਭੀ ਦੇਵਹੁ, ਤਬ ਉਸ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਹਾ ਹੋ ਪੁਤ੍ਰੀ ਅਸੀਂ ਅਬੀ ਖਾਯਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਭੋਜਨ ਹੈ ਓਹ ਖਾ ਲੇਹੁ, ਤਬ ਕੰਨਿਆ ਨੇ ਕਹਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੀ ਖਾਣਾ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ, ਤਬ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋਹਨੇ ਲਗੇ ਹੋ ਪੁਤ੍ਰੀ ਤੇਰਾ ਚੇਤਾ ਖਾਣੇ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀ ਆਯਾ, ਤਬ ਪੁਤ੍ਰੀ 'ਰੋਹਣੀ' ਕੋਹਨੇ ਲਗੀ ਹੋ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਏਹ ਤੁਸਾਂ ਚੰਗਾ ਨਿਆਂ ਬਿਚਾਰਿਆ ਆਪ ਸਾਰਾ ਖਾਯਾ ਤੇ ਸਾਧ ਜੂਠ ਮੁਝੇ ਨਹੀ ਮਿਲੀ ਮੈ ਤਾਂ ਅਵੰਦ ਰਹੀ ਹੂੰ ਸੰਤਾਂ ਥੀ ਜੂਠ ਖਾ ਕੇ ਆਪ ਤੁਸੀ ਦੋਨੋ ਸੰਸਾਰ ਭਉਜਲ ਥੋਂ ਤਰ ਗਏ ਤੁਸਾਂ ਤਾਂ ਆਪਨਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਮੈ ਤਾਂ ਨਾ ਤਰੀ ਕੰਨਿਆਂ ਨੇਂ ਬੜਾ ਏਸ ਬਾਤਕਾ ਬਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵੈਰਾਗ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੋਣੇ ਲਗੀ ਹਾਏ ਸਾਧ ਜੂਠ ਮੁਝੇ ਹਾਥ ਨ ਆਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਿਮਾਣੀ ਰਹੀ, ਆਪ ਤਾਂ ਤਰ ਗਏ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀ ਤਾਰਿਆ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦੀ ਤੇ ਬੁਸਕਦੀ ਹੈ ਧਰਤੀ ਪਰ ਹੱਥ ਮਾਰਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਵਿਰਲਾਪ ਕੰਨਿਆ ਕਾ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇਂ ਸੁਨਾ ਤੇ ਕੰਨਿਆਂ ਦਾ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਵੇਖਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀਨੂੰ ਕੰਨਿਆਂ ਪੁਰ ਰਹਿਮ ਆਯਾ ਤਾਂ ਕੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਯਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਕੇ ਰੋਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਪ ਕਰਾਕੇ ਏਸ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦੇਕੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਯਾਨ ਦੁੜਾਕੇ ਏਸ ਕੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਕਹਾ ਹੋ ਪੁਤ੍ਰੀ ਤੂੰ ਮਹਾਂ ਸਿਆਣੀ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਪਿਛੇ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀਨੇਂ ਦਖਨ ਦੇਸ ਮੇਂ ਏਹ ਦੂਸਰੀ

ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ । ਮੈਂਨੇ ਏਹ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ । ੪ ਜੋਜਨ ਏਥੇ
ਸਮੁੰਦਰ ਥਾ । ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੪੪ ਸੇ ਪੜ੍ਹੋ ॥

(ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਦਰਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ)

ਦੋਹਰਾ— ਯੱਥਾ ਤੈਂਹਿ ਤੇ ਗੁਪਤਿਓ ਪਰਮ ਗੁਰ ਜੋਗੀ ਪੇਖਨ ਚਾਹ ॥
ਦਿਬ ਦਿਸ਼ਟ ਕਰ ਪੇਖਿਓ ਸ੍ਰਹੰਦ ਬਜਾਰ ਨਗਾਹ ॥

ਇਸ ਜੱਗਾ ਸੇ ੧੪ ਚਉਦਾ ਸਉ ਕੌਸ ਸ੍ਰਹੰਦ ਸ਼ੈਹਰ ਥਾ, ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਓਹ ਜੋਗੀ ਸ੍ਰਹੰਦ ਸ਼ੈਹਰ ਕੇ ਬਜਾਰ ਮੇਂ ਓਹੀ
ਜੋਗੀ ਖੜਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਉਪਦੇਸ ਦੇ ਗਿਯਾ ਥਾ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਮਨ ਰੂਪੀ ਘੋੜੇ ਪ੍ਰ ਅਸਵਾਰ ਹੋ ਕਰ ਇਕ ਪਲਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰਹੰਦ
ਬਜਾਰ ਮੇਂ ਆ ਗਏ, ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੀ ਕੀ ਚਰਨੀ ਨਿੰਮਸ-
ਕਾਰ ਕਰਨ ਲਗੇ, ਤਬ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖ ਨੇਂ ਔਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ
ਗਿਯਾ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੇਖਨ ਕਿ ਅਜੇ ਅਬੀ ਜੋਗੀਜਨ
ਏਥੇ ਹੀ ਸਨ, ਕਹਾਂ ਕੋ ਚਲੇ ਗਏ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਚੱਰਜ ਜੇਹਾ
ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਓਹੀ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੋ ਔਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਖੜਾ ਸੀ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਬਾਤ ਚੀਤ ਕਰਨੇ ਲਗਾ, ਹੇ ਬਾਲਕੇ ਤੁਮਾਰੀ ਕਿਆ
ਚੀਜ ਗਈ ਹੈ, ਤੈਂ ਨੇਂ ਮਨਿ ਤਨਿ ਕੀ ਸੁਧ ਕਿਉਂ ਭੁਲਾਈ ਹੈ,
ਤੁਮਾਰੀ ਕਿਆ ਚੀਜ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਤੁਮ ਲੱਬ ਰਹੇ ਹੋ, ਸੌਉ ਬਾਤ
ਹੇ ਬਾਲਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੱਹਾ, ਬਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਕਾ
ਗੁਰੂ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਯਾ, ਅਬ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਯਾ ਥਾ, ਮੈਂ ਮਥਾ ਟੇਕਨ
ਲੱਗਾ ਥਾ, ਅਬੀ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖ ਗੁਪਤ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਤਬ ਓਹ ਜੋਗੀ ਜੋ
ਭੇਸ ਔਰ ਧਾਰ ਖੜਾ ਥਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਕੈਹਨੇ ਲਗਾ ਹੇ ਸੰਤ ਜੀ ਤੁਮ
ਓਸਕੋ ਨਾ ਭਾਲੋ, ਓਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਝ ਕੋ
ਦੇਣਾ ਥਾ ਸੋ ਦੇ ਆਯਾ ਹੈ, ਅਬ ਕਿਉਂ ਉਸ ਕੋ ਦੇਖੋ ਤੁਮ ਤੋ ਉਸ ਕੇ
ਸੰਮਾਨ ਔਰ ਪ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਘਣੇ ਰਜ
ਗਏ ਹੋ, ਸੰਤੋਖ ਕਰ ਬੈਠੋ, ਏਬਾਤ ਕੈਹਕੇ ਜੁਗੀਸ਼੍ਵਰ ਬਹੁਰ ਅਦਿਸ਼ਟ

ਹੋ ਗਯੋ, ਮੁਨੀਸ਼ੁਰ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨਿਜ ਉਰ ਮੇਂ ਜਾਣਿਆ
ਮੇਰਾ ਇਸ਼ਟ ਏਹੀ ਥਾ ਜੋ ਹਰਿ ਏਕ ਤਰਾਂ ਕਾ ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਧੀਰਯ
ਗਿਯਾਨ ਦੁਵਾਰਾ ਦੁੜਾਇ ਗਿਯਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਕਰਗਿਯਾ ਹੈ ।

(ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਨਿਜ ਗ੍ਰਹਿ ਕੋ ਔਂਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲੇ ਨੂੰ ਆ ਰੱਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਜੋ ਢਾਢੀ ਆਦ (ਮੁਰਾਦ) ਰਬਾਬੀ
ਥਾ ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹਥ ਜੋੜ ਕਹਨੇ ਲਗਾ ਹੇ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਂ ਆਪਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਬਹੁ ਸੁਣੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਉਰ ਮੇਂ
ਇਕ ਸੈਹਿੰਸਾਂ ਉਤਪਤ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਿਰਤ
ਕਰ ਦੇਹੁ, ਏਹ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸਾਤ ਪਤਾਲ ਇਸਕਾ ਮੁੜਕੋ ਭੇਦ
ਬਤਾਈਏ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਰਾਦ ਢਾਢੀ ਦੇ ਹਥਿ ਪਕੜ
ਕੇ ਕਹਾ ਦੇਖ ਲੈ ਸਭੀ ਪਤਾਲ, ਹਮਨੇ ਦਿਬ ਦਿਸਟਿ ਦਈ ਹੈ
ਤੁਝ ਕੋ ਦਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਜੋ ਦੇਖੋ ਪਤਾਲ, ਸਭ ਵਰਤਾਰਾ ਪਤਾਲਾਂ ਕਾ
ਦੇਖਿਓ ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਹਾਥ ਛੋਡਾਇਓ, ਮੁਰਾਦ ਢਾਢੀ ਤਬ
ਚਰਨੀ ਪਇਓ, ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਤਾ ਰਹਿਓ,
ਦਾਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਭੇਦ ਪੜਨਾ ਸੁਨਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ
ਜਨਮਸਾਖੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਵਾਲੀ ਸੇ ਦੇਖਹੁ ਮੁਰਾਦ
ਨੂੰ ਪਤਾਲ ਦਿਖਾਣੇ ਬਾਬਤ । ਤੇ ਛਾਪੇ ਦੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਜਨਮਸਾਖੀ
ਜੀ ਕਾ ਪੰਨਾ ੪੬ ਪਰ ਦੇਖਹੁ ।

ਦੋਹਰਾ— ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੁ ਹੰਦਾਲੁ ਤਬ ਕੀਓ ਪ੍ਰਵੇਸ ਜੰਡਾਲ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਆਇਓ ਮਾਤ ਢਿਗ ਚਰਨ ਗਿਰਯੋ ਹੰਦਾਲੁ ॥

ਤਬ ਮਾਤਾ ਸੁਖੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਸਿਰ
ਮੁਖ ਪਦ ਚੁੰਬਨ ਕੀਨੇ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੈਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪੁਤ੍ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਰਾਂਹੀਂ
ਤੂੰ ਆਯਾ ਮੈਂ ਓਹਨਾਂ ਰਾਂਹਾਂ ਦੇ ਬਲਹਾਰੇ ਸਉ ਸਉ ਵਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ,
ਸਦਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ, ਸੁਨਕੇ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ

ਬੇਗ ਭੀ ਆਯਾ, ਐਸੇ ਮਿਲਿਆ ਜੈਸੇ ਸਰਪ ਚੰਦਨ ਦੇ ਉਦਾਲੇ
 ਔਨੇ ਸੇ ਸੀਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸਤਰਾਂ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ
 ਗਲੱਫੜੀ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਮਿਲਿਆ, ਬਲਹਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਚਿਰਾਂ
 ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਅਜ ਰਾਂਮੁ ਨੇ ਮਿਲਾਏ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਜੀਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀਕੋ
 ਘੁਟ ਕੇ ਗਲੱਫੜੀ ਵਿਚ ਲੀਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆਨਕੇ
 ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਥੋਂ ਜਲ ਜਾ ਰੱਹਾ ਹੈ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਕੋ ਗਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੀਰਯਾਦੇ ਕੋ ਬੁਲਾ ਕਰ ਢੋਲ ਵਜਵਾਯਾ,
 ਅਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਔਨੇ ਕੀ ਛਾਦੀ ਕਰਾਈ, ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋ
 ਵਧਾਈਆਂ ਲਗੀਆਂ ਔਨ, ਤੇ ਘਰਿ ਘਰਿ ਖੁਛੀਆ ਹੋਈਆਂ, ਗ੍ਰੀਬ
 ਗੁਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜਬਾ ਸ਼ਗਤ ਦਾਨ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵੰਡੇ, ਬਾਬੇ
 ਗਾਜੀ ਜੀ ਨੇ ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਰਵਰ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਪੁਰ ਚੂਰਮਾ ਕੁਟਕੇ
 ਚਢਾਇਆ, ਤੇ ਖੁਛੀਆਂ *ਮੰਨਾਈਆ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੌਹਰਿਆਂ
 ਨੂੰ ਲਾਗੀ ਕ੍ਰਤਾਰਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਘਰਿ ਆਏ ਹੈਂ ਆਨ
 ਕੇ ਦਰਸ ਪਰਸ ਜਾਓ, ਤਬ ਸੁਨਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਸੌਹਰਾ
 ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ (ਹਮਜਾ) ਜਿਮੀਦਾਰ ਸੀ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੱਸ ਦਾ
 ਨਾਮ (ਸੁਰਗਾਂ) ਸੀ, ਜਬ ਸਨੇਂਹਾ ਹਮਜੇ ਨੂੰ ਤੇ ਮਾਈ ਸੁਰਗਾਂ ਨੂੰ
 ਮਿਲਿਆ ਤਬ ਬੜੇ ਖੁਛੀ ਹੋਏ, ਮਾਈ ਸੁਰਗਾਂ ਨੇ ਆਪਨੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ
 ਉਤਮੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤੇਰਾ ਭਰਤਾ ਆਯਾ ਹੈ ਅਬ ਤੇਰਾ ਵਿਵਾਹ
 ਕਰਾਂਗੇ, ਤਬ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਭੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
 ਸੌਹਰਾ ਹਮਜਾ ਤੇ ਸੁਰਗਾਂ ਸੁਨ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਜਨੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਆਏ,
 ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਪਿਆਰ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਬੜੇ
 ਖੁਛੀ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਹਨੇ ਲਗੇ, ਅਬ ਤੇਰਾ ਵਿਵਾਹ ਦੋਂਦੇ ਹਾਂ,

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਬੜਾ ਭਾਈ ਸੁਵਾਣੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਯਾ ਤੇ ਗਲ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਬੜੀ ਖੁਛੀ
 ਮੰਨਾਈ, ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਕੁਲ ਕੇ ਲੋਗ ਭੀ ਬਾਬੇ ਗਾਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸੁਖੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ
 ਹੀ ਵਧਾਈਆਂ ਦੋਂਦੇ ਭਏ ।

ਤਬ ਅਗੋਂ ਸੱਸ ਸੋਹਰੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੱਹਾ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸੇ ਪੁਛ ਲੈ, ਜਿਸਤਾ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਛੀ ਸੋ ਕਰੋ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸੋਹਰੇ ਕਾ ਗੋਤ ਚਾਹਲ ਜਿਮੀਦਾਰ ਸੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰਾ †ਪਿੰਡ ਸੀ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਸੱਸ ਸੋਹਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਰ ਨਿਜ ਗਾਂਉ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਕੋ ਬਿਦਾ ਭਏ, ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਕਿ ਅਸੀ ਤੁਵਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਦੇ ਕਿ ਆਵਨ ਤਾਂ ਵਿਵਾਹ ਸੀਘਰੇ ਹੀ ਲੈ ਲਈਏ, ਅਬ ਫੁਰਮਾਈਏ ਸਾਹੇ ਚਿਠੀ ਮੰਗਾਈਏ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜੈਸੇ ਆਪਕੀ ਮਰਜੀ ਕਰੋ, ਜੈਸੇ ਕਰੋ ਤੈਸੇ ਮਨਜੂਰ ਹੈ। ਪਿਯ ਜਨੋ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਅਚੰਭਾ ਸੇ ਅਚੰਭਾ ਕੋਤਕ ਯਾ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਾਖੀਆ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ, ਜਿਨਾ ਦਾ ਪਾਰਾ ਵਾਰ ਨਹੀ ਪਾ ਸੱਕੀਦਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੪੨ ਮੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਕੀ ਅਵਸੱਥਾ ਮੇ ਤਪੁ ਕਰਨ ਗਏ, ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੫੪ ਵਿਚ ਤੱਪੁ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਜੰਡਿਆਲਾ ਮੇਂ ਆਏ ਹਨ। ਜੰਡਿਆਲੇ ਆਂਯਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਹੀ ਅਰਸਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਮੁਕਾਮੁ ਸੀ, ਏਸ ਮੁਕਾਮੁ ਕਾ ਮਹੰਤ ਬਾਬਾ ਗਾਜੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਪਿਤਾ ਪੁਜਾਰਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਕਾ ਮਸੰਦ ਸੀ, ਸਾਲੋ ਸਾਲ ਸੰਗਤ ਅਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਆਪ ਝੰਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਕੜ ਕੇ ਨਿਗਾਹੇ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸੋ ਥੋੜਿਆ ਦਿਨਾ ਬਾਹਦ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਮੰਦਰ ਕੀ ਇਟ ਇਟ ਕਰਕੇ ਮੁਕਾਮ ਕੀ ਜੱੜ ਪੁਟ ਕੇ ਸੁਟ ਦਿਤੀ, ਜੋ ਭੀ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦੇ ਯਾ ਹੋਰ ਲੋਗ ਸਰਵਰ ਪ੍ਰਸਤੀ ਸਨ, ਏਹਨਾਂ ਲੋਗਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘਣਾ ਝਗਰਾ ਟੰਟਾ ਬਾਦ ਬਿਬਾਦ ਹੋਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਜੀਤ ਹੋਈ ਸਭ ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਭਰਾ ਭਾਈ ਹਾਰਿ ਖਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਜਮੂਦੇ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਦੀਖਿਆ ਭਜਨ ਉਪਦੇਸ ਲੈਕੇ

†ਏਹ ਪਿੰਡ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਬਤਾਲੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਤੇ ਜਿਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੈ,

ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪੱਕੇ ਭਰੋਸੇਦਾਰ ਸਿਖ ਬਨੇ, ਤੇ ਇਕ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ
ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਗੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਾ ਜਾਪੁ ਸਚੁਨਾਮ ਜਪਾਯਾ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਦੂਰੇ ਦੂਰੇ ਆਨਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਚਾਰੇ
ਵਰਨ ਸੇਵਕ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੰਜਨ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਂਮੁ ਪੁਰ
ਅਪਨੇ ਪੰਥ ਕਾ ਨਾਂਮੁ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਰੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਜੋ ਭੀ ਗੁਰੂ
ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਤਾਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਂਣੀ ਦੁਵਾਰਾ ਈਸ਼੍ਵਰ
ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਸੋ ਅਗੇ ਲਿਖ ਕਰ ਇਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇ ਸੰਗਤਾਂ
ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਲੀਏ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਦੋਹਰਾ— ਚਾਰੇ ਵਰਨ ਸੇਵਕ ਹੂਏ ਹਰਿ ਹੰਦਾਲ ਕੇ ਦਾਸ ॥
ਸੰਗਤਿ ਆਵੇ ਦਰਸ ਕੋ ਹੰਦਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਾਸ ॥

ਚੋਪਈ । ਜਹਾਂ ਬੈਠੋ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਹੰਦਾਲਾ,
ਸਭ ਸੰਗਤ ਆਵੇ ਪਾ ਕਰ ਚਾਲਾ ॥
ਗੁਰ ਸਿਖਿਆ ਲੇ ਰਿਦੇ ਵਸਾਵੋ,
ਦਰਸ ਪਰਸ ਨਿਜ ਘਰਾਂ ਕੋ ਜਾਵੋ ॥

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਇਕ ਪਰੀ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਸੱਤ, ਚਿਤ, ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਬਨਾਸ਼ੀ, ਅਚੁਤ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਅਨੰਤ ਇਕ ਰਸ, ਬ੍ਰਹਮਾ, ਬਿਸ਼ਨ, ਮਹੇਸ਼ ਜਿਸਦੀ ਅੰਸ ਹਨ ਉਸਦਾ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ਸਬਦ ਕਵਲਾ ਪਤੀ ਦੇਸ ਤੇ ਹੋਇਆ ॥ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗਿ ਵਿਚ ਇਹ ਸਬਦ ਲੱਛਮੀ ਦੇ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਅੰਮਿਰਾਪੁਰ ਤੋਂ *ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਫੁਰਮਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਗੋਰੀਏ—ਇਹ ਸਬਦ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਕੰਤਰੀ ਸਾਲੂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਗੋਰੀਏ ਸਭੁ ਪਦਾਇਸ ਨਾਰ ਜੀ ॥੧॥

ਅਰਥ—ਹੋਗੋਰੀਏ ਪਤੀ ਜੇਹੜਾ ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੈ ਇਹ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ॥੧॥

ਸਭਸੈ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਰਦਾ ਗੋਰੀਏ ਭਾਣੈਂ ਲਏ ਸੁਵਾਰ ਜੀ ॥੨॥

ਅਰਥ—ਹੋ ਗੋਰੀਏ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਕੇ ਆਪਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਵਾਰ ਲੈਂਦਾ ਭਾਵ ਠੀਕ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ॥੨॥

*ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀਨੂੰ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਯਾ । ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੈ ਅਬ ਤਿੰਨ ਸਬਦ ਕੰਤਰੀ ਸਾਲ ੧ ਤੇ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ੨ ਤੇ ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ੩ ਇਨ ਤੀਨ ਸਬਦ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਟੀਕਾ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ । ਤੇ ਅਰਵਾਸ ਭੀ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਰਾਵੈ ਭਾਣੈ ਆਪਣੇ ਗੋਰੀਏ ਸਾਈ ਹੈ
ਸਰਦਾਰੁ ਜੀ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਜੇਹੜਾ ਮਾਲੁਕ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਓਹ ਆਪਣੇ
ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲੀ ਦਇਆ ਕਰ ਗੋਰੀਏ
ਸਹੁਰਤੀ ਪ੍ਰਵਦਗਾਰੁ ਜੀ ॥੪॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਜੇਹੜੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਵਿਚ ਰੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਓਹ ਹੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ
ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਰ ਓਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਪਰਵਦਗਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਗਿਣੀ ਗਈ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਸਾਈ ਹੈ ਸਤਿਆਵਤੀ ਗੋਰੀਏ ਜਿਸਦੀ
ਇਕਸੇ ਉਪਰ ਟੇਕੁ ਜੀ ॥ ੫ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਜਿਸਦੀ ਇਕ ਉਤੇ ਨਿਸਚਾ ਹੈ ਓਹੋ ਹੀ
ਸੱਤਿਆ ਵਤੀ ਹੈ ॥੫॥

ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਭਰਮੁ ਹੈ ਗੋਰੀਏ ਦੋਜਖ
ਪਵੈ ਅਨੇਕ ਜੀ ॥੬॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਦੂਸਰੀ ਮਨਮੁਖ ਇਸਤ੍ਰੀ ਖੋਟੀ ਅਕਲੁ
ਕਰਕੇ ਭਰਮੁ ਵਿਚ ਭੌਂਦੀ ਹੈ ਅਨੇਕ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ॥੬॥

ਸਭਦੂ ਉਪਰ ਬੁਝਣਾ ਗੋਰੀਏ ਸਾਚਾ
ਗਿਆਨੁ ਰਤਨੁ ਬਿਬੇਕੁ ਜੀ ॥੭॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਰਤਨ ਜੋ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ
ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਹੈ ॥੭॥

ਵਿਰਲੀ ਕਾਈ ਏਤ ਘਰ ਗੋਰੀਏ ਲਾਖਾ
ਅੰਦਰ ਏਕ ਜੀ ॥੮॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਓਹ ਵਿਰਲੀ ਕੋਈ ਇਕ ਹੈ ਇਸ ਸੰਸਾਰ
ਘਰ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੈ ॥ ੮ ॥

ਏਹਾ ਪਉੜੀ ਤੇਰੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੋਰੀਏ
ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਭਾਣੈ ਚਲੁ ਜੀ ॥੯॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਤੁਰ ਏਹ ਪਉੜੀ
ਤੇਰੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਹੈ ॥ ੯ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਭਾਣੈ ਚਲਿਆ ਗੋਰੀਏ ਦਰ
ਚਉਥਾ ਲਏ ਮਹਲੁ ਜੀ ॥੧੦॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਚਉਥੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਬੂਹਾ ਮਹਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥

ਮਹਲਾ ਅੰਦਰਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਬੇ ਸੁਮਾਰ
ਗੋਰੀਏ ਪ੍ਰਭ ਨਿਹਚਲ ਪੁਰਖੁ ਅਟਲਜੀ ॥੧੧॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਓਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ
ਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਤੋਲ ਨਿਸਚਲ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ॥ ੧੧ ॥

ਪੀਉ ਪਿਆਲਾ ਪ੍ਰੇਮੁ ਰਸ ਗੋਰੀਏ ਤੇਰਾ ਏਹੁ
ਮਿਲਣ ਦਾ ਵੱਲ ਜੀ ॥ ੧੨ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਪ੍ਰੇਮੁ ਰਸਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀ ਇਹ ਮਨੁਖਾ
ਜਨਮ ਤੇਰੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਲ ਸਿਖ ਲੈ ॥ ੧੨ ॥

ਚੰਗਾ ਲੋੜਹਿ ਆਪਣਾ ਗੋਰੀਏ ਹਰਿਇਕਾ

ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਜੀ ॥ ੧੩ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰੀ
ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਕਰ ॥ ੧੩ ॥

ਕਰਮਾ ਥੋਂ ਨਿਹਕਰਮ ਰਹੁ ਗੋਰੀਏ ਦੂਜਾ
ਭਾਇ ਮਿਟਾਇ ਜੀ ॥ ੧੪ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਗੋਰੀਏ ਤੂੰ ਚੰਗੇ ਕਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ
ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਦੱਸ ਨਾ ਭਾਵ ਗੁਪਤਕਰ ਦੁੱਤ ਭਾਵ ਦੂਰ ਕਰਦੇਹ ॥ ੧੪ ॥

ਹੋਇ ਸੰਤਨੁ ਕੀ ਰੇਣਕਾ ਗੋਰੀਏ ਏਹ
ਸਿੰਗਾਰ ਬਨਾਇ ਜੀ ॥ ੧੫ ॥

ਅਰਥ—ਸੰਤਾਂ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਹੋ ਜਾਹ ਏਹ ਸਿੰਗਾਰ
ਬਣਾ ॥ ੧੫ ॥

ਜਨ ਹੰਦਾਲੁ ਆਖਿਆ ਗੋਰੀਏ ਤਾਂ ਸਹੁ
ਸੇਜ ਰਾਵੈ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ॥ ੧੬ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਰੀ ਰਾਇ ਤੇਰੀ
ਸੇਜਾ ਉਤੇ ਆਕੇ ਤੈਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵ ਤੇਰਾ ਅੰਤਸ ਕਰਨ
ਠੀਕ ਕਰੇਗਾ ॥ ੧੬ ॥ ੧ ॥

ਰਾਗ ਰਾਮ ਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ਸਬਦ *ਢੋਲੇ
ਤੇ ਹੋਯਾ ॥ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰਮੁਖਿ
ਧਿਆਇਆ ॥ ਨਉ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ
ਪਾਇਆ ॥ ਤਉ ਸਹੁ ਹਰਿਜੀ ਸੇਜੇ ਆਇਆ ॥

*ਢੋਲੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ । ਢੋਲਾ ਨਾਮ ਈਸ਼ਰ ਕਾ ਭੀ ਹੈ,

ਤੁਧਿ ਮਲਿੰਦਿਆ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮਾ ਲਖ
ਮਿਲੈ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ—ਜੇ ਮਨ ਬਾਣੀ ਤੋ ਪਰੇ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਓਸ ਨੂੰ ਯਾਦ
ਕੀਤਾ ਹੈ ॥ ਨਉ ਨਿਧੀ ਰੂਪ ਨਾਮੁ ਹਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ
ਮਾਲਕ ਹਰਿ ਜੀ ਸੇਜਾ ਉਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੇ ਹਰੀ ਪਿਆਰਿਆ ਤੈਨੂੰ
ਮਿਲਦਿਆਂ ਲੱਖਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮਿਲਦੇ ਦੀ ਕਿਆ
ਨਿਸਾਨੀ ॥ ਤੈ ਸਹੁ ਰਤੀ ਮੈ ਔਰ ਨ ਜਾਨੀ ॥
ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਿਆਲਾ ਪੀਅਘਾਨੀ ॥ ਚਿਰੀ
ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਹਰਿ ਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਲਗ ਗਲੇ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ—ਹਰੀ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਮਿਲਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਵਿਚ ਕੀਓ
ਨਿਸਾਨੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ਮੈ ਤੇਰੇ
ਨਾਲ ਰੱਤੀ ਹੋਈ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀ
ਕੇ ਰੱਜ ਗਈ ਹਾਂ ॥ ਹੇ ਬਹੁਤ ਚਿਰਦੇ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰੇਮੇਸਰਾ
ਪਿਆਰਿਆ ਆ ਮੇਰੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਗ ਜਾਹ ॥ ੨ ॥

ਪ੍ਰੇਮੁ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਮੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਪਿਲਾਇਆ ॥ ਸਭਦੁ ਮਿਠਾ ਆਖਿ ਸੁਣਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸਕ ਰਲਾਇਆ ॥
ਆਸ਼ਕ ਤੇਰੇ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਇਸਕ ਰਲੇ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ—ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੁ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪਿਆਇਆ
ਹੈ ॥ ਆਖਿ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਠਾ ਹੈ ॥

ਹਰਿਕਾ ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਮਿਠਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮੁ ਰਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ॥ ਹੇ ਹਰੀ ਪਿਆਰਿਆ ਅਸੀ ਤੇਰੇ ਆਸ਼ਕ ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੁ ਵਿਚ ਰਲ ਗਏ ਹਾਂ ॥ ੩ ॥

ਆਸਕ ਇਸਕ ਲਾਇ ਲਈ ਜਿੰਦੁ ਮੇਰੀ ॥ ਖਰੀ ਸਰਸੀ ਘਰਦੀ ਚੇਰੀ ॥ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਚੇ ਮੇਹਰ ਫੇਰੀ ॥ ਘਰਿ ਦੀ ਚੇਰੀ ਹਰਿ ਜੀ ਦੇ ਪਾਉ ਮਲੇ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ—ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਆਸ਼ਕ ਨੇ *ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਲਾ ਲਈ ਹੈ ॥ ਮੈ ਚੰਗੀ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਘਰ ਦੀ ਚੇਲੀ ਹਾਂ ॥ ਸੱਚੇ ਹਰੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਜਰ ਫੇਰੀ ਹੈ ॥ ਘਰਿ ਦੀ ਦਾਸੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਮਲਦੀ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਘਰਿ ਦੀ ਚੇਰੀ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭਾਣੀ ॥ ਰਾਇ ਛੁਥੀ ਤਾ ਹੋਈ ਰਾਣੀ ॥ ਤਰੈ ਗੁਣਿ ਛਡਿ ਚਉਥੇ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਦੁ ਜਾਇ ਸਮਾਣੀ ॥ ਮੇਰੇ ਬੁਰੇ ਬਿਖਾਧੀ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਹੱਭ ਜਲੇ ॥੫॥

ਅਰਥ—ਸਚੇ ਘਰਿ ਦੀ ਟਹਿਲਨ ਬਣੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੀ ॥ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਪਨੇ ਵੱਲ ਤੋਰ ਲਈ ਭਾਵ ਸਦ ਲਈ ਤੇ ਰਾਣੀ ਬਣ ਗਈ ॥ †ਤਿੰਨਾ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਛਡਕੇ ਭਾਵ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਤੁਰਿਆ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮੁ ਰਸ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਸਮਾ ਗਈ ॥ ਹੇ ਹਰੀ ਪਿਆਰਿਆ ਜੇਹੜੇ ਮੇਰੇ ਬੁਰੇ ਬਿਖਾਧੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੜ ਗਏ ਹਨ ॥੫॥

*ਇਸ਼ਕ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰੇਮ,

†ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਰਜੋ ੧ ਸਤੋ ੨ ਤਮੋ ੩,

ਅਸਚਰਜ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰਭੁ ਲਖਿਆ ਨ ਜਾਈ
 ॥ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਬਿਸਮਾਧ ਭਈ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥ ਹਰਿ
 ਜੀ ਬਾਝਹੁ ਸੁੰਵੀ ਸੇਜ ਨ ਕਾਈ ॥ ਸਾਇਸੁਹਾਗਣਿ
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰਿਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਹਿਜ ਮਿਲੇ ॥੬॥

ਅਰਥ—ਜੇਹੜਾ ਅਸਚਰਜ ਹਰਿ ਜੀ ਹੈ ਓਹ ਮਾਲਕ ਇਹਨਾਂ
 ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ॥ ਹੇ ਮੇਰੀ ਸਖੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ
 ਵੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ ॥ ਹਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਜਾ
 ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵ ਪ੍ਰੇਮੇਸਰ ਹਰ ਇਕ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ
 ਹਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਓਹ ਹੀ ਸੁਹਾਗਣ ਹੈ ॥੬॥
 ਹਰਿ ਜੀ ਮਾਇ ਨਹੀ ਜਿਸੁ ਬਾਪੁ ਭੀ ਨਾਹੀ ॥
 ਉਪਜੈ ਨ ਬਿਨਸੈ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਗਲਿਆ
 ਲੋਕਾਂ ਮਾਹੀ ॥ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਬਿਹੱਦੁ ਬੇਸੁਮਾਰੁ
 ਮੈ ਕੇਵਡਿ ਗੁਣਿ ਆਖਿ ਸਾਲਾਹੀ ॥ ਜਿੰਨਾ ਨ
 ਜਾਤਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਸੇਈ ਸਾਕਤੁ
 ਨਰਕ ਗਲੇ ॥੭॥

ਅਰਥ—ਹਰੀ ਦਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਓਹ ਜੰਮਦਾ
 ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥ ਓਹ
 ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ *ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੇਸੁਮਾਰ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਡਾ ਕੁ
 ਵਡੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਆਖਕੇ ਸਲਾਹਾਂ ॥ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਨਹੀਂ
 ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ ਓਹ ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਨਰਕ ਵਿਚ ਗਲ ਗਏ ਹਨ ॥੭॥

*ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨ ਯਾ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਹੱਦ ਜਿਸਦਾ ਸੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਹਰਿ ਜੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰਾ॥ ਸਗਲੀ
ਉਮਤ ਜੀਆ ਦਾ ਪਾਲਨਹਾਰਾ ॥ ਜੇ ਹਰਿ ਜੀ
ਪਿਆਰੀ ਤਿਸੁ ਹਰਿ ਜੀ ਪਿਆਰਾ॥ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ
ਬੰਦਗੀ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਮੇਰੇ ਦੂਖ ਟਲੇ ॥੮॥

ਅਰਥ—ਹਰੀ ਮਾਲਕ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਸਭਦਾ ਰਾਖਾ ਹੈ ॥ ਸਾਰੀ
ਜੰਨਤਾ ਦਾ ਪਾਲਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੇਹੜੀ ਹਰੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਭਾਵ
ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਹਰੀ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਰੀ
ਓਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ॥ ਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾ ਤੇਰੀ ਭਗਤੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ
ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ॥੮॥

ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਉ ਮਿਲਾਈ॥ ਹਰਿ
ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਚੇ ਮਹਿਲੁ ਚੜਾਈ॥ ਬਿਅੰਤੁ ਬਾਣੀ ਜਨ
ਹੰਦਾਲੁ ਗਾਈ ॥ ਕਰਮਾ ਵੰਤੀਦੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਕਰਮੁ
ਭਲੇ ॥੯॥੨॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਲੀ ਤਾਂ ਹਰੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਪਈ ਹੈ ॥
ਸਚੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਤੇ ਚੜਾ ਲਈ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੇ ਬਿਅੰਤ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਕਰਮਾਂ
ਵਾਲੀ ਦੇ ਕਰਮ ਚੰਗੇ ਹਨ ॥੯॥੨॥

ਰਾਗੁਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ * ਸਬਦ ॥

†ਅਰਥਾਤਿ ਸਭੀ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਜਾ ਸਭ ਦੁਖ ਟਲ ਗਏ ਹਨ ॥

*ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦਖਨ ਹੋਦਗਾਬਾਦ ਮੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤਟ ਪ੍ਰ ੧੧
ਬਰਸ ਤੱਪ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਚੱਤ੍ਰ ਭੁਜ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ
ਤਬ ਏਹ ਸਬਦ ਤੂੰ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਮੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕੀ ਆਸਾ ਰਾਗ ਮੇ
ਭੇਟਾ ਸਬਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਤੂੰ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਰਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸਭ
 ਉਪਾਈ ॥ ਤੂੰ ਅਸਚਰਜ ਦਿਸੇ ਅਸਚਰਜ
 ਸੁਣੀਐ ਅਸਚਰਜ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ਹਉ
 ਬਿਸਮ ਤੂੰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤੁ ਕਹੀ ਨ
 ਜਾਈ ॥ ਤੂੰ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰ ਪੁਰ
 ਲੀਣਾ ਤੇਰੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਈ ॥ ਤੂੰ
 ਹਾਜਰ ਨਾਜਰ ਜਾਹਰ ਬਾਤਨ ਕਰਤੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ
 ਨ ਲਖਿਆ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ—ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਜੰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਓਹ ਤੂੰ
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮ ਮਾਲਕ ਸਭਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ॥ ਤੂੰ ਅਸਚਰਜ ਦੀਹਦਾ
 ਹੈਂ ਅਸਚਰਜ ਸੁਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ ਅਰ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਵੀ ਅਸਚਰਜ
 ਹੈ ॥ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਹੈਂ ਤੇਰੀ ਗਤੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ
 ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥ ਤੂੰ ਜਲਾਂ ਥਲਾਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ
 ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਤੇਰੀ ਸੱਤਾ ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਈ
 ਹੋਈ ਹੈ ॥ ਤੂੰ ਪਾਸ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੈਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਗਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈਂ
 ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ॥ ੧ ॥

ਤੂੰ ਵਡਿ ਸਾਹਿਬੁ ਬਿਅੰਤਿ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਹਦ
 ਤੇਰੀ ਕੀਮਤ ਕੁਦਰਤਿ ਭਾਰੀ ॥ ਤੂੰ ਵਡਾ ਸਾਹਿਬੁ
 ਤੇਲ ਅਡੋਲ ਅਮੋਲਕ ਠਾਕਰ ਮਨ ਹੀ ਮੱਝ
 ਮੁਰਾਰੀ ॥ ਜਿਮੀ ਅਸਮਾਨੀ ਪੁਰੀ ਪਤਾਲੀ ਬਿਨ
 ਬੰਮਾ ਕਲਧਾਰੀ ॥ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਇੰਦ ਸਮੁੰਦ ਸਭ

ਰਚਨਾ ਤੇਰੀ ਲਉਡੇ ਕਾਰ ਗੁਜਾਰੀ ॥ ਰਾਮੁ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਸ਼ਨ ਸਭਿ ਤੁਝੈ ਧਿਆਵੇ ਤੂੰ ਤਖਤ
ਨਿਰੰਕਾਰ ਛੱਡ ਧਾਰੀ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ—ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਬਿਅੰਤੁ ਹੈਂ, ਤੇਰਾ ਅੰਤ
ਨਹੀ ਹੈ, ਇਕ ਰਸ ਹੈਂ, ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਵੱਡੀ
ਹੈ ॥ ਤੂੰ ਬੜਾ ਵਡਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ ਤੇਰਾ ਤੌਲ ਨਹੀ ਹੈ ਤੂੰ ਅਡੋਲ ਅਮੋਲ
ਹੈਂ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈਂ, ਮੁਰਦੈਂਤਾ ਦਾ ਨਾਸਕ
ਹੈਂ ॥ ਜਮੀਨ, ਅਸਮਾਨ, ਪੁਰੀਆਂ, ਪਤਾਲਾਂ, ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਥੰਮਾਂ ਤੋ
ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਖੜਿਆਂ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ॥ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ,
ਬੱਦਲ, ਸਮੁੰਦਰ, ਏਹ ਸਾਰੀ ਤੇਰੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ। ਏਹ ਸਾਰੇ
ਬਾਲਕ ਤੇਰੀ ਕਾਰ ਗੁਜਾਰੀ ਕਰਨ ਹਾਰ ਹਨ ॥ ਰਾਮੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਸ਼ਨ
ਸਾਰੇ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੂੰ ਤਖਤ ਵਾਲਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵੱਡਾ ਛੱਡ
ਧਾਰੀ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥

ਜੋਧਮਹਾ ਬਲਿ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ ਭੈ ਸਾਹਿਬੁ ਥੋਂ
ਡਰਦੇ ॥ ਸੁਰ ਨਰ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਦੇਵਤੇ ਸਭਿ
ਠਾਡੇ ਉਸਤਿਤੁ ਕਰਦੇ ॥ ਪੀਰ ਪਕਾਮਰ
ਗਾਂਉਸ ਕੁਤਬ ਅਉਲੀਏ ਸਭਿ ਨਿੰਉ ਨਿੰਉ
ਮਥਾ ਧਰਦੇ ॥ ਸਿਧ ਸਾਧਕ ਮੋਨੀ ਰਖੀਸਰ ਸੋ
ਸਭੁ ਤੇਰੇ ਬਰਦੇ। ਭਗਤਿ ਭਲੇ ਦਰਬਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਰਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਖਾਸੇ ਚੇਰੇ ਘਰਦੇ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ—ਇਕ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਕੇ
ਜਿਤਨ ਵਾਲਾ ਏਹ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਡਰ ਅੰਦਰ ਹਨ, ਤੇਰੇ

ਡਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਦੇਵਤੇ ਆਦਮੀ, ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਦਾਸ,
 ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰਾਗੀ ਸੁਰਗੀ ਦੇਵਤੇ ਸਾਰੇ ਖੜੋਤੇ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ
 ਕਰਦੇ ਹਨ ॥ ਪੂਜਨੀਯ, ਸਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੁਦਾ ਵਲੋਂ
 ਇਹ ਸਭ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਤ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਹਨ, ਐਲੀਆ
 ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਕੇ ਤੇਰੇ ਅਗੇ ਮੱਥੇ ਧਰਦੇ ਹਨ ॥
 ਚੁਰਾਸੀ ਸਿਧ, ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇੰਦਰੀਆਂ
 ਦੇ ਮਾਲਕ ਭਾਵ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ
 ਗੁਲਾਮ ਹਨ ॥ ਤੇਰੇ ਭਗਤਿ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੜੇ
 ਵੰਗੇ ਹਨ ॥ ਤੇਰੇ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਹੋਏ ਖਾਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ
 ਘਰ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ॥੩॥

ਜਿਸਤੂੰ ਹੋਇ ਦਿਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਰਤਾ ਬੇਸਮਾਰੁ
 ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸੇ ਮਿਲਾਏ ॥ ਹਰਿਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇ
 ਭਗਤੀ ਲਾਇ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਸਹਿਜ ਕਰਾਏ ॥ ਗੁਰ
 ਗਿਆਨ ਦ੍ਰੜਾਇ ਗੁਰਮਤ ਮਨੁ ਵਸਾਏ ॥ ਮਨੁ
 ਕੀ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰ ਗਵਾਏ ॥ ਨਰਕ ਨ ਪਾਇ ਬੈ-
 ਕੁੰਠ ਛਡਾਏ ॥ ਧੁਰ ਅੰਮਰਾਪੁਰ ਪੋਹਚਾਏ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਲਾਇ ਦਰਸਨੁ ਦਿਖਲਾਏ
 ॥ ਭਾਗੁਵੰਤਾ ਭਗਤਿ ਨਿਵਾਜੇ ਜਨ ਹੰਦਾਲੁ
 ਆਖਿ ਸੁਨਾਏ ॥੪॥੩॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਜਿਸਨੂੰ ਤੂੰ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ
 ਹੁੰਦਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਬਿਸੁਮਾਰ ਓਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈਂ, ॥
 ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਕੇ ਉਸਨੂੰ ਤੂੰ ਭਗਤੀ ਲਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਸਭਾਵਕ ਹੀ

ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਦਾ ਹੈਂ ॥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪੱਕਾ ਕਰਾਕੇ ਗੁਰੂ
 ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮਨੁ ਵਿਚ ਵਸਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ॥ ਮਨਦੀ ਖੋਟੀ
 ਅਕਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥ ਨਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸੁਰਗ ਤੋਂ
 ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਭਗਤਿ ਸੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ
 ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਧੁਰ ਅਮਰਾ ਪੁਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਸ ਦੀ ਥਾਂ
 ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਨਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਆ
 ਕੇ ਹਰੀਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਖਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ॥ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਭਗਤਿ
 ਨਿਵਾਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਕੇ
 ਸੁਣਾਂਦੇ ਹਨ ॥੪॥੩॥

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

(ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥ *ਬਾਰਹਮਾਹਾ)

ਕਿਰਤੁ ਕਰਮ ਪੂਰਬ ਕਰਤੇ ਲਿਖੁ ਪਾਇਆ॥੧॥

ਅਰਥ—ਜੇਹੜੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ
 ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ ਓਹ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਤੇ ਨੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਲਿਖ

*ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ੪ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੁ ਆਕਲਦਾਸ ਜੀ ਗਦੀ ਪ੍ਰ ਸੰਗਤਿ ਬੇ ਇਕ ਦਿਨ ਏਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਰੇ
 ਦਿਵਾਨ ਵਿਚ ਸਮੁੰਹ ਚਾਰ ਵਰਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿਖ ਬੜਾ ਸੁਜਾਨ
 ਸੀ ਇਸ ਸਿਖ ਨੇ ਸੰਗਤਿ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ
 ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕਲ ਕੋ ਸੰਗਤਿ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਮੁਖਾਰ-
 ਬੰਦ ਥੋਂ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਸੁਨਾਈਏ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ
 ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਬ ਤੱਕ ਏਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਦੀ ਪ੍ਰ ਰਹੇ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਕੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਲਿਖਕੇ ਲੇਖਾ ਪਾ
ਦਿਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਸੋ ਕਿਛੁ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਵਾਇਆ ॥੨॥

ਜੀਵ ਨੂੰ ਹੀ ਓਹ ਕੁਛ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮਾਲਕ ਨੇ
ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ॥੨॥

**ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਵਾਇਆ ਸੋ ਕਛੁ ਪਾਇਆ ਕਹਣਾ ਕਛੁ
ਨ ਜਾਈ ॥੩॥**

ਅਰਥ—ਮਾਲਕ ਨੇ ਜੋ ਦਿਵਾਇਆ ਸੋ ਜੀਵ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ
ਵਿਚ ਕੁਛ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਖਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ॥ ੩ ॥

**ਜੋ ਉਨ ਦੀਆ ਸੋ ਹਮ ਲੀਆ ਤਨੁ ਮਨੁ ਰਹਿਆ
ਸਮਾਈ ॥੪॥**

ਅਰਥ—ਜੋ ਉਸਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਸੋ ਅਸਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਸਾਡਾ
ਤਨੁ ਮਨਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ॥੪॥

**ਲਾਹੇ ਕਾਰਨ ਏਸ ਜਗ ਆਇ ਉਲਟਾ ਭਰਮ
ਭੁਲਾਇਆ ॥੫॥**

ਅਰਥ—ਅਸੀਂ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ ਜਗਤ ਤੇ ਆਏ ਹਾਂ
ਉਲਟਾ ਸਾਡਾ ਮਨ ਭਰਮ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ॥੫॥

**ਕਿਰਤਿ ਕਰਮੁ ਪੂਰਬ ਹੰਦਾਲੁ ਜੇ ਕਰਤੇ
ਲਿਖਿਆ ਪਾਇਆ ॥੧॥**

ਅਰਥ—ਜੋ ਅਸਾਂ ਪਹਿਲੇ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ
ਆਖਿਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੁ ਸਾਨੂੰ ਕਰਤੇ ਨੇ ਸੁਖ ਦੁਖ
ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ॥੧॥

ਚਾਤ੍ਰਕੁਚਿਤਵਿਤਿਰਹੇਏਕਬੁੰ ਨਿਰਮਲਪਾਣੀ॥੧॥

ਅਰਥ—ਪਪੀਹਾ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਫ ਸ੍ਰਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ॥੧॥

ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਦੇਵੈ ਸਹਜੇ ਰੰਗ ਮਾਂਣੀ ॥੩॥

ਅਰਥ—ਪ੍ਰਮੋਸਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਜੇ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਪਪੀਹਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੰਦ ਮਾਂਣਦਾ ਹੈ ॥੩॥

ਸਹਿਜ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਣੀ ਕਾਮਣਿ
ਸੇਜ ਚੜਾਈ ॥

ਅਰਥ—ਇਸੀਤਰਾਂ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੁਭਾਵਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਪਤੀ ਉਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਜਾ ਉਤੇ ਬਹਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਅੰਗ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਸਾ ਵਡਭਾਗੀ ਮੈਲੁ ਨ
ਰਹੀਆ ਕਾਈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ—ਜੇ ਫਿਰ ਪਤੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹੋ ਹੀ ਵਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਰਤਾ ਵੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ॥੪॥

ਹਰਿਹੰਦਾਲੁਕਛੁਭੇਦਨਜਾਪੇਜੋਤੀਜੋਤਿਸਮਾਈ॥੫॥

ਅਰਥ—ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਜੀਵ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਤੀ ਦੀ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥੫॥

ਚਾਤ੍ਰਕੁ ਚਿਤੁਵਤਿ ਪੂਰੀ ਆਸਾ ਪਾਇਆ
ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ—ਜੀਵ ਰੂਪ ਪਪੀਹਾ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਆਸਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ॥੨॥

ਤੂੰ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਤੂੰ ਆਕੇ ਸੁਣ ॥ ਮੈ ਨਿਰ ਗੁਣਆਰੀ ਸਭੇ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ॥ ਅਰਥ—ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮੈ ਔਗੁਣਹਾਰੀ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਹਨ ॥

ਸਭ ਗੁਣਿ ਤੇਰੇ ਅਉਗੁਣ ਮੇਰੇ ਕਿਤੁ ਮੁਖ ਤੁਝੇ ਸਲਾਹੀ ॥

ਅਰਥ—ਸਾਰੇ ਔਗੁਣ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਨ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਨ ਮੈ ਕੇਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਸਲਾਹਾਂ ॥

ਜੀਅ ਜੰਤੁ ਗੁਣਿਵੰਤੇ ਕੀਤੇ ਮੈ ਗੁਣਿ ਕੋਈ ਨਾਹੀ ॥

ਅਰਥ—ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਤੂੰ ਗੁਣ ਵਾਲੇ ਬਨਾ ਦਿਤੇ ਹਨ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣਿ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਜਲਿਥਲਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਭੈਏ ਚੇਰੇ ॥

ਅਰਥ—ਤੂੰ ਜਲਾਂ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਲਬਾ ਲਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ ਰੇਹਾ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਤੇਰੇ ਦਾਸ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ॥

ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰੇ ਤੂੰ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮੇਰੇ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ—ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹੇ ਮੇਰੇ

ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸੁਣ ॥ ੩ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਸੰਤਾ ਤੇ ਪਾਇਆ ॥

ਅਰਥ—ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਖਜਾਨਾ ਸੰਤਾਂ ਤੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਲਗਾ ਸੇਉ ਹਰਿ ਗੁਣਿ ਗਾਇਆ ॥

ਅਰਥ—ਜੇ ਹਰੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਲੱਗਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਹੈ ॥

ਜਾਂ ਗੁਣਿ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਦਿਆਲੇ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਣ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਾ ਲਿਆ ਦਿਆਲੂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ॥

ਦੂਖ ਦਰਦੁ ਸੰਸਾ ਨਹੀ ਵਿਆਪੇ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲੇ ॥

ਅਰਥ—ਫਿਰ ਦੂਖ ਦਰਦ ਸੰਸਾ ਨਹੀ ਛੁਹੰਦਾ ਹੈ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਮਾਲਕ ਪਾਲਦਾ ਹੈ ॥

ਰੋਮ ਰੋਮ ਰਵਿਆ ਅਬਨਾਸੀ ਏਕ ਪਲ ਕਿਤਹੂ ਨ ਜਾਇਆ ॥

ਅਰਥ—ਅਬਨਾਸੀ ਵਾਲ ਵਾਲ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੀਵ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥

ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ ਤੇਰਿਆ ਸੰਤਾ ਪਾਇਆ ॥ ੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿ ਦੇ ਹਨ ਤੇਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਨਾਮੁ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਚੇਤੁ ਤਾਹਿ ਭਲਾ ਜਾਂ ਚਿਤੁ ਅਸਥਿਰੁ ਰਾਖੇ ॥

ਅਰਥ—ਉਸਨੂੰ ਚੇਤ ਮਹੀਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਚਿਤ ਨੂੰ ਹਰੀ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਰਖਦਾ ਹੈ ॥

ਸਚੁ ਸਚੁ ਵਰਤਦਾ ਅਸਤਿ ਨਾ ਭਾਖੇ ॥

ਅਰਥ—ਸਚੁ ਸਚੁ ਹੀ ਆਖੇ ਰਤਾ ਵੀ ਝੂਠ ਨ ਬੋਲੇ ॥

**ਅਸਤਿ ਨਾ ਭਾਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਚਾਖੇ ਗੁਰੂ ਮੂਰਤਿ
ਲਿਉ ਲਾਗੀ ॥**

ਅਰਥ—ਝੂਠ ਨਾ ਆਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਨੂੰ ਚੱਖੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲੱਗੀ ਰਹੇ ॥

**ਭੈਇਆ ਉਜਾਲਾ ਮਿਟੇ ਅੰਧੇਰਾ ਬ੍ਰਹਮੁ ਜੋਤਿ
ਜਬ ਜਾਗੀ ॥**

ਅਰਥ—ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਜੋਤਿ ਅੰਦਰਿ ਆਕੇ ਜਗ ਪਈ ॥

**ਚਰਨਿ ਕਉਲ ਹਿਰਦੇ ਪ੍ਰਗਾਸੇ ਗੁਰ ਸਾਖੀ
ਸਚੁ ਆਖੈ ॥**

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਚਰਨਾ ਕਉਲਾਂ ਦਾ ਚਾਂਨਣ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਖੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚੁ ਆਖਦਾ ਹੈ ॥

ਕਹੇਹੰਦਾਲੁ ਚੇਤੁ ਸੁਹਾਵੈ ਜਾ ਚਿਤੁ ਅਸਥਿਰੁ ਰਾਖੇ ॥

ਅਰਥ—ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨਿ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਰਖੇ ॥ ੫ ॥

ਮਾਹੁ ਵਿਸਾਖੁ ਭਲਾ ਜੇ ਕੁਝੁ ਹੋਇ ਵਸੇਖੇ ॥

ਅਰਥ—ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਓਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਤਾਂ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਮਸਤਕ ਪੂਰਨਿ ਲੇਖੋ ॥

ਅਰਥ—ਜੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਲੇਖ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪਿਆਰਾ ਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ॥

**ਪੂਰਨਿ ਲੇਖੋ ਜਾਣ ਤਬ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰ
ਪੂਰਾ ਮਿਲਿਆ ॥**

ਅਰਥ—ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨਿ ਲੇਖੁ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਣ ਜਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਪਵੇ ॥

**ਆਵਾ ਗਉਨ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਦੁਖਾ ਬਹੁੜ ਨਾ
ਗੁਭੇ ਗਲਿਆ ॥**

ਅਰਥ—ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਮਿਟ ਜਾਣ ਫਿਰ ਗਰਭ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਜੀਵ ਆ ਕੇ ਨ ਗਲੇ ॥

ਗੁਰਕ੍ਰਪਾਤੇ ਸਗਲੇ ਕਾਟੇ ਉਪਜਿਆ ਮਨਿ ਬਾਬੇ ਕੇ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਵੈਸਾਖੁ ਫਲ ਲਾਗੇ ਤਾਂ ਕਛੁ ਵਸੇਖੋ ॥੬॥

ਅਰਥ—ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਵੈਸਾਖੁ ਵਿਚ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਫਲ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥

**ਜੇਠ ਮਾਹੁ ਪ੍ਰਿ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਏ ॥ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਵਸੇ
ਕਾਂਮਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ॥**

ਅਰਥ—ਜੇਠ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਾਲਕ ਦੂਰ ਨਹੀਂ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥ ਸਦਾ ਨਾਲ ਹੀ ਵਸਦਾ ਹੈ ਜੀਵ ਇਸਤੀ ਸੁਖ ਪਾਂਦੀ ਹੈ ॥
 ਕਾਂਮਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ਸੰਗਿ ਸੰਮਾਏ ਘਰਹੀ ਮਹਿ
 ਅਨੰਦਾ ॥ ਮੈਇਲ ਖੋਈ ਕੋਟ ਅਘਨਾਸੇ
 ਉਤ੍ਰ ਗੈਈ ਸਭਿ ਚਿੰਤਾ ॥

ਅਰਥ—ਇਸਤੀ ਸੁਖ ਪਾਂਦੀ ਹੈ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲੀ
 ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਅਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ॥ ਆਤਮਾਂ
 ਦੀ ਮਲੀਨਤਾ ਖੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਪਾਪਿ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਅਰ ਸਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥

ਭਲੇ ਮਹੁਰਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਆ ਸਚਿਨਾਮੁਧਿ
 ਆਏ ॥ ਕਹੇਹੰਦਾਲੁ ਜੇਠ ਭਲਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿਦੂਰਨ ਜਾਏ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ—ਓਹ ਪਲ ਘੜੀ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਆ ਮਿਲ-
 ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮੁ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ
 ਜੀ ਆਖਿਦੇ ਹਨ ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਘਰ
 ਤੋਂ ਦੂਰ ਨ ਜਾਵੇ ॥ ੧ ॥

ਮਾਹੁ ਹਾੜੁ ਭਲਾ ਭਉਰ ਗੁਫਾ ਲੋੜੇ ॥ ਏਕ
 ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਚੇ ਆਨਿ ਪ੍ਰੀਤ ਸਭਿ ਤੋੜੇ ॥

ਅਰਥ—ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਭਉਰ ਠੰਢੀਆਂ
 ਗੁਫਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥ ਇਕ ਪਿਆਰੇ ਵਿਚ ਰਚ ਜਾਣ ਹੋਰ ਸਾਰੀ
 ਪ੍ਰੀਤ ਤੋੜ ਦੇਣ ॥

ਆਨਿ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਕਰੇ ਕਾਂਮਨਿ ਏਕੋ ਏਕ
 ਬਾਖਾਲੇ ॥ ਗੁਰ ਚਰਨ ਲਾਰੇ ਸਦਾ ਜਾਰੇ ਮਿਲੇ
 ਸਭਿ ਰਸੁ ਮਾਲੇ ॥

ਅਰਥ—ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਕਰੇ ਇਕੋ ਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨੂੰ
ਮੂੰਹੋ ਆਖਦੀ ਰਹੇ ॥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚਰਨੀ ਲੱਗੇ ਸਦਾ ਜਾਗਦਾ ਰਹੇ ਮਿਲ
ਕੇ ਸਾਰੇ ਰਸ ਮਾਣ ਲਵੇ ॥

ਮੋਹਿ ਮਮਤਾ ਬਿਕਾਰ ਡਾਲੇ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਸਭਿ
ਛੋੜੇ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ ਭਉਰ ਗੁਫਾ
ਸਦਾ ਲੋੜੇ ॥ ੮ ॥

ਅਰਥ—ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਵਿਕਾਰ ਸੁਟ ਦੇਵੇ ਗੁਰ ਬਚਨ ਦੁਆਰਾ
ਸਭ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਹੇ ਸੰਤੋ
ਸੁਣੋ ਜੀਵ ਭਉਰ ਸਦਾ ਗੁਫਾ ਲੋੜਦਾ ਹੈ ॥ ੮ ॥

ਸਾਵਣ ਮਾਹੁ ਭਲਾ ਧ੍ਰਤੀ ਮਿਲੇ ਸੁਹਾਗੁ ॥
ਕਾਂਮਣਿ ਸੰਗਿ ਰਹੇ ਜੇ ਮਸਤਕ ਪੂਰਨਿ ਭਾਗੁ ॥

ਅਰਥ—ਸਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੁਹਾਗ ਮਿਲ-
ਪੈਂਦਾ ਹੈ ॥ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਮੱਥੇ ਦੇ
ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਹੋਣ ਤੇ ਤਾਂ ॥

ਭਾਗ ਪੂਰਨਿ ਬਨੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਧਾਰੀਆ ॥ ਨਖ ਸਿਖ ਭਰੇ ਨ ਉਣੇ ਕਬਹੂ ਏਉ
ਬਨਿਵਾਰੀਆ ॥

ਅਰਥ—ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜੇ ਗੁਰੂ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ
ਦੇਵੇ ॥ ਨੌਹ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਚੋਟੀ ਤੱਕ ਤਾਂ ਹੀ ਭਰੇ ਰਹੀਦਾ ਹੈ ਉਣੇ ਨਹੀ
ਹੋਈ ਦਾ ਕਦੀ ਵੀ ਇਹ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ॥

ਕੂੜਕੀ ਮੁਣੀਆਦ ਨਾਹੀ ਸਚਾ ਮਸਤਕ ਦਾਗੋ ॥
ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਵਣ ਸਦਾ ਸੋਹੇ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨਿ

ਜਾਗੋ ॥ ੯ ॥

ਅਰਥ—ਭੂਠ ਦੀ ਮੁਣਆਦਿ ਨਹੀ ਮੱਥੇ ਦਾ ਸਚਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਹਣਾ
ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਵਿਚ ਮਨਿ ਲਗਾ ਰਹੇ ॥ ੯ ॥

ਭਾਦਉ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਾ ਭੇਟੇ ॥

ਸੁਖ ਸੰਪੇ ਰਹੇ ਸੰਜਮੁ ਦੂਤ ਨ ਕਬਹੂ ਤੇਟੇ ॥

ਅਰਥ—ਜਦੋ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਰਮ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ ਏਹ ਭਾਦਉ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਿਆ ਹੈ ॥ ਸੁਖ ਰੂਪ ਸਮੱਗਰੀ, ਸੰਜਮ
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਮਦੂਤ ਕਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨਹੀ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਤੇਟੇ ਆਪਣੀ
ਨਹੀ ਚਾੜਦੇ ॥

ਸੰਜਮੁ ਭਾਰੇ ਸਬਦ ਲਗੇ ਸਹੀ ਅਵਦ ਸੁਹੇਲੀਆ

॥ਜਿਨੀ ਏਕੁ ਰੰਗ ਏਕ ਮਨਿ ਅਰਾਧਿਆ ਤਿਨਾ

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬੇਲੀਆ ॥

ਅਰਥ—ਸਬਦ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆਂ ਸੰਜਮ ਦੇ ਭਾਰ ਜਾਗਦੇ ਹਨ
ਸੁਹੇਲੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਸੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ॥ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਇਕ
ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਅਰਾਧਿਆ ਹੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰੀ ਬੇਲੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ॥

ਉਪਦੇਸੁ ਗੁਰਕਾ ਰਿਦੇ ਜਾਂਕੇ ਫਿਰਨਾ ਗੁਭੇ ਲੇਟਿ-

ਆ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਕਹੇ ਭਾਦਉ ਭਲਾ ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ

ਪੂਰਾ ਭੇਟਿਆ ॥੧੦॥

ਅਰਥ—ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮਨੁ ਅੰਦਰ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਸਮਾਇਆ ਹੈ ਓਹ
ਫਿਰ ਗਰਭ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੇਟੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ
ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਦੋਂ ਭਲਾ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ

ਮਿਲਿਆ ਹੈ॥ ੧੦ ॥

**ਅਸੂ ਆਸ ਪੁੰਨੀ ਪਿਰੁ ਮਿਲਿਆ ਅਬਨਾਸੀ ॥
ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ॥**

ਅਰਥ—ਅਸੂ ਦੁਆਰਾ ਉਨਾਂ ਦੀ ਆਸਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਬਨਾਸੀ ਪਤੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ॥ ਉਸਦਾ ਦਰਸਨ ਵੇਖਦਿਆਂ ਜਮਦੀ ਫਾਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਹੈ ॥

**ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ਭੈਈ ਖਲਾਸੀ ਜਬ ਸਤਿਗੁਰ
ਭਏ ਦਿਆਲੇ ॥ ਅੰਮ੍ਰ ਅਜੂਨੀ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰਾ
ਸਰਬ ਜੀਆ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲੇ ॥**

ਅਰਥ—ਜਮਦੀ ਫਾਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਤੇ ਬੰਦਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲੂ ਹੋਏ ॥ ਨਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾਂ ਜਨਮ ਵਿਚ ਔਣ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਸਭ ਜੰਨਤਾ ਦੀ ਪਾਲਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ॥

**ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੋਉ ਜਉੜੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਮਨਿ ਚਰਨੁ
ਨਿਵਾਸੀ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਅਸੂ ਪਿਰ ਸੋਈ ਪਾਇਆ
ਸਗਲ ਸਿਸਟਿ ਜਿਸੁ ਦਾਸੀ ॥੧੧॥**

ਅਰਥ—ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੂਪ ਦੋ ਜਉੜੇ ਜਿਤ ਲਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਗਿਆ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿਏ ਹਨ ਅਸੂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜੰਨਤਾ ਦਾਸੀ ਹੈ ॥੧੧॥

**ਕਤਕਿ ਕਰਮੁ ਕੀਆ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਇਆ॥ ਮੈਇ
ਨਿਰਗੁਣ ਆਰੀ ਨੂੰ ਹਰਿ ਮਹਿਲ ਬੁਲਾਇਆ ॥**

ਅਰਥ—ਕਤਕਿ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ ਓਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ॥ ਮੈਂ ਨਿਰਗੁਣ ਆਰੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ॥

ਹਰਿ ਮਹਿਲ ਬੁਲਾਈ ਦੂਖ ਗਵਾਈ ਅਪਨੇ ਕੰਠ ਲਗਾਈ ॥ ਸਭਿ ਉਪਰਿ ਕੀਨੀ ਪਟਰਾਨੀ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਸਹਾਈ ॥

ਅਰਥ—ਹਰੀ ਨੇ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਈ ਤੇ ਓਸਦੇ ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਗਵਾ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਈ ਹੈ ॥ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਪਟਰਾਣੀ ਬਨਾ ਦਿਤਾ ॥

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀ ਚੀਰੀ ਹਮਰੀ ਜਾਂ ਆਪਿ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥ ਕਤਕਿ ਕਰਮੁ ਕੀਆ ਹੰਦਾਲੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਇਆ ॥੧੨॥

ਅਰਥ—ਜਦੋਂ ਆਪ ਹਰੀਰਾਇ ਮਿਲ ਪਏ ਤਾਂ ਲੱਖ ਚਉਰਾਸੀ ਜੂਨ ਮੇਰੀ ਚੀਰ ਫਾੜ ਦਿਤੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਕੱਤਕਿ ਦੁਆਰਾ ਓਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ॥੧੨॥

ਮਘਰਿ ਮਗਨ ਭੈਈ ਸੁਧਿ ਬੁਧਿ ਬਉਰਾਨੀ ॥ ਚਿੰਤਾ ਸਭਹੀ ਗੈਈ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ॥

ਅਰਥ—ਮਘਰਿ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ ਪਤੀ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਮਗਨ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸੁਧਿ ਬੁਧਿ ਨਾ ਰਹੀ ॥ ਜਦੋਂ ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਆ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ॥

ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ਸਦਾ ਸਮਾਣੀ ਕੀਮਤਿ ਕਹਣਿ

ਨਾ ਜਾਈ ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਈਏ ਸਦਾ ਬਿਅੰਤਾ
ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲ ਮਿਲਾਈ ॥

ਅਰਥ—ਜੀਕੂੰ ਪਪੀਹਾ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਟੀਂ ਟੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਦਾ ਲੀਨ ਹੋ ਗਈ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕੀਮਤਿ ਆਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ॥ ਜੇ ਸਦਾ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਉਸਦਾ ਅੰਤੁ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਉਸਦੇ ਮੇਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮਿਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ॥

ਦਰਸ ਪਿਆਸੀ ਚਰਨ ਪਿਆਸੀ ਕਥੀਅਕੱਥ
ਕਹਾਣੀ ॥ ਮੰਘਰਿ ਪਿਰ ਪਾਇਆ ਹੰਦਾਲੇ ਤਬ
ਯਹ ਬੁਧ ਠਹਰਾਂਨੀ ॥ ੧੩ ॥

ਅਰਥ—ਓਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਓਹਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਕੱਥ ਹੈ ਕਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿਦੇ ਹਨ ਮੱਘਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁਧੀ ਠਹਿਰ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ ਅਕਲ ਸੌਰ ਗਈ ਹੈ ॥੧੩॥

ਪੋਹ ਪੂਰਬ ਕਾ ਲਿਖਿਆਜੇ ਪਾਇਆ ਕਛੁ ਲੇਖ
ਹਮਾਰਾ ॥ ਸਤਿ ਸੰਤੋਖੁ ਦੇਉ ਅਗਵਾਨੀ ਸਤਿਗੁਰ
ਗਿਆਨੁ ਦਿੜਾਇਆ ॥

ਅਰਥ—ਪੋਹ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸਾਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਓਸਦਾ ਹਿਸਾਬ ਅਸਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਲੇਖੁ ਸੀ ॥ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪੱਕਾ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਸੰਤੋਖ ਦੇਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਹਾਇਕ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ॥

ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਦਿੜਾਇਆ ਪੰਥੁ ਬਤਾਇਆ

ਚੂਕੇ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪੇ ॥ ਜੋਤੀ ਅੰਦਰ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ
ਆਪੁ ਪਛਾਤਾ ਆਪੇ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਨੇ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤ ਕਰਾਇਆ ਅਰ ਸੁਭ ਰਸਤਾ
ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ॥ ਹਰੀ ਦੀ ਜੋਤਿ ਨਾਲ
ਸਾਚੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲ ਗਈ ਆਪ ਅਸਾਂ ਆਪਣਾ ਸੁਰੂਪ ਵੀ
ਪਛਾਣ ਲਿਆ ॥

ਆਪੇ ਦਾਤਾ ਆਪੇ ਭੁਗਤਾ ਆਪੇ ਦੇਵਨ ਹਾਰਾ ॥
ਪੋਹ ਹੰਦਾਲੁ ਪੂਰਬ ਕਾ ਪਾਇਆ ਜੋ ਕੁਝੁ ਲੇਖ
ਹਮਾਰਾ ॥੧੪॥

ਅਰਥ—ਆਪਹੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਆਪਹੀ ਛਕਨ ਛਕੌਣ ਵਾਲਾ,
ਆਪਹੀ ਦੇਣ ਹਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ
ਆਖਦੇ ਹਨ ਪੂਰਬ ਕਮਾਈ ਅਸਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਲੇਖ
ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਸੋ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ॥੧੪॥

ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਜੋ ਧਾਰਨ ਜੋਬਨ ਵੰਤੀਆ ॥
ਚਾਹੇ ਨ ਰਾਖੇ ਅਉਰ ਘਰਿ ਕੰਤ ਬਸੰਤੀਆ ॥

ਅਰਥ—ਮਾਘ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਵਾਨ ਉਮਰ ਵਾਲੀਆਂ
ਨੇ ਜੇਹੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਧਾਰੀਆਂ ਹਨ ॥ ਓਹ ਹੋਰ ਘਰਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਤੀ ਓਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿਚ
ਵਸਦਾ ਹੈ ॥

ਘਰ ਰਾਖੋ ਕੰਤਾ ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਅੰਤਾ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ
ਜਾਣਾ ॥ ਪੁਰਿ ਰਹਿਉ ਸਰਬਤਿ ਸੁਆਮੀ ਸਚੁ
ਮਹਿਲੁ ਚਰਾਣਾ ॥

ਅਰਥ—ਜੇ ਬਿਅੰਤਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਓਹ ਘਰ ਵਿਚ
 ਟੱਖਦੀਆ ਹਨ ਅਰ ਇਹ ਸੁਭ ਬੋਲ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈ
 ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਜਾਣਦੀ॥ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਹੋਇਆ
 ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਤੇਰਾ ਸੱਚਾ ਮਹਿਲ ਬਹੁਤ ਚਿਰਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥

**ਆਸ ਹਮਾਰੀ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਨਾ ਮੈ ਕਛੂ
 ਜਣੰਤੀਆ ॥ ਮਾਘ ਹੰਦਾਲੁ ਕਰਿ ਬਿਣੰਤੀ
 ਕਾਂਮਣ ਸਦਾ ਸੁਹੰਤੀਆ ॥ ੧੫ ॥**

ਅਰਥ—ਹੇ ਮਾਲਕ ਸਾਡੀ ਆਸਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਮੈ ਅਜਾਣ ਕਿਛ
 ਨਹੀ ਜਾਣਦੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਮੈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ
 ਹਾਂ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਸਦਾ ਸੋਹਣੀ ਲਗਦੀ
 ਹੈ ॥ ੧੫ ॥

**ਫਗਣ ਸਭ ਫਲ ਲਾਰੇ ਜਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿ
 ਭਾਣੀਆ ॥ ਤਤੇ ਤਤੁ ਰਲੀ ਸਹਿਜ ਸਮਾਣੀਆ ॥**

ਅਰਥ—ਫਗਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਹੈ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ
 ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭਾ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਫਲ ਉਸਨੂੰ ਲਗ ਗਏ ਹਨ ॥ ਪਤੀ
 ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਰਲ ਗਏ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਉਸਦੇ
 ਨਾਲ ਸਮਾ ਗਈ ॥

**ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ਜਾ ਪ੍ਰਿ ਭਾਣੀ ਸਹੁ ਸੁਹਾਗਣਿ
 ਨਾਰੇ ॥ ਨਉ ਘਰਿ ਬੰਧਿ ਦਸਵੇ ਮਹਿਵਾਸਾ
 ਉਚਾ ਮਹਿਲ ਅਪਾਰੇ ॥**

ਅਰਥ—ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭਾਈ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ
 ਮਿਲ ਗਈ, ਓਹ ਸੁਹਾਗਣ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਾਲਕ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ॥

ਜੇਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੌਉ ਘਰਿ ਹਨ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਕਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨਣ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਦੁਵਾਰ ਜਾਕੇ ਵਾਸਾ ਕੀਤਾ ਭਾਵ ਮਨ ਰੁਕ ਗਿਆ ਜੋ ਅਪਾਰ ਉੱਚਾ ਮਹਿਲ ਹੈ ॥

**ਪੀਆ ਰੰਗੁ ਰਾਤੀ ਸਾ ਗੁਣਿਵੰਤੀ ਚੂਕੀ ਆਵਣ
ਜਾਣੀਆ ॥ ਕਹੁ ਹੰਦਾਲੁ ਫਗਣ ਫਲੁ ਲਾਗੇ ਜਾਂ
ਆਪਣੇ ਪਿਰ ਭਾਣੀਆ ॥ ੧੬ ॥**

ਅਰਥ—ਜੋ ਪੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੱਤੀ ਹੈ ਓਹ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੀ ਧਾਵਣੀ ਚੁਕ ਗਈ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਫਲ ਉਸਨੂੰ ਆਕੇ ਲਗ ਗਏ ॥ ੧੬ ॥

**ਦੁਆਦਸ *ਮਾਹਿ †ਰੁਤੀ ‡ਬਿਤੀ ਃਵਾਰ ਗੰਣੇ ॥
ਸਭਿ ਕਾਰਨਿ ਭਗਵਾਨ ਆਪੁੰ ਕਛੂ ਨ ਹੋਇ
ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਭੁ ਕਾਰਨਿ ਕਰਤਾਰੇ ॥ ਖਾਂਣੀ ਚਾਰੇ ਬਾਣੀ
ਚਾਰੇ ਏਹ ਵਰਤਣ ਸੰਸਾਰੇ ॥**

ਅਰਥ—ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ, ਛੇ ਰੁਤਾਂ, ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਬਿਤਾਂ, ਸੱਤਵਾਰ, ਗਿਣ ਦਿਤੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਿ ਭਗਵਾਨ ਆਪਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ॥ ਆਪ

*ਚੇਤ੍ਰ, ਵਿਸਾਖ, ਜੇਠ, ਹਾੜ, ਸਾਵਣ, ਭਾਦ੍ਰੋਂ, ਅਸੂ, ਕਤਕਿ, ਮਘਰ, ਪੋਹ, ਮਾਘ, ਫਗਣ, †ਰੁਤਾਂ ਛੇ ਹਿਮਰੁਤ ਮਘਰ ਪੋਹ ੧ ਸੁਸ਼ਰਤ ਰੁਤ ਮਾਘ ਫਗਣ ੨ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਚੇਤ੍ਰ ਵਿਸਾਖ ੩ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰੁਤ ਜੇਠ ਹਾੜ ੪ ਬਰਖਾ ਰੁਤ ਸਾਵਣ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ੫ ਸਰਵ ਰੁਤ ਕੰਵਾਰ ਕਤਕਿ । ੬।

‡੧੫ ਬਿਤਾਂ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਤੋਂ ਅਮਾਵਸ ਤੱਕ ਯਾਂ ਅਮਾਵਸ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਤੱਕ ॥ ਃਵਾਰ ੭ ਐਤ: ਸੋਮ: ਮੰਗਲ: ਬੁਧ: ਵੀਰ: ਸ਼ੁਕ੍ਰ: ਛਨੀ: । ਸਲੋਕ। ਅੰਡਜ ਖਾਂਣ ਪੰਸ਼ੀ ਭਏ ਜੇਰਜ ਖਾਂਣ ਮਾਨੁਖ ॥ ਸੇਤਜ ਖਾਂਣ ਪਾਹਣ ਕੀਏ ਉਤ ਭੁਜ ਖਾਂਣ ਜੋ ਰੁਖ ॥ ਆਂਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਪੰਸ਼ੀ ਆਦਿਕ, ਜੇਰ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਆਦਮੀ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਆਦਿਕ, ਉਤਭੁਜ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਆਦਿਕ, ਸੇ ਤਜ ਮੁੜਕੇ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਦੇ ਹੁੰਮਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੂਆਂ ਚੀਜ ਵੰਹਟੀਆਂ ਆਦਿਕ ।

ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਕਰਤਾਰ ਹੀ
 ਕਰ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ॥ ਅੰਡਜ, ਜੇਰਜ, ਸੇਤਜ, ਉਤਭੁਜ ਏਹ ਚਾਰੇ ਖਾ-
 ਣੀਆਂ, ਅਰ ਪਰਾ, ਬਸੰਤੀ ਮੱਧਮਾ, ਬੈਖਰੀ, ਆਦਿਕ ਚਾਰੇ ਬਾਣੀਆਂ
 ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬੰਡਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥

ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਈ ਸਲਲੇ ਸਲਲ
 ਸੰਮਾਣੇ ॥ ਹਰਿ ਹੰਦਾਲੁ ਨੂੰ ਕੰਠਿ ਲਗਾਇਆ
 ਜਿਓ ਬਾਲਕ ਪਿਤਾ ਸੰਵਾਲੇ ॥ ੧੭ ॥

ਅਰਥ—ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਕਤੀਆਂ
 ਜੁਗਤੀਆਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੀਕੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ
 ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਈਕੂੰ ਜੀਵ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਇਕ ਮਿਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਆਖਿਦੇ ਹਨ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ
 ਗਲ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜੀਕੂੰ ਬਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜਾਣ
 ਲੈਂਦਾ ਹੈ ॥ ੧੭ ॥ ਇਤਿ ॥ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਸੰਮਾਪਤੰ ॥

ੴ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਸਾਲਾਹ ਮਹਲਾ ੧

ਅਰਥਾਤਿ

(ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ)

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈਭੀ ਸਚੁ ਹੋਸੀ ਭੀ
ਸਚੁ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭੈ
ਨਿਰਵੈਰ ॥

ਅਰਥ—ਪਹਿਲੇ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਆਦਿਕ ਕਛੁ ਵੀ ਨਹੀ ਸੀ ਅਤੇ
ਜਦੋਂ ਜੁਗ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਖੀਰ ਆ ਗਿਆ ਭਾਵ ਸਾਰਿਆਂ
ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਹੈ ਉਸਦਾ ਨਾਮੁ ਸੱਚਾ ਹੈ ਓਹ ਪੁਰਖੁ ਸਭ ਦਾ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀ ਹੈ ਅਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਵੀ ਨਹੀ
ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ, ਜਪੀਏ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਬਾਬੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੋਧੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਜਪੀਏ
ਨਿਰੰਕਾਰੁ।

ਅਰਥ—ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮੌਤ ਬਿਨਾ ਹੈ, ਜੰਮਦੀ ਨਹੀ ਹੈ,
ਆਪੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੂਰਬੀਰ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ
ਨਾਲ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ, ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ
ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਏ,

ਅਬਰਬਣ ਅਫੁਰੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ, ਬੇਮੁਹਬਾਜ ਬਿਅੰਤ
 ਬੇਸੁਮਾਰੁ । ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ।
 ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸੁਜਾਨ ।

ਅਰਥ—ਓਹ ਵਿਕਾਰ ਰਹਿਤ ਨਾਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਫੁਰਨੇ ਵਿਚ ਨਾ
 ਔਣ ਵਾਲਾ, ਬੇਪਰਵਾਹ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਹਰੀ ਹੈ ਬਿਅੰਤ ਤੇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਹੈ,
 ਡੂੰਘੇ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਹੈ, ਨ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਤੇ
 ਅੰਤੁ ਜਾਮੀ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਸਿਆਣਾ ਸੁਜਾਨ ਹੈ,

ਸਾਹਿਬੁ ਪਾਕ ਬਿਅੈਬ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ
 ਭਗਵਾਨੁ ॥ ਅਡਿਗ ਅਡੋਲ ਅਗਮੁ ਅਥਾਹ ।
 ਪਾਕਨੂਰ ਆਦਲ ਅਜ ਆਲਮ ਪਨਾਹ ।
 ਜਗਤਿ ਗੁਰ ਪਦਾਇਸ਼ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ।

ਓਹ ਮਾਲਕ ਪਵਿਤ੍ਰ ਐਬ ਤੋਂ ਬਿਗੈਰ ਹੈ ਉਸ ਭਗਵਾਨ ਦਾ
 ਰੂਪ ਅਤਿ ਅਦਭੁਤ ਹੈ, ਡਿਗਦਾ ਨਹੀ, ਅਡੋਲ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸ ਕਿਸੇ
 ਦੀ ਗੰਮਤਾ ਨਹੀ ਹੈ, ਅਥਾਹ ਹੈ ਉਸਦੀ ਥਾਹ ਨਹੀ ਹੈ, ਪਵਿਤ੍ਰ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਓਹ ਅਦਾਲਤੀ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਓਹ ਸਾਰੀ
 ਜੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਰਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਗਤਿ ਦਾ ਪੂਜ ਨੀਯ ਹੈ
 ਸਾਰੀ ਜੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ,

ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ † ਪਤਾਲਾਂ ਪੁਰੀਆਂ ਕੇ
 ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਾਲੇਆਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਭਾਣੈ ਕੁਦਰਤਿ
 ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ, ਅਪਨੀ ਪਦਾਇਸ਼ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ,

ਅਰਥ—ਜਮੀਨ ਦੇ *ਨਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ

*ਨਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਹਿੰਦਸਤਾਨ ਤਿਬਤ ੧ ਰੂਮ ਅਰਬ ੨ ਆਫਗਾਨਸਤਾਨ ੩
 ਜ਼ਬੀਰਾ ਹਿੰਦ ਚੀਨੀ ੪ ਰੂਸ ੫ ਚੀਨੀ ਤਾਤਾਰ ੬ ਚੀਨ ੭ ਜਪਾਨ ੮ ਈਰਾਨ ੯ । † ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਤੇ

ਦਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਦਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਸਤਾਂ *ਦੀਪਾਂ ਦਾ ਤੇ ਚੌਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਕੁਦਰਤਿ ਦੇ ਹੁਕਮਿ ਵਿਚ ਓਹ ਹੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਓਹ ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ,

ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਾਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ,

ਅਰਥ—ਓਹ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਸੱਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ।
**ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ, ਨਿਰਲੇਪ ਨਿਰਦੋਖੁ
 ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਅਪਰੰ ਮੇਵ ਅਪ੍ਰੰ
 ਪੁਰ, ਪਰੇਥੀ ਪਰੇ ਕਰਤਾ ਬਿਹੱਦ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ,
 ਵੱਡਾ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ, ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ
 ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ, ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ,**

ਅਰਥ—ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਡਰ ਨਿਰਵੈਰ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਕਰਕੇ ਲਿੰਬਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨਿਰ ਅਕਾਰ ਹੈ, ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਵੱਡਾ ਹੈ ਹੰਕਾਰ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਰਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਓਹ ਕਰਤਾ ਬਿਹੱਦ ਬਿ ਸ਼ੁਮਾਰ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਤੇ ਸੱਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਉਸਦੀ ਥੱਲੇ ਦੀ ਤੈਹ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮੁ ਵੀ ਸੱਚਾ ਹੈ ॥ ਇਤ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਟੀਕਾ ਸੰਪੂਰਨ ਭੱਯਾ ਹੈ ॥ ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੩ ॥
 ਦਸਖਤ ਮਸੰਦ ਸਾਂਈਦਾਸ ਉਰਫ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ
 ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਜਿਲਾ ਸੁਧਾਸੁ ਪੰਜਾਬ ॥

† ਪਤਾਲ ੭ ਏਹ ਹੈਂ ਮਹਾਂਤਲ ੧ ਰਸਾਤਲ ੨ ਅਤੱਲ ੩ ਸੱਤਲ ੪ ਵੱਤਲ ੫ ਤਲਾਤਲ ੬ ਪਤਾਲ ੭ । *ਦੀਪਾਂ ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮੁ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ੧ ਸ਼ਾਕਦੀਪ ੨ ਕੁਸ਼ਦੀਪ ੩ ਕਰੋਵੰਚ ਦੀਪ ੪ ਸ਼ਾਲਦੀਪ ੫ ਬਿਲਕਸ਼ਨ ਦੀਪ ੬ ਪੁਛਕਰ ਦੀਪ ੭ ।

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ

ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨਿਜ
ਮੁਖਾਰਬੰਦ ਸੇ ਨਿਜ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥

(ਉਪਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ)

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧

ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਣੋ ਕੁਲਮੋਰੀ ॥ ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਬੁਧ ਹੈ ਤੋਰੀ ॥
ਸਿਖਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਮਮੁ ਕਠਨ ਬਤਾਵੇ ॥ ਸੋਤੁਮ ਪੈ ਭਾਈ ਹੋਇ ਨ ਆਵੇ ॥
ਹਮਰੇ ਬਚਨ ਕਠਨ ਹੈ ਸਖਤ ॥ ਤੁਮ ਪੈ ਹੋਇ ਨ ਆਵੇ ਜਗਤ ॥
ਕਟਕ ਕੁਟੰਬ ਕ ਤੁਮ ਵਸ ਪਏ ਹੋ ॥ ਇਸੀ ਜਾਲ ਮੈਂ ਫਾਂਸ ਰਹੇ ਹੋ ॥
ਪ੍ਰਿਥਮ ਸੁਣੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਮਾਰੋ ॥ ਫੁਨ ਸਿਖ ਹੋਵਨ ਕਾ ਬਚਨ ਉਚਾਰੋ ॥
ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਦੁਰਬੁਧ ਤਿਆਗੋ ਮਨੁਕੀ ॥ ਸੇਵ ਕਰੋ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿ ਜਨਕੀ ॥
ਕਰਮ ਕਰੋ ਜੇਤਕ ਦੁਰਬੁਧਾ ॥ ਸਭੀ ਤਿਆਗੋ ਮਨੋ ਕਬੁਧਾ ॥
ਕਿਯਾ ਗੰਗਾ ਕਿਦਾਰਾ ਕਾਂਸੀ ॥ ਇਨ ਤੀਰਥ ਤੁਮ ਕਿਤੇ ਨ ਜਾਸੀ ॥
ਕਿਯਾਭੁਵਾਨੀਕਿਯਾ ਦੇਵੀਜੁਵਾਲਾ ॥ ਕਿਯਾਸਰਵਰਕਿਯਾ ਨਿਗਾਹੇਚਾਲਾ ॥
ਇਨ ਠੋਰੀ ਤੁਮ ਕਿਤੇ ਨ ਜਾਵੇ ॥ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨਿ ਗੁਰ ਲਾਵੇ ॥
ਬੜ ਨੌਮ ਅਰ ਬਿਤੀ ਵਾਰਾ ॥ ਛਿਕ ਮਨਾਵਣ ਵਲਾਵਣ ਤਾਰਾ ॥
ਪਾਂਧੇ ਪੱਤੀ ਨੌਉ ਗਿਹ ਪੂਜਾ ॥ ਛੋੜ ਦੇਹੁ ਯੇਹ ਭਾਉ ਹੈ ਦੂਜਾ ॥
ਜੰਡੀ ਭੱਦ ਕ੍ਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਥੇਈ ॥ ਸ੍ਰਾਧ ਖਿਯਾਹ ਪੁਰਬੀ ਜੋ ਕਈ ॥
ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਰਾਧ ਨਾ ਕਬਹੀ ਕੀਜੇ ॥ ਹਮਰੇ ਬਚਨ ਸਤਿ ਸੁਣ ਲੀਜੇ ॥
ਜੀਵਨ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਅਰ ਸਾਧੂ ॥ ਤਾਂਕੀ ਸੇਵਾ ਜਾਨ ਸ਼ਰਾਧੂ ॥
ਦੈ ਸੰਕਲਪ ਗੋ ਦਾਨ ਨ ਕਰੀਏ ॥ ਸ਼ਗਨ ਅਪਸ਼ਗਨਨਹੀਂ ਮਨਿ ਧਰੀਏ ॥

ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਪ ਕਰਕੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਆਏ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀਜੀਏ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨਾਇਆ ।

ਅੱਠ ਸੱਠ ਤੀਰਥਕਹੂੰ ਨ ਜਾਵਹੁ॥ ਦੁਵਾਦਸੁ*ਸਿਲਾ ਤੁਮ ਨਾਂਹਿ ਪੁਜਾਵਹੁ॥
 ਪਡ ਪਤਲ ਤੁਮ ਨਾਂ ਭਰਮਾਵੈ ॥ ਸਾਲਗ ਰਾਮ ਨਾ ਪੂਜ ਮੰਨਾਵੈ ॥
 ਮਿਤਕ ਪਾਛੇ ਰੁਦਨ ਨਾ ਕਰੀਏ ॥ ਬਚਨ ਹਮਾਰੇ ਸੱਤ ਉਰ ਧਰੀਏ ॥
 ਗੰਗ ਅਸਥ ਲੈ ਜਾਵੈ ਕਾਹੇ ॥ ਜੈਂਹ ਜਲਿ ਨੇਰੇ ਤੈਂਹੀ ਪਾਹੇ ॥
 ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ ਕਭੀ ਨ ਕੀਜੇ ॥ ਪਤ੍ਰੀ ਪਾਧੇ ਨਹੀਂ ਪੁਛੀਜੇ ॥
 ਕਿਆ ਪਤ੍ਰੀ ਸੋਧਨ ਕਿਯਾ ਔਸੀ ਪਾਵਨ ॥ ਸਭਿ ਦੁਵੈ ਤਭਾ ਵਹੈ ਕਾਗ ਉਡਾਵਨ ॥
 ਜੇਹ ਦੁਵੈ ਤ ਭਾਵ ਸਭੀ ਹੈ ਝੂਠੇ ॥ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਸਗਲ ਇਸੀ ਮੈਂ ਮੂਠੇ ॥
 ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਨਿੰਦਾ ਕੂਰ ॥ ਜੂਆ ਮਧ ਦੁਸ਼ਟੀ ਕਰਿ ਦੂਰ ॥
 ਬਿੰਚ ਆਦਿ ਹੋਰ ਦੇਵ ਨਾਂ ਮਾਨੇ ॥ ਸ਼ਿਵ ਗਣੇਸ਼ ਰਵਿ ਸੇਵ ਨਾ ਠਾਨੇ ॥
 ਇਹ ਤੋ ਸੁਰ ਸਗਲੇ ਹੈ ਜੇਤੇ ॥ ਕਰਤਾ ਕੇ ਕੀਏ ਹੈ ਤੇਤੇ ॥ ਤਾਂਤੇ ਇਨ
 ਕੇ ਕਾਹਿ ਧਿਆਵੈ ॥ ਜਿਨ ਏਹ ਕੀਏ ਤਿਸੇ ਮੰਨਾਵੈ ॥ ਇਨਕੀ ਸੇਵਾ
 ਕਛੁ ਨ ਪਾਈਐ ॥ ਇਨਕੇ ਪ੍ਰਸੇ ਫੁਨਜਗ ਆਈਐ ॥ ਸੋ ਧਿਆਵੈ ਜੋ ਦੇ
 ਹੈ ਮੁਕਤਿ ॥ ਇਨ ਪ੍ਰਸੇ ਕੋਈ ਬਨੇ ਨਾਂ ਜੁਗਤਿ ॥ ਤਾਂਤੇ ਬਿਨ ਹਰਿ ਕੋਉ ਨ
 ਮਾਨੋ ॥ ਬਚਨ ਹਮਾਰੇ ਸੱਤ ਕਰਿ ਜਾਨੋ ॥ ਕਿਆ ਬਿਛੁ ਪੁਰਾਣਾ ਮੱਝੀ ਮੁਕਾਂਮੁ
 ਕੋਉ ਨਾ ਮਾਨੋ ਸਰਵਰ ਸੁਲਤਾਨ ॥ ਜਪੋ ਜਪਾਵੈ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ॥
 ਤਬ ਤੁਮ ਸੇਵਕ ਹੋਵੋ ਪੀਰਾ ॥ ਕਿਸੀ ਦੇਵ ਦੰਤ ਕੀ ਕਾਣ ਨਾਂ ਰਾਖੋ ॥
 ਸਚਨਾਮੁ ਰਸਨੀ ਤੁਮ ਭਾਖੋ ॥ ਬਨ ਕੇ ਅਗਨਿ ਕਬੀਨਾਂ ਲਾਏ ॥ ਮੱਤ
 ਜਲਿ ਜੀਵ ਕਈ ਮਰਿ ਜਾਏ ॥ ਜੋ ਬਨ ਪਾਵਕ ਲਾਵੈ ਅੰਧਾ ॥ ਤੋ
 ਫੁਨ ਕੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵਤ ਮੰਦਾ ॥ ਅਨਕ ਜਨਮ ਕੁਸ਼ਟੀ ਕੇ ਪਾਵੈ ॥ ਜੇਤੇ
 ਜਨਮ ਜੂਨਿ ਜਿਤ ਜਾਵੈ ॥ ਜੋ ਆਸਾ ਧਾਰ ਕਿਸੀ ਪੈ ਆਵੈ ॥ ਆਗੋ
 ਜੇਵਹੁ ਨਿਰਾਸ ਪਠਾਵੈ ॥ ਫਿਰ ਅੰਧ ਗਈ ਮਿਰਤ ਵੋਹ ਪਾਵੈ ॥
 ਨਿਫੁੰਸਕ ਜਨਮ ਜਗਤ ਮੈਂ ਪਾਵੈ ॥ ਨਾ ਵੋਹੁ ਨਰ ਨਾਂ ਨਾਰ ਨਾ
 ਪਸੂਆ ॥ ਜਗਤਿ ਰਸਾ ਤੇ ਜਾਇ ਨਰਸੂਆ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਐਸਾ ਕਭੀ ਨਾ

*ਸਿਲਾਂ ਬਾਰਾਂ ਏਹ ਹਨ ਮੋਮਨਾਥ ੧ ਧਿਖਣੇਸਵਰ ੨ ਕਿਦਾਰ ਨਾਥ ੩ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਰ ੪
 ਰਮੇਸ਼ੁਰ ੫ ਨਾਮੇਸ਼ੁਰ ੬ ਬੈਜਨਾਥ ੭ ਭੀਮਸ਼ੰਕਰ ੮ ਯੰਬਕ ੯ ਮਲਿਕਾਰਜਨ ੧੦ ਮਹਾਂਕਾਲ ੧੧
 ਉਅੰਕਾਰ ੧੨ ਯੰਬਾ ਦੁਆਦਸ ਸਿਲਾ ਤੁਮਨਾਂਹਿ ਪੁਜਾਵਹੁ ॥

ਕੀਜੇ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸਰਵਣ ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥ ਔਰ ਬਚਨਿ ਤੁਮ ਸੁਣੋ
 ਹੁਮਾਰਾ ॥ ਨਾਰ ਉਪਰਿ ਨਹੀਂ ਕੀਜੇ ਨਾਰਾ ॥ ਤਿਜਾ ਪਰਿ ਤਿਜਾ ਨਹੀ
 ਕੀਜੇ ॥ ਨਾਨ੍ਹਾ ਸਰਾਪ ਲਾਏ ਨਹੀ ਲੀਜੇ ॥ ਜੇ ਨਰ ਬਿਵਾਹ ਕਰੇ
 ਦੋਇ ਨਾਰੀ ॥ ਇਕ ਸੋ ਬੈਰ ਇਕ ਸੋ ਹਿਤੁਕਾਰੀ ॥ ਤਿਸ ਤਿਜਾ ਕੀ
 ਆਹੁ ਭਲੇਰੀ ॥ ਆਖਰ ਪਵੇ ਫਿਰਤੁ ਨਹੀ ਫੇਰੀ ॥ ਅਥਵਾ ਜੇ ਬਿਵਾਹ
 ਕਰੇ ਦੋ ਨਾਰੀ ॥ ਤੋਂ ਸੱਮਸਰ ਰਾਖੇ ਦੋਨੋ ਪਿਆਰੀ ॥ ਜੇ ਫਰਕਾ ਫਰਕੀ
 ਕਰਤੇ ਭਾਈ ॥ ਵੋਹ ਕਿਆ ਸੁਬਾਬ ਦੇਵੇ ਦਰਿ ਜਾਈ ॥ ਐਸੇ ਕਰਮੁ
 ਨਹੀ ਤੁਮ ਕਰਨੇ, ਹਮਰੇ ਬਚਨ ਸੱਤ ਉਰ ਧਰਨੇ ॥ ਔਰ ਬਚਨ
 ਤੁਮ ਸੁਣੋ ਹੁਮਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੋ ਪ੍ਰਭ ਕਰਿਤਾਰੇ ॥ ਲੜਕੀ ਮਾਰ
 ਨਾਂ ਹੱਤਿਆ ਕੀਜੇ ॥ ਪੁਤ੍ਰੀ ਬੇਚ ਦਾਮੁ ਨਾ ਲੀਜੇ ॥ ਜੇ ਲੜਕੀ ਕੇ
 ਮਾਰੇ ਭਾਈ ॥ ਚਉਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨ ਭਰ ਮਾਈ ॥ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ
 ਕਸ਼ਟ ਵਹੁ ਪਾਵੈ ॥ ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਜਨਮੁ ਜੂਨ ਜਿਤੁ ਜਾਵੈ ॥ ਯੇਹ ਕਰਮੁ
 ਨਰਕ ਕੇ ਸਭਿ ਤੁਮ ਤਿਆਗੋ ॥ ਹੋਇ ਸੁ ਪਾਵਨ ਚਰਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਾਗੋ ॥
 ਹਿੰਸਾ ਚੋਰੀ ਤਿਆਗੋ ਨਿੰਦਾ ॥ ਕਿਸੀ ਗਾਲ ਨਾਂ ਦੇਵੋ ਮੁਖੁ ਕਹੋ ਨਾਂ
 ਮੰਦਾ ॥ ਤੱਦੀ ਕਰਿ ਕਿਸੇ ਚੋਟ ਨਾ ਲਾਵੈ ॥ ਹੋਤੇ ਤਾਂਣ ਨਿਤਾਣ
 ਕਹਾਵੈ ॥ ਕੁਬਾਬ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਂ ਪੀਜੇ ਭੰਗਾ ॥ ਪ੍ਰਿ ਤਿਆ ਸੋਂ ਮੰਨਿ ਨਹੀ
 ਰੰਗਾ ॥ ਪੋਸਤ ਅਫੀਮ ਤਮਾਕੂ ਮੰਦਾ ॥ ਯੇਹ ਤੋ ਅਮਲ ਨਾਂ ਪੀਜੇ
 ਗੰਦਾ ॥ ਸ਼ਰਾਬ ਤਮਾਕੂ ਜੇ ਨਰ ਪੀਵੈ ॥ ਤਾਂਕਾ ਕਿਸੇ ਸੰਗ ਜੇ ਥੀਵੈ ॥
 ਕਛਕ ਪਾਪਿ ਲਗਤੇ ਹੈ ਤਾਂਕੋ ॥ ਜੋਉ ਸੰਗ ਕਰਤ ਹੈ ਵਾਂਕੋ ॥ ਗੁਰ
 ਭਲਪੀ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਣ ਹੱਤਿਆ ॥ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਆ ਜਿਨੋ ਕਾਮੁ
 ਕਮੱਤਿਆ ॥ ਪੰਜਵੇ ਜੇ ਕੇ ਬਾਲਕ ਮਾਰੇ ॥ ਤਾਂਕੀ ਸਜਾਇ ਹੰਦਾਲੁ
 ਪੁਕਾਰੇ ॥ ਅਗਨਿ ਪਾਕ ਰਕਤਿ ਕਾ ਸਾਗਰ ॥ ਖਨੀ ਵਾਂਗ ਭਖੇ ਭੈ
 ਆਗਰ ॥ ਤਾਂਕੇ ਬੀਚ ਏਹ ਪੰਜੇ ਪਾਈਐ ॥ ਸਹੰਸੂ ਬਰਖ ਤਾਂਹਾ
 ਫੋਹਰਾਈਐ ॥ ਜੇ ਜੋ ਈਹਾਂ ਕੁਕ੍ਰਮ ਕਮਾਵੈ ॥ ਸੋ ਸੋ ਨਰਕ ਘੋਰ ਦੁਖਿ
 ਪਾਵੈ ॥ ਐਸੇ ਕਰਮ ਕਰੇ ਨਹੀ ਭਾਈ ॥ ਜੇ ਹਮੁ ਤੁਮਕੋ ਮੁਖੋਂ ਬਤਾਈ ॥

ਮਨਮੁਖ ਸਾਥ ਕੋਊ ਨਿਸ ਸੋਵੈ ॥ ਛੇ ਮਾਸਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ਵਹੁ
 ਖੋਵੈ ॥ ਮਨਮੁਖ ਸੰਗ ਜੋ ਭੋਜਨ ਪਾਵੈ ॥ ਬਰਖ ਦਿਨਾਂ ਕੀ ਭਗਤਿ
 ਕਰੀ ਜਾਵੈ ॥ ਮਨਮੁਖ ਸੰਗ ਨ ਅੰਚਲ ਲਾਵੈ ॥ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲ ਯਹਿ
 ਬਚਨ ਬਤਾਵੈ ॥ ਬਿਨੁ ਵਰਜੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨ ਜੇਵੈ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ
 ਜਿਵਾਲੈ ਤਿਸਕੇ ਲੇਵੈ ॥ ਸਾਂਹਸੀ ਕੋ ਪਟ ਦਾਨ ਨ ਦੀਜੈ ॥ ਆਪਨੀ
 ਜੜ ਨਹੀ ਆਪ ਪੁਟੀਜੈ ॥ ਜੇ ਸਾਂਹਸੀ ਕੋ ਪਟਦਾਨ ਦਿਵਾਵੈ ॥
 ਮੈ ਸਤਿ ਕਰਹੋ ਨਰਕ ਵਹੁ ਜਾਵੈ ॥ ਪ੍ਰਧਨ ਲੂਟੇ ਨਾਂਹਿ
 ਭੰਡਾਰਾ ॥ ਪ੍ਰਨੰਦਾ ਮੁਖ ਨਾਂਹਿ ਉਚਾਰਾ ॥ ਸੰਗਿ ਨਾਂ ਕੀਜੇ
 ਨਾਰ ਪ੍ਰਾਈ ॥ ਏਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੇਰੋ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਸਗਲ
 ਚੁਕਾਵੈ ॥ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਕਾ ਮੋਹ ਤੁੜਾਵੈ ॥ ਛਿੰਜ ਅਖਾੜੇ ਕਿਤੇ ਨ
 ਜਾਣਾ ॥ ਕੰਜਰੀ ਭਗਤੀ ਨਾਂਹਿ ਨਚਾਣਾ ॥ ਭਾਵੈ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਤਮਾਸ਼ਾ ॥
 ਜਾਇ ਨ ਦੇਖੇ ਮੇਰੋਦਾਸਾ ॥ ਦੀਵਾਲੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮਾਘੀ ਮੇਲਾ ॥
 ਕਹੂੰ ਨ ਜਾਇ ਮੇਰੋ ਚੇਲਾ ॥ ਭੈਸੇ ਭਿੜਦੇ ਹੋਇ ਨਾਂ ਦੇਖੇ ॥ ਏਹ
 ਜਗਤਿ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕੋਈ ਨ ਪੇਖੇ ॥ ਪ੍ਰਾਈ ਫਲੀ ਨਾਂ ਤੋੜੇ ਬੇਰਾ ॥ ਸਤਿ
 ਬਚਨਿ ਮਾਨੋ ਤੁਮ ਮੇਰਾ ॥ ਪਰਾਏ ਖੇਤੋਂ ਘਾਸ ਨਾਂ ਕੱਪੇ ॥ ਬਿਨ
 ਖਾਵਿੰਦ ਕੇ ਰਾਜੀ ਕੀਤੇ ॥ ਐਸੇ ਬਚਨੁ ਜੇ ਕੋਈ ਕੁਮਾਵੈ ॥
 ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਵਹੁ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਪਾਵੈ ॥ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇਖੇ ਸਭਿ ਜਗਤਿ ॥
 ਹਿਰਦੇ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਭਗਤਿ ॥ ਕਟਕੁ ਕੁਟੰਬ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚੁਕਾਵੈ ॥
 ਹਿਰਦੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥ ਹਮਰੇ ਗ੍ਰਹ ਕੀ ਸਗਲ ਆਸ
 ਤੁੜਾਵੈ ॥ ਦੇਹ ਆਦਿਕ ਅਭਿਮਾਨ ਗਿਰਾਵੈ ॥ ਰਹੈ ਸੱਭਸ ਮਹਿ ਸਭਿ
 ਥੀਂ ਨਿਆਰਾ ॥ ਜਿਓਂ ਤਾਣੀ ਮੈਂ ਦੀਸੇ ਤਾਰਾ ॥ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੈਨੋਂ ਸੇ
 ਪੇਖੈ ॥ ਕੁੰਚਰ ਚੀਟੀ ਮੈਂ ਸਮ ਦੇਖੈ ॥ ਗ੍ਰਧਭ ਸੁਵਾਂਨ ਅਰ ਕਾਰਾ
 ਤੁਰੰਗ ॥ ਸਭਿ ਮੈਂ ਆਤਮ ਨਹੀਂ ਕਛ ਭੰਗ ॥ ਮਨਿ ਅਪਣੇ ਕੋ
 ਨੀਰ ਕਹਾਵੈ ॥ ਹਉਮੈਂ ਮਾਰ ਹੰਕਾਰ ਗਿਰਾਵੈ ॥ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਨਹੀਂ
 ਲਾਵੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੈ ਨਿਰੰਵਣ ਚੀਤਿ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨ ਦੂਜਾ

ਕੋਊ ਨਾਂ ਮਾਨੇ ॥ ਬਚਨ ਹੁਮਾਰੇ ਸਤਿ ਕਰ ਜਾਨੇ ॥ ਐਸੇ ਬਚਨ ਜੇ
 ਕੋਈ ਕੁਮਾਵੈ ॥ ਗੁਭ ਜੂਨ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਫਿਰ ਆਵੈ ॥ ਸੋ ਸੇਵਕ
 ਹੋਵੇ ਗੁਰ ਜੈਸਾ ॥ ਜੈਸੇ ਹਮ ਹੁਆ ਵੋਹ ਤੈਸਾ ॥ ਸੁਵਾਸ ਸੁਵਾਸ
 ਸਿਮਰੇ ਹਰਿ ਹਰੇ ॥ ਮਨੁ ਬੱਚ ਕਰਮ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕਰੇ ॥ ਦਸਵੇਂ ਦੁਵਾਰ
 ਪਾਇ ਆਸਨ ਗਾਜੇ ॥ ਤਹਾਂ ਪੰਚ ਸ਼ਬਦ ਧੁਨ ਅਨਹਦ ਬਾਜੇ ॥
 ਪੰਜੇ ਤਸਕ ਵਸਗਤ ਲਿਆਵੈ ॥ ਸਗਲ ਬਾਸਨਾ ਮਨੋਂ ਰਹਾਵੈ ॥
 ਆਸਾ ਮੰਸਾ ਸਭਿ ਵਹੁ ਠਾਕੇ ॥ ਰਸਨੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਚਾਖੇ ॥
 ਨਿਹਚਲ ਰਾਖੇ ਚਿਤ ਨਾਂ ਡੁਲਾਵੈ ॥ ਸੂਰਾ ਰਣ ਮੈਂ ਭਾਗਨਾਂ ਜਾਵੈ ॥
 ਸੂਰਾ ਮਾਰੇ ਪਾਂਚੋ ਇੰਦਰੀ ॥ ਨਵੀਂ ਦੁਆਰੀ ਚਾੜੇ ਜ਼ਿੰਦਰੀ ॥ ਤਬ
 ਦਸਵੇਂ ਦੁਵਾਰ ਚੜ੍ਹ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ॥ ਆਤਮਰਾਂਮੁ ਸੇ ਗੋਸਟ ਲਾਈ ॥
 ਲਾਇ ਧਿਆਨ ਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਡੋਲੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਪੁ ਨਿਰੰਜਨ
 ਬੋਲੇ ॥ ਜਾਪ ਜਪੇ ਵਹੁ ਪ੍ਰਭਿ ਅਬਨਾਸੀ ॥ ਬਹੁਰ ਨਾਂ ਆਵੈ ਲੱਖੁ
 ਚਉਰਾਸੀ ॥ ਸੇਵਕ ਸੁਨੋਂ ਹਮਾਰੀ ਬਾਤਿ ॥ ਡੇਢ ਪੈਹਰ ਰਹੇ ਜਬ
 ਰਾਤਿ ॥ ਤਬ ਕਰੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਲੈ ਨੀਰਾ ॥ ਸਿਮਰਨ ਲਾਗੇ ਗਹਿਰ
 ਗੰਭੀਰਾ ॥ ਅਖੰਡਤ ਜਾਪੁ ਵਹੁ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੇ
 ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਤਾਰੇ ॥ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਜਾਪੁ ਜਪਾਵੈ ॥ ਦਸਮੁ ਦੁਆਰ ਪ੍ਰਾਣ
 ਲੈ ਜਾਵੈ ॥ ਪ੍ਰਿਛਮੋਂ ਕਰ ਹੋ ਆਛਾ ਭੇਸ ॥ ਪੁਨ ਤੋਹੇ ਕਰੂ ਗਿਆਨ
 ਉਪਦੇਸ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਬਿਨ ਜੋ ਹੋਇ ਗਿਯਾਨੀ ॥ ਸੋ ਮੂਰਖ ਅੰਧਾ
 ਅਭਮਾਨੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਪਹਿਲੇ ਕਰਮੁ ਕਮਾਵੈ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਖ ਸਹਿਜ
 ਕਮਾਵੈ ॥ ਜਗ ਹੋਮ ਆਦਿਕ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ॥ ਚਾਰੋਂ ਜੁਗ
 ਮੇਂ ਨੀਕੇ ਧਰਮਾਂ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਤੁਮ ਕ੍ਰਮ ਕਮਾਵੋਂ ॥
 ਪਾਪਿ ਕਰਮ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨਾਂ ਜਾਵੈ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨ ਔਰ ਨਾਂ ਮਾਨੋ
 ਕੋਇ ॥ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਹਾ ਹਮ ਤੋਇ ॥ ਜਬ ਤੁਮ ਐਸੇ ਕਰਮ
 ਕਮਾਵੈ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਫੁਨ ਜਨਮ ਨਾਂ ਆਵੈ ॥

*ਉਪਦੇਸ਼ ਸੰਪੂਰਨ ਇਤਿ ॥

ੴ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕ੍ਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਇ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਰਾਗੁ
ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਸਲੋਕ

ਨਿੰਮਸਕਾਰ ਗੁਰ ਦੇਵ ਕਉ ਜਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਉਪਜਤ ਗਿਯਾਨ ॥ ਆਇੰ
ਮੱਧ ਅਰ ਅੰਤੁ ਫੁਨ ਆਤਮ ਕਉ ਪ੍ਰਣਾਮ ॥ ੧ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇ
ਏਕੰਕਾਰ ਜੋ ਉਪਤ ਖਪਤ ਨਹੀ ਕੀਨ ॥ ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਦ੍ਵੈਤ ਜੋ ਹੰਦਾਲੁ
ਕਹੇ ਯਿਉ ਚੀਨ ॥ ੨ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਵੈਰ ਨਿਰਾਰਾ ॥
ਉਪਤਿ ਖਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਓ ਅਕਾਰਾ ॥ ਨਾਂ ਤਦ ਧਰਤੀ ਨਾ ਅਕਾਸ਼ ॥
ਨਾਂ ਤਦ ਪਉਨ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਨਾ ਤਦ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਪਸਾਰਾ ॥
ਨਾ ਤਦ ਖਾਂਣੀ੧ ਬਾਣੀ ੨ਚਾਰਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਨਾਂ ਕੀਨੇ ॥
ਕੋਟ ਤਿਤੀਸ ਦੇਵ ਨਾਂ ਚੀਨੇ ॥ ਨਾ ਤਦ ਖੱਤੀ ਬ੍ਰਹਮਣ ਕੋਈ ॥ ਸੂਦਰ
ਵੈਸ਼ ਨ ਉਪਜੇ ਸੋਈ ॥ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਮਹਿ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲ
ਤੁਮ ਸੰਮਝੋ ਭਾਈ ॥ ੧ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਕੀ ਬਾਤ ਏਹ
ਅਚਰਜ ਕਹਿਓ ਨਾ ਜਾਇ ॥ ਸੁੰਨ ਛੋਹਰ ਕੇ ਦੇਸ ਮਹਿ ਰਹਿਓ
ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਮਾਇ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਧੁੰਧੂ ਕਾਰ ਮੇਂ ਆਪ ਨਿਰਾਲਾ ॥
ਨਾ ਤਦ ਕਾਲ ਕਰਮ ਜੰਜਾਲਾ ॥ ਸੁੰਨੋ ਸੁੰਨ ਨਹੀਂ ਪਸਾਰਾ ॥

*ਜਬ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨ ਲੀਆ ਤਬ ਸਭ ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਬਾਬਾ
ਸਰਵਾਣੀ ਬੋਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਭੀ ਆਪਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ਸਭ ਸੁਣਾ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮਾਨ ਹੈ ਕਿਆ
ਕੀਤ ਜਾਏ ਏਹ ਸਾਡੇ ਮੰਨ ਬੜੇ ਚੰਚਲ ਹੈਂ ਬਸ ਮੇ ਨਹੀ ਮੰਨ ਆਵਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ
ਓਸਤ੍ਰਾਂ ਕਰੋ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਮਨ ਸਾਡੇ ਬਸ ਮੇ ਆਵੇ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧਿਆਇ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਚਾਰਨ
ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਬਾਣੀ ਭੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ,

੧ਅੰਡਜ, ੨ਜੇਰਜ, ੩ਉਤੁਤੁਜ, ੪ਸਿਤਜ, ੪ ॥ ਚਾਰ ਬਾਣੀਆਂ ੨ ਪਰਾ ੧, ਮੂਲਾ ਧਾਰ ਵਿਚ
ਰਹਿਨ ਵਾਲਾ ਸਬਦ, ੨ਪਸੰਤੀ, ਮੂਲਾ ਧਾਰ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਆਯਾ ਸਬਦ, ਮਧਯਮਾ,
ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਕੰਠ ਵਿਚ ਆਯਾ ਸਬਦ, ੪ਬੈਖਰੀ, ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਉਚਾਰਨ ਹੋਯਾ ਸਬਦ ॥ ਪਤਾਲ ਅਤਲ ੧
ਵਿਤਲ ੨ ਸੁਤਲ ੩ ਤਲਾਤਲ ੪ ਰਸਾਤਲ ੫ ਮਹਾਂਤਲ ੬ ਪਤਾਲ ੭ ॥ ੬ਉਰਧ ਅਕਾਸ਼ ਭੂਰ ੧
ਭਵਰ ੨ ਸਵਰ ੩ ਮਹਰ ੪ ਜਨ ॥

ਨਿਰੰਲੰਬ ਨਾਹੀਂ ਅਕਾਰਾ ॥ ਨਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾ ਸਾਗਰ ਕੋਈ ॥ ਨਾ
 ਤਦ ਜੀਅ ਜੰਤ ਕੀ ਲੋਈ ॥ ਨਾ ਤਦ ਸੱਪਤ ਪ ਪਤਾਲ ਬਨਾਏ ॥
 ਏਉਰਧ ੭ ਅਧਹ ਨਾ ਕੋਈ ਕਹਾਏ ॥ ਨ ਤਦ ੮ ਸੈਲ ਬਿਖ ਨਹੀਂ
 ਕੀਨੇ ॥ ਨਾ ਤਦ ਪਸ ਪੰਖੀ ਨਹੀ ਚੀਨੇ ॥ ਏਕੰਕਾਰ ਕੋਈ ਔਰ ਨਾਂ
 ਚਾਲਾ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥ ੨ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਏਸਰਗੁਣ ਭਇਓ ਅਕਾਰ ਸਭੁ ਕੀਨੋ ਸਕਲ ਪਸਾਰ ॥
 ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਜੋ ਤੀਨ ਦੇਵ ਏਹ ਸਾਰ ॥ ੨ ॥ ਪਉੜੀ ॥
 ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਉਪਾਏ ॥ ਮਾਇਆ ਤੇ ਸਭ ਜਗਤਿ ਉਪਾਏ ॥
 ਗਗਨ ਧਰਨ ਅਰ ਪਾਣੀ ਪਵਨਾ ॥ ਤੇਜ ਰੂਪ ਪੰਚਮ ਏਹ ਬਰਨਾ ॥
 ਦੇਵ ਮਨੁਖ ਪਸੂ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ॥ ਚਾਰ ਖਾਨ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ਚੀਨੇ ॥
 ਖੱਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦਰ ਬਨਾਏ ॥ ਚਾਰ ਵਰਨ ੧੦ ਆਸ਼੍ਰਮ ਠਹਰਾਏ ॥
 *ਰਵਿ †ਸਸਿ ਦੀਪਕ ਦੀਏ ਬਨਾਇ ॥ ਨਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਸਭਿ
 ਠਹਿਰਾਇ ॥ ਵਰਤਨ ਕੀਨੋ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰਾ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰਭੁ
 ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ ॥ ੪ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਭ ਚਾਰ
 ਖਾਣ ਕੀ ਧਰਨ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਏਹ ਸਮਝ ਤੂੰ ਮਨਿ ਰਖੁ ਹਰਿਕੀ
 ਸਰਨ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਰਾਜੇ ਮੈਹਤੇ ੨ ਜੱਗ ਮਹਿ ਕੀਏ ॥ ਕਰੈ
 ਪਸਾਰਾ ਅਹੰਕ੍ਰਿਤ ਲੀਏ ॥ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਸਭਿ ਕਰਮੁ ਠਹਿਰਾਏ ॥
 ਭੋਗੇ ਅਧ ਉਰਧ ਸਭ ਜਾਏ ॥ ਇਸ ਜੱਗ ਮੇਂ ਕੀਓ ਸਗਲ ਪਸਾਰਾ ॥
 ਦੁਸਟ ਸਾਧ ਕੀਨੇ ਅਵਤਾਰਾ ॥ ਸਾਧੂ ਪਾਪੀ ਸਗਲ ਬਨਾਏ ॥ ਤੇ
 ਸਭ ਜਗਕੇ ਭੀਤ੍ਰ ਆਏ ॥ ਉਤਮ ਸਾਧੂ ਕਰਮੁ ਕਮਾਏ ॥ ਅਧਮੀ
 ਨੀਚ ਕਰਮ ਕਉ ਧਾਏ ॥ ਸਭਕਾ ਸੁਵਾਮੀ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰੁ ॥ ਹਰਿ
 ਸਿਮਰਨ ਕਰਿ ਉਤਰੇ ਪਾਰੁ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਬ ਸਰਨੀ ਆਵੈ ॥ ਕਹੇ

ਪ ੩੫ ੬ ਸਤ ੭ । ੭ ਮਾਤਲੋਕ । ੮ ਗਿਰ । ੯ ਸ੍ਰਗੁਣ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਹਿਤ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਜੀ ।

*ਰਵਿ ਸੂਰਜ । †ਸਸਿ ਚੰਦ੍ਰਮਾਹ । ੧੦ ਅਸ਼੍ਰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਚਰਯ ੧ । ਗ੍ਰਹੱਸਥ ੨ ਬਾਂਨਪ੍ਰਸਤ
੩ ਸੰਨਯਾਸ ੪ । ੨ ਮੈਹਤੇ ਛੋਟੇ ।

ਹੰਦਾਲੁ ਪਰਮ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ॥੫॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਿਰਜਿਓ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ
 ਜਿਹ ਐਸੇ ਸਮਰਥ ਸੋਇ ॥ ਤਾਂਕੀ ਸਰਨੀ ਜਾਈਏ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ
 ਸਚਿ ਸੋਇ ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥ ਤੀਰਥ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਉਪਾਏ ॥ ਵਰਤਣ
 ਸੁਚ ੧ ਸੰਜਮ ਦਰੜਾਏ ॥ ਚਾਰ ੨ ਵੇਦ ਵਰਤਣ ਸੰਸਾਰੇ ॥ ਚਾਨਣ
 ਕੀਨੋਂ ਸਗਲ ਪਸਾਰੇ ॥ ਤੀਨ ਕਾਂਡ ਯੇਹ ਵੇਦ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਰਮ
 ਉਪਸ਼ਨ ਗਿਯਾਨ ਬਤਾਵੈ ॥ ਸਰਬ ਤਿਆਗ ਏਕ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਵੈ ॥
 ਉਤਮ ਮਤ ਵੇਦ ਯਿਉਗਾਵੈ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਏਹ ਉਤਮ ਗਿਆਨ ॥
 ਸਭਤੇ ਉਤਮ ਨਾਮੁ ਪਛਾਨ ॥ ਨਾਮ ਤੁਲ ਕਛੁ ਅਵਰ ਨਾਂ ਹੋਇ ॥
 ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ ਭਾਖੇ ਸੋਇ ॥੬॥ ਸਲੋਕ ॥ ਭੋਗ ਮੋਖ ਹਰਿਨਾਮੁ
 ਤੇ ਸਭ ਕਛੁ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਏ ਤਿਸ
 ਜੇਵਡ ਅਵਰ ਨ ਕੋਇ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿਕੇ ਗੁਣ
 ਗਾਵੈ ॥ ਭੈ ਸਾਗਰ ਸੋ ਨਰ ਤਰ ਜਾਵੇ ॥ ਜੋ ਹਰਿ ਭਗਤਿ
 ਰਹਿਤ ਨਰ ਹੋਈ ॥ ਭੈ ਸਾਗਰ ਕੋ ਜਾਵੇ
 ਸੋਈ ਜਿਨ ਜਨ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਬਿਸਾਰੀ ॥ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਾਂਝ ਭਈ
 ਮਹਤਾਰੀ ੩ ॥ ਜੋ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਤੇ ਬੇ ਮੁਖਿ ਹੋਈ ॥ ਜਮ ਦੂਤਨ ਵਸ
 ਆਵਤ ਸੋਈ ॥ ਪਰਤਮਾਰ ਬਹੁ ਵਾਟ ਦੁਹੇਲੀ ੪ ॥ ਆਗੇ ਧਰਮ
 ਰਾਇ ਨਾ ਹੋਵਤ ਬੇਲੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਮਾਵੈ ॥ ਕਹੇ
 ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਪਾਵੈ ॥ ੭ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਜਿਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ
 ਕਰੀ ਤੇ ਹਰਿ ਭਗਤ ਕੁਮਾਹਿ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਕਹੇ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸਮ ਚਾਰੋਂ
 ਜੁਗ ਮੈਂ ਨਾਹਿ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਤ ਜੁਗ ਮੈਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਯੋ ਹੈ ॥
 ਬਲਰਾਜਾ ਹਰਿ ਸਰਨ ਗਇਯੋ ਹੈ ॥ ਧ੍ਰੁ ਨਾਰਦ ਹਰਿਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥
 ਅਮ੍ਰੀਕ ਹਰੀਚੰਦ ਸਰਨਾਈ ॥ ਬਿਦਰ ਸੁਦਾਮਾਂ ਸਭਿ ਜੋਗ ਜਾਨੈ ॥
 ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਬਹੁ ਬਖਾਨੈ ॥ ਨਾਮਾ ਜੈਦੇਵ ਕਬੀਰ ਸੁਭ ਆਸਾ ॥

੧ ਸੰਜਮ ਇੰਦਰੀਓਂ ਕਾ ਦਮਨ ਕਰਨਾ । ੨ ਰਿਗ, ਜੁਜਰ, ਸ਼ਾਮ, ਅਥਬਣ ।

੩ ਮਹਤਾਰੀ ਮਾਤਾ । ੪ ਦੁਹੇਲੀ ਕਠਨ ।

ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤਿ ਅਰ ਨਾਨਕ ਦਾਸਾ ॥ ਸੈਨ ਭਗਤਿ ਅਰ ਸਧਨਾ
 ਤਾਰੇ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਸਭ ਉਤਰੇ ਪਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੇ-
 ਮੇਰੇਮੀਤਾ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹੋਇ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤਾ ॥ ੮ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ੧ ਪਤਤਿ ਉਧਾਰਨ ੨ ਬ੍ਰਿਦ ਹਰਿ ਸਭ ਕਾ ਕਰੇ ਉਧਾਰ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ
 ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਐ ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਅਜਾਮਲ
 ਗਨਕਾ ਜਹਿ ਤਾਰੀ ॥ ਬੰਧਕ ਤਾਰਿਓ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ੩ ਗਰਾਹਿ
 ਗ੍ਰਸਿਓ ਖਗਜੇਂਦਰ ਉਬਾਰਿਓ ॥ ਪਦਰੋਪਤ ਸੁਤਾ ਕਾ ਦੂਖ
 ਉਤਾਰਿਓ ॥ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਬ੍ਰਿਦ ਅਪਨੇ ਕੀ ॥ ਜੁਗੋ ਜੁਗੰਤੁ ਹਰਿ
 ਭਗਤਨ ਕੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਰਿਕੀ ਸਰਨਹਿ ਆਵੇ ॥ ਸਰਨੀ ਆਇ ਪ੍ਰਮ
 ਸੁਖ ਪਾਵੇ ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇ ਹਰਿ ਭਗਤ ਕੁਮਾਵੇ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਮਹਿ
 ਇਹ ਮਨੁ ਲਾਵੈ ॥ ਜਿਸਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਭੇਦ ਬਤਾਵੈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁ
 ਭਗਤਿ ਕੁਮਾਵੈ ॥ ੯ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਨੀ ਜਾਇਕੈ ਪੂਛੇ
 ਉਤਮ ਗਿਯਾਨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾ ਨ ਪਾਵਈ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ
 ਵਿਗਯਾਨ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਗੁਰਸਰਨਾਈ ਗਵਨ ਈਮਿਟਾਇਆ ॥
 ਗੁਰ ਸਰਨਾਇ ਪ੍ਰਮੁ ਪਦ ਪਾਇਆ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾ ਨ ਉਤਰੇ ਪਾਰ
 ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਮੋਖ ਦੁਆਰ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ ਬਿਨਾ ਹੈ ਆਵਨ ਜਾਨ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਨ ਉਪਜੈ ਗਿਯਾਨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਆਤਮ
 ਗਿਯਾਨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਮਰਮ ਪਛਾਨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨੀ
 ਜਬ ਆਵੈ ॥ ਟੂਟੈ ਬੰਧ ਪ੍ਰਮ ਗਤ ਪਾਵੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਨ ਰਹੇ ਦਿਨ
 ਰਾਤ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਮਿਟ ਜਾਇ ਭ੍ਰਾਤ ॥ ੧੦ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਾਧ
 ਸੰਗ ਸਮ ਨਾਂਹਿ ਕੋ ਜਗ ਮਹਿ ਉਤਮ ਗਿਯਾਨ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਯੇਹ
 ਭਾਖਈ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਪਰਵਾਨ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਸਭ ਦੂਖ
 ਬਿਨਾਸੈ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਤਿਸ਼ਨਾ ਸਭ ਨਾਸੈ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਸਭਿ ਪਾਪਿ

੧ ਪਤਤਿ ਨੀਚ । ੨ ਬ੍ਰਿਦ ਸੁਭਾਵ । ੩ ਗਰਾਹਿ ਤੰਦੂਆ । ੪ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ਹਾਥੀ ਪ ਦਰੋਪਤ
 ਪਾਡਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਾ ਸੀ, ੬ ਗਵਨ ਫਿਰਨਾ

ਬਿਨਾਸੈ ॥ ਲੋਭ ਮੋਹ ਸਭ ਹੀ ਉਠ ਨਾਸੈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਂ ਆਵੇ ਕਦਹੀ
 ਨੇਰੇ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਉਠ ਜਾਂਹਿ ਪਰੇਰੈ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਤਿਸੁਨਾ ਏਹ ਜਗਤਿ
 ਪਸਾਰਾ ॥ ਸਾਧ ਬਤਾਵੇ ਤਿਸੁ ਤੱਤੁਕਾਰਾ ॥ ੯੯੯ ਛਾਇਆ ਜਿਓ
 ਜਗਤਿ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ੧ ਬਾਰੂ ੩ ਭੀਤ ਜਗਤਿ ਦਰਸਾਵੈ ॥ ਸਾਧੂ ਐਸੇ
 ਬਚਨ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖਿ ਪਾਵੈ ॥ ੧੧ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਯੇਹ ਜਗ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖੀਐ ਥਿਰ ਨਹੀਂ ਦੀਸੈ ਕੋਇ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ
 ਯੇਹ ਭਾਖਈ ਅਸਥਿਰ ਰਹੈ ਨਾਂ ਕੋਇ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਰਾਜਾ
 ਰੱਯਤਿ ਰਹੈ ਨ ਕੋਈ ॥ ਜੋ ਉਪਜਿਆ ਸਭ ਬਿਨਸੈ ਪ ਲੋਈ ॥ ਹਟ
 ਪਟਣ ਬਜਾਰ ਨਾਂ ਰਹਿਸੀ ॥ ਬਾਗ ਬਾਰਾਇਤ ਸਭ ਉਠ ਵਹਿਸੀ ॥
 ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ ਬਿਨਸ ਬਿਨਾਸੈ ॥ ਸਸੀ ਅਰ ਭਾਨ ਨਾਂ ਕੋਈ ਭਾਸੈ ॥
 ੧ ਗਿਰ ੨ ਸਰਤਾ ਸਭ ਕੋ ਨ ਰਹਾਸੀ ॥ ਰਾਜੇ * ਮੈਹਤੇ ਸਭ ਉਠ
 ਜਾਸੀ ॥ ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ ਰਹੈ ਨਾਂ ਕੋਈ ॥ ਸਿਧ ਸਾਧ ਸਭਿ ਚਲ ਹੈ
 ਲੋਈ ॥ ਤਪੀ ਸੰਨਯਾਸੀ ਸਭ ਚਲ ਜਾਵੈ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਕਹੈ ਸਭ ਕਾਲ
 ਖਪਾਵੈ ॥ ੧੨ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਕਰਿ ਜੀਤੀਐ ਕਾਲ ਬਲੀ
 ਸਿਰ ਮੋਰ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਭਗਤਿ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀਂ
 ਹੋਰ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਬਾਸਨਾਂ ਸਗਲ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ਨਿਰੰਜਨ
 ਨਾਥ ਆਸਨ ਕੋ ਧਾਰੇ ॥ ਪਦਮ ਆਸਨ ਸਿਧ ਆਸਨ ਕਰੇ ॥ ਪਾਨ
 ਅਪਾਨ ਪਉਨ ਸੰਚਰੈ ੪ ॥ ਅਹਾਰ ਨਾਂ ਕਰੈ ਬਹੁਤ ਅਘਾਈ ॥
 ਖੰਡਤ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਸਾਧੇ ਭਾਈ ॥ ਨੀਦ ਨ ਸੇਵੇ ਬਿੰਦ ਝਰਨਤੇ ॥ ਜੱਤ ਗਹਿ
 ਰਾਖੇ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਤੇ ॥ ਇੜਾ † ਪਿੰਗਲਾ ਸੁਖਮਨਾ ਜਾਨੈ ॥ ਇਨਕੇ
 ਗੁਰ ਤੈ ਭੇਦ ਬਖਾਨੈ ॥ ਪਿੰਗਲਾ ਛੋਡ ਈਇੜਾ ਕੋ ਸੇਵੇ ॥ ਸੁਖ ਮਨ
 ਮੈਂ ਹੰਦਾਲੁ ਸਮੋਵੇ ॥ ੧੩ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਅਚਰਜ ਸਾਖੀ ਜੋਗ ਕੀ
 ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਤ ਬਤਾਇ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਯੇਹ ਕਠਨ ਗਤ ਬਿਨੁ

੯ ਦ੍ਰੁਮ ਬਿਛੁੜ, ੧ ਬਾਰੂ ਰੇਤ, ੩ ਭੀਤ ਕੰਧ, ੫ ਲੋਈ ਜਗਤ,
 ੧ ਗਿਰ ਪਗੜ, ੨ ਸਰਤਾ ਨਦੀ, * ਮੈਹਤੇ ਛੋਟਾ, ੪ ਸੰਚਰੇ ਰੋਕੇ, † ਪਿੰਗਲਾ ਖਬੀ,
 ੬ ਇੜਾ ਸੱਜੇ ਨੂੰ,

ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਗਗਨ ਗੁਫਾ ਮਹਿ ਰਾਖੈ
 ਬੰਭ ॥ ਲਹਿ ਤ੍ਰੈਣੀ ਉਲਟੀ ਸੰਧ ॥ ਤ੍ਰਿਕਟੀ ਮਧ ਕਰੈ ਅਸਥਾਨ ॥
 ਝਿਲ ਮਿਲ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟੇ ਤਹਿ ਆਨ ॥ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨ ਬਾਜੈ ਦਿਨ
 ਰੈਨ ॥ ੭ ਨਿਰਖ ਅਚਰਜ ਕਹੈ ਨਹੀਂ ਬੰਨ ॥ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਹੰਸਾ ਜਾਪ ॥
 ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਹੋਵਤ ਹੈ ਆਪ ॥ ਜੋਗ ਜੁਗਟਿ ਭੇਟੇ ਕਰਤਾਰ ॥
 ਅਚਰਜ ਰੂਪ ੮ ਨਿਰਖੇ ੧ ਤੱਤ ਸਾਰ ॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਕੀ ਬਾਤ
 ਬਤਾਈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਸੰਮਝ ਲੈ ਭਾਈ ॥ ੧੪ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਨਾਮੁ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਉਪਜਈ ਜੋਗ ਬੈਰਾਗ ਸੰਨ
 ਆਸ ॥ ਸਭ ਤੇ ਉਤਮ ਨਾਮ ਹੈ ਨਾਮੁ ਜਪੋ ਗੁਣਤਾਸ ॥ ੧ ॥
 ਪਉੜੀ ॥ ਨਾਮੁ ਤੁਲ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਕੋਇ ॥ ਸਭ ਤੇ ਨਾਮੁ ਸਿਰੋ
 ਮਣ ਸੋਇ ॥ ਨਾਮੁ ਤੁਲ ਨਹੀਂ ਤੀਰਥ ਨੈਂਮੁ ॥ ਬ੍ਰਤ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ
 ਸਮਤੇਮੁ ॥ ਨਾਮੁ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੋਉ ਕਾਮੁ ॥ ਸਭਤੇ ਉਪਰ ਹਰਿ
 ਕੋ ਨਾਮੁ ॥ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰਿਓ ॥ ਰਾਮੁ ਨਾਮ ਧ੍ਰੁ ਕੋ
 ਨਿਸਤਾਰਿਓ ॥ † ਗਜ ੨ ਗ੍ਰਾਹ ਤੇ ਨਾਮੁ ਉਬਾਰਿਓ ॥ ਆਜੈਮਲ
 ਗਨਕਾ ਨਾਮੁ ਉਧਾਰਿਓ ॥ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਨਿਸਤਾਰ ॥
 ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬੀਚਾਰ ॥ ੧੫ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਧਨ ਧਰਨੀ
 * ਸੰਪਤ ਸਕਲ ਬਿਨਸੈ ਸਕਲ ਅਕਾਰ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਬਿਰ ਨਾਮੁ
 ਹੈ ਔਰ ਸਗਲ ‡ ਅਸਾਰ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਕਹੋ ਤ੍ਰਿਬਿਭੂਤ ਰਾਵਨ
 ਕੀ ਜੋਈ ॥ ਰੈਹਿਨ ਨਾਂ ਪਾਈ ਇਕ ਛਿਨਕੋਈ ॥ ਖਟ ਵਾਂਗੁ ਖਦਲੀਪ
 ਪਕਰਨ ਸੇ ਭਾਈ ॥ ੬ ਦੁਰਜੋਧਨ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ॥ ਛਪਨ ਕੋਟ
 ਯਾਦਵ ਜੋ ਭਏ ॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਮਹਿ ਸਭਿ ਬਿਨਸਏ ॥ ਇਸ ਮਾਯਾ ਕਾ
 ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ॥ ਰਹੇ ਨਹੀਂ ਬਿਰ ਜਗਤ ਨਿਵਾਸਾ ॥ ਸਗਲ
 ਪਦਾਰਥ ਬਿਨਸਨ ਹਾਰੈ ॥ ਜਪ ਲੀਜੈ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮ ਪਿਆਰੈ ॥ ਜੋ ਜੋਸਰ ਨਿਪਰੇ

੭ ਨਿਰਖ ਦੇਖਨਾ, ੮, ਨਿਰਖੇ ਦੇਖਨਾ ੧ ਤੱਤਸਾਰ ਰੀਦੀ ਵਸਤੂ, ੨ ਗ੍ਰਾਹ ਤੰਦੂਆ,
 † ਗਜ ਹਾਥੀ, * ਸੰਪਤ ਜਿਤਨੀ ਮਾਯਾ, ‡ ਅਸਾਰ ਝੂਠ, ‡ ਬਿਭੂਤ ਰਾਜ,
 ਖ ਖਦਲੀਪ ਰਾਜਾ, ਪ ਕਰਨ ਰਾਜਾ, ੬ ਦੁਰਜੋਧਨ ਰਾਜਾ,

ਹਰਿਦੁਆਰੇ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਤਿੰਨ ਕਾਜ ਸੁਵਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਗਿਯਾਨ ਸਰੂਪੀ ਆਤਮਾਂ ਸਦਾ ਅਨੰਦੀ ਜਾਨ ॥ ਸਚੁਦਾ ਨੰਦ
 ਸੁ ਬ੍ਰਹਮੁ ਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਭਕਾ
 ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਨ ॥ ਸਭਿ ਮਹਿ ਰਵ ਰੇਹਾ ਭਗਵਾਨ ॥
 ਜਿਉਂ ੧ ਸਾਗਰ ਮੈਂ ਬੁਦ ਬੁਦ ਭਏ ॥ ਤੈਸੇ ਜਗ ਆਤਮ ਮਹਿ
 ਛਏ ॥ ਜੈਸੇ ਖੰਡ ਮੈਂ ੨ ਸੂਰਤਿ ਪੇਖ ॥ ਤਿਉ ਆਤਮ ਮਹਿ ਜਗ
 ਕੇ ਦੇਖ ॥ ਜਿਉਂ ਸੁਵਰਨ ਮਹਿ ਭੂਖਣ ਸਾਰੇ ॥ ਸੁਵਰਨ ਰੂਪ ਹੀ ਲੇਹੁ
 ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੩ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਕੀ ਜਿਉ ਸੈਨਾਂ ਬਨੀ ॥ ਸਭ ਹਨ ਸੂਤ
 ੪ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਗਨੀ ॥ ਤੰਤੂ ਮਹਿ ਜਿਉ ਕਪੜਾ ਹੋਈ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਬ੍ਰਮੁ
 ਮਹਿ ਯਹਿ ਜਗ ਸੋਈ ॥ ੧੭ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਬ੍ਰਹਮੁ ਰਵ ਰਿਹਾ ਜਗਤਿ
 ਮਹਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਤੇ ਪਇਤੁ ਨਾਂ ਕੋਇ ॥ ਫੂਲ ਮਧ ਜਿਉ ਟੰਗੰਧ ਹੈ
 ਤਿਓ ਆਤਮ ਜਗ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਜੈਸੇ ਅਗਨਿ ਮਹਿ
 ੭ ਉਸਨਤਾ ਜਾਨ ॥ ਬ੍ਰਹਮੁ ਮਾਂਹਿ ਤਿਓ ਜਗਤ ਪਛਾਨ ॥
 ਤਿਲਾਂਮਾਂਹਿ ਤੇਲ ਹੈ ਜੈਸੇ ॥ ਆਤਮ ਮਹਿ ਜਗ ਭਾਸਤ ਐਸੇ ॥ ਏਕੋ
 ਕਰਤਾ ਏਕੋ ਰਾਮੁ ॥ ਏਕੋ ਹੈ ਈਸ਼ਰ ੮ ਨਿਹ ਕਾਂਮੁ ॥ ਜਗ
 ਆਤਮ ਮਹਿ ਭੇਦ ਸੋ ਕੋਇ ॥ ਦੁਧ ਘੀਉ ਜਿਉਂ
 ਏਕੋ ਸੋਇ ॥ ੯ ਮੁਕਰ ਮਾਂਹਿ ਪ੍ਰਿਤ ਬਿੰਬ ੧੦ ਪਛਾਨ ॥ ਤਿਉ ਆਤਮੁ
 ਮਹਿ ਜਗਕੋ ਜਾਨ ॥ ਆਤਮ ਰਮਿਆ ਸਭ ਜਗ ਜਾਨ ॥ ਕਹੈ
 ਹੰਦਾਲੁ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਨ ॥ ੧੮ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਖਕੋ
 ਰੂਪ ਹੈ ਬੰਧਨ ਏਹ ਸੰਸਾਰ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਤੱਜ ਸੁਖ ਸੋ ਰਹੋ ਆਤਮੁ
 ਰੂਪ ੧੧ ਨਿਹਾਰ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਲੋਭ ਸਭਿ ਕਰੀ ਖੁਆਰੀ ॥
 ਆਤਮ ਆਗੇ ੧੨ ਪਟਲ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਰਿ ਨਿਸ ਦਿਨ ਏਹ

੧ ਸਾਗਰ ਸਮੁੰਦਰ ੨ ਸੂਰਤਿ ਖਡਾਉਨਾ,

੩ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਮਿਟੀ ਕੀ ਸੂਰਤ, ੪ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਮਿਟੀ ਕੀ ਸੂਰਤ, ੫ ਇਤੁ ਅਲੋਹਦਾ, ੬ ਗੰਧ
 ਸੁਗੰਧੀ, ੭ ਉਸਨਤਾ ਗ੍ਰਾਮੀ, ੮ ਨਿਹਕਾਂਮੁ ਜਿਸਕੋ ਕੋਈ ਇਛਾ ਨਹੀਂ, ੯ ਮੁਕਰ ਸੀਸਾ, ੧੦
 ਪ੍ਰਿਤਬਿੰਬ ਅਕਸ਼, ੧੧ ਨਿਹਾਰ ਦੇਖਨਾ, ੧੨ ਪਟਲ ਪੜਦਾ ਪੈ ਗਿਆ,

ਜਲੇ ॥ ਕਬੀ ਨਾਂ ਤਿਸ਼ਨਾਂ ਮਨੁ ਤੇ ਟਲੇ ॥ ਤਿਸ਼ਨਾਂ ਏਹ ਜਗ ਬੰਧਨ
 ਜਾਨ ॥ ਤਿਸ਼ਨਾ ਛੂਟੇ ਮੁਕਤਿ ਪਛਾਨ ॥ ਤਿਸ਼ਨਾਂ ਛਾਡ ਮਹਾਂ ਸੁਖ
 ਪਾਵੇ ॥ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸ ਸੁਖ *ਸਹਿਜ ਸੁਮਾਵੇ ॥ ਤਿਸ਼ਨਾ ਛੋਡ ਪ੍ਰਮ ਸੁਖ
 ਪਾਇਆ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਨੇ ਤੁਮੇਂ ਸੁਨਾਇਆ ॥ ੧੯ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਂ ਕੀਜੈ ਸੰਤ ਜਨ ਕ੍ਰੋਧ ਮੂਲ ਤਨ ਖਾਪੁ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਕੀਏ ਤੇ
 ਖਪੁ ਗਏ ਖੂਹਣ ਅਠ ਦਸ ਆਪੁ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਕ੍ਰੋਧ
 ਬੁਰਾ ਜਗ ਕੋ ਹੈ ਖਾਪ ॥ ਖਪ ਗਏ ਰਾਵਨ ਸੇ ਅਤ ਪਾਪੁ ॥
 ਦਰਜੋਧਨ ਸੇ ਕਈ ਖਪਾਏ ॥ ਕੈਰੋਂ ਪਾਂਡੋ ਕਰੋਧ ਉਪਾਏ ॥
 ਕ੍ਰੋਧ ਹੀ ਮੋਖ ਮਾਰਗ ਕੋ ਘਾਤੀ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਹੀ ਮਾਰ ਮਿਲਾਵੈ
 ਠਨਾਤੀ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਹੀ ਕਰ ਯਾਦਵ ਸਭ ਘਾਏ ॥ ਛਪਨ ਕੋਟ ਕ੍ਰੋਧ
 ਖਪਾਏ ॥ ਸਭਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਬੁਰਾ ਸੁਨ ਮੀਤ ॥ ਤਜੋ ਕ੍ਰੋਧ ਭਜ ਨਿਰਮਲ
 ਚੀਤ ॥ ਮਿਟੇ ਕ੍ਰੋਧ ਸ਼ਾਂਤ ਜਬ ਆਈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ ਭਏ
 ਸਹਾਈ ॥ ੨੦ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਬਡੋ ੧ਰਿਪ ਜਾਨੀਏ ਸੁਨਹੋ
 ਸੰਤੁ ਸੁ ਜਾਨ ॥ ਤਿਸਨੋ ਜੀਤੋ ਸਾਧ ਮਿਲ ਔਰ ਨਾਂ ਸਾਧਨ ਮਾਨ
 ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥ ਜਬ ਅਹੰਕਾਰ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਆਵੇ ॥ ਜਪੁ ਤਪੁ
 ਨੇਮੁ ਸਭੇ ਹੀ ਜਾਵੇ ॥ ਜੇਤਾ ਸਭ ਕਰੀਏ ਸੁਭ ਚਾਰ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਸਭੀ
 ਕੋ ਦੇਤ ਬਿਡਾਰ ॥ ਰਾਵਨ ਸੇ ਅਹੰਕਾਰ ਪਛਾਰੇ ॥ ਦਰਜੋਧਨ ਸੇ ਕੀਏ
 ਖੁਆਰੇ ॥ ਹਰਨਾਕਸ਼ ੨ਸਸਿਪਾਲ ਖਪਾਏ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਸਭ ਨਾਸ਼
 ਕਰਾਏ ॥ ਮਹਾਂ ਦੁਸਟ ਅਹੰਕਾਰ ਪਛਾਨ ॥ ਤਾਂਕੀ ਸੰਗਤਿ ਤਜ ਸੁਖ
 ਮਾਨ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਅਹੰਕਾਰ ਨਾਂ ਕੀਜੈ ॥ ਤਜ ਅਹੰਕਾਰ ਰਾਂਮੁ
 ਰਸ ਪੀਜੈ ॥ ੨੧ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸੰਤ ਜਨੋਂ ਨਿੰਦਾ ਤਜੋ ਨਿੰਦ ਕਰੋ ਨਾ
 ਕੋਇ ॥ ਪਰਕਾ ਭਾਰ ਕਿਓ ਲੀਜੀਏ ਹੰਦਾਲੁ ਕਹੈ ਸਚੁ ਸੋਇ ॥੧॥
 ਪਉੜੀ ॥ ਨਿੰਦਾ ਸਭ ਤੇ ਬੁਰੀ ਪਛਾਨੋ ॥ ਨਿੰਦ ਹਾਲ ਬੁਰਾ ਤੁਮ

*ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ, ਠਨਾਤੀ ਮਿਟੀ, ੧ ਰਿਪ ਵੈਰੀ,
 ੨ ਸਸਿਪਾਲ ਰਾਜਾ ਸੀ,

ਜਾਨੋ ॥ ਨਿੰਦਾ ਕਿਸਹੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀਏ ॥ ਪ੍ਰਕੀ ਪੋਟ ਆਪ ਸਿਰ
ਧਰੀਏ ॥ ਨਿੰਦਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਭਾਰ ਉਠਾਵੈ ॥ ਨਿੰਦਕ ਘੋਰ ਨਰਕ
ਮਹਿ ਜਾਵੈ ॥ ਹਾਲ ਬੁਰਾ ਨਿੰਦਕ ਕਾ ਭਾਈ ॥ ਈਹਾਂ ਉਹਾਂ ਨਿੰਦਕ
ਪਤ ਜਾਈ ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਭਾਖੈ ॥ ਜਿਨਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ
ਹੈ ਪਅਭਿਲਾਖੈ ॥ ਨਿੰਦਾ ਤਜ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਕਰੀਜੈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ
ਗੋਬਿੰਦ ਰਸ ਲੀਜੈ ॥੨੨॥ ਸਲੋਕ ॥ ਕਾਲ ਬਲੀ ਹੈ ਸਭਨ ਸਿਰ
ਸਭ ਚੁਣ ਮਾਰੈ ਯਾਰ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਏ ਭੈਜਲ ਉਤਰੇ
ਪਾਰ ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਭਕੋ ਕਾਲ ਖਾਇਗਾ ਭਾਈ ॥ ਰਾਜਾ ਰਯਤ
ਰੈਹਨ ਨ ਪਾਈ ॥ ਰੈਹਨ ਨਾਂ ਪਾਵੈ ਸੁਰ ਨਰ ਦੇਵਾ ॥ ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ
ਅਰ ਬ੍ਰਹਮੇਵਾ ॥ ਸਭਕੇ ਉਪ੍ਰ ਕਾਲ ਬਲੀ ਹੈ ॥ ਤਿਸਤੇ ਬਚੇ
ਨਾ ਕੋਇ ਬਲੀ ਹੈ ॥ ਕਾਲ ਹੀ ਕਰਿ ਸਭ ਉਪਜ ਖੜੇ ਹੈਂ ॥ ਕਾਲ
ਬਲੀ ਨੇ ਸਭੇ ਦਲੇ ਹੈਂ ॥ ਕਾਲ ਹੀ ਸਭਕੋਮਾਰ ਚੁਕਾਵੈ ॥ ਕਾਲ
ਤੇ ਰੈਹਨ ਨਾਂ ਕੋਈ ਪਾਵੈ ॥ ਸਭ ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਕਾਲ ੧ਕਰਾਰਾ ॥
ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਸਿਮਰ ਪਿਆਰਾ ॥੨੩॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸੰਤੋਖ
੨ਸਾਰਖਾ ਧਨ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਲੇਹੁ ਦੇ ਮੀਤੁ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਸੰਤੋਖ ਗਹੁ
ਨਿਰਮਲ ਹੋਵੈ ਚੀਤੁ ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਹਿਜ ਸੰਤੋਖ ਜਾਂਕੇ ਮਨਿ ਆਯਾ ॥
ਜਗ ਮੈਂ ਪ੍ਰਮੁ ਸੁਖ ਤਿਨ ਪਾਯਾ ॥ ਸੰਤੋਖੀ ਨਰ ਜਗ ਮਹਿ ਯਿਓ
ਫਿਰੈ ॥ ਕੋਈ ਕਾਮਨਾਂ ਮਨੁ ਨਹੀਂ ਧਰੈ ॥ ਜੋ ਜਨ ਐਸੇ ਜਗ ਮਹਿ
ਜਾਨ ॥ ਚੰਦ ਸਮਾਨ ਤਿਆਭਾ ਤਿਸ ਮਾਨ ॥ ਸੂਰਗ ਮਾਂਹਿ ਖੰਦਨ
ਬਨ ਕਹੀਐ ॥ ਸੋ ਸੰਤੋਖੀ ਹਿਰਦਾ ਲਹੀਐ ॥ ਨਹੀਂ ਸੰਤੋਖ ਸੁਮਾਨ
ਕੋਈ ਕਾਜਾ ॥ ਸਭਿਕੇ ਸਿਰ ਸੰਤੋਖ ਬਿਰਾਜਾ ॥ ਸੰਤੋਖੀ ਨਰ ਸਦਾ ਸੁਖਾਲਾ ॥
ਪਕੜ ਸੰਤੋਖ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲਾ ॥੨੪॥ ਸਲੋਕ ॥ ਅਭਮਾਨ ਨਾਂ ਕੀਜੇ ਸੰਤ
ਜਨ ਸਭਕਾ ਕਰੈ ਬਿਨਾਸ ॥ ਗਹੋ ਗ੍ਰੀਬੀ ਸਾਧ ਜਨ ਹੋਇ ਦਾਸਨ ਕਾ

ਪਅਭਿਲਾਖਾ ਇਛਾ,

੧ਕਰਾਰਾ ਕ੍ਰੜਾ ਜਬਰ ਦਸਤ, ੨ਸਾਰਖਾ ਸਮਾਨ, ਯਾਂ ਸਮ, ਤਿਆਭਾ ਸੋਭਾ, ਖ
ਨੰਦਨ ਸ਼ਾਨਤੀ,

ਦਾਸ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਕਰੈ ਅਭਿਮਾਨ ਸਭ ਕਾਰਜ ਖੋਵੈ ॥ ਹੋਤੀ
 ਬਾਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੈ ॥ ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ ਰਹੇ ਸੁਖ ਸੇਤੀ ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ
 ਉਤਮ ਮਤੀ ॥ ਅਭਿਮਾਨੀ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕਛੁ ਨਾਂਹਿ ॥ ਕਰੈ ਅਭਿਮਾਨ
 ਸਭੀ ਕਛੁ ਜਾਂਹਿ ॥ ਅਭਿਮਾਨੀ ਜਨ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਭਾਵੈ ॥ ਕਰੈ ਅਭਿਮਾਨ
 ਹਰਿ ਨਿਕਟ ਨਾਂ ਆਵੈ ॥ ਸਭਿ ਤੇ ਬੁਰਾ ਜਗਤ ਅਹੰਕਾਰ ॥ ਅਭਿਮਾਨ
 ਕੀਏ ਬੂਝੇ ਮੰਜ ਧਾਰ ॥ ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ ਸੰਤ ਸੰਗ ਲੇਹੁ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ
 ਹਰਿ ਕਰੇ ਸੰਨੇਹੁ ॥ ੨੫ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਬਿਘਨ ਜਾਹਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਤੇ
 ਸਭਤੇ ਉਤਮ ਨਾਮੁ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਏ ਸਭੁ ਘਟਿ
 ਭੀਤੁ ਰਾਮੁ ॥ ੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਰਾਮੁ ਜਪਤ ਧ੍ਰੁ ਨੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥
 ਨਾਂਮੁ ਹੀ ਸਭਿ ਕਾ ਭੈਇਓ ਸਹਾਈ ॥ ਵੇਦਾ ਮਹਿ ਉਤਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥
 ਸਭਿ ਸਉਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਤੇ ਕਾਮੁ ॥ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਸਭ ਨਾਮੁ ਉਚਾਰੈ ॥
 ਨਾਂਮੁ ਉਚਾਰ ਆਪੁ ਕੋ ਤਾਰੈ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਉਚ ॥
 ਨਾਮੁ ਸਿਮਰ ਉਧਰੇ ਬਹੁ ੧ ਮੂਚ ॥ ਤਪੈ ਤਪੀਸ਼ਰ ਨਾਮੁ ਉਚਾਰੇ ॥
 ਨਾਮੁ ਲੀਏ ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਸਾਰੇ ॥ ਸਿਮਰੇ ਨਾਮੁ ਸੰਤ ਸੁਨ ਮੀਤਾ ॥ ਕਹੈ
 ਹੰਦਾਲੁ ਭਜ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤਾ ॥ ਇਤਿ ॥ ਧਿਆਇ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧ
 ਉਪਦੇਸ ਸੰਪੂਰਨ ॥

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤ ਜਗਤ ਕੀ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ
 ਪ੍ਰੀਤ ॥ ਜੋ ਉਪਜੇ ਸੋ ਬਿਨਸ ਜਾਤ ਹੈ ਯੇਹ ਮਾਨੋ ਸਾਚੀ
 ਰੀਤ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਿਆ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਜਾਨੋ ਕਿਆ
 ਗ੍ਰਹਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰ ॥ ਜੈਸੇ ਚੂੜੀ ਕਾਚਕੀ ਠਹਿਕ ਲਗੈ ਟੁਕ ਚਾਰ ॥ ੨ ॥

੧ ਮੂਚ ਨੀਚ,

ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਪਦੇਸ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸੁਣਾ
 ਤਬ ਭਾਈ ਜੈਨਾ, ਭਾਈ ਰਾਵਲ, ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਣੀ ਆਦਿਕ ਸਭ
 ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਵੈਰਾਗ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ ਭਯਾ, ਤਬ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਕੇ ਚਾਚੇ, ਤਾਏ, ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਭਰਾਤਾ, ਕੁਲ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰ ਦੀਖਸ਼ਾ
 ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ੨ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਏ ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਾਣੀ ਜੋ ਥਾ ਏਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਬੜਾ
 ਭਾਈ ਥਾ ਇਨਕੀ ਬੰਸ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਵਸਦੀ ਹੈ,

ਕਿਆ ਸਾਜਨ ਕਿਆ ਮਿਤ੍ਰ ਜਨ ਕਿਆ ਦੋਸਤ ਕਿਆ ਯਾਰ ॥ ਜਿਓ
 ਕਾਚੀ ਗਾਗਰ ਨੀਰ ਭਰੀ ਫੂਟਤ ਲਗਤਿ ਨ ਬਾਰ ॥ ੩ ॥ ਅੰਤ ਕੀ
 ਬਾਰ ਸੰਗ ਕੋਊ ਨਾਂਹੀ ਸਭਿ ਕਾਢੋ ਕਾਢ ਪੁਕਾਰ ॥ ਜਬ ਜੇਵੜੀ ਜਮ
 ਕੀ ਗੰਲ ਮੈਂ ਮੇਲੀ ਤਬ ਕੋਊ ਨਾਂ ਛੁਡਾਵਣ ਹਾਰ ॥ ੪ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨ
 ਕਿਤੂ ਨਾ ਛੂਟੀਏ ਮੀਤ ਕਰੋ ਕਰਤਾਰ ॥ ਹਰਿ ਭਜਰੇ ਮਨੁ ਬਾਵਰੇ ਕਹੈ
 ਹੰਦਾਲੁ ਪੁਕਾਰ ॥ ੫ ॥ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ
 ਅਮੋਲਕ ਪਾਇਆ ਬਿਨ ਹਰਿ ਕਿਤੂ ਨਾਂ ਕਾਜਰੇ ॥ ਕਿਛ ਬੀਤ ਗਈ
 ਕਿਛ ਬੀਤ ਜਾਇਗੀ ਅਉਧ ਤੁਮਾਰੀ ਆਜਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤੈ
 ਜਮ ਕੇ ਮਗ ਕੀ ਬਾਤ ਉਠਾਈ ਕਰ ਕਲਜੁਗ ਕੇ ਰਾਜਰੇ ॥ ਅਦਲ
 ਨਾ ਕੀਨੋਂ ਕਹਿਰ ਬਬੇਰਾ ਲੂਟ ਖਾਹਿ ਮੁਲ ਖਾਜਰੇ ॥ ੧ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ
 ਤੈਂ ਤਿਆਗ ਨਾ ਸਾਕਿਆ ਝੂਠੇ ਬੜੇ ਨਿਲਾਜਰੇ ॥ ਏਕ ਪਲਕ ਤੁਝ
 ਰਹਿਣ ਨਾਂ ਦੇਵੈ ਜਬ ਆਇ ਪਰੇ ਜੱਮ ਬਾਜਰੇ ॥ ੨ ॥ ਜਬਜੱਮੁ ਕਾ
 ਬਾਜੁ ਛੁਟੇ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤਬ ਕਹਾਂ ਜਾਂਹਿਗਾ ਭਾਜਰੇ ॥ ਰੇ ਤੀਤ੍ਰ ਤੱਬ ਲੁਕੇ
 ਕਿਥਾਂਉ ਸਮਝ ਦੇਖੁ ਮਨੁ ਮਾਝਰੇ ॥ ੩ ॥ ਅੰਤਰ ਤੇਰੇ ਲੋਹਟ ਪਿਤਲ
 ਕਿਆ ਬਾਹਰ ਪਾਜੇ ਪਾਜਰੇ ॥ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਕਰੋ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦੀ ਘਟਿ
 ਹੀ ਭੀਤਰ ਗਾਜਰੇ ॥ ੪ ॥ ਰਾਮੁ ਰਾਇ ਘਟਿ ਹੀ ਮਹਿ ਪਾਈਐ ਹਰਿ
 ਜਸੁ ਲੀਜੈ ਦਾਜਰੇ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਮ ਏਹੀ ਬਤਾਵੈ ਛੂਟਨ ਕਾ
 ਕਰਿ ਸਾਜਰੇ ॥ ੫ ॥ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ ਬੀਤ
 ਅਉਧ ਗਈ ਜਮ ਚੋਟ ਪਈ ॥ ਛੂਟ ਗਈ ਹੈ ਛੂਟ ਗਈ ਕਾਚੀ
 ਗਾਗਰ ਨੀਰ ਭਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੋਬਨ ਜਾਂਦੇ ੧ ਬਿਲਮੁ ਨ ਲਾਗੇ
 ਜਿਉ ਸੁਪਨਾ ਬੀਤੇ ਰਾਤਰੇ ॥ ਭਲਾ ਚਾਹੋ ਤੋ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ਅਵਧ
 ਤੁਮਾਰੀ ਜਾਤਰੇ ॥ ੧ ॥ ਆਲਸ ਛਾਡੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਜੁ ਬਉਰੇ ਭਗਤ
 ਕਰੋ ਮਨ ਜਾਗੁਰੇ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੋ ਤਾਂ ਹਰਿ ਵਰ ਪਾਵੈ ਹੋਵੈ ਅਟਲ
 ਸੁਹਾਗੁਰੇ ॥ ੨ ॥ ਹਰਿ ਜਸ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤੁ ਗੁਵਾਈ ਪਾਇਆ ਨਿਹਚਲ

ਰਾਜੁਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹੰਦਾਲੁ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋਇ ਸੰਘਾਸਨ ਬੈਠੇ ਆਜੁਰੇ ॥ ੪ ॥
 ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਅਉਧ ਗਈ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਪ੍ਰਾਣੀ
 ਥੋੜੀ ਰਹੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਗਈ ॥ ਸਿਰ ਪਰ ਮਾਰੂ ਬਜੈ ਦੁਮਾਮੇ੨ ਜਮ
 ਜਿੰਦਾਰ ਕੀ ਚੋਟ ਪਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਮੁ ਰਾਜੇ ਆਇ ਨਗਰੀ
 ਘੇਰੀ ਵਿਚ ਮਨੋਂ ਮਵਾਸੀ ਲੂਕ ਪਈ ॥ ਕਰਿ ਸਮਾਨ ਤਬ ਘੇਰਾ
 ਪਾਇਓ ਜਿੰਦ ਵੇਗਮ ਤਬ ਪਕੜ ਲਈ ॥ ੧ ॥ ਓਇ ਬੇਲਾ ਕਿਛੁ
 ਚੀਤ ਨ ਆਵੈ ਬਾਵਰੀ ਅੰਧੀ ਸੋਇ ਰਹੀ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਮ ਏਹੀ
 ਬਤਾਵੋਂ ਛੂਟੇ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ॥ ੩ ॥ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥
 ਮਨੁਕਾ ਘੇਰਾ ਸਤਿ ਖੁਰਗੀਨ ॥ ਸੰਤੋਖ ਲਗਾਮੁ ਜਤਕਾ ਜੀਨ ॥ ੧ ॥
 ਇਨ ਬਿਧ ਰਣਿ ਮਹਿ ਸੀਝੇ ਭਾਈ ॥ ਇਨ ਪੰਚੋਂ ਸੋਂ ਕਰੋ ਲੜਾਈ
 ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤਬਿੰਦ ਬਾਂਧ ਮਾਥੇ ਪਰ ਪਟਾ ॥ ਗੁਰਕਾ ਸ਼ਬਦ
 ਹਾਥ ਲੈ ਕੁਟਾ ॥੨॥ ਤਬ ਗਿਆਨ ਸੂਰਮਾਂ ਚੜ੍ਹੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ॥ ਮਾਰੇ
 ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਹੰਕਾਰ ॥੩॥ ਰੇ ਮਨ ਜਬ ਇਸ ਬਿਧ ਕੋ ਧਾਵੈ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ
 ਤਬਹੀ ਸਚੁ ਪਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਚੰਡਾਲ ਕੀ
 ਠਉਰ ਬੈਸਨਵ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥ ਚੂਹਰੇ ਕੀ ਸੇਪ ਬ੍ਰਹਮਣ ਕੋ ਕੀਜੈ ॥
 ਜਬ ਐਸੀ ਬੁਧ ਕਰੈ ਖਸਵਾਣੀ ॥ ਤਬ ਤੂੰ ਪਾਵੈ ਪਦ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥
 ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਿਆਲ ਸੁਵਾਂਨ ਕੋ ਦੌਰ ਕੈ ਮਾਰੈ ॥ ਮੁਰਗਾ ਪਕਰਿ
 *ਮੰਝਾਰਿ ਸੰਘਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ਬਕਰੀ ਥੀਂ ਬਿਘਆਰ ਕਾਗ ਤੇ ਲਗਰ
 ਤੁਰਾਵੈ ॥ ਹਰਨ ਤੇ ਚੀਤਾ ਬਟੇਰੇ ਤੇ ਬਾਜ ਫੜਾਵੈ ॥ ੩ ॥ ਸਾਗਰ
 ਕੇ ਮਧ ਅਗਨਿ ਜਰਾਵੈ ॥ ਜਲਕਾ ਮੀਨਾ ਬਿਛੁ ਬਸਾਵੈ ॥ ੪ ॥
 ਪੰਚ ਪ ਭੁਯੰਗਾ ਮਾਰੇ ਦਾਦਰ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਤਬ ਪੀਈਐ ਕਾਦਰ
 ॥੫॥ (ਸਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਬਰਨ ਤੇ)

੨ ਦੁਮਾਮੇ ਨਿਗਾਰਾ ੩ ਬਿੰਦ ਜੋਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰੇ, ਖਸਵਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਬੜਾ ਭਾਈ ਸੀ,
 *ਮੰਝਾਰ ਕਹੀਏ ਬਿਲਾ ਪ ਸ੍ਰੁਪ ।

ਦੋਹਰਾ—ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਮੁ ਚੰਡਾਲ ਕਾ ਬੈਸ਼ਨਵ ਧੀਰਜ ਜਾਨ ॥
ਰੇ ਮਨਿ ਕ੍ਰੋਧ ਨਿਵਾਰੀਏ ਧੀਰਜ ਪਕਰ ਸੁਜਾਨ ॥੧॥

ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਚੁਹੜਾ ਸਚੁ ਬ੍ਰਹਿਮਣ ਜਾਨ ॥ ਝੂਠ ਨਿਕਾਰੇ
ਬਦਨ ਥੀਂ ਤਹਾਂ ਦੇਹੁ ਸਚੁ ਕੇ ਥਾਨ ॥ ੨ ॥ ੧ਸਿਆਲ ਨਾਮੁ
ਹੈ ਜੀਵਕਾ ਕੂਕਰ ਲੱਬਕੇ ਨਾਮੁ ॥ ਜਬ ਲੱਬ ਕੇ ਮਨ ਛੋਡੀਐ ਤਬ
ਪਾਈਐ ਬਿਸਾਮੁ ॥੩॥ ਮੰਝਾਰਿ ਨਾਓ ਹੈ ਕਾਲਕਾ ਮੁਰਗਾ ਕਹੇ
ਗਿਆਨ ॥ ਹੋਇ ਗਿਯਾਨੀ ਤੱਜ ਬਾਸਨਾ ਕਾਲੋਂ ਹੋਇ ਬਿਸਾਮੁ
॥੪॥ ਬਕਰੀਸ ਬੁਧ ਬਿਘਆਰ ਭਉ ਲੱਗਰ ਲੋਭ ਮਨਿ ਕਾਉਂ ॥
ਗਿਯਾਨੀ ਹੋਇ ਤਬ ਸੰਮਝ ਲੇ ਕਹਿ ਦੀਨੇ ਮਮ ਨਾਉਂ ॥ ਮਨਿ ਕਾ
ਨਾਮੁ ਮਿਰਗਾ ਹੈ ਚੀਤਾ ਕਹੀਐ ਚੀਤੁ ॥ ਹਰਨ ਚੀਤਾ ਇਉਂ ਮਾਰਤਾ
ਜਬ ਮਨਿ ਵੱਸ ਹੋਵੈ ਮੀਤੁ ॥ ਬਟੇਰਾ *ਬਪੁੰ ਕੇ ਆਖੀਏ ਬਾਜੁ
ਬਿਘਨ ਕਾ ਨਾਉਂ ॥ ਸਗਲੇ ਬਿਘਨ ੨ਸੰਘਾਰ ਕਰਿ ਸੁਖ ਵਸੇ ਕਾਂਇਆਂ
ਗਾਉਂ ॥ ੭ ॥ ਸਾਗਰ ਨਾਂਉ ਸਰੀਰ ਕਾ ਮਧ ਗਿਯਾਨ ਦੀਵਾ ਜਾਰ ॥
ਜਲ ਹੀਅਰਾ ਮਨ ਮੀਂਡ ਕੇ ਤਰਵਰ ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ ॥ ੮ ॥ ਪੰਚ ੩
ਭੁਯੰਗ ਪਾਂਚੋ ਇੰਦਰੀ ਕਾਂਮੁ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭਾਦਿ ॥ ਮਨ ਦਾਦਰ ਇਨ ਭੁੰਚਈਂ
ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥੯॥ ਏਤੇ ਵਸ ਜੋ ਜਨ ਕਰੇ ਸੋ ਜਨ ਮੁਕਤਾ
ਜਾਨ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ਨਾ ਗੱਲੀ ਪਾਈਐ ਵੁਹ ਪਦ ਨਹੀਂ ਅਸਾਨ ॥੧੦॥

੧ਸਿਆਲ ਗਿਦੜ, *ਬਪੁੰ ਦੇਹ, ੨ ਸੰਘਾਰ ਮਾਰਨਾ, ੩ ਭੁਯੰਗ ਸੂਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਕੇ ਕੁਲਦੇ ਲੋਕ ਪੱਕੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਰ ਹੋਕੇ ਸੇਵਕ ਬਨਕੇ ਧੁਰ ਅੰਮ੍ਰਾ ਪੁਰਕੇ ਭਾਰੀ ਹੋਏ
ਤੇ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਸਦਾਏ ।

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ)

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ॥ *ਕਾਫੀ ॥

ਮੈ ਰੈਹਿੰਦੀ ਬੇ ਪ੍ਰਵਾਹੀਆਂ ॥ ਮੇਰੀ ਜਲਦੀ ਅਗਨਿ ਬੁਝਾਈਆ ॥ ਸਹੁ
 ਹੁਕਮੀ ਪਕੜਿ ਮੰਗਾਈਆ ॥ ਪਿਰ ਆਪਨੇ ਕੰਠ ਲਗਾਈਆ ॥ ੧ ॥
 ਹਰਿ ਮੇਲ ਭਇਆ ਰੰਗ ਮਾਣੀਆ ॥ ਮੇਲ ਭਇਆ ਤਾਂ ਸੁਧ ਮਿਤੁ
 ਜਾਣੀਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸੀਤਲ ਚੰਦਨਾ ॥ ਮੇਰਾ
 ਭਇਆ ਸੁਹਾਵਾ ਅੰਕਨਾ ॥ ਗ੍ਰੈਹਿ ਆਇਓ ਕੰਤੁ ਸੁਹਾਵਣਾ ॥ ਮਿਲ
 ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਣਾ ॥ ੨ ॥ ਮੈ ਜਤਨ ਉਪਾਵ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ॥
 ਮੈ ਅਵਗਣ ਹਾਰੀ ਤੁਧੁ ਨੂੰ ਭਾਵੰਦੀ ॥ ਕਰਿ ਮੇਵਾ ਕੰਤੁ ਰਿਝਾਈਆਂ ॥
 ਪਿਰ ਅਪਨੇ ਮਹਿਲ ਏਲਾਈਆਂ ॥ ੩ ॥ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੰਤੁ
 ਮਿਲਾਇਓ ॥ ਲਾਇ ਚਰਨੀ ਪੰਥ ਬਤਾਇਓ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ
 ਆਗੇ ਅਰਜਾਰੀਆ ॥ ਤੈਂ ਮਾਂਨੀ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਆਰੀਆ ॥ ੪ ॥

੧ ਓ ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਣ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤਾਂ
 ਇਕ ਸਯੋਦ ਨੇ ਆਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕ੍ਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਯਾ,
 ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਹਿਆ ਅਜ ਪੀਰ ਮਰਦ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ
 ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਯੋਦ ਬੋਲਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਮੁਬਾਰਕ ਜੁਬਾਨ ਥੋਂ
 ਕਛ ਖੁਦਾਇ ਦੀ ਤਹਿਰੀਫ ਸੁਨਾਈਐ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਖੁਦਾਇ
 ਦੀ ਤਹਿਰੀਫ ਬਹੁਤ ਹੈ ਸਾਡੀ ਜੁਬਾਨ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਥੋੜੀ ਜੇਹੀ
 ਤਹਿਰੀਫ ਸੁਨਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਲੋਕ ਬੋਲਿਆ ॥ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥

*ਚੋਹ ਜੁਗਾਂ ਕੇ ਸਭ ਸੰਤੁ ਭਗਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਬਕੁੰਠਾ ਪੁਰੀ ਥਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਭੇਜੇ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਭਗਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਤਮੋਂ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ
 ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਪਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਸਭ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਤ ਭਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਲੈ ਕੇ ਨਿਜ ਪੁਰੀਆਂ ਕੇ
 ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਆਪ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਗ੍ਰਹਿ ਕਰ
 ਪਕੜ ਰਖੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਗਲੇ ਲਗਾਯਾ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਕਾਫੀ
 ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਮੇਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ।

ਜਿਤ ਦਰ ਲੱਖ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਿਜਦੇ ੧ਕਰੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ॥ ਲਾਖ ਪੈਗੰਬਰ
 ਖੜੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸਾਹਿਬੁ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ॥ ਲਖ ਲਖ ਓਥੇ ਔਲੀਏ
 ਅੰਬੀਏ ਗਿਣਤ ਨਾ ਅੰਤੁ ॥ ਤਿਸ ਸਾਹਿਬੁ ਕੀ ਜਨਾਬ ਮੇਂ ਹੰਦਾਲੁ ਭੀ
 ਸਿਜਦਾ ਕਰੰਤੁ ॥ ਰਾਗ ਤਲੰਗ ਸ਼ਬਦ ॥ ਕਰੀਮ੨ ਤੂੰ ਰਹੀਮ੩ ਤੂੰ
 ਖਸਤਾਰ ਤੂੰ ਖੁਦਾਇ ॥ ਪ ਗਨੀ ਤੂੰ ਏਗਨਆਉ ਤੂੰ ੭ ਗੁਫਾਰ ਤੂੰ
 *ਅਲਾਇ ॥ ੧ ॥ ਬੰਦੇ ਜਾਨ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕ ॥ ੮ ਹੱਕ ਸਚ ਏਖਾਲਕ
 ਖਲਕ ੧੦ ਮਿਆਨੇ ਦੂਸਰੇ ਨ ਦੇਖ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ੧੧ ਖਾਹਿਸੇ
 ਦਰੀਆਇ ੧੨ ਆਤਸ਼ ੧੩ ਖਨੁਕ ਨਾਮ ਖੁਦਾਇ ॥ ਤੂੰ ਦਰੀਯਾਇ
 ੧੪ ਰੈਹਮਤੀ ਮੈਂ ਬੰਦਾ ੧੫ ਪੁਰ ਗੁਨਾਹਿ ॥ ੨ ॥ ਜਮੀਨ ਅਸਮਾਨ
 ਆਬ ਦਰਖਤ ਕੋਹ ੧੬ ਤੂਲ ॥ ਸਭ ਮੈਂ ਖੁਦਾ ਕੋ ਦੇਖੀਏ ਜੋ ਹੈ ਸਭ
 ਕਾ ਮੂਲ ॥ ੩ ॥ ੧ ਯਕ ੨ ਅਰਜ ੩ ਗੁਫਤਮ ੪ ਪੇਸ਼ਤੋ ਦਰਗੋਸ਼ਪੁ
 ੬ ਪੁਵਦਗਾਰ ॥ ਹੰਦਾਲੁ ੭ ਮਸਕੀ ਮਾਂਗਤਾ ਦੇਹ ਬੰਦਗੀ
 ੮ ਦਾਤਾਰ ॥ ੪ ॥ ਸ਼ਬਦ ॥ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਏਕਾਦਰ ੧੦ ਕਰੀਮ
 ੧੧ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਦਿਹੰਦੁ ॥ ਲਾ ੧੨ ਸਰੀਕ ਬੇਸ਼ਮਾਰ ੧੩ ਵਾਹਿਦ
 ਏਕ ਤੂੰ ਬਖਸ਼ਿੰਦੁ ॥ ੧ ॥ ਬੰਦੇ ਤਿਸ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀ ਔਰੁ ॥ ਹੱਕ ਸੱਚ
 ਖਾਲਕ ਖਲਕ ਮਿਆਨੇ ਦੇਖੀਏ ਸਭ ਠੌਰੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ † ਬੇਚੁਨ
 ੨ ਬੇਰਗੂਨ ੩ ਬੇਨਮੂਨ ਹੈ ਖੁਦਾ ॥ ਐਸੀ ਦਰਗਹਿ ਸਾਹਿਬੇ ਕਉਣ
 ਉਹਾਂ ਲੋਜਾ ॥ ੨ ॥ ਗੁਸਾ ਖਤਕੱਬ ਛੋਡੀਏ ਔਰ ਨਹੀ ਉਪਾਇ ॥

੧ ਸਿਜਦੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ, ੨ ਕਰੀਮ ਦਯਾ, ਬਖਸ਼ਸ਼, ੩ ਰਹੀਮ ਰੈਹਮ, ੪ ਧਤਾਰ ਪਾਕ
 ਪਵਿਤ੍ਰ, ੫ ਗਨੀ ਧਨਾਢ, ੬ ਗਨਆਉ ਛਾਹਾਂ ਦਾ ਛਾਹ, ੭ ਗੁਫਾਰ ਰਹਿਮ, *ਅੱਲਾਹ, ੮ ਹੱਕ
 ਠੀਕ, ੯ ਖਾਲਕ ਖਲਕਤ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ, ੧੦ ਮਿਆਨੇ ਵਿਚ, ੧੧ ਖਾਹਿਸੇ ਆਸਾ ਤ੍ਰਿਸਨਾਂ,
 ੧੨ ਆਤਸ਼ ਅਗਨੀ, ੧੩ ਖਨੁਕ ਠੰਡਾ ਸੀਤਲ, ੧੪ ਦੱਯਾ ਮੇਹਰਬਾਨੀ, ੧੫ ਪੁਰ ਭਰਿਆ,
 ੧੬ ਕੋਹ ਤੂਲ ਪਹਾੜ,

੧ ਯਕ ਇਕ ੨ ਅਰਜ ਅਰਦਾਸ, ੩ ਗੁਫਤਮ ਕੈਹਤਾ ਹੂੰ, ੪ ਪੇਸ਼ਤੋ ਤੇਰੇ ਆਗੇ,
 ਪਦਰਗੋਸ਼ ਕੰਨ, ੬ ਪੁਵਦਗਾਰ ਪਾਲਨੇ ਵਾਲਾ ੭ ਮਸਕੀਨ ਗ੍ਰੀਬ, ੮ ਦਾਤਾਰ ਦਾਤਾ ਦੇਣੇ ਵਾਲਾ,
 ੯ ਕਾਦਰ ਸਭਨਾ ਦੇ ਉਪ੍ਰ, ੧੦ ਕਰੀਮ ਦਯਾ ਬਖਸ਼ਸ਼, ੧੧ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਗ੍ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਨੇ ਵਾਲਾ,
 ੧੨ ਹੋਰ ਨਹੀ ਕੋਈ ਸਰੀਕ, ੧੩ ਵਾਹਿਦ ਇਕ, ਹੱਕ ਇਕ,

† ਬੇਚੁਨ ਓਸਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨਹੀ ਹੈ, ੨ ਬੇਰਗੂਨ ਸ਼ਾਨੀ ਕੋਈ ਨਹੀ, ੩ ਬੇਨਮੂਨ ਓਸਦੇ
 ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀ, ੪ ਗੁਸਾ ਤਕੱਬ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਕ,

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਪ ਪਾਖਾਕ ਹੋਇ ਤਾਂ ਦਰ ਪੌਹੁਚੇ ਜਾਇ ॥ ੩ ॥ ਪਾਕ
 ਏਨੂੰਰ ੭ ਆਲਮੀਨ ੮ ਗੁਫਾਰ ਤੂੰ ਏਰਹਿਮਾਂਨ ॥ ਹੰਦਾਲਾ
 ੧੦ ਗੁਫਤ ੧੧ ਪੇਸ਼ ਤੋ ਦੇਹੁ ਬੰਦਗੀ ੧੨ ਸੁਬਹਾਂਨ ॥ ੪ ॥

ਰਾਗ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਝਿੰਜੋਟੀ* ॥

ਤਨੁ ਕਰਿ ਬਾਸਨ ਮਨਿ ਕਰ ਦੂਧ ॥ ੧ ॥ ਬਾਸਨ ਧੋਇ ਕਰਿ
 ਲੇਵਹੁ ਸੂਧ ॥ ੨ ॥ ਤਪ ਕੀ ਅਗਨਿ ਦੇਇ ਦੂਧ ਕੜਾਵਹੁ ਖਿਮਾ
 ੧ ਜੁਮਾਇਣ ਦੇ ਜੁਮਾਵਹੁ ॥ ੪ ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਬਲੋਵਣਾ ਬਲੋਵੇ ਮੇਰੇ
 ਭਾਈ ॥ ੫ ॥ ਨਿਸੁ ਦਿਨੁ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਲਿਵਲਾਈ ॥ ੬ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਰਸਨ ਮਧਾਣੀ ਸਿਉਂ ਮੱਥ ਲੀਜੈ ॥ ੭ ॥ ਸੱਤ ਸੰਤੋਖੁ ਈਟੀ ਹਥਿ
 ਦੀਜੈ ॥ ੮ ॥ ਨੇਤ੍ਰ ਨੀਂਦ ਨਾਂ ਆਵੇ ਨੈਨ ॥ ੯ ॥ ਨਿਸੁਦਿਨੁ ਜਪੋ
 ਨਰਾਇਣ ਬੈਨ ॥ ੧੦ ॥ ਗਿਯਾਨ ਨੀਰ ਤਿਸੁ ਬੀਚ ਮਿਲਾਵਹੁ ॥ ੧੧ ॥
 ਮਾਖਨ ਕਾਢ ਪ੍ਰਮੁ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ॥ ੧੨ ॥ ਮਾਖਨ ਏਕ ਪ੍ਰਮਾਤਵ
 ਦੇਵ ॥ ੧੩ ॥ ਜਾਂਕੋ ਖੋਜਹਿ ਸੁਰ ਨਰ ਦੇਵ ॥ ੧੪ ॥ ਏਹ ਬਿਲੋਵਨ
 ਕਹਿਓ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ੧੫ ॥ ਆਠ ਪਹਿਰ ਜਪੁ ਜਪੋ ਗੋਪਾਲੁ ॥ ੧੬ ॥
 ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੰਤਾਂ ਸੰਗਿ ਕੀਜੈ ॥ ੧੭ ॥ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣ ਤਿਨ
 ਸੰਗੁ ਪੀਜੈ ॥ ੧੮ ॥ ਰਾਗ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲੋਚ
 ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ॥ ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਹੋਵੈ ਪ੍ਰਮ ਗਤੁ ਮੇਰੀ ॥ ਮਨੋ ਨ
 ਵਿਸਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਚਿਤੋ ਨਾ ਵਿਸਾਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਏਹ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਜੈ ਜੀਉ ॥

ਪ ਪਾਖਾਕੁ ਪੈਰ ਵੀ ਧੂਰ, ੬ ਪਾਕਨੂੰਰ ਜੋਤਿ, ੭ ਆਲਮੀਨ ਕੁਲ ਵੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਨਾਉਣ
 ਵਾਲਾ, ੮ ਗੁਫਾਰ ਬੱਖਸ਼ਸ, ੧੦ ਗੁਫਤ ਕੈਹਨਾ, ੧੧ ਪੇਸ਼ ਤੋ ਤੇਰੇ ਅਗੇ, ੧੨ ਸੁਬਹਾਂਨ ਪਾਕ
 ਪਵਿਤ੍ਰ । ੯ ਰਹਿਮਾਂਨ ਰਹਿਮ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ,

*ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਇਕ ਸੇਵਕ ਬ੍ਰਹਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਦੁਧ ਰਿੜਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਿਆ ੧ ਜੁਮਾਇਣ ਜਾਗ, ੨ ਬਿਲੋਵਨਾ ਰਿੜਕਣਾ
 ੩ ਈਟੀ ਗੁਲੀਆਂ । ਜਿਨਮਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੭੦ ਜਬ ਚਹੁ ਜੁਗਾਂ ਕੇ ਸੰਤ ਭਗਤਿ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਜਪੀ
 ਤਪੀ ਭਗਵਾਨਦੀ ਆਗਿਯਾ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਦਰਸ ਪ੍ਰਸਕੋ ਨਿਜ
 ਨਿਜ ਪੁਰੀਆ ਨੂੰ ਜਾਤੇ ਰਹੇ । ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਮੈਂ ਏਹ ਸ਼ਬਦ
 ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਲੋਚ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ॥

੧॥ ਜੇ ਤੁਧ ਭਾਣਾ ਮੈਂ ਫੁਲਾਲੀ ਹੋਈ ॥ ਮੈਂ ਨਿਰਗੁਣ ਹਾਰੀ ਵਿਚ
ਗੁਣ ਨਾ ਕੋਈ ॥ ਮਨਿਮੁਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀਂ ਮਨੁ ਹਿਰਦੇ ਜਿਉਂ ਪਥਰ
ਨੀਰ ਨਾਂ ਭੀਜੈ ਜੀਉ ॥੨॥ ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਣਾ ਮੈਂ ਲਾਲ ਗੁਲਾਲੀ ॥
ਮੈਂ ਬੰਦੀ ਦਾ ਵਾਲੀ ਤੂੰ ਹੈਂ ॥ ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਣਾ ਮੈਂ ਮੁਲ ਵਿਕਾਵਾਂ
ਕਰਿ ਲਾਲੀ ਅਪਨੀ ਲੀਜੈ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥ ਮੁਝ ਨਿਮਾਣੀ ਦਾ
ਮਾਂਣ ਘਨੇਰਾ ॥ ਸਿਰਦੇ ਉਪਰਿ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ॥ ਦੇਹੁ ਦਰਸਨ ਜਨ
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਵੈ ਹੰਦਾਲਾ ਅਰਜ ਸੁਨੀਜੈ ਜੀਉ ॥੪॥

॥ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਸਬਦ ॥

ਤਲੇਨੀਰ ਉਪਰ ਧਰਨ ਟਿਕਾਈ ॥ ਜੈਸੇ *ਪੈ ਪਰ ਧਰੀ ਮਲਾਈ
॥ ਜਲ ਮੇਂ ਅਗਨਿ ਰਖੀ ਕਲਧਾਰ ॥ ਐਸੇ ਸੰਮੁਥ ਹੈ ਕਰਤਾਰ ॥
ਸਰਵ ਵਿਆਪੀ ਸਭਕੇ ਸੰਗ ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਬਿਆਪ ਰਿਹਾ ਸਰਬੰਗ

ਫੁਲਾਲੀ ਕਹੀਏ ਗੋਲੀ । ਟੈਹਲਨ-ਚੋਰੀ

॥ਜਬ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਘਰ ਸੇ ਤੱਪ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ
ਜਮਨਾ ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਜੋ ਮਧ ਬਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਧ੍ਰੁ ਨੇ ਤਪ
ਕੀਤਾ ਸੀ, ਏਥੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਕਰਕੇ, ਆਗੇ ਆਗਰਾ, ਤੇ
ਪੁੰਡਰ ਪੁਰ ਨਗਰੀ ਅਤੇ ਉਜੈਨ ਆਦਿਕ ਗ੍ਰਾਵਾਂ ਥੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ
ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ ਥੋਂ ਪਾਰ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਏਥੇ ਇਕ ਸੰਨਆਸੀ ਮਹਾਤਮਾਂ
ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਕਰਕੇ ਆਗੇ ਚਲੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਭਾਗ ਨਗਰ
ਆਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀਨੂੰ ਸੰਤ ਸੰਮਝ ਕੇ ਅਪਨੇ ਘਰ ਬਾਣੀਆਂ ਲੈ ਗਿਯਾ
ਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਭਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਣੀਏਂ ਕੇ ਘਰ
ਇਕ ਪੰਡਤ ਕਥਾ ਭਾਗਵਤ ਐ ਰਾਮਾਇਣ ਕੀ ਰਾਤ ਕੇ ਏਹ
ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮੁ ਜੀਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪਰ ਪੁਲ ਬੱਧਾ ਐਰ ਰਾਮੁ
ਜੀ ਐਸੇ ਈਸ਼ਰ ਹੈ, ਜਬ ਕਥਾ ਹੋ ਚੁਕੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਆਸਾ
ਮੇਂ ਸਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ॥

*ਪੈ ਦੁਧ,

॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਰਾਵਨ ਕੀਨੋ ਅਤਿ ਅਹੰਕਾਰ ॥ ਮਾਰਿਓ ਰਾਮੁ ਜੀ
ਲਗੀ ਨ ਬਾਰ ॥ ਐਸੇ ਰਾਮੁ †ਪ੍ਰਾਕਰਮ ਧਾਰਾ ॥ ਦੁਸ਼ਟ ਃਸੰਘਾਰ
ਸੰਤ ਲੇਤ ਉਬਾਰਾ ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀਓ ੧ ਸਾਗਰ ੨ ਅਗਿਆਨ ॥ ਕਾਢਿ
ਲੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਰਤਨੁ †ਨਰਾਨ ॥ ਬਾਂਟ ਦੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਰਤਨ
੩ ਉਦਾਰ ॥ ਐਸੇ ਦਾਤੇ ਹੈਂ ਦਾਤਾਰ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਵੇਹ ਖਸਾਰੰਗ
ਪਾਣੀ ॥ ਧਰਨ ਅਕਾਸ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ਤਾਕੀ ਸਰਨਿ ਰਹੋ
ਦਿਨ ਰਾਤੁ ॥ ਜਾਕੇ ਸਿਮਰਨਿ ਮਿਟੇ ਭ੍ਰਾਤੁ ॥

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ ਮੁਖਵਾਂਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥ *ਸਬਦ ॥

੨ ਸਿਖਰ ਗਗਨ ਜਾਂਕੋ ਹੈ ਸੀਸ ॥ ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਏਕ ਜਗ
ਦੀਸ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਹੈ ਸਾਤ ਪਤਾਲ ॥ ਸੋ ਕਿਉਂ ਬਾਧਿਓ੩ ਉਖਲ
ਨਾਲ ॥ ਸੂਖਮ ਤੇ ਜਿਨ ਕੀਓ ਸਬੂਲ ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਗਲ ਜਗਤ
ਕਾ ਖਮੂਲ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਚਾਰ ਵੇਦ ਸੁਵਾਸਨ ਤੇ ਭਏ ॥ ਸਸੀਅਰ
ਭਾਨ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਗਟਏ ॥ ਪਭੋਹਾਂ ਈਭਿਰੰਗ ਤੇ ਡਰਪੈ ਕਾਂਲ ॥ ਸੋ ਕਿਉਂ
ਬਾਧਿਓ ਉਖਲ ਨਾਲ ॥ ਸਾਗਰ ਸਪਤ ਜਾਂਕੋ ਉਦਰੇ ਮਾਂਹਿ ॥ ਸ਼ਿਵ
ਬੰਚ ਸੇਵੇਂ ਹੈਂ ਤਾਂਹਿ ॥ ਬਨਾਸਪਤੀ ਜਾਂਕੇ ੭ ਰੋਮਾਲ ॥ ਸੋ ਕਿਉਂ
ਬਾਧਿਓ ਉਖਲ ਨਾਲ ॥ ਕਹੈ ਹੰਦਾਲੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈ ਸਰਬੰਗ ॥ ਤਾਂਕੀ
ਮਾਇਆ ਰਚੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥ ਸੱਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਰੂਪਦਿਆਲ ॥ ਸੋ
ਕਿਉਂ ਬਾਧਿਓ ਉਖਲ ਨਾਲ ॥

ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਪੁ ਕਰਕੇ ਔਂਦਿਆ ਹੋਏ ਇਕ ਗਾਉ ਕਾ ਨਾਮੁ

† ਉਦਮਯਾ ਉਪਕਾਰ, ੧ ਸਾਗਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ, ੨ ਅਗਿਆਨ ਮੂਰਖ, † ਨਰਾਨ ਨਰਾਇਣ,
ਃਸੰਘਾਰ ਮਾਰਨਾ ੩ ਉਦਾਰ ਸੁਖਟ ਦੇਵਤੇ ਖ ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ ਈਸ਼੍ਵਰ

* ਸਬਦ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭੀ ਸ਼ੈਹਰ ਭਾਗਗਨਰ ਮੇਂ ਰਹੇ ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਕਥਾ
ਭਾਗਵਤ ਕੀ ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਤਾਂ ਕਥਾ ਮੇਂ ਏਹ ਪੁਸੰਗ ਆਯਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜਾਸੋਧਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
ਜੀਨੂੰ ਉਖਲ ਨਾਲ ਬੱਧਾ ਸੀ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕਥਾ ਕਾ ਭੋਗ ਸੁਣ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਗ
ਬਿਲਾਵਲ ਵਿਚ ਏਹ ਸਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ।

੨ ਸਿਖਰ ਸਿਰ, ੩ ਉਖਲ ਬੰਮ, ਖ ਮੂਲ ਜੜ, ਪਭੋਹਾਂ ਭ੍ਰਵਟੇ, ਈ ਭਿਰੰਗ ਭਵਰ
ਕਾਲਾ, ੭ ਰੋਮਾਲ ਵਾਲ ।

ਕਬੂਲਾਪੁਰ ਸੀ ਓਥੇ ਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਔੜ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਦਮੀ ਆਦਮ ਕੋ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਗਾਂਉ (ਕਬੂਲਾਪੁਰ) ਪ੍ਰ ਦੱਯਾ ਦਿਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਓਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਦਲਿਦ ਦੂਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਓਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਕੇ ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾਰ ਸੇਵਕ ਹੋਏ ਏਹਨਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਰਾਗ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸਲੋਕ ਤੇ ਇਕ ਕਬਿਤ ਪਖੰਡਾ ਦੇ ਖੰਡਨ ਮੇਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਦੇਖਹੁ ਪੜੇ ਜਨਮਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੩੬ ਏਹ ਸਾਖੀ ਬੋਹੁਤ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਹੈ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਨਕ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਯਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸਵਾ ਸੌਉ ਕੋਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਓਸ ਪਿੰਡ ਕਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲੇ ਕਬੂਲਾਪੁਰ ਸੀ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਗੁਲਜਾਰਪੁਰ) ਨਾਂਮੁ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਰਾਗ ਮਈ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਸੀ, ਸੋ ਸੰਗਤ ਕੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । (ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿ ਬੈਨਤੀ ਸੇਵਕ ਕਰਦੇ ਹਨ) ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੂੜ ਗੂੜ ਹਮ ਅੰਧ ਹੈ ਹੀਨ ਭਈ ਮਤ ਮੋਹਿ ॥
ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਹਮ ਚਰਨਿ ਲਾਗੇ ਤੋਹਿ ॥

੧ ਓ ਸਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥
ਰੇ ਮਨ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀਂ ਤੂ ਕਿਸਹੀ ਕਾ ਨਾਹਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਣਿ ਰੇ ਮਨਾ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਛੂਟਨੁ ਨਾਹਿ ॥ ੧ ॥ ਰੇਮਨ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀ ਮਾਤਿ ਪਿਤਾ ਸੁਤਨਾਰਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨੁ ਰੇਮਨਾ ਹਰਿਭਜੁ ਏਹੀ ਬਾਰਿ ॥ ੨ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀ ਗ੍ਰਿਹੁ ਜੋਬਨੁ ਧਨੁਮਾਲੁ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨੁ ਰੇਮਨਾ ਹਾਥਿ ਚਲੀ ਸਭ ਝਾਰਿ ॥ ੩ ॥ ਰੇਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੁਮ ਜਪੋ ਨਿਕਟ ਨਾਂ ਆਵੈ ਕਾਲੁ ॥ ਟੂਟੈ ਜਮਕੀ ਜੇਵੜੀ ਹਰਿ ਭਜੁ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ੪ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀਂ ਕਨਕਿ ਕਾਮਨੀ ਕੰਚਾਨ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨਿ ਰੇਮਨਾ ਅਖਰ ਤਜੇ ਅਜਾਨਿ ॥ ੫ ॥

ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪਕੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰ ਨਿਕਾਮ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨਿ
 ਰੇਮਨਾ ਦਿਵਸ ਚਾਰ ਕੋ ਕਾਂਮੁ ॥ ੬ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋ ਨਹੀਂ ਅਸੁ
 ਹਸਤੀ ਧਨੁ ਰਾਜੁ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨ ਰੇਮਨਾ ਸਭ ਸੁਪਨੇ ਕੋ
 ਕਾਜੁ ॥ ੭ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੀ ਤੋ ਯਹਿ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮਾਨੀ ਤੈ ਦੇਹ ॥ ਆਖਰ
 ਪਾਵਕ ਸੋ ਜਲੀ ਰੁਲਿ ਮਾਟੀ ਹੋਵਤ ਖੇਹਿ ॥ ੮ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋਇ
 ਨਹੀਂ ਜੋ ਮਾਨੀ ਤੈ ਦੇਹਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨਿ ਰੇਮਨਾ ਤਬ ਸੰਗਿ ਨਾ
 ਚਾਲਤ ਏਹ ॥ ੯ ॥ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਯੇਹਿ ਪੁਤਲੀ ਇਸ ਸੰਗਿ ਨੇਹੁ
 ਗਵਾਰਿ ॥ ਜੈਸੇ ਚੂੜੀ ਕਾਚਕੀ ਨੁਹਕਿ ਲਗੇ ਟੁਕ ਚਾਰਿ ॥ ੧੦ ॥
 ਰੇਮਨਿ ਤੇਰੋ ਕੋਇ ਨਹੀਂ ਦੋਸਤ ਸੰਗੀ ਮੀਤਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ
 ਮਨਾ ਅਵਧਿ ਘਟਤਿ ਹੈ ਨੀਤਿ ॥ ੧੧ ॥ ਰੇਮਨਿ ਬਉਰੇ ਬਾਵਰੇ ਕਿਉ
 ਕਾਜ ਬਿਗਾਰਿ ਤੋਹਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਬਾਤਿ ਕਹਤਿ
 ਯਹਿ ਮੋਹਿ ॥ ੧੨ ॥ ਰੇਮਨਿ ਬਉਰੇ ਬਾਵਰੇ ਕਿਉ ਕਾਜੁ ਬਿਗਾਰਿਉ
 ਆਪਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁਮਨਾ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥਿ ਜਾਤਿ ॥ ੧੩ ॥
 ਰੇ ਮਨਿ ਬਉਰੇ ਬਾਵਰੇ ਤੂ ਬਾਵਰ ਭਇਓ ਨਿਦਾਨਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ
 ਸੁਨਿ ਰੇਮਨਾ ਬੂਝੈ ਨਹੀਂ ਅਜਾਨ ॥ ੧੪ ॥ ਰੇਮਨਿ ਬਉਰੇ ਬਾਵਰੇ
 ਬੂਝਿ ਸਕੈ ਤਉ ਬੂਝਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਯਹੀ ਕਹੂ
 ਹਮਿ ਤੂਝਿ ॥ ੧੫ ॥ ਰੇਮਨਿ ਕੂਕਨਿ ਕੂਕਿਆ ਕਿਉਂ ਬੂਝਤਿ ਨਾਹੀਂ
 ਅੰਧਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਤਬਿ ਕਿਆ ਕਰੇ ਜਬ ਆਇ ਪਰੈ ਜਮਫੰਧੁ
 ॥ ੧੬ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੁਮ ਕਿਉਂ ਭੂਲਿਓ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਤਿ ਪਰਿ ਨਾਰਿ ॥
 ਬੰਮਾ ਨਾਲ ਲਗਾਈਐ ਜਲ ਜਲ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰਿ ॥ ੧੭ ॥ ਰੇਮਨਿ
 ਨਿੰਦਾ ਕਿਉ ਕਰਹਿ ਪਰ ਤਿਆ ਸਿਉ ਪਿਆਰੁ ॥ ਨਿੰਦਕ ਨਰਕੁ
 ਗੁਤਾਈਐ ਕਾਮੀ ਹੋਵੈ ਖੁਆਰੁ ॥ ੧੮ ॥ ਰੇਮਨਿ ਰਾਹਿ ਭੀੜਾਵਲੇ
 ਵਾਟਿ ਖੰਡੇ ਕੀ ਧਾਰਿ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁਮਨਾ ਜਿਤਿ ਚੜਿ
 ਉਤਰਹਿ ਪਾਰਿ ॥ ੧੯ ॥ ਰੇਮਨਿ ਰਾਹਿ ਡਰਾਵਣੇ ਅੰਧਿ ਘੋਰ
 ਗੁਬਾਰੁ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਤਹਾ ਦੀਪਕੁ ਹੋਇ

ਉਜੀਆਰ ॥੨੦॥ ਰੇਮਨਿ ਤੂਤੋ ਜਾਹਿਗਾ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਅਜੁ ਕਾਲਿ॥
 ਹਰਿ ਭਜਰੇ ਮਨਿ ਬਾਵਰੇ ਪੁਕਾਰਿ ਕਹਿਓ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ੨੧ ॥
 ਰੇਮਨਿ ਮੁਝੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਿਉ ਬੁਝਤ ਨਾਹਿ ਅਜਾਨਿ ॥ ਮਤੁ ਕਾਲੁ
 ਅਹੇੜੀ ਆਵਤਾ ਜਮੁ ਦੇਇ *ਦਮਾਮਾ ਆਨਿ ॥ ੨੨ ॥ ਰੇਮਨਿ ਤੂਤੋ
 ਆਇਆ ਸੁਸਰੇ ਘਰਿ ਮਿਜਮਾਨ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਏਹੁ ਦਾਜੁ ਲੈ
 ਕੇਵਲ ਹਰਿਕੋ ਨਾਮੁ ॥੨੩॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਤੂ ਨਾ ਛੂਟੀਐ ਈਤੁ
 ਉਤ ਦੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਸੁਨ ਰੇ ਜਨੋਂ ਬਾਤਿ ਕਹਤ ਹੋ ਤੋਹਿ ॥
 ੨੪ ॥ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ ਸਿਉ ਤੋੜ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੋ ਹਰਿ ਨਾਲੁ ॥
 ਸਿਖ ਹੋਵਨ ਕੀ ਬਾਤ ਯਹਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਓ ਹੰਦਾਲੁ ॥੨੫॥

ਫਿਰ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਨਿਮ੍ਰ ਤਾਈ ਸੇ
 ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥ ਕਹੋਂ ਤੋ ਗ੍ਰਿਹ ਤਜਤੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ
 ਬਨ ਖੰਡ ਕੋ ਜਾਤੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਮੁੰਦ੍ਰ ਡਾਲ ਲੇਤੇ
 ਹਾਂ ਕਹੋਂ ਤੋ ਅਠ ਸਠ ਤੀਰਥ ਨ੍ਰਾਤੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਦੁਆਦਸ
 ਸਿਲਾ ਪੂਜੀਏ, ਹਾਂ ਕਹੋਂ ਤੋ ਤਨਕੋ ਭਸਮ ਲਗਾਲੇਤੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਮੋਨਿ
 ਅਵਧੂਤ ਬਨ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਗੀਤ ਕਵਿਤ ਗਾਵਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ,
 ਕਹੇ ਤੋਂ ਜਟਾਂ ਰਖ ਲੇਤੇ ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਗੇਰੀ ਬਸਤ੍ਰ ਰੰਗਕੇ ਪਾ ਲੈਂਦੇ
 ਹਾਂ, ਕਹੋਂ ਤੋ ਸਗਲੀ ਧਰਤੀ ਫਿਰ ਆਵੇਂ ਜੈਸੇ ਹੀ ਆਪ ਕਹੋਂ
 ਅਸੀਂ ਉਸੀਤ੍ਰਾਂ ਕਰਾਂਗੇ ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਕਾ ਹੁਕਮ ਹੀ ਮੰਨਣਾ
 ਹੈ, ਅਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਲੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਮੋੜ, ਮੋੜਦੇ
 ਹਨ ਅਤੇ ਠਪੰਥ ਬਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਦੇਹਰਾ— ਹਰਿ ਪਦੁ ਪਾਵਨਿ ਕਾਰਣੇ ਸਗਲ ਬਿਸੋਧਾ ਫਿਰਿਓ ਢੂਡ ॥
 ਹੰਦਾਲੇ ਸੋ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਢੂਢ ॥
 ਕਬਿਤ ॥ ਨਹੀ ਬੋਲਨ ਮੈ ਨਾ ਬੁਲਾਵਨ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਮੋਨੀ ਹੋਇ

*ਨਗਾਰਾ

†ਮਾਰਗ ਯਾ ਰਸਤਾ ।

ਅਵਧੂਤਿ ਸਦਾਵਨ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਤਾਰ ਬਜਾਵਨ ਮੈਂ ॥
 ਨਹੀ ਪੰਚ ਪਚੀਸਾ ਮਿਲਿ ਗਾਵਨਿ ਮੈ ॥ ਨਹੀ ਅਠਿ ਸਠਿ ਤੀਰਥਿ
 ਨਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਮੁੰਦਰਾਂ ਮੂੰਡ ਮੁਡਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਜੋਗੀ ਕੰਨ
 ਪੜਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਲਾਂਬੇ ਕੇਸ ਬਧਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਦੁਆ ਦਸ
 ਸਿਲਾ ਪੂਜਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਕੂਪ ਤੜਾਗ ਦਵਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥
 ਨਹੀ ਸਗਲ ਧਰਨ ਫਿਰ ਆਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਪੂਜਾ ਚਾਰ ਕਰਾਵਨਿ
 ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਪੋਥੀ ਪੰਡਤ ਪੜਾਵਨ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਗੀਤ ਕਵਤੇ ਗੁਾਵਨਿ
 ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ *ਬੇਦ ਸੁਧਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਈਐ ਕਰਮ
 ਕਮਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦਰਬ ਵੰਡਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਸਹੰਸ
 ਗਉ ਮਨਸਾਂਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਅਸਵ ਗਜ ਦਾਨ ਦਵਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥
 ਨਹੀ ਵਰਤਿ ਸਰਾਧ ਤਿਲਕ ਲਗਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਕੰਚਨ ਭਾਰ
 ਮਨਸਾਂਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ ਪੁਰਬੀ ਠਹੋਮ ਜੋਗੁ ਕਰਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀ
 ਗੇਰੀ ਬਸਤ੍ਰ ਰੰਗਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਏਹ ਤੋ ਸਭੀ ਪਖੰਡ ਕਰਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥
 ਵੋਹ ਪ੍ਰਚੈ ਨਹੀ ਪ੍ਰਚਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਖਿਮਾ ਮੌਨ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮਨਿ
 ਮੇਂ ਨੀਚ ਕਹਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਦੋਉ ਤਿਆਗੋ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧ
 ਵਰਜਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਲਭ ਲੋਭ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਦਾਝੇ ਤਾੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਵਨਿ
 ਮੈਂ ॥ ਆਪੁ ਗੁਵਾਈਐ ਤਾਂ ਸੋਹ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਚਿਤਲਾਵਨਿ
 ਮੈਂ ॥ ਕਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਹਮ ਤਹਾਂ ਪਾਇਓ ਹੈ ਸੁੰਨ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਅਨਾਹਦ
 ਸਬਦ ਵਜਾਵਨਿ ਮੈਂ ॥ ਇਤਿ ॥

*ਜਨਮਸਾਖੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ । ਠਜ: ਲਿ: ਦੀ ਬਿ,

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ)

ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਪੁ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਬ ਰਸਤੇ ਮੇ ਏਕ ਜਗਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੇਲਾ ਲਗਾ ਹੋਯਾ ਥਾ, ਔਰ ਬੜੇ ਸੰਤ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਆਏ ਹੁਏ ਥੇ, ਔਰ ਏਕ ਸੰਤ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਤਾ ਥਾ, ਜਬ ਕਥਾ ਕਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਸੁਨ ਕਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ, ਅਰ ਕਿਹਾ ਹੇ ਸੰਤੋ ਚਾਰੇ ਵੇਦ ਜੋ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਹੈਂ, ਓਅੰਕਾਰ ਚਾਰ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਜੀਵ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਵੇਦ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਆਸਰੇ ਹੈਂ ॥ ਤਬ ਸੰਤ ਬੋਲੇ ਹੇ ਬਾਲਕੇ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇਹਾ ਜਲ ਤਰੰਗ, ਦੂਸਰੇ ਕੇਹਾ ਕਹਾਂ ਸੇ ਆਯਾ ਹੈ, ਕਹਾਂ ਰਹਿਤਾ ਹੈਂ, ਕਹਾਂ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇਹਾ ਜਲ ਕਾ ਤਰੰਗ ਕਹਾਂ ਸੋਂ ਆਯਾ, ਕਿਸ ਮੇਂ ਅਸਥਿਤ ਹੈ, ਔਰ ਕਹਾਂ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਤਬ ਸੰਤਾਂ ਕਹਾ ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ਕਿਆ ਹੈ ਕਿਛ ਵਿਦਿਯਾ ਜਾਨਤਾ ਹੈ, ਅਰ ਕਰਤਵ ਤੇਰਾ ਕਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਕਹਾਂ ਬ੍ਰਾਜਤਾ ਹੈਂ ॥ ਹੰਦਾਲੋ ਵਾਰ *ਅਵਗਤ ਸੋਂ ਆਏ ਹੈਂ, ਅਰ †ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਮੇਂ ਅਸਥਿਤ ਹੈਂ, ਅਰ ਨਿਰੰਜਨ ਬਿਖੇ ਜਾਵੇਂਗੇ ਅਰ ਕਰਤਵ ਹੈ ਭਜਨ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ, ਅਰ ਨਾਉਂ ਹੰਦਾਲੁ ਹੈ, ਅਰ ਵਿਦਿਆ ਏਹ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ, ਏਕ ਬਿਸ਼ਨ ਬਿਨਾ ਔਰ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਏਹ ਵਿਦਿਯਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਸਭ ਅਵਿਦਿਆ ਹੈ, ਜਬ ਸੰਤਹੁ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਬਾਲਕ ੧ ਵਰਨ ੨ ਆਸ਼੍ਰਮ ਤੇ ਉਲੰਘਤ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਜਾਗਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਤਬ ਸੰਤਹੁ ਕੇਹਾ ਬਾਲਕੇ ਧੰਨ ਹੈਂ, ਪਰ ਜੋ ਤੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਓਅੰਕਾਰ ਕਾਰ ਕਾ ਕੀਯਾ ਹੈ, ਤਿਸਕੀ ਕਛੁ ਝਵਿਆਖਿਯਾ ਹਮਕੋ ਭੀ ਸੁਨਾਇ, ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਭਲਾ ਜੀ ਤੁਮਾਰੀ ਆਗਿਯਾ ਹੈ ਤੇ ਜੈਸੀ ਹਮਾਰੀ ਬੁਧੀ ਹੈ ਸੋ ਕਹਾਂਗੇ ॥

*ਤਿਸਕੀ ਗਤੀ ਨਹੀ ਲਖੀ ਜਾਂਦੀ, †ਅਪਨੇ,

੧ ਬ੍ਰਹਮਨ, ਖੱਸਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼, ਸ਼ੁਦਰ ੨ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ; ਗ੍ਰਹਸਤ ਬਾਂਨਪ੍ਰਸਤ, ਸੰਨਯਾਸ । ੩ ਖੋਲਕੇ ।

(ਓਅੰਕਾਰ ਅਸਤੋਤ੍ਰ) ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਓਅੰਕਾਰ ਆਦਿ ਤੁਮ ਜਾਨੋ ॥ ਨਿੰਮਸਕਾਰ ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਤੇਂਹ
 ਠਾਨੋ ॥ ਪ੍ਰਣਵਨਾਮ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋ ਕਹੀਏ ॥ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਯੇਹ ਮਤ
 ਲਹੀਏ ॥ ਸ੍ਰਵ ਵਿਆਪੀ ਤੀਜੋ ਨਾਮੁ ॥ ਬਾਰੰਬਾਰ ਤਾਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮੁ ॥
 ਅਨੰਤ ਪਨਾਮੁ ਚੌਥੇ ਕਹਿ ਗਾਉ ॥ ਈਤਾਰਕ ਨਾਮੁ ਪਾਂਚਵਾਂ ਭਾਉ ॥
 ੭ ਸੁਕਲ ਨਾਮੁ ਛਟਵਾ ਸੁਨ ਲੀਜੇ ॥ ਵੱਈਦੰਤ ਸਪਤਮ ਨਾਮ
 ਕਹੀਜੇ ॥ ਤੁਰਯਾ ਅਸ਼ਟਮ ਨਾਮ ਸੁਨਾਉ ॥ ਹੰਸਨਾਮੁ ਨੌਮਾਂ ਕਹਿ ਗਾਉ
 ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਪ੍ਰੰਬ੍ਰਹਮ ਦਸ ਨਾਮ ਯੇਹ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਜਾਨ ॥ ਦੇਵਨ
 ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਹੋ ਗੁਰ ਗਮ ਲੇਹੁ ਪਛਾਨ ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥ ਓਅੰਕਾਰ
 ਸਭਨ ਤੇ ਆਦਿ ॥ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਣਾਮੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਤੈ ਗੁਣ ਓਅੰਕਾਰ
 ਤੇ ਭਏ ॥ ਸਤੋ ਰਜੋ ਤਾਮਸ ਕੋਹ ਦਏ ॥ ਤੈਹ ਗੁਣ ਕਾ ਹੈ ਸਗਲ
 ਪਸਾਰਾ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਹੈ ਸਭੁ ਜਗ ਸਾਰਾ ॥ ਸਾਂਤਕ ਤੇ ਸਭ ਦੇਵ
 ਉਪਾਏ ॥ ਰਾਜਸ ਤੇ ਮਾਨਵ ਉਪਜਾਏ ॥ *ਅਸੁਰ ਆਦਿ ਤਾਮਸ
 ਤੇ ਕੀਏ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਉਤਪਤ ਥੀਏ ॥ ਮਨ ਚਿਤ ਬੁਧ ਅਹੰਕਾਰ
 ਪਛਾਨ ॥ ਸਾਂਤਕ ਅੰਸ ਤੇ ਉਪਜੇ ਜਾਨ ॥ ੨ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰੇ
 ਰਾਜਸ ਤੇ ਭਏ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਜਾਣ ॥ ਪੰਚ ਭੂਤ ਤਾਮਸ ਤੇ ਹੂਏ
 ਐਸੇ ਲੇਹੁ ਪਛਾਣ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਸੇਤਜ ਉਤਭੁਜ ॥
 ਚਾਰ ਖਾਣ ਯੇਹ ਕਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਸਾਜ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਹੈ ਸਭਕੀ ਜਾਨ ॥
 † ਅਸਥਾਵਰ ਸੰਜੰਗਮ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਅਕਾਰ ਮਕਾਰ ਜੋ
 ਆਹੀ ॥ § ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਜਾਨੋ ਤੁਮ ਤਾਹੀ ॥ ਅਰਥ ਮਾਤਰਾ ਤੁਰਯਾ
 ਕਹੀਏ ॥ ਇੰਦ ਰੂਪ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਬਤੈਈਏ ॥ ਜੈਹ ਤੈਹ ਦੀਸੈ
 ਓਅੰਕਾਰ ॥ ਚਾਰੋਂ ( ) ਖਾਣੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ॥ ਪਰਾ { } ਪਸੰਤੀ
 ਮੱਧਮ ਸਾਰ ॥ ਬੈਖਰੀ ਬਾਣੀ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ॥ ੩ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਜੋ ਕਛੁ

੫ ਅੰਤ ਨਹੀਂ । ੬ ਈਸ਼ੁਰ । ੭ ਹੱਛਾ । ੮ ਵੇ ਉਤੇ ।

* ਰਾਕਸ਼ । † ਜੜਆਦੀ । ‡ ਚਲਨੇ ਵਾਲਾ । § ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਕੋ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਯਾ ਹੈ ।

( ) ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਉਤਭੁਜ ਸੇਤਜ । { } ਚਾਰ ਬਾਣੀਆ ਦਾ ਤਾਤ ਪੁਜ ਪਿਛੇ ਦਸਆਏ ਹੈਂ ।

ਸੁਣੀਏ ਦੇਖੀਏ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭ ਠੌਰ ॥ ਜੋ ਜੋ ਰਚਨਾ ਦੀਸਈ
 ਓਅੰਕਾਰ ਸਭ ਓਰ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਉਤਪਤ
 ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਸਗਲ ਜਗਤ ॥ ੧ ਵਿਸ਼ਨੁ ਰੂਪ ਸਭ ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥
 ਪ੍ਰਿਤ ਪਾਲੇ ਸਬ ਜਗਤ ਨਿਵਾਸਾ ॥ ੨ ਰੁਦਰ ਰੂਪ ਹੈ ਓਅੰਕਾਰੁ ॥ ਅੰਤੁ
 ਸਕਲ ਕਾ ਕਰੇ ਸੰਘਾਰੁ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸੱਭ ਬੀਚ ਸੁਮਾਯਾ ॥ ਓਅੰਕਾਰ
 ਬਿਨੁ ਠਉਰ ਨਾ ਠਾਇਆ ॥ ੩ ਕਾਲ ਕਰਮ ਤਿਸ ਹੀ ਤੇ ਜਾਨੁ ॥
 ਸਤਿ ਜੁਗ ਤੇ ਚਾਰੇ ਜੁਗ ਮਾਨੁ ॥ ਰਿਗ ਯੁਜ ਸਾਮ ਅਬਰਬਣ ਚਾਰੁ ॥
 ਆਦਿ ਹੀ ਓਅੰਕਾਰ ਉਚਾਰੁ ॥ ੪ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਅੰਡਜ ਖਾਣ ਪੰਖੀ
 ਕੀਏ ਜੇਰਜ ਖਾਣ ਮਾਨੁਖ ॥ ਸੇਤਜ ਖਾਣ ਸੇਤ ਤੇ ਉਪਜੇ ਉਤ
 ਭੁਜ ਖਾਣ ਹੈ ਰੁਖ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਭਿ ਮੇਂ ਓਅੰਕਾਰ ਸੁਮਾਯਾ ॥ ਚਾਰ
 ਵੇਦ ਮਿਲ ਐਸੇ ਗਾਯਾ ॥ ਪ੍ਰਿਥੀ ਅਪਤੇਜ ਵਾਇ ਆਕਾਸ਼ ॥ ਓਅੰਕਾਰ
 ਸਭਿ ਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਕੀਟ ਹਸਤ ਮੇਂ ਪੂਰਨ ਮਾਨੁ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਬਿਨੁ
 ਕੋਊ ਨਾ ਥਾਨੁ ॥ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਸੁਪਨ ਸੁਖੋਪਤ ਮਾਹੀ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭਿ
 ਰਿਹਾ ਸੁਮਾਹੀ ॥ ਸ਼ਬਦ ਅਨਾਹਦ ਧੁਨ ਉਪਜਾਵੈ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਬਿਨੁ
 ਕਉਨ ਜਨਾਵੈ ॥ ਤੁਰੀਯਾ ਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਜਾਨੋ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਰਬ
 ਵਿਆਪੀ ਮਾਨੋ ॥ ੫ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸੁੰਨ ਮੰਡਲ ਮੈਂ ਬੈਸਕੇ ਓਅੰਕਾਰ
 ਉਚਾਰੁ ॥ ਸੁੰਨੋ ਸੁੰਨ ਸਭਿ ਭਾਸਦੀ ਬਾਹਰ ਭੀਤ੍ਰ ਸਾਰੁ ॥ ਪਉੜੀ ॥
 ਅੰਤਰ ਸੁੰਨ ਬਾਹਰਸੁਨ ਸੁੰਨ ਮਈ ਸਭਿ ਹੋਇ ॥ ਚੌਥੇ ਸੁੰਨੇ ਜਾਇ
 ਸੁਮਾਵੇ ਪਾਪੁ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਕੋਇ ॥ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਹੰਸਾ ਜਾਪੁ ॥ ਅਜੱਪਾ
 ਜਾਪੁ ਹੋਤ ਤੈਂਹ ਆਪੁ ॥ ਅਵਘਟਿ ਤਾਲ ਖੋਲ ਬਜਾਯਾ ॥ ਅਨਹਦ
 ਨਾਦਯ ਤਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ॥ ਉਨਮਨ ਨਗਰੀ ਜਾਇ ਸੁਮਾਯਾ ॥ ਸ਼ੈਹਰ
 ਬੇਗਮ ਪੁਰ ਡੇਰਾ ਪਾਇਆ ॥ ਜਾਇ ਤ੍ਰੈਣੀ ਕੀਓ ਸਨਾਨਾ ॥ ਤੁਰੀਯਾ
 ਪਦ ਮੇਂ ਜਾਇ ਸੁਮਾਨਾ ॥ ਤ੍ਰੈ ਭਵਨ ਕੀ ਤਬ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ॥ ਬ੍ਰਹ ਪਰੀ
 ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਸੋਈ ॥ ੬ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਭਜਨ ਤੇ ਤੀਨ

੧ ਸਾਰੀ ਵਿਛਮਾਯਾ ਵਿਚ ਪੁਰਨ ਹੈ । ੨ ਸਜਾ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ । ੩ ਸਮਾ । ੪ ਸ਼ਬਦ ।

ਭਵਨ ਸਭਿ ਲੋਇ। ਸਭਇਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਈ ਅਨਭਵ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ ॥
 ਪਉੜੀ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਾ ਔਰ ਨ ਜਾਪੁ॥ ਜਾਕੇ ਜਪੈ ਮਿਟੇ ਤੈ ਤਾਪੁ॥ ਯੋਗੀਸ਼ਰ
 ਓਅੰਕਾਰ ਧਿਆਵੈ ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਤਿਸਤੇ ਪਾਵੈ ॥ ਨਿਤ ਉਠ
 ਓਅੰਕਾਰ ਅਰਾਧੇਂ ॥ ਨਿੰਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਿ ਸਾਧਨ ਸਾਧੇਂ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ
 ਸਾਧਨ ਏਹੀ ਸੁਨਾਉ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੋ ਰਿਦੇ ਬਸਾਉ ॥ ਜੋ ਜੋ ਕਰਮ
 ਕਰਨ ਕੋ ਲਾਗੇ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਜਪੋ ਵਡਿ ਭਾਗੇ ॥ ਸਭਿ ਮੰਤ੍ਰ ਇਸੀ ਤੇ
 ਹੋਵੈ ॥ ਵੇਦ ਮੂਲ ਸਭ ਹੀ ਜਨ ਸੇਵੈ ॥ ੭ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਓਅੰਕਾਰ
 ਸਭਿ ਆਤਮਾਂ ਸਰਵ ਵਿਆਪੀ ਸੋਇ ॥ ਇਸ ਤੁਲ ਔਰ ਨਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ
 ਖੋਜ ਦੇਖੋ ਸਭਿ ਲੋਇ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਓਅੰਕਾਰ ਕਹਾਵੈ ॥
 ਰਾਮੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਓਅੰਕਾਰ ਧਿਆਵੈ ॥ *ਅਜ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਓਅੰਕਾਰ ॥
 ਅਕ੍ਰੈ ਰੂਪ ਅਦ੍ਵੈਤ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਅਡਿਗ ਅਡੋਲ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰੁ ॥
 †ਅਗਮ ਅਬਾਹ ਵਿਆਪ ਸਰੀਰ ॥ ਅਫੁਰ ਅਤੋਲ ਅਮੇਪ੧
 ਆਪਾਰੁ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭਿ ਵਿਆਪਕ ਸਾਰੁ ॥ ਅਵਯੱਕਤ ੪ ਕੋਠੱਸਥ
 ਪ ਨਿਰੰਜਨ ਜੋਤਿ ॥ ਵਿਭੂ ਵਿਯਾਪਕ ਅਨੰਤ ਅਦੋਤ ॥ ਓਅੰਕਾਰ
 ਕੋ ਸਦਾ ਆਦੇਸ ॥ ਓਅੰ ਰੂਪ ਸਭਿ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ॥ ੮ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਬ੍ਰਹਮ
 ਅਜੋਨੀ ਅਜ ਅਮਰ ਨਿਰ ਵਿਕਾਰ ਕਰਿ ਮਾਨ ॥ ਸੱਤ ਚਿਤ
 ਆਨੰਦ ਓਅੰ ਏਹ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਓਅੰ ਭਗਵਾਨ
 ਨਾਮੁ ਕਹਾਵੇ ॥ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ੁਰ ੭ ਵਿਸ਼੍ਵੰਭਰ ਗਾਵੇ ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ
 ਸਰਵੇਸ਼ੁਰ ਜੋਤਿ ॥ ਓਅੰ ਵਿਆਪ ਰਿਹੋ ਉਤ ਪੋਤ ੮ ਨਾਰਾਇਣ
 ਨਿਰਾਕਾਰ ਅੰਤੁ ਗਤਿ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਸਭਿ ਜਗ ਉਤ ਪਤਿ ॥ ਕ੍ਰਿਤਮ
 ਨਾਮੁ ਔਰ ਜੋ ਤੇਰੇ ॥ ਸੋਭੀ ਓਅੰਕਾਰ ਕਰ ਹੇਰੇ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭਿ
 ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਜਪੁ ਤਿਮੁ ਬਿਨਾਸ਼ੇ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ੯ ਸੁਤੋਤੁ

*ਅਜਨਮਾ । ੧ ਮਿੰਨਤੀ । † ਅਸਥਿਰ ।

੪ ਸੂਖਮ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਵਿਯਾਪਕ । ੫ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਚਲਾਤਾ ਹੈ ਆਪ ਅਚੱਲ ਹੈ ।
 ੬ ਮਾਯਾ । ੭ ਸਭਕੋ ਰਿਜ਼ਕਏ ਦੇਤਾ ਹੈ । ੮ ਪਾਣੀ ਔਰ ਜੀਵੋਂ ਮੇਂ ਵਿਯਾਪਕ ਹੈ । ੯ ਸੁਤੋਤੁ
 ਸੁਨਕੇ ਸਭੀ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਪੰਡਤ ਜਨ ਅਤੀ ਅਨੰਦਤ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ।

ਪੂਰਨ ਭੈਯਾ ॥ ਜਨ ਹੰਦਾਲੁ ਪੈ ਕੀਜੇ ਮੈਯਾ ॥੭॥ ਇਤਿ ॥

ਇਕ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਦੂਸਰੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਨੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਚਿਨਾਮ ਕੇ ਜਾਪਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀਏ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਜੱਥਾ ੧੦ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੇ ਜਾਪੁਕੀ ਮਹਿਮਾ ਭਾਖੂ ਤੋਹਿ ॥
ਜਾਂਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕੀਏ ਤੇ ਕਿਲ ਵਿਖ ਕਾਟੈਂ ਮੋਹਿ ॥

(ਧਿਆਇ ਸਚਿਨਾਮੁ ਅਚੁਤ ਪੁਰਖੁ ਕਾ)

(ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੧)

ਸਲੋਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਸਭਿ ਜੁਗਨ ਮੈਂ ਅਚੁਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥
ਨਿਰਾਕਾਰ ਅੰਜਨ ਰਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥੧॥ ਪਉੜੀ ॥
ਸਭਿਕੀ ਆਦਿ ਸਚੁ ਤੁਮ ਜਾਨੋ ॥ ਸਚੁਨਾਮ ਤਿਸ ਨਾਮ ਬਖਾਨੋ ॥
ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਤਿਸੀ ਤੇ ਹੋਇ ॥ ਉਪਜਿ ਉਪਜਿ ਤਿਸ ਮਾਂਹ ਸਮੋਇ ॥
ਜਿਵ ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਸਾਗਰ ਮੈਂ ਜਾਇ ॥ ਸਚੁ ਤੇ ਸਚੁ ਮਾਂਹ ਸਮਾਇ ॥
ਸਚੁਨਾਮੁ ਸਭਿਕਾ ਆਧਾਰੁ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰੁ
॥੨॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਬਿਯਾਪਕ ਸਗਲ ਅਧ ਉਰਧਿ ਹੈ ਏਕ
॥ ਏਕ ਤੇ ਉਪਜਿਓ ਜਗਤ ਸਭ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੀ ਟੇਕ ॥੨॥ ਪਉੜੀ ॥
ਸਚੁਨਾਮੁ ਹੈ ਧਰਨ ਅਕਾਸ਼ ॥ ਪਾਣੀ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥
ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਸਚਿਨਾਮੁ ਆਧਾਰਾ ॥ ਖਾਂਣੀ ਚਾਰ ਕਰ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ
॥ ਬਾਹਰ ਭੀਤ੍ਰ ਸਭਿਸ ਕੇ ਸਚਿਨਾਮੁ ਹੀ ਸਾਰ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਬਿਨੁ
ਸਕਲ ਅਸਾਰ ॥ ਸੋ ਸਚਿਨਾਮੁ ਦਿਨ ਰੋਣ ਧਿਆਵਉ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
ਮੈ ਜਾਇ ਸਮਾਵਉ ॥ ੩ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਪੰਚ ਤਤ ਕੀਏ ਦਸ
ਇੰਦ੍ਰੀ ਮਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ਸ਼ਬਦ ਸਪਰਸ਼ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਤਿਸਤੇ ਉਪਜੇ
ਜਾਨ ॥ ੩ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ ਉਪਾਏ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
ਆਧਾਰ ਰਹਾਏ ॥ ਗਿਰ ਪ੍ਰਬਤ ਸਾਗਰ ਸਪਤ ਬਨਾਏ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ

ਆਧਾਰ ਰਹਾਏ ॥ ਬਨਾਸਪਤੀ ਅਠਾਰਾਂ ਭਾਰ ॥ ਸੋ ਭੀ ਹੈ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਅਧਾਰ ॥ ਤਿਤੀਸ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਲੌ ਦੇਵ ॥ ਸਭਿ ਹੀ ਕਰਤੇ ਹਰਿਕੀ
 ਸੇਵ ॥੪॥ ਸਲੋਕ ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਸੁਨੀਏ ਦੇਖੀਏ ਸਚਿਨਾਮ ਆਧਾਰ ॥
 ਸਚਨਾਮੁ ਬਿਨੁ ਨਾਹਿ ਕਿਛੁ ਜੇਤਾ ਏਹ ਅਕਾਰ ॥ ੪ ॥
 ਪਉੜੀ ॥ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਸਚੁਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹ ॥ ਜੋਗੀ
 ਜੰਗਮ ਖਟ ਦਰਸਨ ਗਾਵਹ ॥ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸਚੁਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈਂ ॥
 ਕੋਟ ਤਿਤੀਸ ਸਚਿਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈਂ ॥ ਪਸ ਪੰਖੀ ਸਚਿਨਾਮੁ ਅਧਾਰ ॥
 ਏਕੋ ਏਕ ਪਸਰਿਆ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ਜਿਉ ਮਾਲਾ ਕੇ ਮਨ ਕੇ ਮਾਂਹੀ ॥
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਹੈ ਸੂਤ੍ਰ ਤਹਾਂ ਹੀ ॥ ੪ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਕਾਰ ਜੋ
 ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਏਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਨਾਹਿ ਕਿਛੁ ਜਾਨੋ ਬੁਧ
 ਬਬੇਕ ॥ ੫ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਧਿਆਵੇ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ
 ਉਰ ਅੰਤ੍ਰ ਲਿਆਵੇ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਬਿਨੁ ਠਵਰ ਨ ਕਾਈ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਰਵਿਆ ਸਭਠਾਈ ॥ ਅਸੰਖ ਜੁਗਹੋਇ ਹੋਇ ਜਾਹੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਜਿਵਕਾ ਤਿਉ ਆਹੀ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਅਚੁਤ ਨਹੀ ਜਾਹੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਹਲੇ ਨਾ ਚਲਾਹੀ ॥ ੫ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਗਿਰ ਮੇਉ ਜਿਉ
 ਅਬਨਾਸੀ ਅਚਲ ਅਡੋਲੁ ॥ *ਕੂਟਸਥ ਬ੍ਰਹਮ ਤਾਂਕੋ ਕਹੇਂ
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਅਮੋਲੁ ॥ ੬ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਅਵੈ ਅਬਨਾਸੀ ਪਹਿਚਾਨੁ ॥
 ਜਨਮੇ ਮਰੇ ਨਾ ਆਵੈ ਜਾਨੁ ॥ ਜਿਉਕਾ ਤਿਉਂ ਸਦਾ ਹੀ ਰਹੇ ॥ ਕਈ
 ਬਾਰ ਜਗ ਹੋਇ ਹੋਇ ਗਏ ॥ ਏਕ ਨਿਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥
 ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਐਸੋ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਪਹਿਚਾਨੁ ॥ ਤਾਕੀ ਸਰਨਿ ਰਹੇ ਤੁਮ ਆਨੁ ॥ ੬ ॥
 ਸਲੋਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੀ ਟੇਕ ਗਹੁ ਠਾਨ ਟੇਕ ਦੇਹ ਛੋਰ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਰਿਦੇ ਆਨੀਏ ਆਠ ਜਾਮੁ ਨਿਸ ਭੋਰ ॥੭॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਸਾਸਿ
 ਸਾਸਿ ਧਿਆਈਏ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਾ ਜਾਪੁ ਜਪਾਈਏ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ

*ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਚਲਾਤਾ ਹੈ ਆਪੁ ਅਚਲ ਹੈ । †ਦੂਜੇ ਦੀ ਆਸ ।

ਜਪੁ ਲਹੈ ਵਿਸੁਰੇ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਜਪੁ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਸਭਿ ਕੇ ਸ੍ਰਿ ਤਾਜ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਜਪੁ ਸਵਰੇ ਕਾਜ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਹੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੭ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੇ ਜਪੈ ਤੇ ਪਾਵੈ ਮੋਖਦੁਆਰਿ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਸਾ ਨਾਹਿ ਕੇ
 ਭਉਜਲ ਤਾਰਨ ਹਾਰਿ ॥ ੮ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਸਚੁਨਾਮੁ
 ਧਿਆਈਐ ॥ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਤਾਂਕੇ ਗੁਨ ਗਾਈਐ ॥ ਸਚਿ ਹੀ
 ਤੇ ਉਪਜਿਆ ਆਕਾਰ ॥ ਚਾਰੇ ਬੇਦ ਤਾਂਕੇ ਆਧਾਰ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ
 ਬਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਸਾ ॥ ਮਹਾਂਦੇਵ ਓਅੰਕਾਰ
 ਉਪਾਇਓ ॥ ਸਕਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਇ ਖਪਾਇਓ ॥ ੯ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਅਡਿਗ ਅਡੋਲ ਸਚਿਨਾਮੁ ਤਾਂਕੇ ਸਮ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥ ਤਾਂਕੇ ਜਪ ਜਨ
 ਉਧਰ ਹੀ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲ ਸੋਇ ॥ ੯ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ
 ਜਗ ਮਹਾਂ ਅਦੋਤ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਤੇ ਲਖਿ ਚਉਰਾਸੀ ਹੋਤ ॥ ਸਪਤ
 ਦੀਪੁ ਭਵਨ ਚਤ੍ਰ ਦਸਿ ॥ ਖਟ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਚੌ ਵੇਦ ਭਾਨ ਸਸਿ ॥ ਸਪਤ
 ਪਾਤਾਲ ਸਾਤ ਅਕਾਸ ॥ ਭਵਨ ਚਤ੍ਰ ਦਸਿ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਸ ॥ ਤੀਨ ਲੋਕ
 ਸੂਰ ਮਧ ਪਾਤਾਲ ॥ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਚਿਨਾਮ ਦਿਆਲ ॥ ੧੦ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਜੋ ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸਾਚਿ ਤੇ ਸੋ ਸਭਿ ਸਾਚ ਹੀ ਜਾਨ ॥ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਸਭਿ
 ਬਾਦ ਹੈ ਸਚਿਨਾਮੁ ਪ੍ਰਵਾਨ ॥ ੧੦ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਤੇ ਚਾਰੋਂ
 ਵੇਦ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੋਈ ਲਹੇ ਨਾ ਭੇਦ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੋਈ ਸੰਤ ਹੀ
 ਜਾਨੈ ॥ ਗੁਟ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸਚਿਨਾਮੁ ਬਖਾਨੈ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੀ
 ਮਹਿਮਾਂ ਉਚ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਜਪੁ ਉਧਰੇ ਮੂਚ ॥ ਕਈ ਬਾਰ ਹੋਇਓ
 ਆਕਾਰ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਸਭਿ ਜੁਗ ਮੇਂ ਸਾਰ ॥ ੧੦ ॥ ਸਲੋਕ ॥
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੇ ਜਪੇ ਤੇ ਪਾਈਐ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ॥ ਤਾਂਕੇ ਸਿਮਰਨ
 ਉਧਰੀਐ ਔਰ ਸਕਲ ਹੈ ਬਾਦ ॥ ੧੧ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕਾ
 ਜਪੀਏ ਜਾਪੁ ॥ ਨਾਮੁ ਜਪੇ ਤੇ ਵਡਿ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ॥ ਸਚੁਨਾਮੁ ਜਪੁ ਤਰੈ
 ਅਸੰਖ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਮੁਖ ਕਹੈ ਬਿਸੰਖ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਨਿਰਧਾਰ ਰਹਾਵੈ

॥ ਨਿਰਾਕਾਰ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕਹਾਵੈ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਹਲੈ ਨਹੀਂ ਚਲੇ ॥
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਜਪੁ ਕੋਊ ਨ ਦਲੇ ॥੧੧॥ ਸਲੋਕ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਕੇ ਜਪੈ
 ਤੇ ਪਾਵੈ ਉਚ ਅਸਥਾਨ ॥ ਤਿਸਕੋ ਸਿਮਰੇ ਦਿਨ ਸੁ ਰਾਤ ਪਾਵੈ ਪਦ
 ਨਿਰਬਾਨ ॥ ੧੨ ॥ ਪਉੜੀ ॥ ਜਬਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥
 ਸਚਿਨਾਮੁ ਜਪੁ ਭਏ ਨਿਹਾਲ ॥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਗੁਰ ਦੀਨਾ ਮੰਤੁ ॥ ਸਚਿ
 ਨਾਮੁ ਜਪੁ ਉਧਰੇ ਜੰਤੁ ॥ ਭੈ ਸਾਗਰ ਕੇ ਉਤਰੇ ਪਾਰੁ ॥ ਸੰਤੁ ਕ੍ਰਿਪਾ
 ਤੇ ਹੁਯਾ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਆਈ ਸੁਧ ॥ ਜਨ ਹੰਦਾਲੁ ਗੁਰ
 ਦੀਨੀ ਬੁਧ ॥੧੨॥ ਇਤਿ ॥

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ)

ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜੀ ਏਕ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ
 ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬੁ ਜੀ (ਨਾਥੋਆਣੇ) ਕੀ ਓਰ ਗਏ ਜੰਗਲ ਦਿਸ਼ਾ
 ਬੈਠ ਕਰ ਹਾਥ ਧੋ ਕਰ ਫਿਰ ਦੰਤਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ ਨਾਥੋ
 ਆਣੇ ਸਰੋਵਰ ਮਧ ਡੁਬਕੀ ਲਾਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਪਵਨ
 ਜਹਾਜ ਚਲਾ ਆਂਵਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਖਨ ਪਉਨ ਜਹਾਜ ਵਿਚ
 ਇਕ ਸਾਧੂ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਉਪਮਾਂ
 ਕਬਨ ਬਕਨ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਹੈ ਇਸ ਸਾਧੂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੁ ਪਵਨ ਦੇ ਜਹਾਜ
 ਮਧ ਅਰੂੜ ਹੋਇ ਹੋਏ ਹਨ, ਏਹ ਸ੍ਰੀ (ਬਰਨਦੇਵ) ਜੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨਾਂ ਸਮਾਨ ਉਸਦੇ ਰੋਮਾਂ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ
 ਨਖ ਉਸਦੇ ਐਸੇ ਚਮਕਦੇ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਅਕਾਸ਼ ਮਧ ਤਾਰੇ ਚਮਕਦੇ
 ਹਨ, ਏਹ ਸਾਧੂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੁ (ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਹਨ) ਜਬ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ
 ਮੁਖ ਸੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚੋਂ ਧੁਨ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਰਾਤੀ
 ਕਾ ਪਤੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂਹ ਹੈ, ਇਸਕੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਮੁਖ ਮਸਤੱਕ ਵਾ
 ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਚਮਕਾਰ ਹੈ, ਏਹ ਸ੍ਰੀ (ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ) ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਕੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਕੇ ਮੁਖਸੇ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਹਿਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਬੰਦਨਾ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਕਰੀ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਤਪੱਸਿਯਾ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀਨੂੰ ਪਿਠਪੁਰ ਹਥਿ ਰਖਕੇ ਕਰੀ ਥੀ, ਜਬ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਬੰਦਨਾ ਕੀਤੀ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਿਠ ਪੁਰ ਥਾਪੀ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਥਾਪਨਾਂ ਦੀਆ ਪੰਜੇ ਉਗਲੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਪਿਠ ਪਰ ਪੰਜਾ ਬੜਾ ਸੋਭਾ ਪਾ ਰੇਹਾ ਸੀ, ਪੰਜਾ ਲੱਗਾ ਹੋਯਾ ਜਾਹਰਾ ਨਜਰੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਯਾ ਹੇ ਹੰਦਾਲ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਤੇਰੇ ਕੋ ਮੈਂਨੇ ਯੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਦੇ ਸ੍ਰੂਪ ਮੇਂ ਆਨਕੇ ਤੁਝੇ ਓਅੰਕਾਰ ਸੋਹੰ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਤੁਝਕੋ ਦਿਤਾ, ਸਭ ਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਤੁਝੇ ਜੋਗੀ ਜਨ ਜੀ ਨੇ ਦਿਤੀ, ਅਬ ਮੈ ਤੇਰਾਂ ਦੀਖਿਆ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹਾਂ, ਦੀਖਿਯਾ ਧਾਰਨ ਕਰੋ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰਕੇ ਠਾਂਡੇ ਹੋਇ, ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ *ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਤੀਨ

*ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਿਠ ਪੁਰ ਥਾਪੀ ਲਾਈ ਸੀ ਪੰਜੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਰਥਾਤਿ ਪੰਜਾ ਲਗਾ ਹੋਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀ ਸੀ ਦਿਖਲਾਂਉਂਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਾਮੀ ਹੋਵੇ ਅਥਵਾ ਸਰਦੀ ਹੋ ਕੁੜਤਾ ਗਲ ਰਖਕੇ ਸਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁੜਤੇ ਸਨੇ ਹੀ ਅਸ਼ਨਾਂਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਿਠ ਪੁਰ ਪੰਜਾ ਲਗਾ ਹੋਯਾ ਐਨ ਸੋਭਾ ਪਾ ਰੇਹਾ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਬਰਨਦੇਵ, ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜਿੰਦਾ ਜੀ ਤੇ ਜਲ ਸਾਂਈ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਏਹ ਤੀਨੋਂ ਨਾਮ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜਲ, ਵਾਯੂ, ਅਗਨੀ, ਮਿਟੀ, ਅਕਾਸ਼ ਚਲ ਰਹੈ ਹਨ, ਤੇ ਬੰਚ ਆਦੀ ਦੇਵਤੇ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੈ ਹਨ, ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ ਅਜਰ, ਅਮਰ, ਅਤਲ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਦੇ ਨਾਂਮੁ ਹਨ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਦਾ ਮਿਲਾਪ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਨੂੰ ਹੰਦਾ ਦੇਖਨਾ ਹੋ ਤਾਂ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਮੇਂ ਪੰਨਾ ੬੮ ਦੇਖਹੁ ।

ਵੇਰ ਦੀਖਿਯਾ ਮੁਖੇ ਕਹਾਈ,

(ਦੀਖਿਆ ਮੁਖਵਾਕ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ)

ਕਹੁ ਹੰਦਾਲੁ ਆਦਿ ਸਚਿ, ਆਦਿ ਸਚਿ, ਜੁਗਾਦਿ ਸਚਿ,
ਜੁਗਾਦਿ ਸਚਿ, ਹੈਭੀ ਸਚਿ, ਹੈਭੀ ਸਚਿ, ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚਿ,
ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚਿ, ਸਚਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ, ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ,
ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ, ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ, ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ,
ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ, ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ, ਜਪੀਏ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਜਪੀਏ
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਪੀਏ ਨਿਰੰਕਾਰ, ਜਪੀਏ ਨਿਰੰਕਾਰ ।

ਏਹ ਦੀਖਿਆ ਤੀਨਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਮੁਖੋਂ ਪੜਾਈ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ ਬੰਦਨਾ ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਕਰੀ, ਤਬ ਸ੍ਰੀ
ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਅਬ ਤੁਸੀਂ ਕਹੀਂ ਜੱਗਾ
ਨਹੀ ਜਾਣਾ, ਮੰਜੀ ਪਾ ਕਰ ਬੈਠਹੁ, ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ
ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਹੁ, ਅਬ ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੇਸਾਂ ਦੇਸ਼ਾਤ੍ਰਾਂ
ਮੇਂ ਨਹੀ ਜਾਣਾ, ਜਿਨਾ, ਸਾਧਾ, ਸੰਤਾ, ਰਿਖੀਆਂ, ਮੁਨੀਆਂ, ਭਗਤਾਂ
ਦਾ ਦਰਸਨ ਕੀ ਚਾਹਾ ਤੁਝੇ ਉਪਜੇਗੀ, ਤਬ ਚਹੁ ਜੁਗਾਂ ਕੇ ਸੰਤ, ਰਿਖੀ,
ਮੁਨੀ ਭਗਤ ਦੇਵਤਿਆਦਕ ਭੇਜਕੇ ਹੇ ਹੰਦਾਲੁ ਤੇਰੀ ਇਛਿਆ ਸਗਲ
ਸੰਪੂਰਨ ਕਰੂਗਾ, ਇਤਾਦਿਕ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਰ ਸ੍ਰੀ *ਬਰਨਦੇਵ ਜੀ
ਗੁਪਤ ਭਏ ।

*ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਦੇਵ ਜੀਨੇ ਦੀਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਮੇਂ ਏਹੀ ਮੂਲ
ਮੰਤ੍ਰ ਆਪਨੇ ਸਿਖਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗਵੀ ਪੁਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਏਹੀ
ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਕਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰ ਫਿਰ ਭਜਨ ਮੁਕਤੀ ਹੋਣੇ ਕਾ ਭਜਨ ਮੰਤ੍ਰ ਦੰਦੇ ਹਨ, ਦੀਖਿਆ
ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੇਖਹੁ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸੇ ਪੜਹੁ ਪੰਨਾ ੬੫ ।

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
 ਅੰਧਕਾਰ ਜਗ ਕੋ ਮਿਟੇ ਭਾਨ ਉਦੇ ਜਬ ਹੋਇ ॥
 ਦੋਹਰਾ— ਆਤਮ ਕੋ ਅਰਜਾਨ ਜੋ ਗੁਰ ਮਿਲ ਕਾਟੇ ਸੋਇ ॥

ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਕਰ ਜੀਤੀਏ ਕਾਲ ਬਲੀ ਸਰਵੇਸ਼ ॥ ਨਿਪੁਨ
 ਹੋਇ ਸੋ ਜੋਗ ਮੇਂ ਗਹੇ ਜੋ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਕੀ ਬਾਰਤਾ
 ਕਠਨ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਇ ॥ ਭਾਖੀ ਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ਜਿਉਂ ਤਿਉਂ ਹਮ
 ਕਹੂੰ ਬਨਾਇ ॥ ਚੋਪਈ ॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਏਕਾ
 ਏਕੀ ਥੇ ਤਹਿ ਕਾਲ ॥ *ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰ ਸੁਤ ਬਿਗਯਾਨੀ ॥ ਆਏ
 ਗੁਰੁ ਕੋ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ ॥ ਪੁਨ ਬਿਨ ਵਿਯੋ ਗੁਰ ਪੈ ਕਰ ਜੋਰ ॥ ਹੇ
 ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਨ ਪਿਤ ਮੋਰ ॥ ਜਬ ਤੁਮ ਗਏ ਘਰ ਤੇ ਤੱਪੁ ਸਾਧਨ ॥
 ਪ੍ਰਮ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਲਗੇ ਅਰਾਧਨ ॥ ਚਰੰਕਾਲ ਕੀਨੋ ਤਪੁ ਤੋਹੀ ॥ ਖਾਨ
 ਪਾਨ ਕੀ ਕੇਸੇ ਹੋਈ ॥ ਮੇ ਪੈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੋ ਗੁਰਦੇਵ ॥ ਜਹਿ ਬਿਧ
 ਤਪੁ ਕੀਨੋ ਸਭ ਭੇਵ ॥ ਤਬ ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੰਦਾਲੁ ॥ ਬਿਧੀਚੰਦ
 ਕੋ ਭਗਤਿ ਗੋਪਾਲੁ ॥ ਯੇਹ ਬਾਤਾ ਕਹਨੇ ਕੀ ਨਾਹੀਂ ॥ ਪਰ ਤੂੰ ਪੂਛਤ
 ਹੈ ਹਮ ਪਾਹੀ ॥ ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੁਝ ਦੇਉ ਬਤਾਇ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਤੁਮ
 ਸਰਵਨ ਲਗਾਇ ॥ ਭੂਖ ਤਿਖਾ ਪ੍ਰਾਣਾ ਕੋ ਲਾਗੇ ॥ ਜਿਉਂ ਵਹੁ ਹਲੇ
 ਤਿਵੇਂ ਬਹੁ ਲਾਗੇ ॥ ਸੁਖੋਪਤ ਮੇਂ ਜਿਉਂ ਲਗੇ ਨਾ ਭੂਖ ॥ ਤਿਉਂ
 ਸਮਾਧ ਮੇਂ ਹੋਇ ਨਾ ਦੁਖ ॥ ਪਉਨ ਰੋਕਿਆ ਹੋਵੈ ਆਪਤ ॥ ਖੁਲੇ
 ਸਮਾਧ ਭੂਖ ਤਬ ਬਿਆਪਤ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਮਨਿ ਚਿਤ ਬੁਧ ਹੰਕਾਰ ॥
 ਲੀਨ ਹੋਇ ਆਤਮ ਮੇਂ ਸਾਰ ॥ ਤਾਂਤੇ ਭੂਖ ਨ ਲਾਗੇ ਤਹਿ ਸਮ ॥

*ਇਕ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਸਪੁਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਅਕੇਲੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਪਨਾ ਸ਼ੋਕਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਪੁਛ ਲੀਜੈ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਪੁਛ ਰਹੇ ਹੈ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਦਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਲਗੇ ਸਮਾਧ ਜੋਗੀ ਕੀ ਜਹਿ ਸਮ ॥ ਜੋਗੀ ਕੋ ਭੁਖ ਹੋਇ ਅਲਪ ਹੈ ॥
 ਪ੍ਰਾਣ ਨਾ ਹਲੈ ਸਿਥਰ ਮਨੁ ਹੂੰ ਹੈ ॥ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋਗ ਹੈ ਪੂਤ ॥
 ਸੋ ਤੁਮ ਪੈ ਭਾਖੋ ਅਵਧੂਤ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਗਿਆਨ ਜੋਗ ਸੁਨ ਲੀਜੈ ॥
 ਤਾਂਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਸੁਨਕਹਿ ਦੀਜੈ ॥ ਯਾਂ ਮੈਂ ਕਰਤਵ ਨਾਹੀਂ ਕੋਇ ॥
 ਗਿਯਾਤਵ ਹੈ ਸੁਨ ਭਾਖੋ ਤੋਇ ॥ ਪੰਚ ਤਤੁ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰੇ ਅੰਤਸਕਰਨ ॥
 ਯੇਹ ਮਿਥਿਆ ਜਾਨੇ ਬਪੁ ਧਰਨ ॥ ਬਾਕੀ ਸਭੁਕੀ ਸੇਖ ਆਤਮਾ
 ਜਾਨੈ ॥ ਇਹ ਹੈ ਗਿਆਨ ਜੋਗ ਪਹਚਾਨੈ ॥ ਇਹ ਮਾਰਗ ਹੈ ਜਾਨ
 ਬਿਹੰਗਮ ॥ ਉਡਤਾ ਜਾਇ ਤਜੇ ਸਭਿ ਸੰਗਮ ॥ ਦੂਜਾ ਭਗਤਿ ਜੋਗ
 ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਤਿਸਕਾ ਲਛਨ ਕਰੂ ਬਖਾਨ ॥ ਸਭਿ ਕਛੁ ਜਾਨੇ ਦੀਆ
 ਭਗਵਾਨ ॥ ਅਪਨੀ ਮੈਂ ਮਤੁ ਤਜੇ ਨਦਾਨ ॥ ਜੈਸਾ ਦੁਖ ਅਪਨੇ ਕੋ
 ਹੋਇ ॥ ਤੈਸਾ ਸਭੁਕਾ ਜਾਨੇ ਸੋਇ ॥ ਸੰਤ ਸੰਗ ਮਿਲ ਹਰਿ ਗੁਨ ਸੁਨੇ
 ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸਨਾ ਭਨੇ ॥ ਇਹ ਭਗਤਿ ਜੋਗ ਹੈ ਪੁਲਕਾ
 ਮਾਰਗ ॥ ਜੋ ਜਨ ਕਰੇ ਤਾਂਹਿ ਛਿਨ ਤਾਰਗ ॥ ਤੀਜੇ ਰਾਜ ਜੋਗ ਸੁਨ
 ਲੇਹ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੈ ਤੁਮ ਪੈ ਕਰ ਤੇਹ ॥ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਨਰ
 ਜਾਗੇ ॥ ਇਕਾਂਤ ਬਿਖੇ ਸਿਧ ਆਸਨ ਪਾਗੇ ॥ ਪ੍ਰਮਾਂਤਮੁ ਕਾ ਕਰੇ
 ਧਿਆਨ ॥ ਸੰਸਾਰ ਸੰਗ ਮੋਹ ਤਜੇ ਨਿਦਾਨ ॥ ਉਦਾਸੀਨ ਰਹੇ ਜਗ
 ਨਿਸ ਬਾਸਰ ॥ ਮਨਿ ਇੰਦ੍ਰੀਯ ਜਿਤੁ ਹੋਇ ਸੁਖਆਸਰ ॥ ਏਹ ਰਾਜ
 ਜੋਗ ਬੇੜੀ ਕਾ ਮਾਰਗ ॥ ਜੋ ਜਨਿ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂਹਿ ਛਿਨ ਤਾਰਗ
 ॥ ਚੌਥੇ ਕਰਮੁ ਜੋਗ ਹੈ ਪੂਤ ॥ ਮੂਲ ਦੁਵਾਰ ਰੋਕੇ ਅਵਧੂਤ ॥ ਅਪਾਨ
 ਵਾਇ ਉਪਰਿ ਕੋ ਚੜ੍ਹੇ ॥ ਉਧਾ ਕੰਵਲ ਸੂਧਾ ਸੋ ਕਰੇ ॥ ਨਵੇਂ
 ਦੁਵਾਰੇ ਰੋਕੇ ਭਾਈ ॥ ਇੜਾ ਨਾੜੀ ਕਰਿ ਪਵਨ ਚੜਾਈ ॥ ਦੁਆਦਸ
 ਬਾਰ ਓਅੰਕਾਰ ਧਿਆਵੇ ॥ ਇੜਾ ਨਾੜੀ ਕੇ ਸੰਗਿ ਪੁਰਾਵੇ ॥ ਚੇਬੀਸ
 ਬਾਰ ਕੁੰਭਕ ਸੁਖ ਮਨੁ ਸੋ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਧਿਆਵੇ ਸੁੰਨ ਸੋ ॥ ਪਵਨ
 ਛੋਡੇ ਪਿੰਗਲਾਨਾੜੀ ਕਰ ॥ ਰੋਚਕ ਕਰੇ ਸੁਨੋ ਸੁਤ ਚਿਤ ਧਰ ॥ ਦੁਆਦਸ
 ਬਾਰ ਓਅੰਕਾਰ ਉਚਾਰੇ ॥ ਪੂਰਕ ਕਰੇ ਸੁਨੋ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ਚਲੇ

ਜੋ ਨਾੜੀ ਸੂਰਜ ਕਹੀਏ ॥ ਬੰਦ ਹੋਇ ਸੋ ਪਿੰਗਲ ਲਹੀਏ ॥
 ਬੀਚ ਹੋਇ ਸੋ ਸੁਖਮਨ ਜਾਨ ॥ ਯੇਹ ਗੰਗਾ ਜਮਨਾ
 ਸੁਰਸਤੀ ਮਾਨ ॥ ਸੂਰਜ ਗੰਗਾ ਚੰਦਰ ਜਮਨਾ ॥ ਸੁਰਸਤੀ
 ਕਹੀਏ ਜੋ ਹੋਇ ਸੁਖਮਨਾ ॥ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਜੋ ਇਸ ਥਿਤੁ ਹੋਇ ॥
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਕਾ ਸਤ ਹੈ ਤੋਹਿ ॥ ਤਿਸਤੇ ਆਗੈ ਦਸਵਾਂ ਦੁਵਾਰ ॥
 ਤਹਿ ਸ਼ਬਦ ਅਨਾਹਦ ਕੀ ਝੰਨਕਾਰ ॥ ਤਹਾਂ ਅਸਟ ਸਿਧੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
 ਹੋਇ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਭਾਸਤ ਹੋਂ ਤੋਹਿ ॥ (੧) ਅਣਮਾ ਸਿਧ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
 ਹੋਇ ॥ ਸੁਖਮ ਹੋ ਜਾਈਏ ਅਤ ਸੋਇ ॥ (੨) ਮਹਿਮਾਂ ਬੜਾ ਹੋਇ
 ਜੋਗੀਸ੍ਵਰ ॥ (੩) ਗਰਮਾ ਭਾਰੀ ਹੋਇ ਤਪੀਸ੍ਵਰ ॥ (੪) ਲਘਮਾਂ
 ਹਲਕਾਂ ਹੋਵੇ ਸੋਇ ॥ (੫) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਭ ਕਛੁ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ (੬)
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਿਆਂ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੇ ਜੋਗੇਸ਼ ॥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ਕਰਿ ਹੋ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ॥
 (੭) ਏਸਤੋਂ ਈਸ਼੍ਵਰਜ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜਾਨ ॥ (੮) ਵਸ ਤੋ ਵਸ ਮੇਂ ਕਰੇ
 ਜਹਾਨ ॥ ਦੂਰ ਦਿਸ਼ਟ ਤਾਂਕੇ ਹੈ ਸਿਧ ॥ ਦੂਰ ਸ੍ਰਵਨ ਸੋ ਕਰੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ॥
 ਸਤੋ ਗੁਣੀ ਤਾਂਕੀ ਹੋਇ ਬੁਧੀ ॥ ਧਰਮ ਗਿਯਾਨ ਵੈਰਾਗ ਈਸ਼੍ਵਰਜ ਕੀ
 ਬਿਧੀ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਜੋ ਜੋਗੀ ਹੋਇ ॥ ਤਾਂਕੇ ਇਹ ਸਭਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥
 ਕਰਮ ਜੋਗ ਯੇਹ ਸੁਨਹੋ ਪੂਤ ॥ ਬਾਂਹੋ ਕੇ ਬਲ ਤਰੇ ਅਵਧੂਤ ॥ ਚਾਰ
 ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋਗ ਹਮ ਕਹਾ ॥ ਜੋ ਜਨ ਕਰੇ ਤਿਨੋਂ ਸੁਖ ਲਹਾ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥
 ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਯਾ ਜੋਗ ਕੀ ਕਛਕ ਵਯਾਖਿਯਾ ਕੀਨਾ ॥ ਸੀੜੀ ਸੀੜੀ ਜੋ ਚਲੇ
 ਪਾਵੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸਾਧਨ ਚਾਰ ਜੋ ਕਰੇ ਸਾਧ ਹਿਤਧਾਰ ॥
 ਪ੍ਰਮਪਦਾ ਪਾਵੇ ਸੋਈ ਕਿਤੂ ਨ ਆਵੈਹਾਰ ॥ ਚੋ: ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਸਾਧਨ
 ਜਾਨ (੧) ਵਵੇਕ ॥ ਤਾਂਕੇ ਸੁਨੀਏ ਸਰਵਨ ਦੇਕ ॥ ਪਾਂਚ ਕੋਸ਼ ਕਾ
 ਜਾਨੇ ਮਰਮੁ ॥ ਤੀਨ ਅਵਸਥਾ ਤਿਨਕੇ ਧਰਮੁ ॥ ਪੁਨ ਸ਼ਰੀਰ ਸਬੂਲ
 ਅਰ ਸੁਖਮ ॥ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਪਰ ਕਿਰਤਮ ॥ ਔਰ ਸਰੀਰ ਜੋ
 ਹੋਵੇ ਤੁਰੀਆ ॥ ਬੀਚ ਸਮਾਧੀ ਜਾ ਸੰਗ ਜੁਰੀਆ ॥ ਤਾਂ ਸੋ ਆਤਮ
 ਭਿੰਨ ਪਛਾਨ ॥ ਕਰਤਾ ਭੋਗਤਾ ਤਾਂਕੋਮਾਨ ॥ ਦੂਸਰ ਸਾਧਨ ਜਾਨ

(੨) ਵੈਰਾਗ ॥ ਅਸੱਤ ਬਾਤਕਾ ਕਰੀਏ ਤਿਆਗ ॥ ਤੀਸਰ ਸਾਧਨ
ਸ਼ਟ (੩) ਸੰਪਤੀ ॥ ਤਾਂ ਮੈਂ (੧) ਸ਼ਮ (੨) ਦਮ ਅਰ (੩)
ਉਪਰਤੀ ॥ (੪) ਤਤਿਖਸ਼ਾ (੫) ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ (੬) ਸਮਾਂਧਾਨ ॥ ਯੇਹ
ਖਟ ਸੰਪਤੀ ਸਾਧਨ ਜਾਨ ॥ ਚੌਥੇ ਸਾਧਨ ਮਮਖਸ਼ੂ (੪) ਸੁਜਾਨ ॥
ਮੁਕਤੀ ਕੇ ਸਾਧਨ ਪੁਮਾਨ ॥ ਭੂਖੇ ਕੇ ਜਿਉ ਬਾਝ ਰਸੋਈ ॥ ਲਗੈ
ਕਾਜ ਅਛਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ॥ ਤਾਂਕੇ ਸੰਗ ਚਾਰ ਅਨੁਬੰਦ ॥ ਸੁਨ ਪੂਤਾ
ਤੋਹ ਹੋਇ ਅਨੰਦ ॥ ਸਾਧਨ ਕਰੇ ਜੋਉ ਸੰਗ ਜੁਗਤੀ ॥ ਹੋ (੧) ਅਧ
ਕਾਰੀ ਪਾਵੇ ਮੁਕਤੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਸਾਥ ਜੋ ਕਰੇ (੨) ਸੰਬੰਧ ॥ ਦੂਸਰ ਯੇਹ
ਜਾਨੈ ਅਨੁਬੰਧ ॥ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਵਿਸ਼ੇ ਬ੍ਰਹਮ ॥ ਹੋਇ (੩) ਵਿਸ਼ੈਈ
ਪਾਵੇ ਤਜ ਭ੍ਰਮ ॥ ਪ੍ਰਮ ਅਨੰਦ ਮੁਕਤ ਕੇ ਪਾਵੇ ॥ (੪) ਪ੍ਰਯੋਜਨ
ਅਨੁਬੰਧ ਕਹਾਵੇ ॥ ਪੁਨਾ ਚਤੁਸ਼ਟੇ ਸਰਵਨ ਕਹੀਏ ॥ (੧) ਸਰਵਨ
(੨) ਮਨਨ (੩) ਨਿਯਯਾਸਨ ਲਹੀਏ ॥ (੪) ਸਾਖਯਾਤ ਕਾਰ ਸੋ
ਲੇਹੁ ਪਛਾਨ ॥ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਨ ॥ ਪੁਨਾ ਸੁਭਾਵ ਤਾਸਕਾ
ਐਸਾ ॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਕਰੁਨਾ ਮੁਦਤਾ ਜੈਸਾ ॥ ਔਰ ਉਪੇਖਯਾ ਕਰੇ ਸੁਜਾਨ ॥
ਮਿਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰ ਤਹਿ ਏਕ ਸਮਾਨ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਤੁਮ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ॥
ਲਛਨ ਜੋਗ ਕਾ ਕਰੁੰ ਬਖਾਨ ॥ ਮਨਿ ਅਪਨੇ ਕੇ ਕਰੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ॥ ਚਿਤ
ਬਿਤ੍ਰੀ ਕਾ ਕਰੇ ਨਿਰੋਧ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਤੁਮ ਕਹੈ ਨਸਾਂਗ ॥ ਵਰਨਨ
ਕਰੋਂ ਯੋਗ ਅਸਟਾਂਗ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਅੰਗ ਯਮ ਹੈ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥ ਪਾਂਚ
ਯਮੋ ਕਾ ਕਰੁੰ ਬਖਾਨ ॥ ਅਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਿਥਮ ਸੁਨੋ ਹੋਇ ਸੂਖ ॥ ਮਨ ਬਚ
ਕ੍ਰਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾ ਦੂਖ ॥ ਦੁਤੀਏ ਸਤ ਬਚਨ ਮੁਖ ਬੋਲੇ ॥ ਮਨ ਅਰ
ਬਚਨ ਅਸੱਤ ਨ ਖੋਲੇ ॥ ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਅਸਤੇਯਾ ਸੁਨ ਮੀਤ ॥ ਪਰ ਵਸਤੂ
ਸੋਂ ਰਹੈ ਅਤੀਤ ॥ ਚੌਥੇ ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਯ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਇੰਦ੍ਰੀਯ ਜਿਤ ਹੋਵੈ
ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥ ਪੰਚਮ ਅਪਰੀ ਗ੍ਰਹ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ॥ ਦੈਸ਼ ਮੋਹ ਅਹੰਬੁਧ
ਤਜ ਦੇਹੁ ॥ ਦੂਸ੍ਰ ਅੰਗ ਜੋਗ ਕਾ ਪੂਤ ॥ ਨਿਯਮ ਪਾਂਚ ਸੋ
ਸੁਨੋ ਸਪੂਤ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸ਼ੋਰ ਲੇਹੁ ਉਰਧਾਰੈ ॥

ਸਤਸੰਗ ਮਨਿ ਤਨ ਜਲਹਿ ਸੁਧਾਰੈ ॥ ਦੁਤੀਏ ਸੰਤੋਖ ਕਰੇ ਸੁਖ
 ਕਾਰੀ ॥ ਤਿਤੀਏ ਤਪੁ ਕਰੇ ਮੋਖਦੁਵਾਰੀ ॥ ਚਉਥੇ ਜੋ ਕਹੀਏ ਸਵਾ
 ਧਿਆਏ ॥ ਮਿਲ ਸਤਿਸੰਗ ਸੋ ਹੋਇ ਅਮਾਹੇ ॥ ਪੰਚਮ ਈਸ਼ੁਰ ਪ੍ਰ
 ਨੀਧਾਨ ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਸਭਿ ਕਰੇ ਈਸ਼ੁਰ ਅਰਪਨ ॥ ਤੀਸਰ ਅੰਗ ਜੋਗ
 ਕਾ ਕਹੀਏ ॥ ਸਿਥਰ ਹੋਇ ਸੁਖ ਆਸਨ ਬਹੀਏ ॥ ਚੌਥਾ ਅੰਗ ਜੋਗ
 ਕਾ ਨਾਮੁ ॥ ਤਾਕੋ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮੁ ॥ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਸ ਕਉ
 ਕਰੀਏ ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਕੀਕਸਮਲ ਪਰਹਰੀਏ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੋਂ ਬਾਹਰ ਰੋਕੇ ਸੁਵਾਸ ॥
 ਬਾਹੀਆ ਨਾਮ ਕਹੀ ਅਤ ਹੈ ਤਾਸ ॥ ਦੁਤੀਏ ਅੰਤ੍ਰਿ ਸੁਵਾਸ ਲੈ
 ਜਾਵੇ ॥ ਅਭਿੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਤਾਸਕਾ ਗਾਵੇ ॥ ਜਹਿ ਕਾ ਤਹਿ ਸੁਵਾਸ ਰੁਕ
 ਜਾਵੇ ॥ ਸਬੰਭ ਵਿਰਤੀ ਸੋ ਨਾਮ ਕਹਾਵੇ ॥ ਚਉਥੇ ਬਾਹੀਆ ਭਿਅੰਤ੍ਰ
 ਅਕਛੇਪੀ ॥ ਤਿਸਕੋ ਕਰਿ ਹੈ ਪੂਰਨ ਜੋਗੀ ॥ ਸੁਵਾਸ ਜਾਇ ਸੋ ਬਾਹਰ
 ਵਾਰ ॥ ਤਾਕੋ ਦੇਵੇ ਔਰ ਨਿਕਾਰ ॥ ਅਰ ਜੋ ਅੰਤ੍ਰ ਆਇ ਸੁਵਾਸ ॥
 ਖੰਚਤ ਰਹੇ ਔਰ ਤਹਿ ਤਾਸ ॥ ਪੰਚਮ ਅੰਗ ਪ੍ਰਿਤਿਆ ਹਾਰ ॥ ਮਨ
 ਇੰਦ੍ਰੀਯ ਜੀਤੇ ਸੁਖ ਸਾਰ ॥ ਖਸ਼ਟਮ ਅੰਗ ਧਾਰਨਾ ਜਾਨੋਂ ॥ ਏਕ
 ਸਥਾਨ ਚਿਤ ਠਹਿਰਾਨੋਂ ॥ ਸਪਤਮ ਅੰਗ ਜੋਗ ਕਾ ਧਿਆਨ ॥ ਮਨਿ
 ਇੰਦ੍ਰੀਯਆਤਮ ਬਸ ਜਾਨ ॥ ਸਭਿ ਮਿਲ ਕਰ ਪਾਵੈ ਸਤਿ ਗਿਯਾਨ ॥
 ਸਭ ਕਾ ਹੋਵੇ ਏਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ॥ ਅਸ਼ਟਮ ਅੰਗ ਸਮਾਧੀ ਕੀਨ ॥
 ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਮੇਂ ਹੋਵੈ ਲੀਨ ॥ ਦੇਹ ਇੰਦ੍ਰੀਯ ਕੀ ਸੁਰਤਿ ਨ ਕੋਇ ॥
 ਜੋਤਹਿ ਜੋਤ ਮਿਲੇ ਦੁਖ ਖੋਇ ॥ ਤਹਾਂ ਪੰਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਹੋਇ ਘਨਘੋਰ ॥
 ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਬਾਜੇ ਨਿਸ ਭੋਰ ॥ ਕੋਟਿ ਸੂਰਸਮ ਤਹਾਂ ਉਜਾਰਾ ॥
 ਤਾਂਹਿ ਜੋਤਿ ਸਾਚਾ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ਹ੍ਰੈ ਜੋਗੀ ਜੋ ਪਾਵੈ ਜੁਗਤਿ ॥ ਮਹਾਂ-
 ਖੁਰਖੁ ਸੋ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ॥ ਹੋਇ ਸੁ ਨੇਮੀ ਕਰੇ ਸਮਾਧੀ ॥ ਤਾਂਤੇ
 ਸਗਲੀ ਮਿਟੈ ਉਪਾਧੀ ॥ ਜਨਮ ਸੁਫਲ ਤਾਂਕਾ ਹੋ ਜਾਵੈ ॥ ਆਪੁ ਤਰੇ
 ਸੰਗ ਜਗਤਿ ਤਰਾਵੈ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਯੇਹ ਕਠਨ ਕੁਮਾਵਨ ॥ ਮਾਰਗ
 ਜੋਗ ਕਠਨ ਹੈ ਪਾਵਨ ॥ ਜਗ ਮੇਂ ਬਹੁ ਕਰਿ ਹੈ ਹਠ ਜੋਗ ॥ ਤਹਿ

ਕਰ ਜਗਤਿ ਸੁਨਾਵੈਂ ॥ ਜਿਹਬਾ ਬਕੇ ਨਾ ਮਨਿ ਸੰਮਝਾਵੈਂ ॥ ਤੋਤੇ ਜਿਉਂ
ਰਟ ਹੈ ਬਾਨੀ ॥ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਨੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਭਗਤਿ
ਹੀਨ ਨਰ ਜੋਈ ॥ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਪਾਵਤ ਨਹੀਂ ਸੋਈ ॥ ਗੁਰਸ਼ਬਦੀਂ ਮਨਿ
ਕੋ ਸਮਝਾਵੈਂ ॥ ਸੋ ਨਰ ਸਹਜ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਪਾਵੈ ॥ ਸੁਨੋਂ ਪੂਤ ਤੁਮ
ਪੂਛਿਓ ਮੋਪੈ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਓ ਭੇਵ ਹਮ ਤੋਪੈ ॥ ਕਹਨ ਸੁਨਣ ਤੇ ਪਰੇ
ਕਮਾਵਨ ॥ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਹੋਇ ਸੁਖ ਪਾਵਨ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤਬ ਬਿਨਵਿਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੈ ਕਰ ਜੋਰ ॥
ਹੇ ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਤਮ ਹਰਨ ਸੈਂਹਸਾ ਹਰੀਏ ਮੋਰ ॥

ਬੀਚ ਸਮਾਧੀ ਜੋਗ ਕੇ ਜੋਗੀ ਹੋਵੈ ਲੀਨ ॥ ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਧੁਨ
ਜੋ ਉਠੇ ਤਾਂਕੋ ਸੁਨੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਨਾਮੁ ਮੋਹ ਕਹੋ
ਪ੍ਰਗਟਾਇ ॥ ਅਨਹਦ ਧੁਨ ਜਹਿ ਬਿਧ ਦੁਠੇ ਸੋ ਗੁਰ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ ॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਤਬ ਬੋਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਨੋਂ ਪੂਤ ਯੇਹ ਗੁਪਤ ਮਤਿ ॥ ਕਹੂੰ
ਤੋਹਿ ਕਛੁ ਭੇਵ ਕਥਨ ਬਕਨ ਤੇ ਬਾਹਰਾ ॥ ਗੁੰਗੇ ਜਿਉਂ ਗੁੜਖਾਹ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੇ ਵੋਹ ਸੁਆਦ ਕਿਆ ॥ ਤਿਉਂ ਜੋਗੀ ਗੁਨ ਤਾਹਿ ਕਹੇ
ਕੋਨ ਬਿਧ ਜਾਨੀਏ ॥ ਚੋਪਈ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਤੁਮ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ॥
ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਕਰੂੰ ਬਖਾਨ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਨਾਰੰਜਨ ਕੋ ਮਾਨ ॥
ਦੁਤੀਏ ਓਅੰਕਾਰ ਪਹਚਾਨ ॥ ਤਿਤੀਏ ਸੋਹੰ ਸ਼ਬਦ ਬਤਾਯਾ ॥
ਚਤਰਥ ਸਚਿਨਾਮੁ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ॥ ਪੰਚਮ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕੋ ਜਾਨ ॥ ਪਾਂਚ
ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਕੀਓ ਬਖਾਨ ॥ ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਹੋਇ ਘਨਘੋਰ ॥
ਅਨਹਦ ਧੁਨ ਬਾਜੇ ਨਿਸ ਭੋਰ ॥ ਅਨਹਦ ਕੀ ਹੱਦ ਕੋਊ ਨਾ ਜਾਨੇ ॥
ਅਲਖ ਅਗਮ ਅਨੰਤ ਬਖਾਨੇ ॥ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖ ਨਾਦ ਤਹਿ ਪੂਰੇ ॥
ਹੋਇ ਝੰਨਕਾਰ ਅਨਾਹਦ ਤੂਰੇ ॥ ਕੋਟ ਸੂਰ ਸਮ ਤਹਾਂ ਉਜਾਰ ॥
ਕੋਟ ਸ਼ਬਦ ਧੁਨ ਪਾਰ ਨ ਵਾਰ ॥ ਜਾਪ ਅਜਪਾ ਹੋਇ ਤਹਿ ਆਪੇ ॥
ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਧੁਨ ਉਪਜਾਪੇ ॥ ਤਾਂਕੇ ਅੰਤ੍ਰ ਪਾਂਚੋ ਜਾਨ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਭਿ
ਮੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਤਿਕੁਟੀ ਤੇ ਪਰੇ ॥ ਦਸਵੇਂ ਦੁਵਾਰ ਜਾਇ

ਜਬ ਚੜੇ ॥ ਤੁਰੀਆ ਪਦ ਮੇਂ ਹੋਵੈ ਲੀਨ ॥ ਸੁੱਨੋ ਸੁੰਨ ਔਰ ਨਹੀਂ
 ਚੀਨ ॥ ਸਚੁਖੰਡ ਮੇਂ ਜਾਇ ਸਮਾਵੈ ॥ ਜੋਤਹ ਜੋਤ ਅਭੇਦ ਹੋਇ ਜਾਵੈ
 ॥ ਤਹਾਂ ਨਾ ਬਿਯਾਪੈ ਕਦਹੀ ਕਾਲ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਸੋ ਦੇਸ ਅਕਾਲ ॥
 ਅਮਰਾਪੁਰ ਤਿਸਹੀ ਕੋ ਕਹੀਏ ॥ ਬੇਗਮ ਨਗਰੀ ਤਾਂਹ ਬਤਈਏ ॥
 ਤਹਾਂ ਬਸੇ ਪੂਰਨ ਜੋਗੇਸ਼ ॥ ਤਾਂਕੇ ਸਗਲੇ ਮਿਟੋਂ ਕਲੇਸ਼ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ
 ਹਮ ਕਹਿਓ ਸੰਛੇਪ ॥ ਮਾਰਗ ਜੋਗ ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਲੇਪ ॥ ਤਾਂਤੇ ਤੋਹਿ
 ਸੁਨਿਓ ਹਿਤਧਾਰ ॥ ਕਹਿਓ ਜੋਗ ਮਾਰਗ ਹਮਸਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਬਿਧੀਚੰਦ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈਂ ਹਮਰਾ ਸੁਤ ਸੁਰ ਗਿਯਾਨ ॥
 ਜਾਂਕੇ ਅੰਤੁ ਬਿਮਲ ਬੁਧ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਜੋਗ ਧਿਯਾਨ ॥

ਜਦੋਂਪ ਤੂੰ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ਹੈਂ ਤੱਦਪ ਸਿਖਕਾ ਧਰਮ ॥ ਗੁਰ
 ਪੂਰਨ ਕੋ ਪੂਛਲੋ ਜੋਗ ਜੁਗਤ ਕਾ ਮਰਮ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਗੁਰ ਭਾਖਿਓ
 ਸਭ ਭੇਵ ਜੁਗਤ ਜੋਗ ਅਸ਼ਟਾਂਗਕਾ ॥ ਜੋ ਹੋਵੈ ਗੁਰ ਸੇਵ ਕਰੇ ਤਰੇ
 ਸੰਸਾਰ ਨਿਧ ॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਿਧੀਚੰਦ ਪਗਸੀਸ ਧਰ ॥
 ਕਾਟੇ ਸਗਲ ਕਲੇਸ਼ ਗੋਝ ਬਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ॥ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ
 ਹੰਦਾਲੁ ਜੋਗ ਜੁਗਤ ਜਾਨੀ ਜਿਨੂੰ ॥ ਸਰਨ ਪਰੇ ਜੋ ਦਿਆਲ ਜਨਮ
 ਮਰਨ ਦੁਖ ਕਟੀਏ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਾਖੀ ਬਰਨ ਤੇ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਸਤ ਭਾਇ ॥
 ਕਥਾ ਯੋਗ ਅਸ਼ਟਾਂਗਕੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਈ ਬਤਾਇ ॥

ਨਿ: ਜਨਮਸਾਖੀ ਚੋਂ ਪੰਨਾ ੨੪੫

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ)

ਮਾਝੇ ਦੇਸ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ॥

ਪਹਾੜ ਦਿਸ਼ਾ

*ਰਾਮਤੀਰਥ ਜੀ : †ਡੇਹਰਾ ਗੁਰੂਨਾਨਕ : ਅਚਲਜੀ : ਸ੍ਰੀਹਰਿ

ਗੁਬਿੰਦਪੁਰਾ

?ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂਕਾ

§ਬਾਬਾ
ਬਕਾਲਾ

ਲਹਿੰਦੀ ਦਿਸ਼ਾ

॥ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸੁ

ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਗੋਸ਼ਾ

॥ਤਰਨਤਾਰਨ

()ਗੋਇੰਦਵਾਲ

{ }ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ

ਦਖਨ ਦਿਸ਼ਾ

- † ਏਥੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਹੈ ।
- * ਏਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਰਾਮਤੀਰਥ ਜੀ ਹੈ ।
- ॥ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- : ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- ? ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੇਦਾਲ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- ॥ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- () ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- { } ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।
- § ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਦੁਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ।

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

(ਸਵਯੇ ਕ੍ਰਿਤ ਬਿਸ਼ਨਦਾਸ ਜੀ)

ਗਿਰਦੇ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਕੇ ਆਸਨ ਹੈ ਬਡ ਪੁਰਖਨਕੇ ਅਸਥਾਨਾ ॥
ਅਰਜਨ ਐ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਸਭੀ ਸੁਖ ਖਾਨਾ ॥
ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬਹਾਦਰ ਤੇਗ ਐ ਅਚਲ ਸਿਧ ਸਭ ਜੱਗ ਜਾਨਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਅਸਥਾਨ ਕੁ ਐ ਰਾਮਤੀਰਥ ਕੇ ਅਸ਼ਨਾਨਾ ॥

(ਸਵੈਯਾ)

ਗਿਰਦ ਸਭੀ ਗਦੀਆਂ ਗੁਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸਭਹੀ ਯੋਗ ਬਾਲਾ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਰ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਖਡੂਰ ਸੁ ਗੋਇਦਵਾਲ ਬਕਾਲਾ ॥
ਅਚਲ ਸਿਧ ਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰਾ ਹਰਿ ਡੇਹਰਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵਾਲਾ ॥
ਮਧ ਹੰਦਾਲੁ ਬ੍ਰਾਜਤ ਹੈਂ ਗੁਰ ਆਸਨ ਹੈ ਕਹਿ ਮਧ ਜੰਡਿਆਲਾ ॥

(ਸਵੈਯਾ)

ਆਸਨ ਹੈ ਇਸਥਿਤ ਹੰਦਾਲੁ ਕਾ ਆਪ ਜਿਸੇ ਹਰਿਜੂਨੇ ਸੁਵਾਰਿਆ ॥
ਰਿਧ ਐ ਸਿਧ ਖੜੀ ਦਰ ਪੈਨਵ ਨਿਧਸੁ ਬਿਧੀ ਕੋ ਚੋਰਿ ਢੁਲਾਰਿਆ ॥
ਬਰਾਤਿ ਬਿਖੇ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਪੂਰਨ ਹੈ ਭਰ ਪੂਰਨ ਯੋਗ ਮਝਾਰਿਆ ॥
ਗਿਆਨ ਕੋ ਭਾਨ ਦਿਖਾਇ ਜਿਨੇ ਜਗਿ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨ ਤੇ ਪਾਰ
ਉਤਾਰਿਆ ॥

(ਸਵੈਯਾ)

ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਬਪਿਓ ਜਹਿ ਐਸੇ ਹੈ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੰਦਾਲਾ ॥
ਦੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਹੀਦ ਕੋ ਵਾਹਦ ਐਰ ਉਪਾਹਦ ਕੋ ਮੁਖਕਾਲਾ ॥
ਯਮ ਐਰ ਨਿਯਮ ਦਿੜਾਵਤ ਹੈਂ ਪੁਨ ਯੋਗ ਗਿਆਨ ਕੋ ਭਾਨ ਉਜਾਲਾ ॥
ਐਸੇ ਭੈਈਆ ਜਿਨਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਹੈ ਦਾਸ ਬਿਸ਼ਨਕਟੇ ਜਮ ਜਾਲਾ ॥

੪ ॥ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਗੁਰੂ ਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੰਨਾ ੧੧੧

੧ ਓ (ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ)
(ਕੁਝ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੁ ਬਾਰੇ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੁ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਮਿਤੀ ਭਾਦਉ ਵਦੀ
ਏਕਮ ੧ ਪੋਥੀ ਲਿਖ ਪਹੁਚੈ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੁ
੧੬੦੪ ਈ: ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇਸ ਅੰਮਰ ਰਚਨਾ
ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਸਨ,
ਇਸਦੀ ਲਿਖਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕੋਲ, ਰਾਮੁਸਰ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਕਰਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਲ ੫੮੬੪ ਕੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗ ਭਗ ੪੬੫੭ ਸ਼ਬਦ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ੬੩੭ ਕੁ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤਿ
ਬਾਣੀ ਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਤ੍ਰਤੀਬਿਆ ਗਿਯਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅਰੰਭ ਮੂਲ-ਮੰਤ੍ਰ-੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰ ਭਉ ਨਿਰ ਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਗਲਾ
ਚਰਨ ਹੈ। ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ੩੧ ਰਾਗਾਂ ਹੇਠ
ਦਰਜ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜਪੁਜੀ,
ਰਹਿਰਾਸ, ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ
ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤ੍ਰਤੀਬ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸਿਆਨਪ ਨਾਲ ਵਿਉਂਤੀ
ਗਈ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਕਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ, ਫਿਰ
ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਉਪੰਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੀ, ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੰਤ ਤੇ
ਫਿਰ ਉਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਗੁਰ ਬਾਣੀ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਤਿ ਬਾਣੀ ਵੀ ਉਸੇ ਤ੍ਰਤੀਬ ਵਿਚ

ਕਰਮ—ਅਨੁਸਾਰ—ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ, ਫਿਰ ਨਾਮੁਦੇਵਜੀ ਦੀ, ਇਤਿਆਦਿ—ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਹੈ, ਤਤੀਬ ਦੇਣ ਲਗਿਆਂ ਛੰਦ—ਭੇਦ ਤੇ ਸੂਰ—ਤਾਲ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭੋਗਦੀ ਬਾਂਣੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਉਂ ਹੈ, ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੧, ਸਲੋਕ ਸਹਸ ਕ੍ਰਿਤੀ ਮ: ੫, ਗਾਥਾ ਮ: ੫, ਫੁਨੇਹ ਮ: ੫, ਚਉ ਬੋਲੇ ਮ: ੫, ਸਲੋਕ ਭਗਤਿ ਕਬੀਰ ਸਲੋਕ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਕੇ, ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕਯ, ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਸਲੋਕ ਮ: ੯, ਅਤੇ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮ: ੫। ਅੰਤ ਵਿਚ ਰਾਗੁਮਾਲਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਨਾਨਕ ਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਖ ਵਖ ਗੁਰ—ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਣੀ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਨ ਲਈ ਮਹਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੱਦੀ—ਨੰਬੂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਰੂਪ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਲੋਕ ਹੈ, ਭਗਤਿ ਬਾਂਣੀ ਵਿਚ ਹਰਿ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਰੰਭਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਨਾਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਭਗਤਿ ਜੀਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭੈਰਉ ਬਾਂਣੀ ਨਾਮੁਦੇਵ ਜੀਉ ਕੀ। ਸਾਰੀ ਬਾਂਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪਉੜੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਅੰਕ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੇ ਵਡੇ ਜੋੜ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਬਾਂਣੀ ਨੂੰ ਅਖੇਪ ਤੋਂ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੁ ਵਿਚ ਹੇਠ—ਲਿਖੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਰਚਨਾ ਦਰਜ ਹੈ:—ਓ, ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ:—ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ। ਅ, ਭਗਤਿ ਸਹਿਬਾਨ:—ਕਬੀਰ, ਨਾਮਦੇਵ, ਰਵਿਦਾਸ, ਤਿਲੋਚਣ, ਬੇਣੀ, ਧੰਨਾ, ਜੈ ਦੇਵ, ਭੀਖਣ, ਸੈਣ, ਪੀਪਾ, ਸਧਨਾ, ਰਾਮਾਨੰਦ, ਪ੍ਰਮਾਨੰਦ, ਸੂਰਦਾਸ,

ਫਰੀਦ ।

ੲ. ਗੁਰੂ ਘਰਦੇ ਨਿਕਟ—ਵਰਤੀ:—

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਸੱਤਾ, ਬਲਵੰਡ, ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ । ਭੱਟ —
ਕਲ੍ਹਸਹਾਰ, ਜਾਲਪ, ਕੀਰਤ, ਭਿਖਾ, ਸੱਲ, ਭਲ, ਨਲ, ਗਇੰਦ,
ਮਥਰਾ, ਬੱਲ, ਹਰਿਬੰਸ । ਸੰਪਾਦਕ । ਅਮਰ ਬਾਣੀ ਚੌਂ
ਹਰਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ ਐਮ. ਏ.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ

੧੪੬੬—੧੫੩੬ ਈ:

ਬਿ: ੧੫੨੬—ਬਿ: ੧੫੬੬

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵਜੀ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ੧੫ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੪੬੬ ਈ: ਨੂੰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਲਾ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ, ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ, ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਧਾਰਮਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਤੋਂ ਪਿਛਾਵਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਰਬ ਆਦਿਕ ਕਈ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਸਭ ਮਾਨੁਖਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ । ਆਪ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਜਿਥੇ ਅਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੁਧਾਰਕ ਸਨ, ਉਥੇ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਵੀ ਸਨ, ਆਪਦੇ ਉਚਾਰੇ ਹੋਏ ਲਗ ਪਗ ੯੭੩ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਜਪੁਜੀ, ਪਟੀ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਸਿਧ ਗੋਸਟ, ਮਾਝ ਦੀ ਵਾਰ, ਦੱਖਨੀ ਓਅੰਕਾਰ,

ਤੇ ਬਾਰਹਮਾਹਾ, ਆਪ ਜੀਦੀਆਂ ਕੁਝਕੁ ਚੋਂਣਵੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕ ਅਮਰ ਕਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਯਾ ਗਿਯਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ

੧੫੦੪—੧੫੫੨ ਈ:

ਬਿ: ੧੫੬੧—ਬਿ: ੧੬੦੯

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮੁ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਜਿਲਾ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਖੱਤੀ ਜੀਦੇ ਘਰ ੩੧ ਮਾਰਚ ੧੫੦੪ ਈ: ਨੂੰ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ, ਅਤੇ ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਂਦਿਆਂ ਖਡੂਰ ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ । ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲਨਾ ਉਦਮ ਅਰੰਭਣ ਦਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਿਰ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਇਆ, ਅਤੇ ਸਹਿਤ ਨੂੰ ਸੁਰੀਖਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੀਤਾ ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪੰਜਾਬੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜੀ ਹੈ ॥ ਆਪਨੇ ਕੇਵਲ ਸਲੋਕ ਹੀ ਰਚੇ ਹਨ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ੬੩ ਹਨ । ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਆਦਰਸ਼ਕ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

੧੪੭੯—੧੫੭੪ ਈ:

ਬਿ: ੧੫੩੬—੧੬੩੧ ਬਿ:

ਗੁਰੂ ਅੰਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬਾਸਰਕੇ ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ੫ ਮਈ ੧੪੭੯ ਈ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਭਾਨ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਮੁਢ ਥੋਂ ਹੀ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵੱਲ ਸੀ। ਬੁਢੇ ਵਾਰੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਅਤੇ ਟਹਿਲੁ ਥੋਂ ਮਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਨਿਗਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਇਕੋ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਛਕਨ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਕੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵਦਾ ਅਮਲੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਦਸਿਆ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ੯੦੭ ਕੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਆਪਨੇ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦੀ ਉਤਮਤਾ ਦਿਢਾਂਣ (ਗਾਵਹੁ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ) ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਰਸਾਣ (ਮਾਟੀ ਏਕ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ) ਲਈ ਡਾਢੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਤਾ ਰਚਨਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸਦੇ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ “ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ। ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੇ ਉਧਰੈ ਤਿਤੇ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰਿ ॥ ਦੀ ਸਰੋਦੀ ਹੂਕ ਕੱਢੀ ਹੈ।

(ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ)

ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਕੇਵਲ (ਸਦੁ) ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ

੧੫੩੪-੧੫੮੧ ਈ:

ਬਿ: ੧੫੯੧-ਬਿ: ੧੬੩੮

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਤੇ ਯਤੀਮੀ ਵਿਚ ਪਲੇ, ਘੁੰਗਣੀਆਂ ਵੇਚਨ ਵਾਲੇ (ਜੇਠਾ) ਜੀ ਕਿਓਂ ਦਿਨ (ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਜਿਨ ਸਿਰਿਆ ਤਿਨੇ ਸੁਵਾਰਿਆ) ਕਰਕੇ ਧਿਆਇ ਜਾਂਣਗੇ, ਆਪਦਾ ਜਨਮ ੨੪ ਸਤੰਬਰ ਸੰਨ ੧੫੩੪ ਈ: ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਮੰਡੀ, ਲਹੌਰ ਦੇ ਇਕ ਸੋਢੀ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਆਪ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ। ਸਿਖੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਮਰ ਯਾਦਗਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀਨੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਬਗ ੬੭੯ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁਟਕਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਘੋੜੀਆਂ, ਪਹਰੇ, ਕਰਹਲਾ ਤੇ ਵਣਜਾਰਾ ਆਦਿ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਗਾਇਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ੪੬ ਕੁ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਅਤੇ ੩੮ ਕੁ ਛੰਦ ਵੀ ਰਚੇ ਹਨ। ਛੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਆਪਜੀਦੀ ਸੱਮੁਚੀ ਬਾਂਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

੧੫੫੮-੧੬੩੭ ਈ:

ਬਿ: ੧੬੧੫-ਬਿ: ੧੬੯੪

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀਦਾ ਜਨਮ, ਬਾਸਰਕੇ, ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਭਾਈ ਚੰਦ੍ਰਭਾਨ ਜੀਦੇ ਘਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਹੋਇਆ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀਦੇ ਭਤੀਜੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀਦੇ ਮਾਮੋਂ ਸਨ, ਭਾਈ ਜੀ ੧੫੭੯ ਈ: ਵਿਚ ਸਿਖ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਥਾਨਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਆਸ, ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸੇਂਟਪਾਲ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਮਾਮ ਆਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਵਿਦਵਾਨ

ਉਘੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਉੱਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਵੀ ਸਨ, ਆਪ ਵਰਗਾ ਕੋਸ਼ ਕਾਰ ਅਤੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਆਪੁ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਫਾਰਸੀ, ਹਿੰਦੀ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਿ ਕਈ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਤ ਤੋਂ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਸਿਖ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਆਪਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ, ਤੇ ਸੁਖੈਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ (ਕੁੰਜੀ) ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਆਦਿ ਬੀੜ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਵੀ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਸਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਪਪੜ ਕਬਿੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ੩੯ ਵਾਰਾਂ ਰੱਚੀਆਂ, ਆਪੁ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਹਿੱਤ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਤੇ ਵਡਿ-ਮੁਲਾਹਿਸਾ ਹਨ। ਭਾਈ ਜੀਦੀ ਰੱਚਨਾ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਆਪਨੇ ਡਾਢੀ ਟਕਸਾਲੀ ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਬੋਲੀ ਵਰਤੀ ਹੈ।

(ਭੱਟ)

ਭਟ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਂਰਾਜ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ। ਏਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀਦੇ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਮੇਂ, ਸੰਨ ੧੫੮੭ ਈ: ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਪੁਜੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ (ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕਯ) ਦੇ ਸਿਰ ਲੇਖ ਹੋਠਾਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਏਹ ਸਵਯੇ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਪ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਚਾਰੇ ਗਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਆਸ਼ੇ ਅਨਕੂਲ ਖਿਆਲ ਦੇ ਹੋਇਆਂ ਅਪਨੇ ਸੱਵਈਆਂ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿਤਾ।

ਭੱਟਾਂ ਦੇ ਸਵੱਯਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੧੨੩ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਵੱਯਈਏ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਬਿੱਤ, ਸੋਰਠਾ, ਝੁਲਨਾ, ਤੇ ਛਪਾ ਆਦਿਕ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਨ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਚਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰ ਲੇਖਦਾ ਕਾਰਨ ਸਵੱਯੀਏ, ਛੰਦਾਂ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਭੱਟ-ਬਾਂਣੀ ਦਾ ਮੰਤਵ, ਭੱਟਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭੱਟ-ਕਲਸਹਾਰ ਜੀਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰ ਉਪਮਾਂ ਹੈ। ਭੱਟਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਹੀਂ ਭੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤਿ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਲੈਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਗਾਵੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਗੁਰੂਆਂ ਜੀਵਨ ਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਖਾਸ ਖਾਸ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤ੍ਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਂਗ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭਟੋਈ ਭਾਖਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੰਕੁਚਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਪੂਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਸੰਮੂਹ ਬਾਂਣੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਹਰਿ ਗੁਰ-ਮਹਲੇ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਮਾਂ ਵਖ ਵਖ ਥਾਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਵੱਯੀਏ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਕੇ ੩ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਹੇਠ ਕੇਵਲ ਓਹ ਸਵੱਯੀਏ ਦਰਜ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਿਤੁ ਵਿਚ ਉਚਾਰੇ ਸਨ। ਭੱਟ ਬਾਂਣੀ ਦੀ ਵਿਆਕਰਣਕ ਰੀਤ ਵੀ ਓਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਭੱਟਾਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ)

ਭੱਟ *ਕਲਸਹਾਰ, ੧ ਭੱਟ ਜਾਲਪ ੨, ਭੱਟ ਕੀਰਤ ੩, ਭੱਟ ਭਿਖਾ ੪, ਭੱਟ ਸੱਲ ੫, ਭੱਟ ਭੱਲ ੬, ਭੱਟ ਨੱਲ੍ਹ ੭, ਭੱਟ ਗਇੰਦ ੮, ਭੱਟ ਮਥਰਾ ੯, ਭੱਟ ਬੱਲ੍ਹ ੧੦, ਭੱਟ ਹਰਿਬੰਸ ੧੧ ।

(ਬਲਵੰਡ ਅਤੇ ਸੱਤਾ)

†ਬਲਵੰਡ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂਦੇ ਸੰਸਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇ ਦਾਰ ਗੁਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਮਨ-ਮਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਇਕ-ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰਦੀ ਬਿਅੱਦਬੀ ਕੀਤੀ । ਲਬੁ ਵਿਣਾਹੇ ਮਾਣਸਾ ਜਿਉ ਪਾਣੀ ਬੂਰ) ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਟਕਾਰੇ ਗਏ । ਜਦ ਆਪਨੀ ਭੁਲ ਦਾ ਇਹਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਰੋਸਾਏ ਗਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਗਏ ਸੱਤੇ ਬਲਵੰਡ ਸਤੇ ਭੂਮਿ ਆਖੀ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ । ਇਸਨੂੰ ਟਿਕੇ ਦੀ ਵਾਰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਅੱਠ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ । ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਚਉਥੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਈਸਰਿ ਜਗ ਨਾਬ (ਦੀ ਉਪਮਾਂ) ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਦੂਜੀ, ਤੇ ਤੀਜੀ, ਤੇ ਪੰਜਵੀ ਪਉੜੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਿਤੁ ਵਿਚ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਛੇਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀਦੀ, ਸਤਵੀ ਵਿਚ “ਪੰਨੁ ਧਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ, ਅਤੇ ਅੱਠਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀਦੀ

*ਏਹ ਭੱਟ ਕਲਸਹਾਰ ਭਟਾਂ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸੀ,

†ਬਲਵੰਡ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਏਹ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ ਅਤੇ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਭੀ ਰਬਾਬੀ (ਮੁਰਾਦ) ਆਦਿਕ ਹੋ ਸਨ, ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਮੇਂ ਮੁਰਾਦ ਰਬਾਬੀ ਕਾ ਨਾਮ ਔਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਕੁਕੇ ਸੱਦੀ ਦੀ ਹੈ, ਪੰਨਾ ੪੬.

ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੀ ਹੁਨਰ-ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕੋ ਕੇਂਦਰੀ ਖਿਆਲ—“ਜੋਤਿ ਉਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ, ਸਹਿ ਕਾਇਆਂ ਫੇਰ ਪਲਟੀਐ” —ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਰਦੀ ਸ਼ਲਦਾਵਲੀ ਡਾਢੀ ਰਸੀਲੀ, ਭਾਵ-ਪੂਰਤ ਤੇ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ—ਭਾਵ ਡੁਲ੍ਹ ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀਦੇ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਡ ਏਹ ਰਬਾਬੀ ਸਨ ਅਤੇ ਏਹਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਰਬਾਬੀ *(ਮੁਰਾਦ) ਆਦਿਕ ਵੀ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਰਬਾਬੀਆ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤਾ, ਬਲਵੰਡ, ਆਰੂ ਸਨ, ਅਥਾਤਿ ਜਥੇਦਾਰ ਆਦਿਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

੧੫੬੩-੧੬੦੬ ਈ:

ਬਿ: ੧੬੨੦-ਬਿ: ੧੬੬੩

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ, ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਆਤਮਕ-ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜੰਮੇ, ਪਲੇ ਤੇ ਪੜੇ, ਨਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ ‘ਦੋਹਿਤਾ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬੋਹਥਾ’ ਦੀ ਅਸੀਸ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ੧੮ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਰ ਗਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਸਨ। ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, (ਜਹਾਂਗੀਰ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ

*ਮੁਰਾਦ ਰਬਾਬੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਪਾਸ ਇਕ ਸਮੇਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਤਾਲ ਕਿਤਨੇ ਹੋਂ ਪਾਤਾਲਾ ਵਾ ਵਰਤਾ ਦਾ ਮੇਰੇ ਕੇ ਸੰਮਝਾਈਐ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਗਤਿ ਹੰਦਾਲੁ ਸੰਤ ਤਪੁ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਮਗ ਮੇਂ ਆ ਰੇਹਾ ਹੈ ਓਹ ਸੰਤ ਜਾਗਿਆ ਹੋਯਾ ਪ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਹੈ ਓਸ ਪਾਸ ਜਾਕੇ ਨਿੰਮਸ਼ਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਤਾਲਾ ਕਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪੁਛੋ ਓਹ ਪਾਤਾਲਾ ਕਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸਭ ਸੰਮਝਾ ਦੇਵਨ ਤੇ ਦੇਖੋ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ ੪੬ ਸ, ੬। ਜੋ ਲਿਖਤ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਹੈ ਓਸ ਮੇਂ ਸਭ ਨਿਰਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ
 ੩੦ ਮਈ ੧੬੦੬ ਈ: ਨੂੰ ਲਹੌਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾਈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
 ਦੇਵ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿੱਤ ਦੇ ਮਹਾਂਨ ਉਸਰੋਈਆਂ ਵਿਚੋਂ
 ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਾਂ, ਘਰ ਦੇ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀਆਂ
 ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਹਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ
 ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ੧੬੦੪ ਈ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ
 ਬੱਧੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪਨੀ ਰਚਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਹੈ
 ਜਿਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੨੨੧੬ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੈ। ਫੁਟਕਲ
 ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸਲੋਕਾਂ, ਤੋਂ ਛੁਟ ਬਾਰਹਮਾਹਾ, ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ, ਸੁਖਮਨੀ,
 ਜੈਤ ਸ੍ਰੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਡਖਣੇ, ਫੁਨਹੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝਕੁ ਚੋਣਵੀਆਂ
 ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਹਨ। ਸੁਖਮਨੀ ਤਾ ਮਾਨੋਂ ਆਪੁ ਜੀ ਦਾ ਸਾਹਾਕਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ
 ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮਦਾਂਨ ਵਿਚ ਸਾਹਸਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ
 ਹਨ। ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਰਚਨਾਂ—ਜੈਤ ਸ੍ਰੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬੋਲੀਆਂ
 ਦੀ ਤੁਤੀਬ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਲਾ—ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਉਤੇ ਆਪੁ ਜੀ ਦੇ ਨਿਜੀ ਤਰਜਰਬਿਆਂ ਦੀ
 ਮੋਹਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਮਰ ਬਾਣੀ ਚੋਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਨ ਐਮ. ਏ.

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

(ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ)

੧੬੩੦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲੀ	੧੭੦੫	1608
੧੬੬੦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦੂਸਰੀ.....	੧੭੧੫	1658
੧੬੮੫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਯੁਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਤੀਸਰੀ.....	੧੭੩੬	1679
੧੭੧੦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਆਕਲਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਚੌਥੀ.....	੧੭੭੦	1713
੧੭੨੬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਪੰਜਵੀ... ੧੭੭੮		1721
੧੭੪੬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ... ੧੮੨੦		1762
੧੭੮੭ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮੇਹਰਵਾਨ ਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸੱਤਵੀਂ ੧੮੧੨		1755
੧੮੧੨ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਮੋਲਕਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਅੱਠਵੀਂ..... ੧੮੪੭		1798
੧੮੩੧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ *ਅਪਾਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ..... ੧੯੦੨		1845
੧੮੬੦ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਕੇਸ਼ੋਦਾਸਜੀ ੧੯੧੨ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਕਿਸ਼ਨਦਾਸਜੀ		1855
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ, ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ,		
੧੮੭੯ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਪਾਲਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿ: ੩ ਫਗਨ ਵਦੀ	੧੯੬੩	1905
੧੮੮੨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਲਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿ: ੧੧ ਵੀ	੧੯੫੯	1902
੧੮੯੧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੧ ਵੀ	੧੯੬੧	1901

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਪਾਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਦੋ ਸਾਹਿਬਯਾਦੇ ਸਨ, ਗੱਦੀ ਬੈਠਨ ਦੇ ਵਕਤ ਪੁਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕੇਛੇ ਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕਿਛਨ ਦਾਸ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਭਾਈਓਂ ਕੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ਗਦੀ ਬਾਰੇ ਖਟ ਪੱਟੀ ਹੋਨੇ ਸੇ ਏਥੋਂ ਗਦੀ ਦੋਹ ਥਾਈਂ ਹੋ ਗਈ। ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਹਰਿਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰ ਦਾਸ ਜੀ ਪਾਤਿ: ਗਿਆਰਵੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕੇਸ਼ੋਦਾਸਜੀਕੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗੋਪਾਲਦਾਸਜੀ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਨਿਹਾਲਦਾਸਜੀ

†ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੧। ‡ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੧। ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਸੰਤਾਨ ਜੇਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਅਬਾਦ ਹੈ ਅਬ ੧੨ ਵੇਂ ੧੩ ਵੇਂ

ਤਿਥ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਦੇ ! !

ਗੁਰਪੁਰਬ ਵ ਸੰਮਤ

ਤਿਥ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਬੈਠਨ ਦੇ

ਦਸੰ ਗੁਰੂਚਿ ਕੇ ਨਾਮ

ਗੁਰਪੁਰਬ ਜੋਤੀ ! ਵਾ ਸੰਮਤ ਬਿ:
ਜੋਤਿ ਸੰਮਾਵਨ ਦੇ!

੧੬ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾਪੁਰਖ

੧੫੨੬ ਕਤਕਿ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨ: ਪਰਤੇ ਬੈਠੇ ਆਈ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ: ਅਸੂਵਦੀ ੧੦ | ੧੫੯੬

੧੫੬੧ ਵਿਸਾਖ ਸੁਖੀ ੧: ਅਸੂ ਵਦੀ ਪ...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੪- ੧੬੦੯

੧੫੨੬ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧੪: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ਏਕਮ...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ: ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ੫- ੧੬੩੧

੧੫੯੧ ਕਤਕਿ ਵਦੀ ੨: ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ੧੩...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ: ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ੩- ੧੬੩੮

੧੬੨੦ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ੭: ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ੨...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ: ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪- ੧੬੬੩

੧੬੫੨ ਹਾੜ ਵਦੀ ਏਕਮ: ਜੇਠ ਵਦੀ ੮...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ: ੧੬੯੫

੧੬੮੭ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ੧੩: ਚੇਤ੍ਰ ਵਦੀ ੧੩...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ: ਕਤਕਿ ਵਦੀ ੯- ੧੭੧੮

੧੭੧੩ ਸਾਵਨ ਵਦੀ ੯: ਕਤਕਿ ਵਦੀ ੯...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੪: ੧੭੨੧

੧੬੭੮ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ੫: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੪...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ: ਮਘਰ ਸੁਦੀ ੫- ੧੭੩੦

੧੭੨੩ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ੭: ਮਘਰ ਸੁਦੀ ੩...: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ: ਕਤਕਿ ਸੁਦੀ ੫- ੧੭੫੬

ਵਿਸਾਖ ਪਹਿਲੀ

ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ਏਕਮ

ਦਸੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ

ਜਨਮ ਵਾ ਸੰਮਤ ਵਾ

ਗਾਈ ਉਤੇ ਬੈਠਨ ਦੇ ਤਿਥਾਂ ਤੇ ਜੋਤੀ!

ਜੋਤਿ ਸੰਮਾਵਨ ਸੰਮਤ
ਦਸੇ ਗਏ ਹਨ

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੜਨ ਹਿਤ ਸੋਖੇ ਢੰਗ ਸੇ ਰਾਗ ਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ
ਰਾਗਨੀਆਂ ਇਸਤੀਆਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਦੀਆਂ	ਰਾਗ ਭੈਰਉਦੇ ਪੁਤਰ ੮ ਹੈਂ ।
੧ ਭੈਰਵੀ, ੨ ਬਿਲਾਵਲੀ, ੩ ਪੁੰਨਿਆਂ	੧ ਪੰਚਮ, ੨ ਹਰਖ, ੩
ਕੀ, ੪ ਬੰਗਾਲੀ, ੫ ਅਸਲੇਖੀ । ਏਹ	ਦਿਸਾਖ, ੪ ਬੰਗਾਲ, ੫
੫ ਰਾਗਨੀਆਂ ਹੈਂ ।	੬ ਮਧ, ੭ ਲਲਤ,

੮ ਬਿਲਾਵਲ ਹੈ ।

੨ ਮਾਲਕਸਕ ਦੀਆਂ ਰਾਗਨੀਆਂ ਪ ਹੈਂ ।	੧ ਮਾਰੂ, ੨ ਮਸਤਾਂਗ, ੩
੧ ਗੌਡਕਰੀ, ੨ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ੩	ਮੇਵਾਰ, ੪ ਪ੍ਰਬਲ, ੫
ਗੰਧਾਰੀ, ੪ ਸੀਹੁਤੀ, ੫ ਧਨਾਸਰੀ ।	ਚੰਡਕਉਸਕ, ੬ ਖਉ, ੭
ਏਹ ਰਾਗਨੀਆਂ ੫ ਹੈਂ ।	ਖਟ, ੮ ਭਉਰਾਨਦ ।

ਏਹ ਪੁਤਰ ੮ ਹੈਂ ।

੩ ਰਾਗ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀਆਂ	੧ ਸੁਰਮਾਨੰਦ, ੨ ਭਾਸਕਰ,
੧ ਤੇਲੰਗੀ, ੨ ਦੇਵਕਰੀ, ੩ ਬਸੰਤੀ,	੩ ਚੰਦ੍ਰਬਿੰਬ, ੪ ਮੰਗਲਨ,
੪ ਸੰਦੂਰੀ ੫ ਅਹੀਰੀ, ਏਹ ਰਾਗਨੀਆਂ	੫ ਸੂਸਬਾਨ, ੬ ਬਿਨੋਦ,
੫ ਹੈਂ ।	੭ ਬਸੰਤ, ੮ ਕਮੋਦ, ਏਹ

ਪੁਤ੍ਰ ੮ ਹੈਂ ।

੪ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦੀਆਂ	੧ ਕਲੰਕਾ, ੨ ਕੁੰਤਲ, ੩
੧ ਕਛੇਲੀ, ੨ ਪਟਮੰਜਰੀ, ੩ ਟੋਡੀ,	ਰਾਮਾ ੪ ਕਮਲਾ ਕੁਸਮ, ੫

੪ ਕਮੋਦੀ, ੫ ਗੁਜਰੀ । ਏਹ ਚੰਪਕ, ੬ ਗਾਉਰਾ, ੭
ਰਾਗਨੀਆਂ ੫ ਹੈਂ ।

ਕਾਨੜਾ, ੮ ਕਲਯਾਨਾ ।
ਏਹ ਪੁਤ੍ਰ ੮ ਹੈਂ ।

.....
੫ ਸਿੰਠੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ
੧ ਬੈਰਾਰੀ, ੨ ਕਰਨਾਟੀ, ੩ ਗਵਰੀ,
੪ ਆਸਾਵਰੀ, ੫ ਸਿੰਧਵੀ, ਏਹ
ਰਾਗਨੀਆਂ ੫ ਹੈਂ ।

.....
੧ ਸਾਲੂ, ੨ ਸਾਰੰਗ ੩
ਸਾਗਰਾ, ੪ ਗੋਡ, ੫
ਗੰਭੀਰ, ੬ ਗੁੰਡ, ੭ ਕੁੰਭ,
੮ ਹਮੀਰ। ਏਹ ਪੁਤ੍ਰ ੮ ਹੈਂ ।

.....
ਰਾਗ ਮੇਘ ਦੀਆਂ
੧ ਸੋਰਠ, ੨ ਗੋਡ, ੩ ਮਲਾਰੀ, ੪ ਆਸਾ,
੫ ਸੂਹਉ । ਏਹ ਰਾਗਨੀਆਂ ੫ ਹੈਂ ।

.....
੧ ਬੈਰਾਧਰ, ੨ ਗਜਧਰ,
੩ ਕਿਦਾਰਾ, ੪ ਜਬਲੀਧਰ,
੫ ਨਟ, ੬ ਜਲਧਾਰਾ, ੭
ਸ਼ੰਕਰ, ੮ ਸਿਆਮਾਂ । ਏਹ
ਪੁਤ੍ਰ ੮ ਹੈਂ ।

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜੀ ਤੇ ਪਾਠਕ ਜਨੋ ਤੇ ਸੋਤੇ ਜਨੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਛੇਵੀ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਦਾਸ ਜੀ ਗਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਏਹਨਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਬਾਬਾ ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਧਾਨੀ ਜੋ ੮੪ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਯਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਨੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰੋਹਨ ਦਿਤੀ, ਅਤੇ ਫਕੀਰੀ ਦਾਵੇ ਗੁਰ ਗਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਪਨੇ ਵਡਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੀ ਤ੍ਰਾਂ ਸੰਗਤਾ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਉਦੇ ਤੇ ਆਪ ਜਪਦੇ ਤੇ ਖੁਲਾ ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਦੇ ਰਹੈ, ਜਬ ਬਾਬਾ ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਜੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅੰਮਰਾ ਪੁਰਕੋ ਪਧਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਬਾਬਾ *ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬੜਾ ਬਾਬਾ ਦਿਯਾਲਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਛੋਟਾ ਬਾਬਾ ਕਿਰਪਾਲਦਾਸ ਜੀ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਦਾਸ ਜੀਨੇ ਅਪਨੇ ਭਤੀਜੇ ਬਾਬਾ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਹਥੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਤਿਲਕ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ †ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ †ਕ੍ਰਿਪਾਲਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦਾ ਰਾਜ ਬੜੇ ਸਲੂਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਅਪਨੀ ਰਿਆਯਾ ਪ੍ਰਜਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਦਿਤਾ॥

*ਗੁਰੂ ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਕਿਆ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਗੁਰ ਗਦੀ ਨਹੀ ਸੀ, ਪੰਤੂ ਗੁਰ ਗਦੀ ਦੀ ਅੰਸਾ ਹੋਨ ਕਰਕੇ ਏਹਨਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗੂ ਹੀ ਮੰਨ ਦੇ ਤੇ ਮੰਨਾਉਦੇ ਸਨ, ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰ ਗਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਬੋਂ ਅਹੈਲਦਾ ਸ਼ਾਖ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਆਮੁ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਰ ਪੂਜਦੇ ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂਆਂ ਬੋਂ ਮੁਕਤੀ ਭੁਗਤੀ ਪਾਉਦੇ, ਤੇ ਹਰਿ ਇਕ ਮੁਰਾਦ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, (ਬਾਕੀ ਫੁਟਨੋਟ ਦੇਖੋ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਤੇ)

ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਅਮਦਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਆਪਨੀ ਸਿਖੀ ਸੇਵਕੀ ਨੂੰ ਖੁਲੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗਫੇ ਵਰਤਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦਾ ਮਾਰਗ ਪੁਰ ਨਿਜ ਸਿਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਨਿਤਨੇਮ ਜੋ ਬਾਣੀ ਖਣ ਆਰਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਪ ਜਪਦੇ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਂਉਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਏਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਵਾਕ ਭੀ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਏਹ ਗੁਰੂ ਬੜੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਪੱਸੀ, ਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਾਹਰ ਸੇ, ਤੇ ਅਪਨੇ ਬਲ ਮੇਂ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸੂਰ ਬੀਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਫੇਰ ਏਹਨਾ ਦੀ ਸਿਖੀ ਸੇਵਕੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਏਹਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸਿਖ ਸੇਵਕਾਂ ਚੋਂ ਨਗਰ (ਬੋਪਾਰਾਇ) ਨਾਮੇ ਪਿੰਡ ਥਾ, ਏਸ (ਬੋਪਾਰਾਇ) ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰੇ ਤੇ ਡਾਕੂ ਅਮਨਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੱਸਨ ਦੇਂਦੇ, ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪਤਨ ਲੰਘਕੇ ਡਾਕੂ ਲੁਟੇਰੇ ਏਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲੁਟ ਪੁਟ ਕੇ ਉਜਾੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਏਹ ਵਿਚਾਰੇ ਓਸ ਮੌਕਿਆ ਭਜ ਨੱਸਕੇ ਲਾਂਹਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੋ ਦੋ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰਦੇ

(ਪਿਛਲੇ ੧੬੫ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ ਫੁਟਨੋਟ)

ਇਸੀਤ੍ਰਾਂ ਗੁਰੂ ਨਿਹਚਲਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਖ ਰਹੀ ਤੇ ਆਂਮੁ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਕਰ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਭੁਗਤੀ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਏਹ ਸ਼ਾਖ ਸੰਮਤ ੧੬੩੮ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ, । †ਬਾਬਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਦਾਸ ਜੀ ਲਾ ਵਲਦ ਗੁਜਰ ਗਏ । †ਗੁਰੂ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੭੮੨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੮੨੭ ਮਿਤੀ ਫਗਨ ਸੁਦੀ ੧੧ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ, ੨੦ ਬਰਸ ਸਾਹਿਬਯਾਦਾ ਰਹੇ, ੨੫ ਬਰਸ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਪ੍ਰ ਬੈਠੇ । ਧਰਮ ਸਸ ਅਰਥਾਤਿ ਧਰਮ ਚੰਦ ਸੇਵਕ ਨੇ ਯਾਦ ਦਸਤ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਤੇ ਝੱਟ ਲੰਘਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਏਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਆਪਣੇ
 ਬਚਾਉ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਪੁਦਾਲੇ ਚਉਤ੍ਰਫੇ ਖਾਈ ਬੜੀ
 ਗਹਿਰੀ ਖੋਦੀ ਤੇ ਉਦਾਲੇ ਪੁਦਾਲੇ ਦਾ ਜੋ ਪਾਣੀ ਬਾਰਸ਼ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ,
 ਏਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਾਈ ਭਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਰਸਤੇ
 ਆਂਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ, ਤੇ ਇਕ ਮੋਰੀ ਚੜਦੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਇਕ
 ਪਿਪਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਓਸਦੇ ਉਤੇ ਇਕ ਨਉਬਤ ਬੰਨ ਰਖੀ ਤੇ
 ਇਕ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨਉਬਤ ਲਾਗੇ ਬੈਠਾਇ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਖਾਲੀ ਜੋ ਦੋ
 ਤਿੰਨ ਰਸਤੇ ਸੀ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਫੱਟੇ ਰੱਖ ਦਿਤੇ, ਤੇ ਫੱਟਿਆਂ
 ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘਕੇ ਪਿੰਡਕੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ,
 ਅਤੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਵੀ ਏਸੇਤਰਾਂ ਫੱਟਿਆਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਨ
 ਸਖਾਇ ਲੇਆ, ਪਿਪਲ ਦੇ ਉਤਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖਨਾ ਕਿ
 ਐਹ ਡਾਕੂ ਲੁਟੇਰੇ ਆਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਨਉਬਤ ਨੂੰ ਡੱਗਾ ਲੈਣਾ
 ਤਾਂ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਸਭ ਮਨੁਖ ਤੇ ਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਦੰਮ ਪਿੰਡ ਵਿਚ
 ਆਨਕੇ ਖਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਰੱਸਤਿਆਂ ਉਤੋਂ ਖਿਚ ਲੈਣੇ ਤੇ ਅੰਦਰੀ
 ਵੜਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਕਈ ਕੁ ਜੋ ਆਦਮੀ ਸੂਰਮੇ ਸੀ, ਓਹਨਾਂ
 ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਹੀ ਦੋ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਲੇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਪੰਤੂ
 ਲੁਟੇਰੇ ਡਾਕੂ ਬਹੁਤ ਹੋਨ ਕਾਰਨ ਏਹਨਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਪੇਛ ਨਹੀਂ
 ਸੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਜੋਗ ਸੂਰਮੇ ਸੀ, ਓਹਨਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਡਾਕੂਆਂ
 ਦੇ ਚੰਗੇ ਦੰਦ ਖੱਟੇ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਈ ਕੁ ਵਾਰੀ ਏਹ ਪਿੰਡ ਉਜੜਿਆ
 ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੱਖਤ ਤਕਲੀਫਾਂ ਉਠਾਈਆਂ । ਅਖੀਰ ਲਚਾਰ ਹੋਕੇ
 ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚੈਤ ਨੇ ਗੁਰਮੱਤਾ ਪਾਸ ਏਹ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ
 ਜੰਡਿਆਲੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਬੜੇ ਸੂਰਮੇ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਤੇ
 ਕਰਾਮਾਤੀ ਅਰਥਾਤਿ ਅਜਮਤ ਵਾਲੇ ਹੈਨ, ਚਲੋ ਖਾਂ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ
 ਪਾਸ ਅਪਨੇ ਦੁਖ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰੀਏ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰ ਪਾਂਚ ਆਦਿਕ
 ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਜੰਡਿਆਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸ ਆਕੇ

ਤੇ ਜਬਾ ਜੋਗ ਭੇਟਾ ਧਰਕੇ ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾ ਪੁਰ ਨਿੰਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਆਪਨਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਸੁਨਾਯਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਐਸੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਤੱਕਲੀਫਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਦੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੋਕੇ ਸਿਖ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਨਿਜ ਦਿਲ ਮੇਂ ਬਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਹਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਨਵਿਰਤ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਸਿਖੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਨੇਜੀ ਵਿਚ ਤਸੱਲੀ ਰਖੋਗੁਰੂਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਂਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਏਹਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਸ਼ਕਾਓ, ਫੇਰ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਗਲ ਮੇਂ ਅੰਚਲਾ ਪਾਕੇ ਦੋ ਕਰਿ ਜੋਰ ਇਕ ਲੱਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਨਪਾਣੀ ਖਾਣਾ ਤਦੇ ਹੀਸੁਝੇਗਾ, ਸਾਨੂੰ ਜਿਸਤਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਡਾਕੂਆਂ ਥੋਂ ਬਚਾਓ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕਹਿਆ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਨਤੀ ਤੇ ਦਿਲ ਥਾਂਵੇਂ ਰਖੋ ਤੇ ਧੀਰਜ ਕਰੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ, ਸਿਖੋ ਤੁਸੀ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਸ਼ਕੋ ਛਕਾਓ ਤਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਛੱਕਿਆ, ਤੇ ਅਪਨੇ ਜੀ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰ ਬਚਨਾਂ ਪੁਰ ਪੱਕਾ ਨਿਹਚਾ ਕਰ ਭਰੋਸਾ ਧਰਿ ਸਿਖ ਮੁੜ ਘਰਿ ਬੋਪਾਰਾਇ ਨੂੰ ਆਏ, ਤਾਂ ਸਿਖਾਂ ਘਰੀ ਆਯਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਗੁਜਰੇ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਪੁਰੇ ਦੇ ਪੱਤਨ ਵੱਲੋ ਕਾਲੀ ਘਟਿ ਵਾਂਗੂੰ ਕੱਟਕ ਚੜਿਆ ਆਂਵਦਾ ਦੇਖਕੇ ਪਿਪਲ ਉਤਲੇ ਨੇ ਨਉਬਤ ਨੂੰ ਡੱਗਾ ਲਾਇਆ ।

ਤਾਂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦੀ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਭੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਹੇ ਘੋੜਾ ਆਂਨ ਖੜਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਘੋੜੇ ਉਤੋ ਉਤ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਹੇ ਅਪਨਾ ਆਸਨ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ ।

ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਉਬਦ ਖੜਕਨ ਦਾ ਪੱਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ

ਬਾਹਰੋ ਲੋਕ ਭੀ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਦਾ ਸੰਭਾਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਬੀ ਬਾਹਰ ਕੇ ਨੱਸਨ ਲਗੇ, ਕਿ ਕਿਤੇ ਲਾਂਹਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਗੇ ਵਾਂਗੂੰ ਭੱਜ ਨਸਕੇ ਬੱਚ ਬਚਾਇ ਜਾਈਐ, ਤਾਂ ਇਕ ਸਿਖ ਜੋ ਅਖਾਂ ਬੋਂ ਹੀਣਾ ਅੁਬਾਤਿ ਅੰਧਾ ਸੀ, ਏਸ ਅੰਧੇ ਨੇ ਹਥ ਵਿਚ ਡੰਗੋਰੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਵਾਹੇ ਦਾਹੀ ਡੰਗੋਰੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਭੱਜਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਏਹ ਅੰਧਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਅਗੇ ਦੀ ਲੰਘ ਤੁਰਿਆਂ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿਆ ਓ ਭਾਈ ਸਿਖਾ ਡੰਗੋਰੀ ਛੇਤੀ ਹਥੋਂ ਸੁਟ ਵੇਹ, ਤਾਂ ਅੰਧੇ ਨੇ ਡੰਗੋਰੀ ਹਥੋਂ ਨਾ ਛੱਡੀ, ਜਾ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕਾਹਲੇ ਹੋਕੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵੇਰੀ ਸਿਖ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਡੰਗੋਰੀ ਹਥੋਂ ਸੁਟਾ ਦਿਤੀ, ਜਾਂ ਅੰਧੇ ਨੇ ਭੱਜੇ ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਕਹਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡੰਗੋਰੀ ਸੁਟੀ, ਤਾਂ ਅੰਧਿਓ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋਕੇ ਭੱਜਾ ਗਿਯਾ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਕੇ ਜੰਗਲਵਿਚ ਆਂਮੁ ਸਿਖਾਂਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਡੰਗੋਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸੁਟਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਜਾਖਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਓਸ ਸੁਜਾਖੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੁ ਜੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਛਾਨ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸੱਕਿਆ, ਏਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਨੇ ਡੰਗੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਟੀ, ਜਾਂ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯੋਰ ਦੇਕੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵੇਰੀ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੀ ਭਿਆਂਣੇ ਹੋਕੇ ਭੱਜੇ ਭੱਜੇ ਔਦਿਆਂ ਡੰਗੋਰੀ ਸੁਟੀ ਤਾਂ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲੀਏ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋ ਗਿਯਾ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਏਹ ਬਾਤਾ ਸਭਸ ਨੇ ਸੁਨੀਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਲੋਕ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲਿਆਏ ਸੰਭਾਲ ਕੇ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਹੁੰਮ ਹੁੰਮਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀ ਆਨ ਡਿਗੇ, ਅਤੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਿ ਏਹ ਜੇਹੜੀ ਧਾੜ ਡਾਕੂਆ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਘੱਟਿ ਵਾਂਗੂੰ ਚੜ੍ਹੀ

ਆਂਵਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਏਸ ਧਾੜ ਕਟਿਕ ਬੰ ਸਾਨੂੰ
ਬਚਾਓ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਿਖੋ ਤੁਸੀਂ ਰੰਚਕ ਚਿੰਤਾ ਭੀ
ਨਾ ਕਰੋ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ,

(ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਰ)

ਏਹ ਜੋ ਧਾੜ ਕਟਿਕ ਆਯਾ ਹੈ ਚੜਿਆ ਆਉ ਤੇ ਲੱਥਾ
ਜਾਉ, ਸਿਖੋ ਤੁਵਾਡਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਕਰਤਾ ਨਹੀ ਹੋਵਨ ਦੇਵੇਗਾ,
ਹੋਸਲਾ, ਰਖੋ ਤੇ ਧੀਰਜ, ਰਖੋ, ਤਾਂ ਸਭ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ
ਚਰਨਾਂ ਪੁਰ ਸੀਸ ਰਖਕੇ ਪੰਚਾਂਗ ਡੰਡਉਤ ਕਰਿ ਬੈਠ ਗਏ, ਤੇ ਓਧਰੋ
ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਕਰਦੇ ਡਾਕੂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਧਾੜ ਜੋ ਦੂਰੋ ਕਾਲੀ
ਘੱਟਿ ਵਾਂਗੂੰ ਕੱਟਕ ਚੜਿਆ ਆਂਵਦਾ ਸੀ, ਉਚਰਾਂ ਨੂੰ ਏਹ
ਭੀ ਲਾਗੇ ਧਾੜ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਆ ਗਈ, ਜਾਂ (ਬੋਪਾਰਾਇ)
ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਸਮੀਪ ਆਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਧਾੜ ਦਾ
ਜੱਥੇਦਾਰ ਸੁਦਾਰ ਦਾ ਘੋੜਾ ਧਾੜਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਆਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ
(ਬੋਪਾਰਾਇ) ਦੀ ਹੱਦ ਯਾ ਜੂਹ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਨੇ ਪੈਰ ਪਾਇਆ,
ਤਾਂ ਟੋਠੋ ਘੋੜਾ ਤੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਭੀ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਯਾ, ਅਗੇ
ਰੱਸਤਾ ਭੀ ਨ ਮਿਲੇ ਕਿ ਕਿਦਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਲ ਘੜੀ ਬਹੁਬੇਰਾ ਦੇਖ
ਰੱਹੇ ਕਿ ਅੱਖੀ ਦਿਸੇ ਤਾਂ ਏਹ ਪਿੰਡ ਲੁਟੀਏ, ਘੋੜੇ ਪਿੰਡਦੀ ਹੱਦ
ਅੰਦਰ ਆਵਨ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਅੰਧੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਿੰਡਦੀ ਹੱਦੋਂ
ਬਾਹਰ ਘੋੜੇ ਯਾ ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਜਾਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਫਿਰ ਲੁਟਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਪੈਰ
ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੰਧੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ
ਸੁਜਾਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਏਸਤਰਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵਿਗਾਇ ਗਈ, ਤਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ
ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਧਾੜ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੇ ਧਾੜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ, ਕਿ ਇਥੇ

ਕੋਈ ਔਲੀਆ ਰੱਬ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਕੋਈ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜਿਸ
 ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਏਹ ਕਉਤਕ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਨਾ ਵੱਕਤ
 ਅਜਾਈ ਨ ਗੁਵਾਓ, ਚਲੋ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲੀਏ, ਤਾਂ ਜੱਥੇਦਾਰ
 ਸਮੇਤ ਧਾੜ ਅੱਗੇ ਟਲਕੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੋਂ ਸਿਖਾਂ
 ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਦਿਲ ਥਾਵੇ ਰਖੋ, ਤੁਵਾਡੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚੜਕੇ
 ਆਵੇਗਾ, ਸੇਕਰ ਚੜਕੇ ਆਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਲੱਥਾ ਜਾਵੇਗਾ, (ਚੜਿਆ ਆਉ)
 (ਲੱਥਾ ਜਾਉ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਦਿਨ
 ਪਾਕੇ ਨਿਸੰਗ ਜੋ ਪਿੰਡਦੇ ਉਦਾਲੇ ਦੀ ਖਾਈ ਹੈ ਸਭ ਪੂਰ ਦੇਓ ਤੇ
 ਜੋ ਪਿਪਲ ਉਤੇ ਨਉਬਤ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਤੇ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਹੈ ਏਹ ਭੀ ਲਾਹ
 ਦੇਓ, ਤਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਨਉਬਤ ਭੀ ਲਾਹ
 ਦਿਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਤਨੋ, ਮਨੋ, ਧਨੋ, ਹੋਕੇ ਜੱਥਾ ਸ਼ਕਤਿ
 ਸਿਖ ਸਿਖਨੀਆਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਹਿਆ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਹੇ ਸਤਿ-
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹਿਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਓ, ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਸਿਖੇ ਕਰਤਾਰ ਤੁਵਾਡੇ ਸਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ,
 ਅਬ ਤੁਸੀਂ ਰੰਚਕ ਭਰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਿਧੌੜਕ ਹੋਕੇ ਵਸੋ, ਤੇ
 ਦਸਾਂ ਨੌਹਵਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ ਆਪੁ ਛਕੋ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਭੀ
 ਛਕਾਓ, ਤਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਦਿਆਲਦਾਸ ਜੀਨੋਂ ਸਭ ਸਿਖਾਂ
 ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਹਣੇ ਪਰ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲ ਬਨਵਾਈ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੇ
 ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਆਨ ਟਿਕਾਯਾ ਸੀ, ਓਸੇ ਥਾਂ ਉਤੇ
 ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਧਰਮ ਸਾਲ ਬਨਵਾਈ, ਤੇ ਇਕ ਅਪਨਾ ਮਸੰਦ ਜੋ
 ਨਿਰੰਜਨਪੰਥ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਜਾਨਦਾ ਸੀ, ਓਸ ਮਸੰਦ ਕੇ ਧਰਮਸਾਲਾ
 ਮੇਂ ਬੈਠਲਾਇ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਸੇਰ ਮਣਦਾ
 ਫਸਲਾਣਾ ਜਿਸਤਰਾਂ ਅਗੇ ਹੀ ਭੇਜਦੇ ਹੋ, ਏਸੇਤਰਾਂ ਹੁਣ ਭੀ ਜੰਡਿਆਲੇ
 ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੱਝਦੇ ਸੂਏ ਦਾ ਢਾਈ
 ਸੇਰ ਘੀਉ ਅਤੇ ਗਊ ਦੇ ਸੂਏ ਦਾ ਪੰਜਪਾ ਘੀਉ ਲੰਗਰ ਮੇਂ

ਪਾਇਆ ਕਰੇ ਤੇ (ਕਰਤਾ) ਤੁਵਾਨੂੰ ਲਵੇਰੇ ਦੀ ਕਦੇ ਭੀ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵਨ ਦੇਵੇਗਾ । ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਏਹ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਧਰਮਸਾਲ ਬਨਵਾਈ ਸੀ, ਏਸ ਧਰਮਸਾਲ ਮੇਂ ਕੋਈ ਚਿਰ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕੈਹਨੇ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਆਪੁ ਰੈਹਿ ਕਰ ਸਿਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਸੋ:—(ਨਿਤ ਨੇਮ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ) ਜੋ ਤਿੰਨ ਖਣ ਆਰਤੀਆ ਨਾਮੇ ਕਰ ਮਛਹੂਰ ਹੈ, ਏਹ ਜਾਪ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਜਪਿਆ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਜਾਪ ਜਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਸਭ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸ਼ੱਕ ਕੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੇਂ ਅਕੱਤ੍ਰੋ ਕਰ ਸੋਤੇ ਵਕਤ ਕਾ ਮਾਰੂ ਖਣ ਆਰਤੀ ਪੜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਇਕ ਮਸੰਦ ਸਿਖ ਥੋਂ ਸਾਲਾਹ ਮੇਂ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਆਤਾ ਹੈ ਏਹ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ੧੨ ਵੇਰੀ ਦੁੜਾਇ ਕਰ ਪੁਨ੍ਹਾ ਸਾਰੀ ਸਾਲਾਹ ਮਸੰਦ ਸਿਖਥੋਂ ਪੜਾਉਂਦੇਤੇ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਜੀ ਆਪ ਪੜਕੇਆਰਤੀ ਖਣ ਕਾ ਭੋਗ ਪਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਬ ਚਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਅਕੱਤ੍ਰ ਹੋਇਕੇ ਏਸ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੇਂ ਪੜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਖਣਆਰਤੀ ਪੜਦਿਆਂ ਕੀ ਏਸ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੇਂ ਬੜੀ ਘਨਘੋਰ ਪੜਦਿਆਂ ਕੀ ਧੁਨ ਉਠਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਤੌਰ ਸਿਕੇ ਦੇ ਅਜ ਤੱਕ ਭੀ ਜਾਹਰ ਖਣਆਰਤੀ ਪੜਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਏਸ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਅਪਨਾ ਮਸੰਦ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਬਹਾਈ ਰਖਦੇ ਸਨ, ਚਾਹੇ ਜੰਡਿਆਲਿਓ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਸੰਦ ਭੇਜਨ ਚਾਹੇ ਪਿੰਡ ਏਸੇ ਦਾ ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਲਾਇਕ ਹੋਵੇ ਓਸ ਨੂੰ ਏਸ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੇਂ ਛੱਡ ਦੇਂਦੇ ਸਨ, ਏਹ ਧਰਮਸਾਲ ਐਨ ਵਿਚਕਾਹੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੈ, ਏਹ ਧਰਮਸਾਲਾ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀ ਦੀ ਹੈ, ਯਾ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੀ ਕਰਕੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ *ਦਿਆਲ

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋ ਕਰ
(ਬਾਕੀ ਫੁਟ ਨੋਟ ਦੇਖੋ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਤੇ)

ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਗੁਰਸਿਖੀ ਕੀ ਮੁਯਾਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਅਪਨੇ ਵਡਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਾਂਗੂ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਵਡਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਜੇ ਮੁਯਾਦਾ ਯਾ ਰੀਤ ਸੀ ਸੋ ਚਲਾਈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਭੀ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦਾ ਬੜਾ ਸੋਹਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬਾਬਾ (ਸਰਨਦਾਸ) ਜੀ ਹੋਏ, ਏਹ ਬੜੇ ਸੂਰਬੀਰ ਤੇ ਬੜੇ ਬਹਾਦਰ ਦੇਗ ਤੇਗ ਦੇ ਧਨੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਰਨਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਸਪੁਤ੍ਰ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਬਿਸੰਭਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਛੋਟਾ ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਹੋਏ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਸਰਨਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਬਾਬੇ ਬਿਸੰਭਰ

(ਪਿਛਲੇ ੧੭੩ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਹਿਆ ਕਿ ਜੇ (ਬਬਾਰਲੀ) ਨਾਮੋਂ ਛੱਪੜ ਯਾ ਟੋਭਾ ਹੈ, ਏਸ ਟੋਭੇ ਯਾ ਏਸ ਛੱਪੜ ਨੂੰ ਜੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਮੇਂ ਨਾਥੋਆਣਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ, ਏਸ ਬਬਾਰਲੀ ਟੋਭੇ ਨੂੰ ਨਾਥੋਆਣਾ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਖਤਾਬ ਦਿਤਾ, ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਜੇਹਾ ਜੰਡਿਆਲੇ ਨਾਥੋਆਣਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ, ਏਸ ਨਗਰ ਮੇਂ ਏਹੁ ਹੀ ਨਾਥੋਆਣਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ, ਜੇ ਭੀ ਏਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਗੇ, ਜੈਸੀ ਮੰਨਸਾ ਯਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਮੁਰਾਦ ਧਾਰ ਕੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਗੇ, ਓਸੀ ਹੀ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਗੀ, ਜੇ ਭੀ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਨਿਸਚਾ ਧਾਰ ਕੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਗੇ ਹਰਿਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ, ਅਜੇ ਭੀ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਕੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਕੋ ਨੁਵਾਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਹਰੇ ਭਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਏਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਨਾਥੋਆਣਾ ਗੋਹਜ ਤੀਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਗੁਪਤ ਹੈ।

† ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਿਲਾ (ਪਿੰਡ ਖਲਚੀਆਂ) ਵਿਚ ਸੀ, ਤੇ ਏਸੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਏਹ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਲਾਵਲਦ ਸੰਮਾਇ ਗਏ,

ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਯਾ, ਬਾਬਾ ਝੰਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਅੰਮ੍ਰਦਾਸ ਜੀ ਏਹ ਵੇਨੋਂ ਭਾਈ ਆਪਸ ਮੇਂ ਫੱਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੇ, ਓਸ ਸਮੇਂ ਮੌਕਿਆ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਫੁਤੇ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਨੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦਬਾਇ ਲਿਆ, ਬਾਬਾ ਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸ ਜੀ (ਮੁਛਲ) ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੰਮਾਇ ਗਏ, ਬਾਬਾ ਬਿਸੰਭਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਹਰਿਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਹੋਏ ਜੋ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੯੩੮ ਵਿਚ ਸੰਮਾ ਗਏ । ਜੋ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਸਾਖਾ ਸੀ ਰਾਜ ਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਰੇਹਾ ਬਾਬਾ ਬਿਸੰਭਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸੋਂ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਸਾਖਾ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਬਾਬਾ ਹਰਿਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਬੋਂ ਸੰਮਾਪਤੀ ਹੋਈ।

ਫੁਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਜੰਡਿਆਲਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਨੇ ਲੈ ਲਿਆ, ਮਹਾਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਗਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਪਾਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਕੋਟਲੀ ਮਹਿਮਦ ਸਦੀਕ ਦੀ ਕਿਲੇ ਸੇਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਸ ਜਿਲੇ ਸਿਯਾਲ ਕੋਟ ਮੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । (ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਬੋਂ) ਆਦੀ ਜੋਗਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਆ ਗਏ ਸਨ । ਬਾਬਾ ਝੰਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸ ਜੀਨੇਂ ਹੀ ਇਕ ਸਾਹਲਿਆ, ਨਾਮੇ ਜੋ ਕੁਆਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਵੇਸਵਾ ਆਪਣੇ ਘਰਿ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਕਰ ਸਾਹਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਜ ਘਰਿ ਮੇਂ ਵਸਾਇ ਲਈ ਸੀ, ਤੇ ਫੇਰ ਇਸੀ ਸਾਹਲਿਆਂ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਬਾਬਾ ਹਰਿ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਹੋਏ ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੯੩੮ ਬਿ: ਵਿਚ ਸੰਮਾਇ ਗਏ ਬੇ, ਤੇ ਰਾਜ ਸ਼ਾਖਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਏਸ ਰਾਜ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਅਜ ਕੱਲ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਮਾਜੂਦ ਨਹੀਂ, ਏਹ ਜੋ ਵੇਸਵਾ ਸਾਹਲਿਆ, ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਬਾਬਾ ਹਰਿ ਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਹੋਏ ਸਨ ਏਹ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੯੩੮ ਮੇਂ ਹੀ ਸੰਮਾ ਗਏ ਸਨ ਏਹ ਸ਼ਾਖਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਭਾਈ ਗਿਆਨੀ (ਬਾਕੀ ਫੁਟਨੋਟ ਦੇਖੋ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਤੇ)

(ਪਿਛਲੇ ੧੭੪ ਸਫੇ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀਨੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ (ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ) ਨਾਮੇ ਬਨਾਯਾ ਹੈ
 ਏਸ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਨਿਰੰਜਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ੍ਰਿਤਾਜ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਜੋ ਏਹ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ,
 ਏਹਨਾ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
 ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਨਿੰਦਿਆ ਤੇ ਹੱਤਕ ਤੇ ਇਹਨਾਂ
 ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਘਟਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ
 ਹੰਦਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਜੋ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਦੀ ਗਦੀ
 ਪੁਟ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਸਨ, ਏਹਨਾ ਉਤੇ (ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ) ਮੇਂ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਕਿ
 ਗੁਰੂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਵੇਸਵਾ ਘਰ ਰੱਖੀ ਹੈ) ਕਿਥੇ ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ
 ਜੀਦਾ ਜਮਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਹਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੋਏ, ਤੇ ਕਿਥੇ
 ਮਹਾਂਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਮਾਨਾ ਜੋ ਅਸਾਂ ਪੈਹਲੇ ਹੀ ਵੇਸਵਾ
 ਰਖਨੇ ਵਾਲੇ ਯਾ ਜੋ ਉਸ ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਪੇਟੇਂ ਹੋ ਕਰ ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੯੩੮
 ਵਿਚ ਸੰਮਾ ਗਏ ਹਨ ਓਹਨਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਲਿਆ ਵਿਚੋ ਕੋਈ ਨਹੀ
 ਰੇਹਾ ਸਾਖਾ ਬੰਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਪੁਰ ਕੂੜ ਬੱਪਿਆ ਸੋ ਤੇ
 ਬੱਬੇ ਅਖਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਖਾਕੇ ਬਿਸੰਭਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਬਿਧੀਚੰਦ
 ਹੀ ਲਿਖ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉ ਬੱਬਾ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਤੇ
 ਬੱਬਾ ਹੀ ਬਿਸੰਭਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਸੋ ਏਸ ਗਿਆਨੀ
 ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰੀ ਗਲਤੀ ਖਾਧੀ ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੂਠ ਹੀ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ
 ਸੰਮਝੇ ਬਿਨਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਬਗੈਰ ਬੱੜਾ ਅਨਰਥ ਬੱਪਿਆ ਗੱਪਾਂ
 ਮਾਰਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਗਰ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਜਾਕੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ
 ਐਸੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਨ ਕਰਦਾ ਤੇ
 ਹੋਰਨਾਂ ਤ੍ਰਿਖਦਾਨਾ ਨੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਬੇਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ
 ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਬਕਾਯਾ ਨੋਟ ਪੜੇ

(ਪਿਛਲੇ ੧੭੫ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਗੱਲਤੀ ਇਕ ਦੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਖਾਧਾ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਿਖ ਕਰ ਛੱਪਵਾਯਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਹਿਬਯਾਦਾ ਬਿਸ਼ਨਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਜੰਡਿਆਲੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਲਤੀਆਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਖੰਡਨ ਮੇਂ ਇਕ ਰਸਾਲਾ ਉਰਦੂ ਮੇਂ ਨੈਸਨਲ ਛਾਪਾ ਖਾਨਾਂ ਮੇਂ ਛਪਵਾਯਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਸਾਲੇ ਕਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਫੋਟੋ ਰੱਖਿਯਾ ਸੀ, ਏਹ ਰਸਾਲਾ ਉਰਦੂ ਮੇਂ ਛਪਵਾ ਕਰ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਡਾਕ ਦੇ ਜਰੀਏ ਪਟਿਆਲੇ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਮੇਂ ਭੇਜ ਕਰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਲੈ ਜੋ ਤੂੰ ਨੇ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰਾਂ ਉਤੇ ਅਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਤੋਹਮਤਾਂ ਤੇ ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਹੱਤਕ ਲਿਖੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਪੁਰ ਭੀ ਸਭ ਝੂਠੇ ਝੂਠ ਹੀ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾਈਆਂ, ਜੋ ਭੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਬਤ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਜੁਬਾਬ ਪੂਰੇ ਤਉਰ ਪ੍ਰ ਇਸਬੋਂ ਪੜ ਲੈ । ਜੋ ਸਾਹਿਬਯਾਦਾ ਬਿਸ਼ਨਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਖੰਡਨ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਥਾ, ਉਸ ਰਸਾਲੇ ਕਾ ਨਾਂਮੁ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾ ਫੋਟੋ ਰੱਖਿਯਾ ਸੀ । ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਇਕ ਪੁਸਤਕ (ਕਤਕਿ ਵਿਸਾਖ) ਨਾਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਏਸ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਜੀ ਨੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਆਨਕੇ ਨਿਰੰਜਨੀਆ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬੜੀ ਪੜਤਾਲ ਸੇ ਕਰਕੇ ਫੇਰ (ਕਤਕਿ ਵਿਸਾਖ) ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ ਹਾਲਾਤ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਅਗਰ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਭੀ ਇਸ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਵਾਂਗੂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਬਕਾਯਾ ਨੋਟ ਪੜੇ

ਜੇ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਛੇਵੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦਦਾਸ ਜੀ ਸਨ, ਏਹਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜੰਡਿਆਲਾ
ਗੁਰੂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਥੋਂ ੧੨ਵੀ ੧੩ਵੀ ਗੁਰ
ਗੱਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

(ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ)

ਪ੍ਰਿਯ ਜਨੋ ਨੇ ਦਾਸ ਕੇ ਇੰਝ ਕੱਹਾ ਕਿ ਦੇਖਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬੁ ਵਿਖੇ ਕਈਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ
ਭੀ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਭਗਤ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਏ ਤਬ
ਦਾਸਨੇ ਕਹਿਆ ਜਿਸ ਭਗਤਿ ਜਨ ਦੀ ਆਖੋ ਉਸ ਭਗਤਿ
ਜਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਬ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ
ਨੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ੭੨ ਬਹੱਤ੍ਰ
ਵੇਰਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ
ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਿਖ ਦੇਓ, ਤਬ ਦਾਸ ਨੇ ਪਿਆਰੇ
ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਮਰਜੀ ਸੰਮਝਕੇ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ
ਮੇਂ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਦੇ ਮੁਖਵਾਕ ਸ਼ਬਦ ਭੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ
ਸਜਨਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਹਿਤ ਲਿਖ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਸੋ ਉਮੇਦ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ
ਸਜਨ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣਕੇ ਇਸਥੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਨਗੇ।

(ਪਿਛਲੇ ੧੭੬ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਲੈਕਚਰਆਰਾਂ ਤੇ ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਲਿਖਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਂਦਾ, ਜੇਹੜੇ ਚੰਗੇ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ
ਗਿਆਨੀ ਹਨ, ਓਹ ਭੀ ਏਸ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਤੇ
ਵਾਹਯਾਤ ਸੰਮਝਦੇ ਹਨ, ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਹਮਲੇ
ਤੇ ਕੂੜ ਤੇ ਅਨਰਥ ਬਪਿਆ, ਐਸੇ ਪੁਸਤਕ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਰਗੇ ਜੋ
ਸਲੂਕ ਦੇ ਥਾਂ ਬੇ ਬਪਾਕੀ ਦਾ ਬੀਜ ਬੋਊਦੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਪੁਸਤਕ
ਬੂਠ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸੁਖਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਨਾ ਪੜ੍ਹੋ।

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ

(ਸ੍ਰੀ ਭਗਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਕਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ

ਏਕ ਅਨੇਕ ਬਿਆਪਕ ਪੂਰਕ ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਸੋਈ, ॥
 ਮਾਇਆ ਚਿਤ੍ਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਮੋਹਿਤ ਬਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਈ ॥ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦ
 ਹੈ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਲ ਤਰੰਗ
 ਅਰੁਛੇਨ ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਜਲਤੇ ਭਿੰਨ ਨ ਹੋਈ ॥ ਏਹ ਪਰਪੰਚ ਪਾਰ
 ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਬਿਚਰਤ ਆਨ ਨ ਹੋਈ ॥ ਮਿਥਿਆ ਭਰਮੁ ਅਰ
 ਸੁਪਨ ਮਨੋਰਥ ਸਤਿ ਪਦਾਰਥ ਜਾਨਿਆ ॥ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮੰਨਸਾ ਗੁਰ
 ਉਪਦੇਸੀ ਜਾਗਤ ਹੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਹਰਿਕੀ
 ਰਚਨਾ ਦੇਖਹੁ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤੁ ਸਰਬ ਨਿਵੰਤੁ
 ਕੇਵਲ ਏਕ ਮੁਰਾਰੀ ॥

(ਆਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਭਗਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ

ਜਨਮ ਕਤਕਿ ਸੁਦੀ ੧੧ ਸੰਮਤ ੧੩੨੭ ਬਿ:
 ਪਿੰਡ ਨਰਸੀ ਬਾਮਨੀ ਜਿਲਾ ਸਤਾਰਾ (ਬੰਬਈ)
 ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾਮਸੇਠੀ, ਮਾਤਾ ਗੋਨਾ ਬਾਈ,
 ਨਿਵਾਸ.....ਪੁੰਡਰਪੁਰ ॥
 ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਵਿਸ਼ੋਭਾਖੇਚਰ ਮਹਾਤਮਾਂ ਤੋਂ ।
 ਵਿਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸੇਠੀ ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਬਾਈ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ।

ਦਿਹਾਂਤ.....ਸੰਮਤ ੧੪੦੭ ਬਿ:

ਕਾਂਡ ੧੦

ਜੀਵਨ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ

ਜਨਮ, ਬਾਲਪਨ ਤੇ ਅਰੰਭਕ ਜੀਵਨ

ਬੁਧ ਧਰਮ ਦੇ ਮਿਟ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਹਦ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਦੀ ਜੋ ਲਹਿਰ ਜਾਰੀ ਹੋਈ, ਇਹ ਦਰ ਅਸਲ ਦਖਣ ਚੋਂ ਉਠੀ। ਭਗਤੀ ਦਾ ਏਹ ਸੋਮਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਰਾਜ ਨੀਤਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁੰਨ ਪਏ ਹੋਏ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਥਾਂ ਮਿਲੀ। ਰਾਮਾਨੁਜ ਨੇ (ਸੰਮਤ ੧੦੭੩ ਵਿਚ) ਜਿਸ ਭਗਤੀ ਦਾ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵਲ ਜਨਤਾ ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੋਈ। ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਮਾਧਵਾ ਚਾਰਯ ਨੇ (੧੨੫੪-੧੩੩੩ ਵਿਚ) ਜੋ ਦ੍ਰੈਤ-ਵਾਦੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਚਲਾਈ, ਉਸ ਵਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਝੁਕ ਗਏ। *ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਤੇਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦਾ ਜੋਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਜੋ ਸੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿਣ-ਮਾਤਰ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ, ਗਿਆਨੇਸ਼੍ਵਰ ਮੁਕਤਾ ਬਾਈ, ਏਕ ਨਾਥ, ਜਨਾਰਧਨ, ਤਿੰਬਕ ਸਵਾਮੀ, ਮੁਦਗਲ, ਆਦਿਕ ਦੇ ਨਾਂ ਖਾਸ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਮਾਜਕ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਨੀਤਕ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਤ ਮੰਡਲ

*ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਕਾ ਇਤਹਾਸ ਪੰਨਾ ੬੪।

ਨੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ।*

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਭਗਤ ਹੋਏ ਹਨ । ਆਪਦਾ ਜਨਮ ਐਤਵਾਰ ਕਤਕ ਸੁਦੀ ੧੧ ਸੰਮਤ ੧੩੨੭ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਮੁਤਾਬਕ ੧੨੭੦ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨਰਸੀ ਬਾਮਨੀ ਜਿਲਾ ਸਤਾਰਾ (ਬੰਬਈ) ਵਿਖੇ ਦਾਮਾ ਸੇਠੀ ਛੀਪੇ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਗੋਨਾ ਬਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਕ ਦਰਜੀ ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਕਲਿਆਨ ਸੀ । ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਖੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਮਾ ਸੇਠੀ ਤੇ ਗੋਨਾ ਬਾਈ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਵਿਠੋਭਾ ਦੇਵ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਇਕ ਦਿਨ ਭੀਮਾ ਨਦੀ ਤੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮਿਲਿਆ, ਏਹ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਸਨ । ਚੰਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਿਰ ਵਿਠੋਭਾ ਜੀ ਦਾ ਮੰਦਰ ਸੀ, ਉਥੇ ਦਾਮਾ ਸੇਠੀ ਨਿਤ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਜਿਹੀ ਕੋਕੇ ਤਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਖੰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਪ੍ਰ ਪਿਆ । ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਰਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਲ ਲਗ ਪਏ । ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਸਕੂਲੇ ਪੜਨ ਪਾਇਆ ਗਿਯਾ, ਪ੍ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜਾਈ ਵਲ ਕੋਈ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਨ ਦਿਤਾ । ਜੇ ਕਦੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਸੰਮਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਰਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਲ ਲਗ ਜਾਂਦੇ । ਆਪ ਸੁਰ ਤਾਲ ਨਾਲ ਈਸ਼ੂਰ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਦੇ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ।

ਜਦ ਰਤਾ ਵਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ

*ਮਰਾਠੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਨਾ ੮੬ । ਚਿੰਨੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਸ਼ ਭਾਗ ੧੧ ਪੰਨਾ ੬੪੫ ।

ਗੋਬਿੰਦ ਸੇਠੀ ਦੀ ਲੜਕੀ (ਰਾਜਾ ਬਾਈ) ਨਾਲ ਹੋਈ। ਆਪਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਉਨਤੀ ਵੱਲ ਵੀ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ, ਪ੍ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਹੋਈ। ਇਕ ਵੇਰ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਰੁਪੈਇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਹੁਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਲੈਕੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਤੇ। ਆਪਨੇ ਓਹ ਰੁਪੈਇ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆ ਦਿਤੇ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਤੋ ਬੜੀ ਨਿਰਾਸਤਾ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੂਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪ ਜੀਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਛੋਂ ਮੇਰੀ ਥਾਵੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਠਾਕਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸੇਵਾ ਕਰੀ। ਠਾਕਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਾਇ ਬਿਨਾਂ ਆਪ ਅੰਨਜਲ ਨਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੀ। ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪ ਚਿੰਤਾ ਨ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਠਾਕਰ ਜੀਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਿਤਾ ਬੜੀ ਸਧਾਰਨ ਜੇਹੀ ਗਲ ਕਹਿਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਗਊ ਦਾ ਦੁਧ ਚੋਇਆ ਤੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਹ ਦੁਧ ਲੈਕੇ ਠਾਕਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਵਾਨ ਲਈ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪੁਜੇ। ਦੁਧ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਹਿਮਣੇ ਰਖਕੇ ਭਜਨ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟਿ ਗਏ। ਢੇਰ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਮੂਰਤੀ ਨੇ ਦੁਧ ਨਾਂ ਪੀਤਾ,। ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪਿਆ ਕਿ ਠਾਕਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੁਧ ਤਾਂ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਸਰ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਮੇਰਾ ਦੁਧ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ। ਭੋਲੇ ਭਾ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਮੂਰਤੀ ਅਗੇ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਨਿਤੀਜਾ ਕੋਈ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਭੋਲੇ ਨਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੜ ਪ੍ਰਿਤਮਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਦੁਧ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ।

ਉਸਨੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬਚਨ ਮੰਨਕੇ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ।
 ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਣ ਕਰਿ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦ ਤੀਕ
 ਠਾਕੁਰ ਦੁਧ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਂਣਾ
 ਪੀਣਾ । ਮਨੁਖ ਦਾ ਦਿੜ੍ਹ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਅਟਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਈਵੇਰ
 ਅਣਹੋਣੀ ਗਲ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਭਗਤ ਮਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ
 ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ
 ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਮੂਰਤੀ ਨੇ ਉਹ ਦੁਧ ਪੀ ਲਿਆ । ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
 ਲਿਖਦੇ ਹਨ:—

ਕੰਮ ਕਿਤੇ ਪਿਉ ਚਲਿਆ ਨਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਆਖਿ ਸਿਧਾਯਾ ॥
 ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਂ ਦੁਧ ਪੀਆਵਣ ਕਹਿ ਸੰਮਝਾਯਾ ॥
 ਨਾਮਦੇਵ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕਪਲ ਗਾਇ ਦੁਹਿਕੈ ਲੈ ਆਯਾ ॥
 ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਨੁਵਾਲਕੈ ਚਰਣੋਂਦਕ ਲੈ ਤਿਲਕ ਚੜ੍ਹਾਯਾ ॥
 ਹਥ ਜੋੜ ਬਿਨਤੀ ਕਰੇ ਦੁਧ ਪੀਹੁ ਜੀ ਗੋਵਿੰਦ ਗਾਯਾ ॥
 ਨਿਹਚੈਂ ਕਰ ਅਰਾਧਿਆ ਹੋਇ ਦਿਆਲ ਦਰਸ ਦਿਖਲਾਯਾ ॥
 ਭਰੀ ਕਟੋਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਲੈ ਠਾਕੁਰ ਨੁ ਦੁਧ ਪੀਆਯਾ ॥
 ਗਾਇ ਮੁਈ ਜੀਵਾਲੀਅਨ ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਛਪਰ ਛਾਯਾ ॥
 ਫੇਰ ਦੇਹੁਰਾ ਰਖਿਓਨ ਚਾਰ ਵਰਨ ਲੈ ਪੈਰੀ ਪਾਯਾ ॥
 ਭਗਤਿ ਜਨਾਂ ਦਾ ਕਰੇ ਕਰਾਯਾ ॥ (ਵਾਰ ੧੦—੧੧)

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਘਟਨਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ—
 ਦੁਧ ਕਟੋਰੇ ਗੜਵੇ ਪਾਨੀ ॥ ਕਪਲ ਗਾਇ ਨਾਮੈ ਦੁਹਿ ਆਨੀ ॥
 ੧॥ ਦੁਧ ਪਾਓ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਇ ॥ ਨਾਹੀਂ ਤ ਘਰ ਕੇ ਬਾਪੁ ਰਿਸਾਇ ॥
 ਰਹਾਉ ॥ ਸੋਇਨ ਕਟੋਰੀ ਅੰਮ੍ਰਤ ਭਰੀ ॥ ਲੈ ਨਾਮੈ ਹਰਿ ਆਗੈ ਧਰੀ ॥
 ਏਕੁ ਭਗਤਿ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੈ ਬਸੈ ॥ ਨਾਮੇ ਦੇਖਿ ਨਾਰਾਇਣ ਹਸੈ ॥
 ਦੁਧ ਪੀਆਇ ਭਗਤੁ ਘਰਿ ਗਾਇਆ ॥ ਨਾਮੇ ਹਰਿ ਕਾ ਦਰਸਨੁ
 ਭਇਆ । (ਭੈਰਉ ੪—੩)

ਅਸੀਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੰਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁਧ ਪਿਲਾਣ ਦੇ ਭੈਲੇ ਭਾ ਨੇ ਹੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤੀਵ-ਆਤਮੇ ਸੁਖ ਵਿਆਪਕ ਈਸ਼ਰ ਦੇ ਗਿਯਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਜੜ ਮੂਰਤੀ ਵਿਚ ਜੋ ਈਸ਼ਰ, ਭਾਵਨਾਂ ਕਲਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਔਂਦਾ ਹੈ:—, ਦੁਧ ਪੀਆਇ ਭਗਤੁ ਘਰਿ ਗਿਯਾ। ਨਾਮੋਂ ਹਰਿਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਭਇਯਾ। ਇਸਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ। ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਲਪਤ ਕਰਕੇ ਦੁਧ ਪਿਆਲਣ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗਲ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਸਚਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਆਪੁ ਫੁਰਮਾਉਦੇ ਹਨ:—ਏਕੈ ਪਾਥਰ ਕੀਜੈ ਭਾਉ ॥ ਦੂਜੇ ਪਾਥਰ ਧਰੀਐ ਪਾਉ ॥ ਜੇ ਓਹ ਦੇਉ ਤ ਓਹ ਭੀ ਦੇਵਾ ॥ ਕਹਿ ਨਾਮਦੇਉ ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ (ਗੁਜਰੀ)

ਭਾਵ—ਇਕ ਪਥਰ ਨੂੰ ਰਬਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸੰਮਝਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪੱਥਰ ਤੇ ਪੈਰ ਰਖਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਕ ਪੱਥਰ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਨਾਮਦੇਵ ਨਿਰਾਕਾਰ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾਗ-ਨਾਥ ਦਾ ਮੰਦਰ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਤੜ ਵੇਤਾ ਸਾਧੂ, ਵਿਸ਼ੋਭਾ ਖੇਚਰ, ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਨੇ ਉਸਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ।

ਜਾਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਾਗ-ਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਡਰਾਉਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮਲੀਨ ਮਨੁਖ, ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਪੁਰ ਪੈਰ ਰਖ ਕੇ

ਬੈਠਾ ਹੈ । ਏਹ ਵੇਖਕੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਤੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਨ ਲਗੇ ।

(ਸ੍ਰੀ ਭਗਤਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ)

ਸ੍ਰੀਨਾਮਦੇਵ—ਤੂੰ ਮੂਰਤੀ ਪ੍ਰ ਪੈਰ ਕਿਓ ਰਖੇ ਹਨ । ਸਾਧੂ—ਕਿਥੇ ਰਖਾਂ, ਨਾਮਦੇਵ—ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਪੈਰ ਰਖਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਾਧੂ—ਜਿਥੇ ਰਬ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਓਥੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਦੇਹ—ਅੰਤ ਵਿਚ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਏਹ ਤਾਂ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਸਾਧੂ ਵਿਸ਼ੋਭਖੇਚਰ ਹੈ । ਆਪ ਨੇ ਓਸਨੂੰ ਚਰਨ ਸੇਵਕ ਬਨਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ । (ਵਿਸ਼ੋਭਾ ਖੇਚਰ) ਨੇ ਆਪਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਗੁਰਦੀਖਿਆਂ ਦਿਤੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਪਾਸ ਟਿਕੇ ਤੇ ਗਿਯਾਨ ਗੋਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਆਤਮਕ ਸਿਖਿਆ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ । ਇਕ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਗਏ । ਉਥੇ ਆਪਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪੁਜਾਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਵਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲਾਗੇ ਇਕ ਗ੍ਰੀਬ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਭੁਖਾ ਬੱਚਾ ਤੜਫਦਾ—ਆਪ ਨੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ ਕੈਹਾ ਭੁਖਾ ਹੋਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਖਾਣ ਲਈ ਮੰਗਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਇਕ ਜੱੜ੍ਹ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਵਾਉਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੁੰਨ ਸੰਮਝਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਭੁਖ ਨਾਲ ਤੜਪ ਰਹੇ ਮਨੁਖ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿੜਕਦਾ ਸੀ । ਏਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਕੇ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਰਹਾ ਨ ਗਿਆ । ਜਦ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਭਿਮਾਨੀ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੂਦਰ ਸੰਮਝਕੇ ਘਿਰਨਾ ਕੀਤੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਉਲਾ ਪਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ੂਦਰ ਨੇ ਸਾਡਾ ਮੰਦਰ ਅੱਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰਕੇ ਮੰਦਰੋ ਬਾਹਰ ਕੱਢਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਪੰਡਰ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵਿਠਲ ਦੇ ਮੰਦਰ

ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ, ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ, ਪੁਡਾਰਕ, ਨਾਵੇ ਇਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਤ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਏਹ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ, ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਇਕ ਵੇਰ ਪੁੰਡਾਰਕ ਨੂੰ ਦੁਵਾਰਕਾ ਵਿਖੇ ਮਿਲਨ ਆਏ, ਅਗੇ ਓਹ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾ ਹੋਯਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀਨੂੰ ਬੇਠਨ ਲਈ ਇਕ ਇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਆਪ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਝਾ ਰੇਹਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਇਟ ਪਰ ਬੈਠ ਤਾ ਗਏ, ਪਰ ਪੁਡਾਰਕ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਾ ਠਹਿਰੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਉਸ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਇਟ ਪਰ ਬੈਠੇ ਦਰਸਾਯਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਨਾਮ, ਵਿਠਲ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ, ਪੁਡਾਰਕ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਟਿਕਾਣੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕ ਲੜਕੀ ਜੈਨਾਬਾਈ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ, ਵਿਠਲ, ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਜੈਨਾਬਾਈ ਨੇ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਸਿਰਫ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਹਨ।

ਪੁੰਡਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਠਹਿਰੇ, ਰਾਜਾ ਬਾਈ ਭੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ (ਪਰਸਾ) ਨਾਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬ੍ਰਹਮਣ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਬਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਇਸਨੇ ਪਾਰਸ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਪਰਸਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਮਰਹਟੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਪਰਸੇ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਗਈ, ਉਥੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਪੱਤਨੀ ਰਾਜਾ ਬਾਈ ਮਿਲ ਪਈ, ਗਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਾ ਬਾਈ ਨੇ ਉਸ ਅਗੇ ਘਰ ਦੀ ਗ੍ਰੀਬੀ ਦਾ ਦੁਖ ਰੋਇਆ। ਪਰਸੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਦੁਖ ਭਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਕੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਕ

ਪਾਰਸ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਬੜੀ ਘਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੂੰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਜਾਵੀਂ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਨਾ ਬਨਾ ਕੇ ਮੌੜ ਦੇਵੀਂ। ਘਰਿ ਆਕੇ ਰਾਜਾ ਬਾਈ ਨੇ ਪਾਰਸ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਸ ਲੈਕੇ ਨਦੀ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿਤਾ। ਜਦ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪਰਸੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ, ਤਾਂ ਆ ਦੁਆਲੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਛਨ ਲਗੇ, 'ਪਾਰਸ ਕਿਥੇ ਸੁਟਿਆ ਈ।

ਆਪਨੇ ਕਿਹਾ, ਐਸ ਨਦੀ ਵਿਚ ਸੁਟਿਆ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਟੁਭੀ ਮਾਰਕੇ ਲਭ ਲਓ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਟੁਭੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਬਲਿਓਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਗੀਟੀਆਂ ਕਢੀਆਂ ਜਾਣ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕੋ ਰੂਪ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਪਤਾ ਨ ਲਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਪਾਰਸ ਕੇਹੜਾ ਹੈ ਤੇ ਪੱਥਰ ਕੇਹੜਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਮੇਰੇ ਮਿਤ੍ਰੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਟਕਰਾਂ ਪਏ ਮਾਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਸਨੇ ਜੜਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਪਾਰਸ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ਲਭਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਸਚੀ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਹੈ।

ਇਕ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਿਛੋਂ ਹਨੇਰੀ ਆ ਗਈ। ਹਨੇਰੀ ਨਾਲ ਆਪਦੀ ਛੱਪਰੀ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਈਸ਼ੂਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਭਗਤਿ ਜੀ ਦੀ ਗੌਰ ਹਾਜਰੀ ਵਿਚ ਛੱਪਰੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ। ਜਦ ਪਰਤ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੁਆਂਢਨ ਛੱਪਰੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੇਖਕੇ ਪੁਛਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਤ੍ਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:

ਪਾੜ ੧ ਪੜੋਸਣ ਪੂਛਿ ਲੇ ਨਾਮਾ ਕਾਪਹਿ ਛਾਨ ਛਵਾਈ ਹੋ ॥
 ਤੋ ਪਹਿ ਦੁਗਣੀ ਮੰਜੂਰੀ ਦੇ ਹਉ ਮੋ ਕਉ ਬੇਢੀ ੨ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ਹੋ ॥
 ਗੀਬਾਈ ੩ ਬੇਢੀ ਦੇਨੁ ਨ ਜਾਈ । ਦੇਖ ਬੇਢੀ ਰਹਿਓ ਸਮਾਈ ॥
 ਰਹਾਉ ॥ ਬੇਢੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੰਜੂਰੀ ਮਾਂਗੈ ਜਉ ਕਉ ਛਾਨਿ ਛਵਾਵੈ ਹੋ ॥
 ਲੋਗ ਕੁਟੰਬ ਸਭਹੁ ਤੇ ਤੋਰੈ ਤਉ ਆਪਨ ਬੇਢੀ ਆਵੈ ਹੋ ॥ ਐਸੇ ਬੇਢੀ
 ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਸਭ ਅੰਤ੍ਰ ਸਭ ਠਾਂਈ ਹੋ ॥ ਗੁੰਗੇ ਮਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਪੂਛੇ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ਹੋ ॥ ਬੇਢੀ ਕੇ ਗੁਣ ਸੁਨਿ
 ਗੀਬਾਈ ਜਲਧਿ ੪ ਬਾਂਧਿ ਧੂ ਥਾਪਿਓ ਹੋ ॥ ਨਾਮੇ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਸੀਆ
 ਬਹੋਰੀ ੫ ਲੰਕ ਬਭੀਖਣ ਆਪਿਓ ਹੋ ॥ (ਸੋਰਠ)

ਪੁੰਡਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗਿਆਨਦੇਵ ਵਿਦਾਂਤੀ ਸਾਧੂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ
 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਇਹ (ਵਸੋਭਾ ਖੇਚਰ) ਦਾ ਸਿਖ ਸੀ। ਗਿਆਨਦੇਵ
 ਵਿਦਾਂਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤਾ ਗਿਯਾਨ ਪਰ ਨਿਸਚਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।
 ਪ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਮੁਖ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ
 ਗਿਯਾਨ ਗੋਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਉਪ੍ਰੰਤ ਦੋਵੇਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।
 ਫਿਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਸਤਨਾਪੁਰ (ਦਿਲੀ) ਪੁਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਥੇ
 ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਸੀ। ਜਦ ਉਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਅਸਚਰਜ ਗਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਆਪ
 ਨੂੰ ਪਕੜ ਮੰਗਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਸਚਾ ਭਗਤ ਹੈਂ, ਤਾਂ
 ਕਰਾਮਾਤ ਦਸ। ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਈ ਗਊ ਸ੍ਰੀ
 ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਭਿਆ ਰੱਖੀ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਇਸ
 ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਕਰ। ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਤਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਰਬ ਜੋ
 ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਆਖੇ ਗਊ ਜਿੰਦਾ ਕਿਵੇ ਹੋਵੇ।
 ਇਹ ਉਤ੍ਰ ਸੁਣਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਹੁਕਮ

੧ ਪਾਸ ਗੁਆਂਢਣ । ੨ ਤੁਖਾਣ । ੩ ਐ ਮਾਈ । ੪ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਨੂੰ ਬਧਾ । ੫ ਸੀਤਾ ਮੋੜਕੇ
 ਲਿਆਂਦੀ ਤੇ ਲੰਕਾ ਬਭੀਖਣ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ।

ਦਿਤਾ ਕਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਹਥਕੜੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਲਾਕੇ ਬੰਦੀ
ਖਾਂਨੇ ਪਾ ਦੇਓ ।

ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨ
ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਥੀ ਅਗੇ ਸੁਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ
ਦਿਤਾ । ਪਰ ਜਦ ਭਗਤਿ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਥੀ ਅਗੇ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ
ਉਸ ਨੇ ਚੋਟ ਨ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਵੇਖਕੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੋਲਕੇ ਸੋਨਾ ਲੈ ਲੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਛੋਡ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਪ੍ਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਗਲ ਨ ਮੰਨੀ । ਪਾਪੀ ਕੇ
ਮਾਰਨੇ ਕੋ ਪਾਪ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੈ । ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਉਸਦੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਿਆ । ਜਦ ਉਹ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ,
ਤਾਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਉਮਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਇਹ ਨਾਮਦੇਵ ਵਰਗੇ ਭਗਤ ਪਰ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਲ ਹੈ । ਇਹ
ਸੁਣਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ।
ਪੁਰਾਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ
ਰਬ ਅਗੇ ਗਊ ਜਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਨ
ਹੋਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੇ ਇਸ ਬ੍ਰਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ
ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:—

ਸੁਲਤਾਨ ਪੂਛੈ ਸੁਨ ਬੇ ਨਾਮਾ । ਦੇਖਉ ਰਾਮ ਤੁਮਾਰੇ ਕਾਂਮਾ ।
ਨਾਮਾ ਸੁਲਤਾਨੇ ਬਾਧਿਲਾ । ਦੇਖਉ ਤੇਰਾਂ ਹਰਿ ਬੀਠਲਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਿਸਮਿਲ ਗਊ ਦੇਹੁ ਜੀਵਾਇ । ਨਾਤਰ ਗਰਦਨਿ ਮਾਰਉ ਠਾਇ ।
(ਭੈਰਉ)

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇਵ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਕਈ ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ
ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੀਤੀ । ਕਾਸ਼ੀ, ਪੂਰਾ ਅਜੁਧਿਆ, ਗਯਾ, ਮਝਰਾ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ,
ਜਗਨ ਨਾਥ, ਤੇ ਦਿਵਾਰਕਾ ਆਦਿ ਅਸਥਾਨਾਂ ਪਰ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ
ਰਾਮੇਸ਼੍ਵਰ ਤੇ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਦਰ ਭੀ ਦੇਖਿਆ । ਜਦ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ

ਜੀ ਕਲਪਧਾਰਾ ਵਿਖੇ ਪੂਜੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਗਏ। ਆਪ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਟਬ ਦਾ ਭਜਨ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਆਪਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲ ਬੁਰੀ ਲਗੀ। ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੂਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਇਥੋਂ ਚਲਿਆ ਜਾ, ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦਾ ਹੋਕੇ ਸਾਡੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਨ ਕਰ। ਨਾਮਦੇਵ-ਰਬਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਚ ਨੀਚ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਪੂਜਾਰੀ ਕਦ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਧਿੰਡੇ ਜੋਰੀ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢ ਦਿਤਾ, ਆਪ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ:—ਮੌਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰੇ, ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਆਲਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮ ਜੋਹੈ, ਮੁਝ ਉਪਰਿ ਸਭਿ ਕੋਪਲਾ। ਸੂਦ ਸੂਦ ਕਰ ਮਾਰ ਉਠਾਇਓ, ਕਹਾ ਕਰਉ ਬਾਪ ਬੀਠਲਾ। ਮੂਏ ਟੂਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ, ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੇ ਕੋਇਲਾ। ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੌਕਉ ਢੇਢ ਕਹਿਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛਉਡੀ ਹੋਇਲਾ।

(ਮਲਾਰ)

ਹਸਤ ਖੇਲਤ ਤੇਰੇ ਦੇਹੁਰੇ ਆਇਆ। ਭਗਤਿ ਕਰਤਿ ਨਾਮਾ ਪਕਰਿ ਉਠਾਇਆ। ਹੀਨੜੀ ਜਾਤ ਮੇਰੀ ਜਾਦਮ ਰਾਇਆ। ਛੀਪੇ ਕੇ ਜਨਮ ਕਾਹੇ ਕਉ ਆਇਆ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਲੈ ਕਮਲੀ ਚਲਿਓ ਪਲਟਾਇ। ਦੇਹੁਰੇ ਪਾਛੈ ਬੈਠਾ ਜਾਇ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨਾਮਾ ਹਰਿਗੁਣ ਉਚਰੈ। ਭਗਤਿ ਜਨਾਂ ਕਾ ਦੇਹੁਰਾ ਫਿਰੈ।

(ਭੈਰਉ)

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉਧਰ ਹੋ ਗਿਯਾ। ਲੋਕੀ ਭੀ ਉਧਰ ਉਲਟ ਭਏ।

ਦੁਵਾਰਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪਠਾਣ ਨੇ ਭਗਤਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਵਿਗਾਰੀ ਪਕਰ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਭਾਰ ਚੁਕਾਇਆ।

ਆਪ ਪਰ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜਾ ਮੰਨਕੇ
 ਆਪ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ:—ਹਲੇਯਾਰਾਂ ਹਲੇਯਾਰਾਂ ਖੁਸ਼
 ਖਬਰੀ । ਬਲਿਬਲਿ ਜਾਉ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ।ਨੀਕੀ ਤੇਰੀ ਬਿਗਾਰੀ
 ਆਲੇ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ
 ਮੇਰਵੀ॥ਦੁਵਾਰਕਾ ਨਗਰੀ ਰਾਸ ਬੁਗੋਈ ॥ ਖੂਬ ਤੇਰੀ ਪਗਰੀ ਮੀਠੇ ਤੇਰੇ
 ਬੋਲ । ਦੁਵਾਰਕਾ ਨਗਰੀ ਕਾਹੇ ਕੇ ਮਗੋਲ । ਚੰਦੀ ਹਜਾਰ ਆਲਮ
 ਏਕ ਲਖਾਨਾ । ਹਮਚਿੰਨੀ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸਾਵਲੇ ਬਰ
 ਨਾ । ਅਸਪਤਿ ਗਜਪਤਿ ਨਰਹਿ ਨਰਿੰਦ । ਨਾਮੇ ਕੇ ਸ੍ਰਾਮੀ ਮੀਰਮੁਕੰਦ ।
 (ਤਿਲੰਗ)

ਭਾਵ—ਹੇ ਮਿਤ੍ਰ, ਹੇ ਸਜਨ, ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੰਨਤਾ ਦੀ ਖਵਰ
 ਦੇਉ । ਖੁਛ ਹੋ, ਮੈ ਤੈਥੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ । ਤੇਰੀ ਬਿਗਾਰ ਬੜੀ
 ਚੰਗੀ (ਨੀਕੀ) ਹੈ । ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਬੜਾ ਵਡਾ (ਆਲੀ) ਹੈ । ਕੁਜਾ
 ਆਦਮ—ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹੋ, ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ—ਕਿਥੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੁਜਾ
 ਮੇਰਵੀ—ਕਿਧਰ ਚਲਿਆ ਹੈਂ । ਇਹ ਦੁਵਾਰਕਾ ਨਗਰੀ ਹੈ, ਇਥੇ
 ਸਚ (ਰਾਸ ਬੁਗੋਈ) ਦਸੀਂ । ਮੁਗਲ ਗਾਹਲਾਂ ਕਢ ਰਿਹਾ ਸੀ,
 ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ.—ਤੇਰੀ ਪਗੜੀ ਕੇਹੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ,
 ਤੇਰੇ ਬੋਲ ਮਿਠੇ ਹਨ । ਦੁਵਾਰਕਾ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਕਿਥੋਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਹਰੀਦਾ
 ਰੂਪ ਹੈਂ । ਚੰਦੀ ਹਜਾਰ ਆਲਮ—ਹਜਾਰਾਂ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤੇ
 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਹੈ । ਤੂੰ ਅਸਪਤਿ—ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੂਰਜ ਹੈ । ਤੂੰ
 ਹੀ ਗਜ ਪਤਿ—ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇੰਦਰ ਹੈਂ । ਨਰਹਿ
 ਨਰਿੰਦ—ਮਨੁਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਰਮਾ ਤੇ ਤੂਹੀ ਮੇਰੇ ਸ੍ਰਦਾਰ ਮੁਕੰਦ
 (ਮੁਕਤੀ ਦੇਨ ਵਾਲਾ) ਹੈ ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਂਣੀ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਗਤਿ ਨਾਮਦੇਵਜੀ ਦੇ ੬੨ ਸ਼ਬਦ
 ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਲੀ ਆਮ ਤਉਰ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਕਈ ਸ਼ਬਦ

ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਾ ਕ੍ਰਿਤ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਭੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਆਪਦੀ ਕ੍ਰਿਤ, ਨਾਮਦੇਵ ਗਾਥਾ, ਨਾਮੇ ਪੁਸਤੱਕ (ਮਰਾਠੀ) ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਭੰਗ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੁਣ ਤੀਕ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੇਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ਾਂਟਨ ਕੀਤਾ, ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਭੀ ਪਿਆ। ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਮਨੋ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਨ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟ੍ਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਿ ਵੀ ਲੋਕੀ ਸੰਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੈਸ਼ਨਉ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਕਾ ਅਰੰਭਕ ਜੀਵਨ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਤੇ ਅਵਤਾਰਿ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਛੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਕੀਸ਼੍ਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੇ ਸ੍ਰਬ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਆਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ। ਕਿਸੇ ੨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਂ ਭੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਭਗਤੀ, ਗਿਆਨ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਂਈ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਫੋਕੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ, ਸਿਮਰਤੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਵਾਂਗੂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਆਪਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਖਮ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਭਾਵ ਰਤਾ ਕਠਨ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:—(੧) (ੳ) ਦੇਵਾ ਪਾਹਨ ਤਾਰੀਅਲੇ। ਰਾਮ ਕਹਤ ਜਨ ਕਸ ਨ ਤਰੇ। ਰਹਾਉ। ਤਾਰੀਲੇ ਗਨਕਾ ਬਿਨੁ ਰੂਖ ਕੁਬਜਾ ਬਿਆਧਿ ਅਜਾਮਲ ਤਾਰੀਅਲੇ। ਚਰਨ ਬਧਿਕ ਜਨ ਤੇਉ ਮੁਕਤਿ ਭਏ। ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਿਨ ਰਾਮ ਕਹੇ। (ਗਉੜੀ ਚੋਤੀ)

(ਅ) ਜੈਸੀ ਭੂਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਨਾਜ ॥ ਤਿਖਾਵੰਤ ਜਲ ਸੇਤੀ ਕਾਜ।

ਜੈਸੀ ਮੂੜ ਕੁਟੰਬ ਪ੍ਰਾਇਣ ॥ ਐਸੀ ਨਾਮੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਰਾਇਣ ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ
ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ੭੨ ਵੇਰ ਈਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ।

(੨) ਸਰਬ ਵਿਆਪਕਤਾ:—

ਆਨੀਲੇ ੧ ਕੁੰਭ ੨ ਭਗਈਲੇ ਉਦਕ ੩ ਠਾਕੂਰ ਕਉ
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਉ । ਬਆਲੀਸ ਲਖ ਜੀ ਜਲ ਮਹਿ ਹੋਤੇ ਬੀਠਲ
ਭੈਲਾ ੪ ਕਾਇ ਕਰਉ । ਜਤ੍ਰ ਜਾਉ ਤਤ ਬੀਠਲ ਭੈਲਾ । ਮਹਾਂ
ਅਨੰਦ ਕਰੇ ਸਦ ਕੇਲਾ ।

(ਆਸਾ ੪-੨)

(੨) ਸਭਾ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ, ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ ।

(੩) ਦੇਵਪੂਜਾ ਦਾ ਖੰਡਨ:—

ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ ॥ ਖਰ ਬਾਹਨ ਉਹੁ ਛਾਰ ਉਡਾਵੈ ॥
ਹਉ ਤਉ ਏਕ ਰਮਈਆ ਲੈ ਹਉ ॥ ਆਨਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨ ਦੇ ਹਉ
॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰ ਧਿਆਵੈ ॥ ਬਲਦ ਚਢੈ
ਡਉਰੂ ਢਮਕਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ਮਹਾਂ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ ॥ ਨਰ ਸੈ ਨਾਰ
ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ ॥੩॥ ਤੂੰ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ॥ ਮੁਕਤ ਕੀ
ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ ॥ ਗੁਰਮਤ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗਹੁ ਮੀਤਾ ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ
ਨਾਮਾ ਇਉਂ ਕਹੈ ਗੀਤਾ ॥ (ਗੌਂਡ ੫-੨-੬)

(੪) ਪਾਖੰਡ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ:—

ਸਾਪੁ ਕੁੰਚ ਛੋਡੈ ਬਿਖ ਨਹੀਂ ਛਾਡੈ ਉਦਕ ਮਹਿ ਜੈਸੇ ਬਗੁ
ਧਿਆਨ ਮਾਡੈ ॥ ਕਾਹੇ ਕਉ ਕੀਜੇ ਧਿਆਨ ਜਪੰਨਾ ॥ ਜਬਤੇ ਸੁਧ
ਨਹੀਂ ਮਨੁ ਅਪਨਾ ॥੧॥ (ਆਸਾ)

(੫) ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦਾ ਵਰੋਧ:—

ਬਨਾਰਸੀ ਤਪ ਕਰੈ ਉਲਟ ਤੀਰਥ ਮਰੈ ॥ ਅਗਨਿ ਦਹੈ

੧ ਲਿਆਕੇ, ੨ ਘੜਾ, ੩ ਪਾਣੀ । ੪ ਭਾਈ,

ਕਾਂਇਆ ਕਲਪ ਕੀਜੈ ॥ ਅਸਮੇਧ ਜਗ ਕੀਜੈ ॥ ਸੋਨਾ ਗੁਭ ਦਾਨ
ਦੀਜੈ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਿ ਤਉ ਨ ਪੂਜੈ ॥

ਨਾਮ ਸਰਿ ਤਉ ਨਾ ਪੂਜੈ ॥ (ਰਾਮਕਲੀ)

(੬) ਵੈਸ਼ਨਵ ਪ੍ਰਭਾਵ:-

(੧) ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੇਨੁ ਬਾਜੈ ॥ ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ
ਅਨਹਤ ਗਾਜੈ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਮੇਘਾ ਰੋਮਾਵਲੀ ॥ ਧਨਿ
ਧਨਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਓਢੈ ਕਾਬਲੀ ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਦੇਵਕੀ ॥ ਜਿਹ
ਗ੍ਰਿਹ ਰਮਈਆ ਕਵਲਾ ਪਤੀ ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਬਨ ਖੰਡ ਬਿੰਦੂਬਨਾ ॥
॥ ਜਹਿ ਖੇਲੈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨਾ ॥ ਬੇਨ ਬਜਾਵੈ ਗੋਧਨ ਚਰੈ ॥ ਨਾਮੇ ਕਾ
ਸੁਆਮੀ ਆਨੰਦ ਕਰੈ ॥ (ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ)

(੨) ਮੁਹੰਮਦ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਮੋਈ ਹੋਈ ਗਉ ਜਿੰਦਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮੌਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ, ਉਸ ਵਕਤ
ਆਪ ਈਸ਼ੂਰ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ
ਨੇ ਬਹੁੜੀ ਕੀਤੀ ਉਸਦਾ ਵਰਨਣ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਸਾਤ ਘੜੀ ਜਬ ਬੀਤੀ ਸੁਣੀ ॥ ਅਜਹੁ ਨ ਆਇਓ ਤਿਭਵਨ
ਧਨੀ । ਪਾਖੰਤਣ ਬਾਜ ਬਜਾਇਲਾ ॥ ਗਰੁੜ ਚੜੇ ਗੋਬਿੰਦ
ਆਇਲਾ ॥ (ਭੈਰਉ)

ਇਕ ਥਾਂ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

(੩) ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਮਾਲਾ ਤਿਲਕੁ ਬ੍ਰਾਜਿਤ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਤਾਪਿ ਜਮੁ
ਡਰਿਓ ॥ ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਰਾਮ ਬਲ ਗਰਜਿਤ ਜਨਮ ਜਨਮ ਸੰਤਾਪ
ਹਿਰਿਓ ॥ ਅੰਬਰੀਕ ਕੋ ਦੀਓ ਅਭੈ ਪਦੁ ਰਾਜੁ ਬਭੀਖਨ ਅਧਿਕ
ਕਰਿਓ ॥ ਭਗਤਿ ਹੇਤੁ ਮਾਰਿਓ ਹਰਨਾਖਸੁ ਬਸ ਕੇਸਵ ਅਜਹੂੰ ਬਲ
ਕੇ ਦੁਆਰ ਖਰੋ ॥ (ਮਾਰੂ)

ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ
ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਹਨ। ਬਾਹਦ ਵਿਚ

ਉਹ ਅਵਤਾਰ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਉਚੇ ਉਠ ਕੇ ਇਕੀਸ਼ਰ ਵਾਦੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ।

(੭) ਕਠਨ ਸ਼ਬਦ:—

ਅਣ ਮੜਿਆ ਮੰਦਲੁ ਬਾਜੈ ॥ ਬਿਨੁਸਾਵਣ ਘਨਹਰੁ ਗਾਜੈ ॥
ਬਾਦਲਿ ਬਿਨੁ ਬਰਖਾ ਹੋਈ ॥ ਜਉ ਤਤੁ ਬਿਚਾਰੈ ਕੋਈ ॥ ਮੋਕਉ
ਮਿਲਿਓ ਰਾਮੁ ਸੁਨੇਹੀ ॥ ਜਿਹ ਮਿਲੀਐ ਦੇਹ ਸੁ ਦੇਹੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਿਲ ਪਾਰਸ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇਆ ॥ ਮੁਖ ਮਨਸਾ ਰਤਨੁ ਪਰੋਇਆ ॥
ਨਿਜ ਭਾਉ ਭਇਆ ਭ੍ਰਮ ਭਾਗਾ ॥ ਗੁਰ ਪੂਛੇ ਮਨੁ ਪਤੀਆਗਾ ॥
ਜਲ ਭੀੜ ਕੁੰਭ ਸਮਾਨਿਆ ॥ ਸਭੁ ਰਾਮੁ ਏਕ ਕਰਿ ਜਾਨਿਆ ॥ ਗੁਰ
ਚੇਲੇ ਹੈ ਮਨਿ ਮਾਨਿਆ ॥ ਜਨ ਨਾਮੇ ਤਤੁ ਪਛਾਨਿਆ ॥ (ਸੋਰਠ)

ਭਾਵ:—ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮਨੁ ਵਿਚ ਅਣ
ਮੜਿਆ ਢੋਲ (ਮੰਦਲ) ਵਜ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਾਵਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਦਲ
ਗਜਦਾ ਹੈ । ਬਦਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਰਖਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ
ਤਤੁ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਦੇਹੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ
ਹੈ । ਮੂਹ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਰਤਨ ਪਰੋਲਿਆ ਹੈ । ਸਮੁੰਦਰ
ਵਿਚ ਘੜਾ ਸਮਾ ਗਿਆ, ਭਾਵ ਜੀਵ ਈਸ਼ਰ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ।
ਰਾਮੁ ਨੂੰ ਸਰਬ ਵਿਯਾਪਕ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ । ਚੇਲੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮਨੁ
ਮੰਨ ਗਿਆ । ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਨਹੀਂ ਰਹੀ । ਇਸ ਤਤ
ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਪਹਿਲ ਪੁਰੀਏ ਪੁੰਡਰਕ ਵਨਾ । ਤਾਂਚੇ ਹੰਸਾ ਸਗਲੇ ਜਨਾ ।
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤੇ ਜਾਨਉ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਚੰਤੀ ਨਾਚਨਾ । ਪਹਿਲ ਪੁਰਸਾ
ਬਿਰਾ । ਅਥੋਨ ਪੁਰਸਾ ਦਮਰਾ । ਅਸਗਾ ਅਸ ਉਸਗਾ । ਹਰਿਕਾ
ਬਾਗਰਾ ਨਾਚੈ ਪਿੰਧੀ ਮਹਿ ਸਾਗਰਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਾਚੰਤੀ ਗੋਪੀ ਜੰਨਾ ।
ਨਈਆ ਤੇ ਬੈਰੇ ਕੰਨਾ । ਤਰਕੁ ਨ ਚਾ । ਭ੍ਰਮੀਆ ਚਾ । ਕੇਸ਼ਵਾ
ਬਚਉਨੀ ਅਈਏ ਮਈਏ ਏਕ ਆਨ ਜੀਉ । ਪਿੰਧੀ ਉਭਕਲੇ ਸੰਸਾਰਾ ।
ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਆਏ ਤੁਮਚੇ ਦੁਆਰਾ । ਤੂ ਕੁਨ ਰੇ ਮੈ ਜੀ ਨਾਮਾ । ਹੋ

ਜੀ ਆਲਾ ਤੇ ਨਿਵਾਰਣਾ ਜਮ ਕਾਰਣਾ

(ਧਨਾਸਰੀ)

ਭਾਵਾਰਥ—ਪਹਿਲੇ ਸਿਸ਼ਟੀ (ਪੁਰੀਏ) ਕਵਲਾਂ (ਪੁੰਡਰੀਕ) ਦਾ ਵਣ ਸੀ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਜੀਵ (ਹੰਸ) ਹੋਏ। ਇਹ ਸਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਿਚਣ ਵਾਲੇ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ) ਹਰੀ ਦੀ ਨਾਚੀ (ਨਾਚਨਾ) ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪੀਆਂ ਨੂੰ ਨਚਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਸ਼ਦੀਹ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਰਸ਼ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ (ਅਥੋਨ) ਈਸ਼੍ਵਰ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਹੋਈ। *ਅਸਰਾ—ਇਸ ਮਾਇਆ ਦਾ (ਆਸ) ਹੈ ਤੇ ਉਸਰਾ—ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਬਗੀਚਾ ਹੈ। ਹਰੀ ਸਭ ਵਿਚ ਇਸਤਰਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਟਿੰਡਾਂ (ਪਿੰਧੀ) ਵਿਚ ਜਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਗੋਪੀਆਂ ਨਿਰਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਨਾਇਕ (ਨਈਆ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ (ਬੇਰੇ) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਸਤੇ ਤਰਕ ਨਾ ਕਰ। ਇਹ ਭ੍ਰਮਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੀ ਦਾ (ਕੇਸ਼ਵ ਬਚਉਨੀ) ਬਚਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ (ਅਈਏ) ਤੇ ਮੈਂ (ਮਈਏ) ਇਕ ਰੂਪ ਹਾਂ। ਜੀਵ ਰੂਪ ਟਿੰਡਾਂ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਖੂਹ ਵਿਚ ਹੇਠਾ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਐ ਈਸ਼੍ਵਰ ਬਹੁਤ ਥਾਂਈ ਭਟਕ ਕੇ ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਤੇ ਆਯਾ ਹਾਂ। ਈਸ਼੍ਵਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਕਉਣ ਹੈਂ। ਜੀ ਮੈ ਨਾਮਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਘਰਿ (ਆਲਯ) ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਓ, ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

(੮) ਤਿਆਗ:—

ਜੋ ਰਾਜੁ ਦੇਹ ਤ ਕਵਨ ਵਡਾਈ। ਜੋ ਭੀਖ ਮੰਗਾਵਹਿ ਤ ਕਿਆ ਘਟਿ ਜਾਈ। (ਗੁਜਰੀ)

(੨) ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਦਾਰਾ ਹਰੀ। ਤਾਂਕੇ ਨਿਕਟਿ ਬਸੈ ਨਰਿ

*੧ ਪੁਰਸਾ ਬਿਰਾ। ਪੁਰਸ਼, ਆਬਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਰਸ਼ ਸੀ। ੨ ਪੁਰਸਾਦਮਰ ਪੁਰਸ਼ਾਤ ਆਮਰਾ, ਹਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਹੋਈ।

ਹਰੀ । (ਭੈਰਉ)

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ

ਸਚ ਖੰਡ ਪਧਾਰਨਾ

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਬਹੁਤ ਆਦਰਸ਼ਕ ਗਿ੍ਹਸਤੀ ਸਨ । ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਆਪੁਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜਾ ਸੰਤੋਖੀ ਸੀ । ਦਿਲਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੌਮਲ ਸਨ । ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਲੜਕੇ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਹ ਹਨ:—ਨਾਰਾਇਨ, ਮਹਾਂਦੇਵ, ਗੋਬਿੰਦ, ਤੇ ਵਿਠਲ । ਇਕ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਲਿੰਬਾ ਬਾਈ ਸੀ ।

ਮਰਾਠੀ ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਅਤਯੰਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੂ ਵਦੀ ੧੩ ਸੰਮਤ ੧੪੦੭ ਬਿਕ੍ਰਮੀ (੧੩੫੦ ਈ:) ਨੂੰ ਸਚਖੰਡ ਪਧਾਰੇ । ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਲੁੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪੁ ਜੀਦੇ ਸਾਥੀ ਗਿਯਾਨਦੇਵ ਦਾ ੧੩੦੫ ਈਸਵੀ ਦੇ ਲਗ ਪਗ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਾਸ ਹੋਇਆ । *ਆਪਨੇ ਉਸਤੋਂ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਬਾਹਦ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ । ਪਿਛੋਂ ਸਰਧਾਲੂਆ ਨੇ ਪੁੰਡਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਵਿਛੋਭਾ ਖੇਚਰ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅਗੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਿਰ ਬਣਾਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ।

ਨਾਮਦੇਵ ਨੀਲਾਰੀ ਇਕ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਬਲੀ ਆਦਿਕ ਜਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਬਾਦ ਹੈ । ਇਹ ਜਾਤੀ ਪੁੰਡਰ ਪੁਰ ਤੇ ਗੋ ਕਰਣ ਦੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕ ਅਸਥਾਨ ਮੰਨਦੀ ਹੈ । ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਨਾਮਦੇਵ ਸਿੰਪੀ ਇਕ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਡੇਰਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਠੰਦਰਜੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਲੋਕ ਬੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਹਿੰਸਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਪੁੰਡਰਪੁਰ ਵਿਚ

*ਹਿੰਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਸ਼ । †ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਕਲ ਟਾਂਕ ਛੱਤ੍ਰੀ ਭੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਵਿਠਲ ਦੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਚਾਰ ਇਕਾਦਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ।
 ਚੇਤਰ, ਹਾੜ, ਕਤਕ, ਮਘਰ, ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕੀ
 ਇਥੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਭਜਨ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਵਰਤ ਰਖਦੇ
 ਹਨ । ਕਤਕ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਤਿੰਨ ਲਖ ਆਦਮੀ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੁੰਦਾ
 ਹੈ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ
 ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਘੁਮਾਣ ਪਿੰਡ ਜਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ
 ਮੰਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ
 ਇਮਾਰਤ ਸ੍ਰ: ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਨੇ ਬਣਵਾਈ ਸੀ ।
 ਇਥੇ ਹਰਿ ਸਾਲ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ ਬੜਾ ਭਾਰੀ
 ਮੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤੇ ਕੇਵਲ ਨਾਮਾ ਬੰਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ,
 ਬਲਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਖ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥ ਇਤਿ ॥
 (ਪੋਥੀ ਭਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਨਾ ੧੦੩ ਸੇ ੧੨੭ ਤੱਕ)

੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁ

ਸਾਲਾਹ ਮਹਲਾ ੧

ਅਰਥਾਤਿ

(ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ)

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈਭੀ ਸਚੁ, ਹੋਸੀ ਸਚੁ ਸਚੁਨਾਮੁ ਕਰਤਾ
 ਪੁਰਖੁ, *ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ, ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੰਭਉ, ਜਪੀਏ
 ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਖਾਬੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੋਧੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਜਪੀਐ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥

*ਇਲਸਟ੍ਰਡ ਵੀਕਲੀ ੩-੧੧-੩੫

*ਨਿਰਭੈ ਪਦ ਆਤਾ ਹੈ ਦੇਖਹੁ ਪੁਸਤਕ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰੂ ਮੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੰਨਾ ੯੦ ਸਾਲਾਹ
 ਸਤਰ ੨ ਮੈਂ । ਨਾਮੁ ਖਾਬੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੋਧੇ ਦੇ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਦੂਸਰੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਧੀਚੰਦ
 ਜੀ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਗੁਰ ਗਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਜੀਨੇ ਪਾਈ ਹੈ । (ਖਾਬੇ ਹੰਦਾਲੁ ਜੋਧੇ ਦੇ) ਇਹ ਪੰਗਤੀ
 ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਾਲਾਹਿ ਅਰਥਾਤਿ ਅਰਦਾਸੇ ਮੈਂ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਹੈ ।

ਅਬਰਬਣ ਅਫੁਰ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ॥ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਬਿਅੰਤੁ ਬੇਸੁਮਾਰ ॥ ਗਹਿਰ
ਗੰਭੀਰ ਅਲਖੁ ਆਰ ॥ ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸੁਜਾਨੁ ॥ ਸਾਹਿਬੁ
ਪਾਕ ਬਿਅੰਬ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਭਗਵਾਂਨੁ ॥ ਅਡਿਗ ਅਡੋਲ ਅਗਮੁ
ਅਬਾਹ ॥ ਪਾਕਨੂੰਰ ਆਦਲ ਅਜ ਆਲਮਪਨਾਹ ॥ ਜਗਤਿ ਗੁਰ
ਪਦਾਇਸ਼ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਪਤਾਲਾਂ
ਪੁਰੀਆਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਦੀਪਾਂ ਲੋਆਂ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਭਾਣੈ ਕੁਦਰਤਿ
ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਅਪਨੀ ਪਦਾਇਸ਼ ਕੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕੇ
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰ ॥
ਨਿਰਲੇਪ ਨਿਰਦੋਖੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ਅਪਰ ਅਪਾਰੁ ਅਪਰੰਮੇਵ ਅਪ੍ਰੰਪੁਰਾ
ਪਰੇਥੀ ਪਰੇ ਕਰਤਾ ਬਿਹਦ ਬੇਸੁਮਾਰੁ ॥ ਵਡਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ॥
ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਸਚੁਨਾਮ *ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥

(ਬੇਨਤੀ)

ਹੇ ਜੋਤੀ ਸ੍ਰੀਰੂਪ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਜੀਕਾ ਧਿਆਨ ਧਰ
ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ੩ ਪੰਥਿ ਨਿਰੰਜਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਜਣ
ਹਾਰੇ ਪੁਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨੁ ਕਵਲੁ
ਕਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ੩ ॥ ਸੰਤਾਂ ਮਹੰਤਾਂ,
ਹੱਠੀਆਂ, ਜੱਪੀਆਂ, ਤੱਪੀਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਮੁਰੀਦਾਂ, ਚਿਤਾਂ,
ਗੁਪਤਾਂ, ਸਚਿਆਰਿਆਂ, ਪਿਆਰਿਆਂ, ਦੇਸ ਧਰਮੀਆਂ, ਕੀ
ਕਮਾਈ ਕਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਬੋਲਹੁ ਜੀ, ਸਚੁਨਾਮ ਨਿਰੰਕਾਰ
੩ ॥ ਸੰਮੂਹ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ, ਕਮਾਈ ਕਾ ਧਿਆਨ
ਧਰ ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮ ਨਿਰੰਕਾਰ ੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਰੋਵਰ
ਨਾਥੋਆਣਾ ਸਾਹਿਬੁ, ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਂਣਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬੁ,
ਸੰਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਓ ਤੀਰਥੋ ਧਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰ ਕਾ
ਧਿਆਨ ਧਰ ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ੩ ॥ ਭਜਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪੁ,

*ਨਿਰੰਕਾਰ ਏਥੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੰਸਾਰਤੋ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ॥

ਦੂਖ ਕਲੇਸ਼ ਕਾ ਨਾਸ ॥ ਏਸ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਅਤੇ ਸੰਮਾਪਤੀ ਹੋਣੇ
ਕੀ ਅਰਦਾਸ, ਭੁਲਚੁਕ ਮਾਫ, ਆਪਕੇ ਚਰਨੁ ਕਵਲਾਂ ਪਾਸ, ਦੇਹ
ਅਰੋਗ ਸਰਬ ਕਾਰਜੋ ਮੇਂ ਸਹਾਇਤਾ ਬਖਸ਼ਨੀ, ਅੰਗ ਸੰਗ
ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲੁ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ
ਕੇ ਭਾਣੇ ਸੂਬਤ ਕਾ ਭਲਾ, ਸੂਬਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ
ਬੋਲਹੁ ਜੀ ਸਚੁਨਾਮ ਨਿਰੰਕਾਰ, ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲੋ ਨਿਹਾਲ,

ਸਚੁਨਾਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ਇਤਿ ॥

ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ, ਸਹਿਤ ਸੰਮਾਪਤੰ ॥

ਦਾਸ:—ਮਸੰਦ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬ)

(੧ ਓ ਸਚੁਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ)

• (ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਛਪਾਉਨੇਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਦਾਨ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਦਾਨੀਓਕੇਨਾਮੁ)

੨੦) ਸ੍ਰ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ੪੯ ਉਨੰਜਾ
ਜੀ: ਬੀ: ਡਾਕ ਘੁ ਰਾਮੁ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ।

੧੦) ਸ੍ਰ: ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨੰਬੂਦਾਰ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ੪੯
ਉਨੰਜਾ ਜੀ: ਬੀ: ਡਾ: ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।

੨) ਸ੍ਰ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ਪੀ: ਐਸ: ਡਾਕ:
ਮੰਡੀ ਰਾਇ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ।

੫) ਭਾਨ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਿਬੰਸ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ
ਚੱਕ ਨੰ: ੭ ਐਸ ਡਾਕ ਘਰ ਮੰਡੀ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।

੨) ਸ੍ਰ: ਨਰੈਨ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ੧ ਵੀ. ਯੂ.
ਡਾਕ: ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।

੨) ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜਿਮੀਦਾਰ ਚੱਕ ਨੰ:

੧ ਯੂ. ਡਾਕ: ਕੇਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।

੧) ਸ੍ਰ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਚੱਕ ਨੰ: ੨੫ ਐਚ, ਡਾਕ:
ਚੱਕ ਨੰ: ੨੮ ਐਚ ।

੫) ਸ੍ਰ: ਘਸੀਟਾ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ੩੧ ਐਚ, ਡਾਕ:
ਚੱਕ ਨੰ: ੨੮ ਐਚ,

੩) ਸ੍ਰ: ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਇਜ ਚੱਕ ਨੰ: ੩੧ ਐਚ ਡਾਕ:
ਚੱਕ ਨੰ: ੨੮ ਐਚ,

੨) ਸ੍ਰ: ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੰਬਦਾਰ ਚੱਕ ਨੰ: ੩੧ ਐਚ ਡਾਕ
੨੮ ਐਚ,

੩੦) ਹਰਿਨਾਮ ਕੌਰ ਸਪੱਤਨੀ ਮਸੰਦ ਸਾਂਈ ਦਾਸ ਉਰਫ
ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ,

੫) ਪਟਵਾਰੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ (ਬੋਪਾਰਾਇ) ਖਾਸ, ਜਿਲਾ
ਕਪੂਰਥੱਲਾ,

੧੦) ਸੁਦਾਰ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਮੁਹੱਲਾ
ਨਾਬੰਆਨਾ ਜਿਲਾ ਅਮਿਤਸਰ,

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਮਹੰਤ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਬੋਪਾਰਾਇ (ਖਾਸ)
ਵਾਇਆ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

B-1566

